

Hóbor József

„Nem akarok hős lenni!”

… hogy el ne feledtődjék a nevük azoknak, akik tettek és megszenvedtek e Hazáért…

HÓBOR JÓZSEF

„Nem akarok hős lenni!”

Farkas Béla ’56-ja

Egy olajos mérnök a forradalomban

Czupi Kiadó

Nagykanizsa 2012

A BORÍTÓRÓL:
JÓ LETT VOLNA A KORSZAK ESEMÉNYEIT MEGÖRÖKÍTŐ FOTÓKKAL LEGALÁBB A KÖTET BORÍTÓJÁT ÉKESÍTENI. SAJNOS A LOVÁSZIBAN TÖRTÉNTEKRŐL NEM ISMERÜNK ILYEN KÉPEKET. A KORSZAK HANGULATÁNAK ÉRZÉKELTETÉSÉRE AZONBAN ZALA MEGYÉBEN MARADTAK FENN KÉPEK. EGY REPREZENTATÍV ALBUMBAN EZEK MEG IS JELENTEK (BÉRES KATALIN, CSOMOR ERZSÉBET, KAPILLER IMRE: A LEGYŐZÖTT GYŐZ, AZ ELESETT ÉL. AZ 1956-OS FORRADALOM ZALAI FOTÓKRÓNIKÁJA. ZALAEGERSZEG, 2006). E KÖTET KÉPEIBŐL KETTŐT HASZNÁLTUNK FEL A BORÍTÓ TERVEZÉSEKOR. AZ EGYIKEN A SZINTÉN OLAJOS FALU, BÁZAKERETTYE DOLGOZÓI NEMZETI SZÍNŰ ZÁSZLÓK ALATT VONULNAK. A MÁSIKON LOVÁSZI SZOMSZÉD FALUJA, TORNYISZENTMIKLÓS LAKÓI FELSZABADULT ÜNNEPLÉSÉT LÁTJUK. A LOVÁSZI KULTÚRHÁZ – A KORABELI ESEMÉNYEK FONTOS HELYSZÍNE – NAGY ÖTÁGÚ CSILLAGGAL DÍSZÍTETT KÉPE (FORRÁS: MAGYAR OLAJIPARI MÚZEUM FOTÓGYŰJTEMÉNYE) LÁTHATÓ MÉG A BORÍTÓN. A FARKAS HÁZASPÁRRÓL A SZERZŐ KÉSZÍTETTE E FELVÉTELT.

Köszönetet mondok, mert e kötet nem készülhetett volna el Horváth Lajos és Jánosi Ferenc segítsége valamint
Czupi Gyula lektori és kiadói munkája nélkül.

Köszönet illeti továbbá: Baracskai Józsefet, Bene Csabát, Cseresnyés Pétert, Göndör Istvánt, Hóborné Kiss Gabriellát, Laukó Emőkét, Léránt Ferencet, Mérksz Andort és Pácsonyi Imrét segítő támogatásukért
Köszönöm Zala Megye Közgyűlésének és a Zala Megyei Levéltárnak munkatársainak támogatását.

A kötet szövegét gondozta és
a kötet technikai szerkesztését végezte
Czupi Veronika, Tábori Zita

ISBN 978-963-9782-28-0

Kiadja a Czupi Kiadó
8800 Nagykanizsa, Pityer u. 19.
Tel.: +36 93 320 766, +36 30 9371614
www.czupi.hu

Tartalomjegyzék

Farkas Béla 6
I. Szülők, iskolák, egyetem Csorna – Sopron (1926-1950) 7
II. Fiatal mérnök Lovásziban 1950–56 10
III. A forradalomban, a munkástanács élén 17
IV. A forradalom után – bizonytalanságban 44
V. Letartóztatásban, vád alá helyezve 62
VI. Tárgyalás, ítélet 85
VII. Börtönévek 90
VIII. Újra szabadon 103

MELLÉKLETEK 113
I. A Nagybudapesti Központi Munkástanács Memoranduma 113
II. Letartóztatás 116
III. Kihallgatási jegyzőkönyvek 118
IV. Farkas Béla a zalaegerszegi megyei bíróság előtt 150
V. A Lovászi Munkástanács Híradói 183
VI. Kegyelmi kérvény 203
VII. Az amnesztia 210

Farkas Béla (1926 -) okleveles bányamérnök, az 1956-os forradalom és szabadságharc egyik kiemelkedő szereplője.

1956-ban a Lovászi Olajipari Munkástanács elnökeként a forradalom alatt irányítja a vállalatot. Szerepe volt abban, hogy nem voltak a településen atrocitások, nem keletkezett kár a termelő berendezésekben. Ugyanakkor országosan is az egyik legmarkánsabban állt ki a forradalom elvei és céljai mellett. Ennek nyomán választják meg a Zala Megyei Munkástanács elnökévé.

A forradalom után, 1957 márciusában letartóztatják, és koholt vádak alapján az ún. „Majerszky-perben"[1], a legsúlyosabb ítéletet kapva 13 évre ítélik. Magyarország szinte minden börtönét végigszenvedve, 1963-ban amnesztiával szabadult, politikai jogait azonban csak 1978-ban nyerte vissza.

Orosházán alkalmazzák 1963-tól, ahol megszervezi az akkor ott feltárt mező termelését. Ezzel egyidőben aktívan részt vesz a dolgozók szakmai képzésében. A mérnöki szervező-vezető munka mellett tanít, számos jegyzet és szakkönyv szerzője, társszerzője. A '70-es évek végétől a vállalat szolnoki központjába helyezik, innét ment nyugdíjba.

Jelenleg Budajenőn él feleségével.

A forradalmi tevékenységért 2006. október 23-án Lovásziban emlékérmet kapott a község polgármesterétől.

Élettörténetének bemutatásával kívánunk fejet hajtani a forradalom egyik bátor vezetőjének, a hosszú börtönbüntetést megszenvedett embernek, a kitűnő mérnöknek.

Dolgozatomhoz részben Farkas Béla személyes vallomása (a saját, illetve Jánosi Ferenc által készített riportok), részben a tőle kapott anyagok szolgáltak forrásul, melyeket kiegészítettem, pontosítottam a Zala Megyei Levéltárban[2] fennmaradt iratokkal, peranyagokkal.

---

[1] Erről részletesebben: Srágli Lajos – Tóth János: A Majerszky-per és körülményei, In.:Kapiller Imre: Gazdaságtörténeti tanulmányok. Zalai Gyűjtemény 34. Zalaegerszeg, 1993. 271-287.

[2] A dolgozathoz felhasznált anyag a Zala Megyei Levéltárban a „Megyei Bíróság Zalaegerszeg" feliratú, többszörösen átírt borítójú T.B.1 / 1958/1 jelű dossziéban található „Mayerszky Béla és társai" fejléccel. A továbbiakban: ZML. ZMB T.B.1./1958 sz.

– Hóbor József: Kérlek, mesélj, hol születtél, beszélj a családodról![3]

– Farkas Béla: Sopron megyei vagyok, Csornán születtem. Édesapám vasutas (vasúti üzemi segédtiszt a pontos meghatározás), aki először Csornán szolgált. Nagyapám vasúti vonalőr (magyarul bakter) volt. Kint lakott a vonalon, két falu között, ott szolgált. Volt neki öt gyereke, ebből három fiú. Így édesapámat is felvették a vasútra. Ez a GYESEV vasút.

Olvastam a régi iratok között, hogy értesítik a nagyapámat, hogy felveszik a fiát, aki ekkor 16 éves volt, valami munkás helyre. Ott aztán elvégzett különböző tanfolyamokat (egyébként négy

[3] A Farkas Bélával készült beszélgetés 2006. november 17-én rögzített anyaga. Ez a beszélgetés képezi a kötet alapját, Farkas Béla gondolatait igyekeztem szó szerint közölni. A kérdéseket általában nem írtam le. (A riportot Horváth Lajossal készítettük – HJ.)

polgárija volt), és felvitte a segédtiszti rangra. Négy ezüstcsillagja volt.

Édesapám, Farkas János először Csornán szolgált. Ott nősült meg. Édesanyám, Ekker Margit egy asztalosnak a lánya volt. Édesapámat aztán onnan helyezték el Csapodra, „állomás elöljárónak". Nem állomásfőnöknek, nem így nevezték, hanem: állomás elöljáró. Csapod a Kapuvári járásban van, egy ma már nem létező vicinális-vasút mellett. Én ott végeztem az elemi iskolát. Majd innét jártam Sopronba, a gimnáziumba bejáróként úgy, hogy a vonat reggel hatkor indult és este hatkor érkezett. Petróleumlámpa égett persze egész végig, mert nem volt villamosítás. 1945-ben érettségiztem le a soproni bencéseknél. Adtak tandíjkedvezményt.

Közben édesapám 1940-ben meghalt. 1940-től édesanyám egyedül nevelte a hat gyerekét. Akkor voltam 14 éves, én voltam a család „esze", nekem kellett elintéznem minden hivatali dolgot.

Sopronban lévén, ott volt az egyetem (ez az, ami Selmecbányáról főiskolaként érkezett, de itt egyetemi rangot kapott), így ide iratkoztam be. Hosszú neve volt még ekkor: Magyar Királyi József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Kar – Bányamérnöki Osztály – Bányamérnöki Tagozat. Ott jártam, ott végeztem, 1950-ben kaptam meg az oklevelemet.

„Egyetemi idő alatt végig dolgoztam év közben is, különféle munkákat végeztem, fizikai munkától a diákok tanításáig. Nyári szünetben pedig a részben kötelező, részben a nem kötelező gyakorlatot bányáknál töltöttem, ahol viszonylag jól fizettek, mert 1947-re emlékszem vissza, 860 Ft volt a havi fizetés, plusz mellette bányajuttatás. Akkor még nagy szó volt a cipőtalp, a liszt, a zsír. Ezt részben ingyen, részben kedvezményesen kaptuk a bányától. A nyári gyakorlatokon Dorogon voltam, egy nyáron pedig a pilisszentiváni bányáknál. Egy nyáron dolgoztam a Balaton környékén, a Tőzegkitermelő Nemzeti Vállalat végzett ott Fenékpuszta, Keszthely körzetében, a Kis-Balaton területén és a Balatoni Nagyberekben tőzegkutatást, később tőzegkitermelést. Eze-

ken a helyeken dolgoztam, mint egyetemista. Az olajiparral egy gyerekkori élményen kívül nem kerültem kapcsolatba."[4]

„Az egyetemi képzés akkor, amikor még én végeztem, kifejezetten bányász volt, még szakosítás nem volt. Általános bányamérnökként végeztünk. Nem sokat tudtunk mi a kőolajbányászatról, az általános alapismereteken kívül a speciális kőolajbányászathoz nem sokat értettünk. Hallgattunk ugyan kőolaj-bányászatot talán két féléven keresztül, professzorunk Papp Simon lett volna, de akkor volt a MAORT-per, így helyette más adott elő."[5]

Akkor még az volt a rend, hogy amikor a végzősök közel voltak az utolsó vizsgájukhoz, tehát amikor már csak egy-két szigorlatuk volt hátra, akkor bizottság hallgatta meg őket.

Abban az időben volt vagy ötven vizsga, de csak három nagy szigorlat volt; ám csak az elsőtől függött a harmadik év, az utolsó kettőt le lehetett tenni akár úgy is, hogy megvolt az abszolutórium, s csak a diplomázás előttre kellett azokat teljesíteni. A második szigorlat után már használhatta a „mérnök" címet, ha a harmadik szigorlat is megvolt, akkor lett „okleveles bányamérnök" az illető. Én ezt 1950 decemberében teljesítettem.

Ebben a bizottságban a minisztérium emberei is ott voltak. Mi hol a bányaügyi, hol az energiaügyi minisztériumhoz tartoztunk. Ez a bizottság összeült és egyenként megkérdezték a jelöltektől, mi a helyzet, van-e ösztöndíja valamelyik üzemtől, hova valósi, van-e valami kötődése valamely ágazathoz (mert voltak köztünk olyanok, akik egy-két évet ledolgoztak bányában, vagy a szülők bányászok voltak) és oda osztották be, ha éppen volt ott hely, vagy volt a vállalatnak mérnökigénye. Nekem is elmondtak vagy öt-hat bányát, meg az olajipart. Olajosokkal addig nem foglalkoztam sose, nem voltam ott gyakorlaton se, de évfolyamtársaim közül többen voltak, akik az olajiparban gyakoroltak. A nyári gyakorlatokat szénbányákban végeztem, ennek ellenére azt mondtam, hogy a kőolaj is megfelelne. Kötődésem csak annyi volt, hogy gyerekként voltam Mihályiban, ami Csapodhoz alig 10 ki-

[4] Riport Farkas Bélával. Az 1985-ben készült hangfelvétel gépelt változata. (A későbbiekben: Riport 1985.) Farkas Béla családi irattára. 1. o.
[5] Uo., 2. o.

lométerre volt. Édesapám biciklivel vitt oda, megnézni a nagymihályi fúrást[6], hogy hogyan mélyítik le a kutakat. Ez lehetett kb. 1935-ben. Mit láttam? Egy nagy kipufogó gépet, nagy tornyot, meg nagy zörejt. Ez akkor annyira nem fogott meg, nem orientált. Mégis azt mondtam, hogy az olajiparhoz mennék. „Jó, akkor megy az olajhoz" – mondták, és így kerültem az olajiparhoz.

II. Fiatal mérnök Lovásziban 1950–56

– Jelentkeztem tehát Kanizsán, mert ott volt a központ, aztán kiküldtek Lovásziba, hogy majd meglátjuk a végleges helyet.

„A termelésen belül is a lovászi üzembe kerültem. Akikkel a nagykanizsai jelentkezésem során találkoztam, azok idősebb kollégák voltak, Benedek Ferenc, Kassai Lajos. Rájuk emlékszem, ők voltak, akik beosztottak és kiküldtek Lovásziba. Lovásziban Szilas Pál, Varga József, Gedeon János, Kállai Sándor voltak az üzemnek a különböző beosztású vezetői. Náluk jelentkeztem."[7]

– Ott, a még élő MAORT-hagyomány szerint, az volt a divat, hogy a fiatal mérnök legalább három hónapig, de inkább fél évig a fizikai és minden egyéb munkakörrel a gyakorlatban megismerkedik. Az adminisztrációtól a pénzügyekig, a kétkezi munkáig.

Engem is beosztottak a fúráshoz, rendesen, három műszakba, beosztott munkára. Ráadásul Bázakerettyére kellett kijárni, reggel korán teherautóval vittek, este pedig be. Akkor még volt Lovászi-ban két, az amerikaiak által épített kis faház, ott laktam az egyik-

[6]Mihályi határában végezte el az első eredményes kutatófúrását kőolaj és földgáz után kutatva Papp Simon főmérnök 1935-ben. Ennek során 1600 m mélyről 75 bar nyomású természetes szén-dioxid tört felszínre. A Standard Oil európai vállalata az EUROGASCO, amely ezt a koncessziós fúrást végezte, a Magyar-Amerikai Olajipari Rt. (MAORT) jogelődje. Egyébként az itteni szén-dioxid vagyonra alapozva a MAORT 1938-ban kísérleti jellegű üzemet hozott létre, amit 1946-ban tovább korszerűsített.

[7] Riport 1985., uo.

ben, lakótársam Orsós Jakab[8] volt. De néhány nap múlva a legénylakások egyikébe költöztem. Itt laktam a házasságkötésig, 1952-ig. Akkor az egyik tisztviselő-lakás felszabadult. Ez egy kétszobás lakás volt, amiben egy mérnök meg egy geológus lakott előttem.

Először a fúráson dolgoztam két hónapot, utána beosztottak a kútjavítókhoz, aztán a csőszerelők következtek.

Itt történt egy érdekes eset. A főnököm Szilas mérnök volt. (Az üzemvezető Kállay volt, aki munkáskáder volt, mellette volt mérnök Szilas). Ő mondta, hogy holnaptól a csőszerelőkhöz mész. Jelentkeztem Nagy Miklósnál, ő volt a főművezető a csőszerelőknél, ő a Marosvölgyi-csoporthoz küldött. „Kint a 21-es kúton dolgoznak, vezetéket fektetnek." Reggel megyek ki, jelentkezek a művezetőnél. „Jószerencsét! Engem ide küldtek." „Jó, ott van egy lapát, vegye fel, aztán álljon be árkot ásni". Beálltam és ástam, egész nap. Másnap jön oda a csoportvezető: „Ne tessék haragudni mérnök úr, nem szólt, hogy maga kicsoda-micsoda, elnézést, hogy én oda beállítottam". Mondtam neki, hogy „magának az a dolga, hogy akit ide küldenek, annak munkát adjon. Engem ide küldtek, maga munkát adott. Megmondta csak, mit csináljak, én csináltam." Hát így ment akkor a világ!

„Kevés ismeretet kaptunk az egyetemen. Az elvi alapok megvoltak, de a gyakorlati ismereteket ott kellett megszerezni az üzemben. Ezért nagyon jó volt ez a féléves praktizálás, elsősorban a fizikai munkában, amikor az ember tényleg megismerte a munkafolyamatokat, a munka fázisait, a dolgozókat, az egész munkarendszert."[9]

[8] Orsós Jakab (Nagykanizsa, 1920. máj. 24. - Zalaegerszeg, 2002. márc.19.) cigány származású olajipari technikus, író, fafaragó. Egyik életcélja volt a cigányok társadalmi-művelődési felemelésének segítése. Kisebb írásai 1952 óta jelentek meg. Nyugdíjas korszakában ősi használati tárgyak faragásával keltett figyelmet. A Zalai Írók Egyesületének elnöke volt. (Deák Ferenc Megyei Könyvtár: Életrajzi kislexikon – Forrás: http://tudastar.dfmk.hu/zalaiak 2012. május 6.)

[9] Riport 1985., uo.

– De aztán az én időm lerövidült, mert csak négyen voltunk mérnökök az üzemben. Volt a Szilas, az üzemvezető helyettes, vagy mondjuk helyesebben a műszaki üzemvezető, volt a Gedeon János, Varga József, meg voltam én. Ebből Gedeon János nem jött számításba, mert Újfalunak volt a főnöke. Oda ő reggel kiment és este bejött. Varga Jóskát pedig hamarosan az én odakerülésem után fölhelyezték Budapestre a minisztériumba. Aztán hamarosan Szilas is elment, a Vörös Akadémiára ment tanítani, csak ritkán volt az üzemben és hamarosan végleg áthelyezték. Tehát maradtam én egyedül. Ez egy-két év alatt bonyolódott le, s bár jöttek fiatalok is, de tulajdonképpen én így magamra maradtam.

– A termelési és a fúrási feladatokat is egyedül láttad el?

– Nem, nem. A fúrás teljesen külön volt a termeléstől. A fúrás már akkor külön üzem volt, egy helyen voltunk, de gyakorlatilag semmi közünk nem volt egymáshoz. Persze azért volt valamennyi közünk. Volt egy mondás, hogy „a fúrós mindig örül, ha befejez egy fúrást – vagy azért, mert olyan mélyre fúrt, vagy azért, mert olajat talált!" Ilyen értelemben szakmai kapcsolat volt. Mind a két üzem központja Nagykanizsán volt.

– A termeléshez hozzátartozott a Gazolin-telep? Vagy az is külön egységként üzemelt?

– Nem, a Gazolin külön egység volt. Tehát a termelés, a fúrás és a Gazolin-telep. De a Gazolin már bedolgozott az olajtermeléshez. Mert onnan vettük a kutakhoz a megtisztított segédgázt, meg a fűtéshez való gázt, de mi adtuk a földgázt nekik. Tehát velük mi technológiai együttműködésben voltunk.

– A Thomassenek[10] már akkor is működtek?

– Már működtek, igen.

– Annak idején azt mondta nekem az Apám (mi föntlaktunk az Olajbányász utcában, és esténként jól hallottuk a Thomassenek hangját), hogy ameddig ezt a hangot hallod, fiam, addig lesz termelés és munka Lovásziban.

[10] A Gazolin-üzemhez kapcsolódóan, Lovásziban működött a kb. 30 Thomassen gyártmányú szivattyúból álló csarnok, melynek az volt a feladata, hogy a gazolin-telepen megtisztított száraz gázt visszasajtolja a kutakba, hogy így fennmaradjon a réteg-nyomás. Igen nagy, jellegzetes zajjal működött.

– Igen. A mélyszivattyúknak is hasonló hangjuk volt, mert azok is Thomassenek voltak. Holland gyártmányú gázmotor volt, a kijövő gázt leválasztotta magának és azzal működött. Egyhengeres gázmotorok voltak, azért volt ilyen furcsa hangja neki. A gazolinon is ilyen motorok voltak, csak jóval nagyobbak.

Na, úgyhogy gyakorlatilag egyedül maradtam. Reggel héttől este hétig, nyolcig voltam az üzemben. Mert ugye mindent el kellett végezni. Egy csomó ember, meg az a sok átszervezés. Ekkor voltunk MASZOLAJ[11], vagy két-három évig. Ez egy másik rendszert, más vezetést, más műszaki vezetést, más embereket jelentett.

Lényeg az, hogy egy darabig egyedül voltam, minden hozzám tartozott, mert más mérnök rajtam kívül nem volt. Aztán később, amikor MASZOLAJ lettünk, akkor Kanizsáról kihelyeztek egy csomó mérnököt, nemcsak olajosokat, hanem gépészt, villamosmérnököt stb. Akkor már változott a helyzet, de egy darabig egyedül voltam mérnök az üzemben a termelési vonalon. Így ment a dolog, különösebb probléma nem volt – se nekem az üzemmel, se az üzemnek velem.

A dolgozókkal jó viszonyban voltam. Ennek illusztrálására mutatok egy verset. Már itt megjegyzem, ennek később jelentős „szerepe” lett az életemben.

Farkas mérnök kalapja[12]

Farkas mérnök kalapja
Száz forintot ér
Rajta van egy kiló zsír
Több már rá se fér.

De március elején
Leszáll a zsír ára,
Addig zsíros kalapját
Vigye a vásárra!

[11] Magyar - Szovjet Olaj Rt. (MASZOLAJ), 1950-ben jött létre, 1954-ig egy szervezetben egyesítette a magyar szénhidrogénipart.

[12] Gépelt lap, a keltezés és az aláírás ceruzával Farkas Béla írása. (Farkas Béla irataiból) Ezt a verset az 1957. március 4-i házkutatás során elkobozták.

No, de mégis tévedés,
Mert itt lenn a falun
Az a kalap többet ér, mint
A Britis Múzeum.

Ha megtudják Pesten,
Hogy mégis eladó,
Mint régiség nem lesz olcsóbb,
Mint egy millió…

II. József, kalapos királyunk,
A bécsi utcákat ebben járta,
Ereklyeként tisztelték őt,
Sok rosszhírű zárda.

Tán száz évvel ezelőtt
Közölte a rádió hulláma,
Hogy egy magyar betyár betört a Burg
Legrejtettebb szobájába!

A királyi kalap eltűnt,
Utoljára Sopron mellett látták,
És most Ön viseli Főmérnök Úr,
Múzeum igazgatók álmát!

Lovászi, 1955. Koltai József

– *Mekkora volt ebben az időben a termelés?*

– Pontos számot nem tudok, de olyan 7-800 tonna volt naponta. De ez fokozatosan ment le, mert már nem tudtak sűrítő fúrásokat fúrni, ami átmenetileg fenntartotta volna a termelést.[13]

– *A gázt mind vissza lehetett nyomatni?*

– Nem mind, nagyon sok ment el a levegőbe. Ami ott elment annak idején, azzal bizony évekig lehetne ma fűteni itt a környéken.

[13] 1956 októberében már csak 582 m^3 volt a napi termelés (1956. október 31-i adat – lásd: Melléklet II/2.)

– *A határsáv*[14] *mennyire zavart benneteket?*

– Minket nem, csak a hozzátartozóinkat. Mi benne éltünk, minket személyesen is ismertek azok, akik ebben illetékesek voltak. De a hozzátartozókat zavarta, mert nem jöhettek hozzánk.

Ráadásul a mi családunk még nehezebb helyzetben is volt, mert mi is határsávban voltunk és édesanyám Sopronban is a határsávban volt.

Házasság, család

– Hamarosan a magánéletem is átalakult. Amikor kilátásba került, hogy lakást kapok, akkor született meg az elképzelés, hogy összeházasodunk.

– *Hol ismerkedtetek meg?*

– Még Sopronból ismertük egymást, mert a soproni óvónőképző, ahova Judit járt, az egyetem szomszédja volt. Persze a kapcsolat köztünk Lovásziban kezdődött. A véletlen hozott össze bennünket. Ő Dobriban[15] lakott, én meg Lovásziba kerültem. Ott találkoztunk, mint volt soproni „szomszédok". Judit a könyvelésen dolgozott.

– *A „nagyirodában"*[16]*?*

– *Farkas Béláné:* Igen, a nagyirodában. Óvónői oklevelem volt, de a szakmában nem tudtam elhelyezkedni. Megvolt már az óvoda, de létszám nem volt.

– *Ez mikor volt, ötvenben vagy ötvenegyben?*

– *Farkas Béláné:* Ötvenben. Így az olajiparnál lettem könyvelő.

– *F. B.:* A beosztottam volt! Persze csak képletesen. Én is, ő is az olajtermelésben voltunk. Aztán, ahogy az szokott lenni, az egyik bálban együtt voltunk. Lovászi a határsávban volt, onnét

[14] 1950-ben, a Jugoszláviával való szakítás után épült ki a déli, majd 1952-ben a nyugati határszakaszon a totális határőrizeti rendszer. Ennek része volt az ún. határsáv, azaz egy 15 km-es határövezet, amelybe csak rendőrségi, illetve határőrségi engedéllyel lehetett belépni. Lovásziba ezért nehéz volt a nem ott lakóknak bejutni, de a helyiek mozgását is figyelte a határőrség, tekintve, hogy a szőlőbirtokok, erdők, szántók egy része a közeli határsávba esett.

[15] Község Lovászitól 7 km-re.

[16] A lovászi vállalat központját nevezték így, ahol az igazgatóság, a könyvelés, a pénztár és a fontosabb vezetők irodái voltak.

nehezen lehetett ki-be járni, egy zárt hely volt, de mindent kielégítő intézményei voltak. A kultúrház még nem volt ugyan meg, akkor épült, de a „kantinban”[17] rendszeresen voltak rendezvények, ahova a fiatalok, a fiatal mérnökök is eljártak szórakozni.

– *Farkas Béláné:* Nekünk Dobriban sok szőlőnk volt. Ugyanis apám, Sandi Mihály, Dobriban tanított, 33 esztendőt, oda voltunk legyökerezve. Apánknak sok szőlője, rétje, meg legelője volt, ezért „kulák-tanító”-nak „nevezték” ki. Pedig négy lánya volt, anyánk nem volt, mert ő korán, vesemedence-gyulladásban meghalt.

Egyik alkalommal, 1950 elején, jött egy kis nyikhaj ember egy kis cédulával, hogy apám holnap költözzön el Déneslakra[18], ott fog tanítani. Itt szörnyű szegénység volt, a gyerekek pálinkás kenyérrel érkeztek az iskolába. Szóval édesapám munkája miatt nem tudott a szőlővel törődni, engem bízott meg, hogy a szüretet bonyolítsam le. Annak idején nagyon nehéz volt egyébként is utazni, igen rossz volt a közlekedés, meg a határsáv is itt volt. Ezért kaptam én a feladatot, bonyolítsam le a szüretet. És hát ehhez puttonyosra is szükség volt… És volt egy vállalkozó, egy jó erős fiatalember…

– *F. B.:* És aztán addig-addig, míg megkértük egymás kezét…

– *Farkas Béláné:* És azóta is kitartunk egymás mellett.

– *F. B.:* Aztán összeházasodtunk, ’52-ben, július 12-én.

– *Hol volt az esküvő?*

– *Farkas Béláné:* A polgári esküvő Lovásziban, a tanácsházán. Markó Júlia tanácselnök esketett.

– *F. B.:* Ebédszünetben mondtuk ki az igent, mert akkor ért rá a két mérnök kollégám, akik a tanúk voltak. A terem meglehetősen sötét volt, de a kollégám becsukta az ajtót, mondván, „nehogy lelépj az utolsó pillanatban!”

– *De nem volt olyan „lelépős”?*

– *Farkas Béláné:* Á, nem.

– *F. B.:* Az egyházi esküvő pedig Sopronban volt.

– *Tehát a polgári esküvőn nem volt ott a család?*

[17] A MAORT időkben, az amerikaiak által kialakított szórakozóhely neve Lovásziban (napközben üzemi étterem, este zenés étterem, mozi működött itt).
[18] Déneslak Zala megye északi határán, Egervár közelében van.

– *F. B.:* Nem, csak a két mérnök barátom. Másnap mentünk Sopronba. A házasságkötés a lakáshoz jutáshoz volt időzítve. Lényegében már addig is együtt laktunk, a szállón szomszéd szobánk volt. A lakótelepen, a tisztviselő-kempen[19] az egyik kétszobás ikerházba kerültünk. Kaptunk vállalati hitelt, ebből vettünk bútorokat, meg kaptunk barátoktól, és az elköltözők is hagytak ott néhány dolgot. Úgyhogy be tudtunk rendezkedni. Judit addig dolgozott a cégnél, amíg megszületett Judit lányunk, ’53 májusában. A második gyerek, Péter pedig ’56 júniusában született. Én jártam dolgozni, Judit pedig nevelte a gyerekeket.

III. A forradalomban, a munkástanács élén

Egy nehéz nap: a lovászi munkástanács megalakulása

1956. október 26.

– Hogyan szereztetek tudomást a forradalom országos eseményeiről?

– ’56-ban nem volt televízió, csak rádió, azt hallgattuk. Az üzemben volt egy hatalmas nagy rádiókészülék. Az események Pesten kezdődtek 1956. október 23-án, beszéltek róla, hogy történt valami Pesten. A rádió se mondott be mindent, Szabad Európát meg ugye nem mert senki hallgatni, mert ott volt a faluban az ÁVH[20]. Október 24-én még bementünk dolgozni az üzembe, ment minden rendesen, de csoportosulás azért csak volt, itt susmus, ott susmus, de senki semmi konkrétat nem tudott. Amikor kezdték közölni a híreket, akkor azért a hangulat emelkedett. 25-én már

[19] Az amerikaiak által épített lakótelepeket „kemp”-nek nevezték (Nád-kemp, Szúnyog-kemp, Tisztviselő-kemp, stb.). Lásd erről részletesebben: Tóth János: MAORT lakótelepek Zalában in.: 70 éve alakult a MAORT. Tanulmányok egy bányavállalat történetéből, Zalaegerszeg, 2009. 109–122. o.

[20] Lovásziban a negyvenes évek végétől, a Jugoszláviával kirobbant konfliktus kezdete óta, voltak karhatalmista (AVÓ-s, illetve ÁVH-s) és honvédségi alakulatok. Kezdetben sátrakban táboroztak az egységek. Majd elkészült a laktanya, ám 1956 elején az egységek többségét (a jugoszláv-magyar viszony normalizálódása nyomán), egy század kivételével, Veszprémbe vezényelték. Ugyancsak áthelyezték a honvédségi alakulatot is.

erősebb mozgolódások kezdődtek az üzemben, akkor már mondta mindenki, hogy a beszolgáltatás, meg micsoda kizsákmányoltatás a Szovjetunió részéről, meg aztán a sztálinisták, meg a rákosisták mennyire ártottak az üzemeknek meg a dolgozóknak, no meg a békekölcsönök, már jöttek fel a dolgok, de még szervezetileg nem volt semmi különös.

A felvonulás

– Emlékezetem szerint október 26-án az üzemiek felvonultak a falusiakkal együtt. Az üzemi dolgozók spontán indultak el, végigmentek az egész falun, egész a legfelső házig. A vörös csillagot a tanácsházáról, a kultúrházról leszedték. A felvonulás befejezése a kultúrházban volt. Én csak később csatlakoztam, és ennek két oka volt. Az egyik az, hogy a bokám kibicsaklott, a másik, hogy éjszaka ügyeletben voltam. A pesti helyzet miatt rendelték el az ügyeletet. A kultúrházba otthonról mentem át az ügyelet és a lábam miatt.

„– Jánosi Ferenc[21]: Az '56-os események miként jelentek meg Lovásziban, illetve az Ön életében?

– F. B.: Bekövetkezett az '56-os év októbere, amikor tévé nem lévén, a rádiónál ült mindenki reggeltől estig az egész országban, így mi is, és hallgattuk a híreket. Már előtte a pártszervezet eligazítást tartott a jugoszláv helyzetről. Tekintettel arra, hogy közel van a határ, különösen kényes volt az ilyen téma. Én véletlenül meg mertem kérdezni az előadótól, hogy akkor a jugoszláv helyzet nem is volt igaz, tehát nem láncos kutya a Tito? Akkor nagyon gorombán leintettek, pedig rá néhány napra már ment a magyar párt- és kormányküldöttség Titóhoz.

A közhangulatról meg az egyéb nagypolitikáról nem kívánok beszélni, mert mi abban nem vettünk részt. Én kis üzemi ember voltam, nekem megvolt a magam beosztása, megvolt a magam hatásköre, ott el voltam foglalva. A rádióhírek hatására az üzemben is kezdtek/kezdtünk mozgolódni, hogy itt is kellene valamit tenni, segíteni a pestieknek. 23-án, akkor még gyakorlatilag sem-

[21] Jánosi Ferenc (a továbbiakban: JF) 2006. október 23-án, Farkas Béla lovászi kitüntetése alkalmából készítette a riportot. (Továbbiakban: Beszélgetés JF.)

mi nem történt. Október 26-tól itt is beindultak az események. Tüntetés volt, állandó gyülekezés, tömörülés, itt is, ott is összejött egy-egy csoport és magyarázta az eseményeket, próbálta azt a helyi viszonyokra alkalmazni, hogy mit kéne itt csinálni, és így eljutottunk odáig, hogy tartottunk egy felvonulást, amelyik az üzemből indult. Ez végigment Kútfej községnek egész a végéig, és a másutt is jellemző követelések hangzottak el. A felvonulás szétoszlott, a kultúrházba hirdettek egy nagygyűlést.

– J. F.: A felvonulással kapcsolatosan akadtak, akik határozottan állították, hogy amikor a menet kiért a laktanyához, a golyószóró vagy géppuska ki volt állítva a felvonulókkal szemben.

– F. B.: Én erre nem emlékszem, hogy így lett volna. Arra mások elbeszéléséből sem emlékszem, hogy az ávósok fegyverekkel lestek volna ránk."[22]

Korim Kálmán: „1956. október 26-án reggel az irodámban voltam, amikor kívülről hangszóró hangfoszlányai szűrődtek be hozzám. Kimentem, és akkor már a hangszóró körül az üzemben 600 főnyi személy csoportosult. Nagy Imre beszédét közvetítették. Eddig zavargások nem voltak, ott az üzemben ezután jelentek meg a röpcédulák.

A beszéd elhangzása után egyesek felmentek az épület homlokzatára és a nemzetiszínű zászlót tűzték ki. Majd bementem a szobámban és bejöttek értem, hogy ki, nem tudom, hogy menjek, mert a Petőfi szobrot koszorúzzák meg, amikor kimentem már több száz főnyi tömeg csoportosult. Én is beálltam a tömegbe.

Felvonultunk az étterem előtti emlékműhöz, melynek tetejéről az előtte való este valaki a Sztálin-szobrot eltávolította, majd ennek tetejére egyesek, nem tudom, név szerint, hogy kik, Petőfi mellszobrot tettek fel a tetejére[23].

[22] Beszélgetés JF. 4. o.

[23] A szemtanúk elmondása szerint Szakony József és Péntek Vince az iskolából elhozták Petőfi mellszobrát (az iskolai úttörőcsapat Petőfi nevét viselte). A felszabadulási szovjet emlékműre helyezték el, éppen oda, ahol ezt megelőzően Sztálin bronz mellalakja állt. (A korabeli Lovászi üdvözlőlapokon ez még látható.) A szoborcserénél tartott megemlékezésnél Kodó Béla iskolás tanuló szavalta el a Nemzeti dalt, akit az emberek emeltek magasba, hogy mindenki láthassa. – Jánosi Ferenc szíves közlése.

Az iskolák is oda vonultak, valaki Talpra magyart szavalt, majd a Himnuszt énekelték."[24]

A Lovászi Munkástanács megalakulása, követelések

– A kultúrházban ment a vita. De szüret után vagyunk, forrt a bor és azzal mindenki egy kicsit betöltött, ez megalapozta a hangulatot. És a remény, hogy talán sikerül egy kicsit jobb világot létrehozni. Hallottuk, hogy Pesten meg máshol már megalakultak a munkástanácsok, gondoltuk, nekünk is kéne munkástanácsot alakítani, és ezt a sztálinista üzemvezetést leváltani, ami elsősorban az üzemigazgatóból állt, mert a többivel nem volt baj, talán csak a párttitkárral.

– Ki volt a párttitkár?

– Cigány János, Balog Elek meg a szakszervezeti elnök, egy tipikus, begyöpösödött szakszervezeti vezető.

– Ki volt az igazgató?

– Papp Imre, akit munkáskáderként helyeztek ide, egy nagy szakmai munkát igénylő vállalat élére. Annak idején Kanizsáról járt ki, még nem költözött ki.

Aztán jött a felvetés, hogy válasszunk mi is munkástanácsot.

Korim Kálmán: „Innét a csoport a kultúrházhoz vonult, én is velük mentem. A kultúrház erkélyéről valaki, akire nem emlékszem, 12 pontból álló követelést olvasott fel. Én a tömegben álltam lent. Majd a kultúrház erkélyéről felelőtlen elemek ledobálták a Sztálin könyveket, és azokat meggyújtották és elégették. Én csak nézője voltam a dolgoknak. Innét visszamentem az irodámba. Az irodámban voltam, amikor Szakony József beszólt, hogy menjek fel a kultúrházba, ahol munkástanács választás lesz. Felmentem (egy) autóbusszal, mert vállalati autóbuszok mentek a kultúrházba. Az itt összegyűlt tömeg kiabálta a nevemet és engem is beválasztottak az üzemi forradalmi munkástanácsba 22-ed magammal. Az elnöke Farkas Béla mérnök lett. Elnökké akartak választani, én nem vállaltam, a gyűlésen egyébként fel nem szólaltam. A

[24] Korim Kálmán vallomása a Zala Megyei Bíróságon. Bírósági kihallgatás 1958. március 20. T.1/1958/2 szám. 44. oldal.

megválasztott munkástanács különvonult, én is velük mentem. Saját magunkból 10 tagú igazgatói tanácsot választottunk, ebben én is bekerültem, ennek vezetője Farkas Béla lett, nekem tisztségem nem volt" [25]

Farkas Béla: „1956. október 25. éjféltől (október) 26-án reggelig voltam inspekciós. ½ 7 óra körül hazamentem és lefeküdtem, majd arra ébredtem fel, hogy kiabálnak és énekelnek. Kimentem és láttam, hogy indulnak a kultúrház felé. A kultúrháznál annyit láttam, hogy bedobtak valamit az ablakon és indultak visszafelé, majd valaki monda, hogy Kun Miklós[26] *lakására menjenek, majd én mondtam, hogy ne menjenek sehová, nem lehet ilyet csinálni, majd kísértem a lakótelepig őket, ott leváltam és hazamentem.*

Közben feleségem elküldött kenyérért, hazavittem és utána lementem az üzembe. (...) Útközben jöttek elém autóval és gyalogosan üzemi dolgozók, amikor beértem, már alig találtam dolgozót. Beérve kérdeztem, hol vannak a dolgozók, mondották, hogy a kultúrházba. Akik lent voltak, ismét (fel)mentek, én is mentem velük a kultúrházba.

Mikor felértem, közölték, hogy munkástanácsot választanak, és én is már meg vagyok választva. Szakony volt fent a katedrán. A választás folytatódott, a tömeg javaslatára bekiabálással 20-25 főt választottak a munkástanácsba. Mikor megvolt a választás, akkor felhívott a Szakony a színpadra és mondotta, hogy kb. 10 tagú igazgatói tanácsot választanak. Ez a választás meg is történt, melynek ismét tagja lettem. A délelőtti gyűlésen különféle bekiabálások és hozzászólások hangzottak el, főleg személyi kérdésekkel és munkával kapcsolatos követelések. Követelték egyesek leváltását, a munka azonnali beszüntetését, hogy a többi üzemek sem dolgoznak, mi miért dolgozunk. Köztük én is hozzászóltam, hogy nem lesz jó, hogy mindenki kiabál, (ezért) délután 4 órára egy nagygyűlést hívunk össze, és a gyűlésen megtárgyaljuk a fel-

[25] Uo.

[26] Kun Miklós volt a vállalati légó-parancsnok. Sokan a sztálinista vonal képviselőjének tekintették.

merülő problémákat rendesebb formában, nem így összevissza."[27]

Közjáték a két gyűlés között:
Papp Károly igazgató elhagyja Lovászit

– Elkezdődtek a tárgyalások, először az igazgatóval. Papp, mint begyöpösödött sztálinista, húzódzkodott a dologtól, hogy hát ez így nem jó, de megegyeztünk. Elfogadta, hogy munkástanács van mindenhol, ő elfogadja a munkástanácsot, tárgyal is vele, de a hatalmat nem adta át de facto.

Az igazgatói irodában gyűltünk össze, ahol engem megválasztottak a munkástanács elnökévé. Ott ennek a megbeszélésnek a fő célja az volt, hogy a rend és a fegyelem az üzem területén megmaradjon. A megbeszélést megkezdtük. Kijelentettem, hogy a munkástanács Papp Károllyal kíván együttműködni, és azt, hogy Papp Károlynak ugyan vannak hibái, ami különösen a dolgozókkal való bánásmódot illet, azonban az olajiparnak legjobb igazgatója, ezért továbbra is maradjon a vállalat igazgatója.[28] *Ezt a munkástanács el is fogadta.*[29]

---

[27] Farkas Béla vallomása a Zala Megyei Bíróságon. Bírósági kihallgatás 1958. március 20. T.1/1958/2 szám.56. o.

[28] Ehhez a megállapításhoz egy kis adalék a megyei hírlap, a Zala 1956. október 9-i számából: *„Nagyobb lendülettel és szeretettel végzi munkáját a műszaki, mert nem látja bizonytalannak a jövőt. Értelmiségi ankét Bázakerettyén*
(Az értekezletet az MDP ún. értelmiségi határozata megvitatására hívták össze. A mérnökök továbbképzéséről, nyelvtanulásával kapcsolatban…) *Papp Károly, a lovászi Kőolajtermelő Vállalat igazgatója a műszaki tudás továbbfejlesztésének feltétlen szükségességét hangsúlyozta.*
- A fáradt mezőben a termeléshez egyre nagyobb tudás kell és nincs lehetőség arra, hogy szakmailag fejlődjenek azok a műszakiak, akiket nagy feladattal bíztak meg. Mehessen ki külföldre a műszaki dolgozó, és a lehetőségeket ne sajátítsák ki a minisztériumok – mondotta."

[29] Farkas Béla vallomása a Zala Megyei Bíróságon. Bírósági kihallgatás 1958. március 20. T.1/1958/2 szám.57-58. o.

Korim Kálmán: „Papp Károly igazgatót megerősítettük tisztségébe és kértük, hogy egyes fontosabb döntésekben kérje ki véleményünket. Papp Károly ezt elfogadta."[30]

– Lent az üzemben gyülekeztek a dolgozók, főleg a műhelyből, a szállításiak, és néhányan a termelésiek közül is, és követelték, hogy az igazgatót váltsuk le. A helyzet nehéz volt, úgy nézett ki, hogy akár tettlegességig is fajulhat a dolog.

A helyzetet az igazgató úgy oldotta meg, hogy azt állította, kapott egy telefont, mert a felesége rosszul lett és neki haza kell menni. Igen ám, de a dolgozók nem akarták autóval hazaengedni, azt akarták, hogy gyalogoljon, mert ő sem érdemel más elbánást. Csitítottam az embereket, hogy az emberiességről azért ne feledkezzünk meg, Kanizsa mégiscsak 40 km. Végül aztán beleegyeztek az emberek, hogy menjen autóval, de csak úgy, ha vele megy egy munkástanács tag, hogy az autót visszahozza.

Farkas Béla: „Hamarosan ezek után szólt a telefon. Én vettem fel, Pappot keresték. Átadtam neki, beszélt valamit, és mondta, neki el kell menni, mert (a) felesége rosszul van. Majd mondta nekem, telefonált a szállításra kocsiért, de visszaszóltak, hogy a kocsit nem engedik el, menjen oda Papp. Erre én telefonáltam, hogy a kocsi azonnal jöjjön az iroda elé, majd nehezen mégis a kocsi az iroda elé jött. Mondtam Pappnak, hogy itt a kocsi, üljön be és menjen haza. A kocsit az irodáig 200 körüli dolgozó követte, és kiabálták, nem engedjük el a kocsit, menjen gyalog, stb. Kimentem, és a többi tanácstagok is, és próbáltuk lecsillapítani a dolgozókat, hogy elmegy, mert a felesége rosszul van, de csak kiabáltak, hogy menjen Kanizsára gyalog, stb. Majd bementem Pappért, és mondtam, hogy nyugodtan üljön be a kocsiba. (De) csak úgy engedték el a dolgozók a kocsit, ha két dolgozó a kocsival elmegy vele, hogy visszaküldje, mert ha egyedül megy, akkor hátha a kocsit nem küldi vissza."[31]

---

[30] Korim Kálmán vallomása a Zala Megyei Bíróságon. Bírósági kihallgatás 1958. március 20. T.1/1958/2 szám. 44. oldal.

[31] Farkas Béla vallomása a Zala Megyei Bíróságon. Bírósági kihallgatás 1958. március 20. T.1/1958/2 szám 58. o.

– Az igazgató ettől kezdve eltűnt. Amíg én ott voltam, innentől addig nem volt igazgató. Miután eltűnt az igazgató, a munkástanács maradt az üzemben a főnök. Én, mint annak elnöke voltam mindenért felelős, egy kis túlzással, én voltam élet és halál ura az üzemben. Amikor a helyzet kezdett konszolidálódni, sokan (a párttagok közül) mondták, hogy „tudom, hogy én is rajta voltam a munkástanács halállistáján". Persze, ilyen nem létezett, nem volt erőszak! Annyit mondtunk ezeknek az embereknek, hogy nem tudunk mi rájuk vigyázni, vigyázzanak magukra, maradjanak otthon.

Farkas Béla: „Ezen a megbeszélésen fő feladat volt, hogy a nyugalmat fenn kell tartani, különösen, nehogy valakikkel szemben tettlegességre kerüljön sor. Ezt kívántuk a délutáni nagygyűlésen is kidomborítani, és erre a dolgozókat is felszólítani."[32]

A délutáni nagygyűlés – a Munkástanács határozatai

Farkas Béla: „Délután 4 órakor a kultúrházban összegyűlt kb. 800 dolgozó és itt megtartottuk a nagygyűlést. Ezen a gyűlésen Szakony József elnökölt, én szóltam pár szót arról, hogy – mivel a gyűlés közben nagyon sokan borosan jelentek meg és kiabáltak, dulakodtak, személyi ellentétek robbantak ki – a rend fenntartása a legfontosabb a vállalatnál. Ezután került sor a hozzászólásokra, ahol különféle követelések hangzottak el, részben személyi, részben politikai követelések. Ezen követelések alapján, amik elhangzottak, Szakony összeállította a lovászi dolgozóknak a követeléseit.

Ez 10 pontból állt. Ezek között szerepelt: a szovjet csapatok kivonása; amnesztia a felkelőknek; nemzeti kormány alakuljon; október 6-a legyen nemzeti ünnep; sztálinisták távozzanak a közéletből; magyar embereket a vezetőségbe; uránbányákat magyar kézbe; szovjet tankoknak nem adunk olajat; a hadifoglyokat engedjék haza a Szovjetunióból és legyen szabad vallásgyakorlás.

[32] Uo.

Ez a 10 pont volt a lovászi dolgozók követelése, ami a gyűlésen elhangzottakból tevődött össze."[33]

Mivel még délelőtti kultúrházi gyűlésen számtalan követelési pont merült fel, a munkástanács úgy határozott, hogy délután 4 órára a kultúrházba gyűlést hívnak össze. A gyűlésen Farkas Béla IV. r. vádlott elnökölt, a hangot Szakony József vitte, aki a dolgozók felszólalásai, a saját elképzelései alapján elé tárta a „dolgozók" követeléseit, amelyet Farkas Béla IV. r. vádlott, aki az ülésen a ***nyugalom, a rend fenntartására hívott fel, hangoztatva, hogy a szovjeteknek nincs szükségük a magyar olajmezők olajkészletére*** *– összegezett. A követelésekben szerepelt:*

- ***a szovjet csapatok kivonása,***
- ***amnesztia a felkelőknek,***
- ***nemzeti kormány alakulása,***
- ***október 6-a nemzeti ünnep legyen,***
- ***az ország vezetésébe magyar embereket,***
- ***szovjet tankoknak olajat nem adnak,***
- ***uránbányákat magyar kézbe,***
- ***legyen szabad a vallásgyakorlás és a***
- ***hadifoglyokat engedjék haza a Szovjetunióból***
- ***a sztálinisták távozzanak a közéletből.*** [34]

Személyi kérdések

Farkas Béla: „Ezeken kívül személyi problémák is szóba kerültek, követelték egyes vezetők leváltását, eltávolítását az üzemből. Ezzel kapcsolatban az volt a véleményünk, hogy ilyen problémákkal nem foglalkozunk, mert ez csak a rendet és a nyugalmat borítja fel és személyi bosszúkra vezet. Ígéretet tettünk ott arra, hogy olyan személyi sérelmeket, amiket a vállalat egyes dolgozói szenvedtek (el), azt felülvizsgáljuk, és amit tudunk, érdekükben mindent megteszünk."[35]

---

[33] Uo.

[34] ZML. ZMB. T.B.1./1958 sz. Zala Megyei Bíróság ítéletének indoklása. (A továbbiakban: Z.Bír.Ít.) 14-15. o. (A kiemelések tőlem – HJ)

[35] Farkas Béla vallomása a Zala Megyei Bíróságon. Bírósági kihallgatás 1958. március 20. T.1/1958/2 szám 58. o.

***A személyi eltávolításokat** a követelések közé **Farkas Béla javaslatára nem vették bele.**[36]*

Farkas Béla: „Ezen a délutáni gyűlésen részt vett a belső karhatalom küldöttsége és a letenyei párbizottság küldötte is jelen volt, ha jól emlékszem Pető elvtárs volt. Egy-két napja már az üzemben tartózkodott. Itt jegyzem meg, hogy az üzemrészen a pártbizottság aláírásával stenciles röpcédulákat osztogattak, melynek tartalma az volt, hogy független Magyarországot, belügyeinkbe nem engedünk beleszólni, az utolsó mondata pedig az volt, hogy éljen a független Magyarország, éljen a Nagy Imre-kormány, ha jól emlékszem."[37]

***A gyűlésen részt vett Pete elvtárs** a letenyei pártbizottságból. A letenyei pártbizottságnak egyébként e napon jelentek meg a röpcédulái, amelyben szerepelt többek között annak követelése, hogy független Magyarországot akarunk, más ne szóljon belügyeinkbe, éljen a független Magyarország, Éljen Nagy Imre kormánya. A gyűlés egyébként – mivel az emberek egy része boros állapotban volt – fűtött hangulatban folyt le, s csak hosszas rábeszélésre széledtek szét a gyűlés után.*[38]

Farkas Béla: „Ez a gyűlés nagyon felfűtött hangulatban folyt le, ennek oka a boros állapotban megjelentek és a parázs felszólalások. A gyűlés után egy része hazament, a másik része pedig könyörgésre távozott el az üzemből."[39]

– Jöttek a követelések mindenhol, hogy ezt követelik, meg azt követelik, meg amit ki-ki kigondol, és ugye ilyen helyzetben, amikor egy kis „bátorság" is van az emberben, a hangulat is olyan, hogy mindenkinek van olyan ötlete, amit a legjobbnak gondol. Nagyon nehéz hangulatú volt ez a gyűlés. Én lent voltam a közönség között.

---

[36] Z.Bír.Ít 14-15. o. (A kiemelések tőlem – HJ)

[37] Farkas Béla vallomása a Zala Megyei Bíróságon. Bírósági kihallgatás 1958. március 20. T.1/1958/2 szám 58. o.

[38] Z.Bír.Ít. 14-15. o. (A kiemelések tőlem – HJ)

[39] Farkas Béla vallomása a Zala Megyei Bíróságon. Bírósági kihallgatás 1958. március 20. T.1/1958/2 szám 58. o.

– A nagyteremben?

– Igen, ott. Aki gondolta, felment a színpadra és onnan beszélt, rendezetlen és szervezetlen volt az egész. Akinek mondanivalója volt, az elmondta. Végül annyiban mederbe terelődött a dolog, hogy Szakony József (technikus volt a termelésnél, tulajdonképpen az én beosztottam), félig-meddig kezébe vette a dolgot, hogy válasszunk munkástanácsot. Mindenki javasolt innen-onnan, ez alapján összeállt egy névsor, ő a névsorból tett egy javaslatot, hogy kiket javasolnak munkástanács-tagnak. Ez a névsor olyan 20-25 főből állt, és ezt a társaság megszavazta. Én is bekerültem a munkástanácsba.

A gyűlésnek nehezen lett vége, a buszok indultak volna, sokan voltak, akik már haza akartak menni, de sokan voltak, akiknek még volt mondanivalója. A megválasztott munkástanács tagjai próbálták hazaküldeni az embereket. Miután a buszok elindultak, a munkástanács összeült, hogy a dolgokat megbeszélje.

Először választottunk egy szűkebb körű igazgatótanácsot, ennek az elnökévé választottak meg engem. Tehát a kultúrházban megválasztották, megválasztottuk a munkástanácsot, és ezen belül alakult egy 10 tagú igazgatótanács. Ennek a vezetőjévé, és egyben a munkástanács elnökévé engem választottak.

Kérdés: Kik voltak az Ig.T. tagjai?
*Felelet**:***

1.	*Farkas Béla*	*technológus mérnök*
2.	*Szendrődi Károly*	*kútszerelő mérnök*
3.	*Kispap György*	*technikus*
4.	*Szakony József*	*technikus*
5.	*Baka László*	*gépkocsivezető*
6.	*II. Molnár János*	*csőszerelő*
7.	*Dezső József*	*fúrómester*
8.	*Király József*	*TMK dolgozó*
9.	*Farkas Ernő*	*gazolin dolgozó*
10.	*Korim Kálmán*	*főgeológus*[40]

[40] Részlet Korim Kálmán I. zalaegerszegi kihallgatásáról, 1957. március 7. ZML. ZMB. T.B.1./1958 sz.

Lovásziban megalakult a munkástanács – a termelés zavartalanul folyik

Pénteken délelőtt nagyszabású felvonulással kezdődtek Lovásziban azok az események, amelyek a munkástanács kezébe adták az olajmezők vezetését.

A termelési és fúrási vállalat dolgozóinak követelését: az elavult jelszavak és szimbólumok eltávolítására a karhatalmi zászlóalj katonái azonnal teljesítették és csatlakoztak a felvonulókhoz.

A felvonulók éltették a magyar szabadságot.

A felvonulás a kultúrházban tartott nagygyűléssel ért véget, ahol 22 tagú jelölőbizottság megválasztotta a 10 tagú munkástanácsot. A munkástanács vezetője Farkas Béla elvtárs.

A nagygyűlés rádiótáviratot intézett a kormányhoz és a Központi Vezetőséghez, amelynek kivonatos tartalma a következő:

1. A szovjet katonai egységek vonuljanak ki az országból.
2. Teljes amnesztiát a felkelőknek.
3. Nemzeti kormányt, amely azonnal dolgozza ki programját.
4. A sztálinisták által bebörtönzötteket azonnal bocsássák szabadon.
5. Március 15 és október 6 legyen nemzeti ünnep és hivatalos munkaszüneti nap.
6. A sztálinisták távozzanak a közéletből!
7. Magyar embereket az ország vezetésébe! Szüntessék meg a kettős állampolgárságot!
8. A magyar uránbányászatot magyar kézbe!
9. A termelést folytatjuk, de egy csepp olajat nem adunk a szovjet tankoknak.
10. A még Szovjetunióban lévő hadifoglyokat azonnal engedjék haza.
11. Szabad vallásgyakorlat.

A határozatok meghozatala után Papp Károlyt, a vállalat igazgatóját felszólították, hogy hagyja el a vállalatot. Papp Károly gépkocsiba szállt, és két munkás Nagykanizsáig kísérte. Ezután a munkások visszatértek az üzembe.

Lovásziban a termelés zavartalanul folyik a munkástanács irányítása alatt…

– Hogy miért engem választottak? Azt hiszem azért, mert engem sokan ismertek, mert a legtöbb dolgozó a termelésnél volt, ahol én dolgoztam. Ez volt a fő üzemegység létszámilag is, meg súlyilag is, és én itt voltam. A másik oka a természetem volt. Én nem játszottam meg a főnököt, én ebből a közegből származtam, nem arisztokrata származású és nem pártember voltam. Mint főnök, tartottam a három lépést, mert amit el kell végezni, azt el kell végezni, de mint ember, én egyenrangúnak tartottam mindenkit. Úgy gondolom szimpatikus voltam, és ezért engem választottak meg.

A munkástanács élén
1956. október 26. – november 4.

A káder-anyagok megsemmisítése

Farkas Béla: „26-án este, a gyűlés után, hogy a hangulatot ne fokozzuk, elégettük a személyzeti iratokat. A kovácsműhelybe hordtuk át. Erre a dolgozók már elszéledtek az üzemből, és ezért este csináltuk, hogy ne lássák, mert követelték, hogy osszuk ki.”[41]

„A gyűlés után Farkas Béla IV. r. és dr. Korim Kálmán III. r. vádlott (ez utóbbi is részt vett a gyűlésen) a munkástanácstagokkal elhatározták, hogy *a káderanyagokat megsemmisítik, elégetik,* nehogy az, ha kiosztásra kerül, újabb üldözési hullámot indítson el, s a sötétben mindketten másokkal együtt *a káderanyagot kazánházba vitték és elégették***.**”[42]

[41] Farkas Béla vallomása a Zala Megyei Bíróságon. Bírósági kihallgatás 1958. március 20. T.1/1958/2 szám 58. o.
[42] Z.Bír.Ít. 14-15. o. (A kiemelések tőlem – HJ)

– Átmentünk a laktanyába az ávósokhoz is, hogy tisztázzuk mi a helyzet, mert ha ők azt mondják, hogy nem engedélyeznek valamit, vagy ellenállnak (ott volt vagy 200 jól felfegyverzett tiszt és karhatalmista), akkor azok ellen nem lehetett volna tenni semmit. Fegyver nem volt nálunk. Ez nem olyan volt, mint Pesten, hogy bemennek a fegyvergyárba és hoznak el fegyvert, mi nem tudtunk volna ellenállni. Szerencsére az ávósok együttműködők voltak. Azt mondták, hogy lojálisak, nem avatkoznak be egyik oldalon sem. Felajánlottuk nekik és meg is csináltuk, hogy a munkástanácsot átalakítjuk munkás-katona tanáccsá, és egy tagot beveszünk az ávósoktól is, egy főhadnagyot be is vettünk taggá[43]. A kék szalagot átkötötték nemzeti színűvel, olyan szélesen, hogy az volt a sapkájukon körben, eltakarta a csillagot, a sapkarózsát. Teljes mértékben együttműködtek, olyannyira, hogy az őrséget az üzemi emberekkel közösen adták.

... éjszaka a lovászi belső karhatalom tagjaival közösen munkásőrséget szerveztek.[44]

– Sőt, az ávósok az oroszok ellen is készültek. Tudjuk, hogy mentek a harcok egy darabig Pesten, november 4. előtt is az oroszokkal, fegyveres összetűzések voltak, az itteni katonák is erre készültek. Az üzemieket is fel akarták készíteni. Áthoztak nekünk egy hatalmas kerekes géppuskát, hogy megmutassák a dolgozóknak, ha jönnek az oroszok és felvesszük a harcot velük, értsenek hozzá.

A harcokkal mi mindig is szemben foglaltunk állást, mert itt ugye nem lehet harcolni. Egy rossz, eltévedt lövés felgyújthat mindent. Az összes tartály fel volt telve. Egy szabotázs, egy robbantás borzasztó dolgokat okozott volna, nemcsak az üzemben, de a lakótelepen és a falukban, Lovásziban és Kútfejen is.

[43] Dancs Alfréd ávh. főhadnagyot
[44] Z.Bír.Ít. 15. o.

Ez a közös munkás-katonatanács csak 1-2 napig működött, az országos dolgok miatt. Hallottuk, hogy bemondta a rádió, hogy feloszlatták az ávót. Eztán az ávósok lassan elszivárogtak. Mi sorra vettük az ávós tiszteket, akik ott laktak és felajánlottuk nekik, hogy ha el akarnak menni, adunk gépkocsit, elszállítjuk a holmijukat oda, ahová akarják. Többen is elfogadták és teherautóval elmentek. Pl. egy Nyers nevű százados, a laktanya parancsnoka. Ő elment a Nyírségbe, mert a rokonai ott laktak. A lakását később ki is adtuk, annak, akinek kellett.

Így nekünk szinte ölünkbe hullott az ávós laktanya. Ott volt a fegyverraktár, a ruhák, a csizmák, aki akarta, hordta is őket. Rádió is volt, a 49-es hullámon tudtuk adni az itteni munkástanács híradóját. Az ÁVH elszivárgott, megszűnt magától. Mi nem tettünk különösebben semmit annak érdekében, hogy elfoglaljuk az ávós helyeket. Ez országos hatásra történt. Otthagyták a laktanyát, a fegyvereket, így mesterlövész fegyvereket is távcsővel, ott hevertek. Az üzemben nem voltak fegyverek.

Megjelent a belső karhatalom 5 tisztje is a munkástanács előtt és közölték, hogy fel van egységük oszlatva. Megbeszélték, hogy a munkásokkal karöltve megszervezik az üzemőrséget, a tisztek erre hajlandók is voltak és távoztak, közben azonban a legénység nem akart maradni, haza akartak térni s erre a zajdai laktanyából érkezett egy kisebb egység, az vette át az üzemőrséget a munkásokból szervezett őrséggel s ezután a szolgálatot az egyes objektumok mellett a honvédség és a munkásság látta el. Ez az őrség nov. 4-ig működött, akkor feloszlatták.[45]

– Az általunk felállított nemzetőrség látta el az őrséget. Az üzemet meg akartuk védeni, nem akartuk tönkretenni, úgy gondoltuk, arra később is szükségünk lesz, ezért őrséget adtunk azokon a helyeken, ahol azelőtt az ávósok adták az őrséget.

– Keletkezett-e bármilyen kár, volt-e valamilyen szabotázs Lovásziban?

– Nem keletkezett semmi kár, nem volt lövöldözés, emlékeim szerint csak egy mélyszivattyús kútnak az ékszíjait vágták el, meg

[45] Z.Bír.Ít. 23. o.

talán egy kapcsolót rongáltak meg. Kártevés és emberi atrocitás sem volt.

Alapkérdés: termelni vagy sztrájkolni?

F. B.: „Itt maradt a vállalat – igazgató nélkül. Végső soron én, mint munkástanács-elnök, a vállalat első rangú vagy rendű vezetőjévé léptem elő, mert felettem nem volt olyan, akinek kinevezése lett volna erre a posztra. Tehát át kellett venni az üzem vezetését, annak minden gondjával-bajával.

A termelési részlegnél nem volt probléma, mert ott dolgoztam. A gépészet, ami kiszolgáló volt, megoldotta, ami a fő üzemeknek kellett, tehát ami kellett az olajtermelőknek, a gazolin telepnek, a szállításnak, tudták a dolgukat.

A gazolin telep önállóan működött. A főmérnök visszahúzódott a gazolin telepre, ő azt irányította, nem sokat törődött az üzem egészével, tehát az is rendben volt. A kőolajtermelés is ment még, bár a követelések között szerepelt olyan is, hogy a szovjet tankoknak olajat nem adunk, tehát hogy állítsuk le az olajtermelést is. De a munkástanácsnak sikerült meggyőzni a dolgozókat, hogy az problémás, mert vannak kutak, amik annyira vizesek már, hogyha leállítjuk, nem indulnak vissza. Erre annyit elfogadtak, hogy csökkentsük a termelést.

Igen ám, de megtudtuk (az olajiparnak külön telefonvonala volt, könnyen tudtunk kapcsolatot teremteni az egész országban lévő olajos üzemekkel), hogy a pesti finomító, ahova a mi olajunkat szállítottuk, leállt, az ottani dolgozók beszüntették a munkát. Ez azt jelentette, hogy a finomító nem fogadott. Ha a finomító nem fogadott, a vezetéken visszafelé torlódott fel az olajmennyiség. a finomító tartályai megteltek. Előtte volt a kápolnásnyéki átemelő állomás, annak tartályai is megteltek. A bázakerettyei és a mi tartályaink is megteltek. Nem tudtunk mást tenni, a termelést le kellett állítani.

Először a vizes kutakat állítottuk le, amelyek nem sok olajat termelnek. Végül eljutottunk oda, hogy az egész mezőt le kellett állítani."[46]

[46] Beszélgetés JF. 3. o.

1956. október 27-én Lovásziban a munkástanács ülésén, melyen Farkas Béla elnökölt, a munkástanács úgy döntött, hogy egyelőre a termelést a főgyűjtőbe végzik, a távvezetéknek olajt nem adnak. Ugyanis az egyes munkástanácstagok beszámoltak az üzemrészlegeikben a dolgozók hangulatáról s az volt a hangoskodók álláspontja. E napon tehát a szállítás a távvezetéknek szünetelt…

…Török Lajos a megyei tanács elnöke telefonon felhívta e napon Farkas Béla IV. r. vádlottat, hogy másnap menjen be Zalaegerszegre, mert megalakul a megyei nemzeti bizottság.[47]

Közjáték: a Zala Megyei Nemzeti Tanács megválasztott vezetője
1956. október 28.

– Mint elnököt engem jelölt a lovászi munkástanács a megyei nemzeti bizottság delegációjába, és én magammal vittem a mi munkás-katonatanácsunk ávós főhadnagyát. Ez [a megyei bizottság értekezletén–HJ] olaj volt a tűzre.

– *Hol volt a gyűlés?*

– A mostani Megyeházán. Bevonultam oda az ávóssal, ezzel eléggé felpaprikázva a helyzetet, de mi tudtuk, hogy az ávósok együttműködésére szükségünk van. Megkezdődött az ülés. Láttam ott olyan embereket is, akiket én sztálinistának tartottam, ott volt például Varga Gyula[48] is.

– *Ismerted őt korábbról?*

– Igen, ott volt Lovásziban párttitkár az én időmben, valamikor. Valljuk be férfiasan, elég szervezetlenül ment ezen az egerszegi ülésen minden. Akinek nagyobb hangja volt, az többet beszélt, jobban szóhoz jutott, mint akinek kisebb hangja volt. A követeléseknek a tömkelege hangzott el, hogy ezt vegyük be, azt vegyük be. No meg az énvelem érkezett ÁVH-s pocskondiázása, aztán akkor én is hozzászóltam.

[47] Z.Bír.Ít 17-18. o.
[48] Varga Gyula később az MSZMP Zala Megyei Bizottságának első titkára lett.

Egy ablakból beszéltem ki az utcára, erre emlékszem, ahol aztán elmondtam a mi munkástanácsunk helyzetét, hogy azért jöttem ávóssal, mert mi munkás-katonatanács vagyunk, és hogy az ávósok is küldtek képviselőt, mert van nálunk egy ávós laktanya, amit figyelembe kellett vennünk.

Nem vagyok egy emelt hangú ember, de ott eléggé kifakadtam és mondtam a magamét, és lehet, hogy ezért tetszettem meg a népnek, mert megválasztottak a Nemzeti Bizottság elnökévé. De én akkor mindjárt mondtam, hogy álljunk meg kérem, én egy ezer fős üzemben vagyok munkástanács-elnök, az igazgatónk elment, nincs, aki az üzemet irányítsa, ez most a munkástanácsra hárul, azon belül is elsősorban rám. Én az elnökséget nem tudom elvállalni és nem is vállalom el.

Vége is lett az egésznek és haza is mentem Lovásziba.

„1956. október 28-án vasárnap Farkas Béla IV. r. vádlott Lovászióból Zalaegerszegre ment Molnár II. Jánossal és egy ÁVH-s főhadnaggyal. Török Lajos megyei tanácselnök megnyitotta a gyűlést, beszélt a nemzeti bizottság megalakításának kérdéséről, majd utána a zalaszentgróti járás küldötte, s Varga Ferenc[49], a zalaegerszegi forradalmi bizottság elnöke szólt, aki hangoztatta, hogy szocialista demokráciát akar, a népfrontpolitika helyessége mellett szállt síkra.

Utána Török Lajos, megyei tanácselnök akart szólalni, de Farkas Béla IV. r. vádlott félbeszakította azzal:

Mi vidékről jöttünk, nincs időnk, hogy magyarázgassunk. …teljes programot kérünk, amit ki tudunk vinni a dolgozók elé. Zalaegerszegen bizonyos, hogy más a helyzet, de Lovásziban nem lehet az ilyesmivel kiállni. Azt kérem, hogy itt foglaljunk állást sürgősen, mert[50] nincs rá szükségünk. El kívánom mondani, hogy Lovászi olyan központ a parasztság szemében, hogy igazi munkás-paraszt egységről beszélhetünk. Jelentették, hogy az egyik magtárt fosztogatják és kérték, hogy segítsünk nekik. A lovászi

[49] Varga Ferenc zeneiskolai igazgató, 1956. október 27-től november 1-ig a zalaegerszegi Városi Forradalmi Tanács elnöke. Az ő tevékenységéről részletesebben: Hóbor József: Akinek oly sokat köszönhetnek az oly gyorsan feledők - Ostoros Károly emlékére, Zalaegerszeg, EUROPE VISION kiadó 2011,

[50] Valószínűleg kimaradt egy szó. HJ

dolgozók követelése, hogy kapjanak tiszta irányvonalat… A győri rádió sokkal szimpatikusabb, mi szeretnénk látni, mi Zala megyének a véleménye, mert az egész helyzet borotvaélen áll.

Török Lajos elnök megkérdezte Farkas Bélától, hogy egyetért-e azzal, amit Varga Ferenc elmondott s hangsúlyozza a kormány támogatását, a termelés folytatását, a vagyon megőrzését. Farkas Béla IV. r. vádlott ismét közbevágott azzal:

A lovászi munkásgyűlés követelései a minisztertanács és a központ felé:

– az orosz csapatokat azonnal vonják ki hazánk területéről, nem értek egyet az előttem felszólalókkal, ez országos súlyponti kérdés, az orosz csapatok azonnal vonuljanak vissza támaszpontjukra, és határidőt kell nekik adni, hogy vonuljanak ki

– teljes amnesztiát a felkelőknek,

– a sztálinisták távozzanak a közéletből, magyar embereket a vezetőségbe,

– az uránbányászatot magyar kézbe,

– az orosz tankoknak nem adunk olajat,

– Oroszországból a foglyokat engedjék haza,

– szabad vallásgyakorlás.

Ezzel a programmal tudjuk csak a rendet, fegyelmet fenntartani. Ha a programtól elállunk, a munkásgyűlés megvonja a bizalmat. Nekünk szükséges, hogy konkrét állásfoglalás legyen.

Varga Ferenc ismét kiállt amellett, hogy egyelőre a szovjet csapatok maradjanak az országban a szocialista demokrácia biztosítására, s hangsúlyozta, milyen veszélyt rejt magában az orosz csapatok kivonulása, s kérdezi, hogy akarják-e visszacsinálni a földreformot és az amerikai tőke beáramlását az országba?

Farkas Béla IV. r. vádlott megjegyezte:

Nem akarjuk, amit felvetett,… egyelőre a rend megteremtéséről kell beszélnünk, arról, hogy nyugalom legyen. Nyugalmat csak úgy tudunk elérni, ha a szovjet tankok megállnak.

Varga Ferenc ismét megjegyezte, hogy véleményét a szovjet parancsnokságon is kifejtette, mire Farkas Béla IV. r. vádlott újból közbevágott:

Nem vonjuk kétségbe az Ön tevékenységét, de más nyugodtan itt tárgyalni, mint 1.500 főnyi munkás elé kiállni – ilyen szempontból nézzük a kérdést… ha ilyen programot mondunk, elsöpörnek ben-

nünket. A Lovászi munkástanács kivívta a nép bizalmát. Ezt kívánom elmondani, ilyen értelemben foglalkozzunk a kérdéssel. Röviden elmondtam a lovásziak véleményét.

Ezek a követelések munkásgyűlésen születtek, a dolgozók ragaszkodnak hozzá, természetesen lehet módosítani, hogy vonuljanak vissza támaszpontjukra és egy megadott határidőre vonuljanak ki. Követelés, hogy visszavonják a szovjet csapatokat, utána határidőre menjenek ki.

Varga Ferenc ezután másokkal is vitába szállt a szocialista demokrácia mellett s a további vitába Farkas Béla IV. r. vádlott csak részben kapcsolódott be, hangsúlyozva, hogy a megyei nemzeti bizottság felhívását szét kell a megyébe küldeni.

A gyűlés végén Farkas Béla IV. r. vádlottat megválasztották a megyei nemzeti bizottság elnökévé.

De támadás érte a vele levő államvédelmi főhadnagyot, aki mellett kiállt és elhagyta az ülést."[51]

– Másnap reggel[52] jön a telefon a Töröktől, hogy össze kellene hívni a Bizottságot. Mondtam, hogy én nem tudom összehívni, mert megmondtam, hogy nem tudom elvállalni az elnökséget, mert elég nekem itt vigyázni az üzemre, hogy ne történjen akármi anyagi vagy személyi disznóság. Tehát én bejelentettem a megválasztás után, meg amikor felhívtak, hogy én nem vállalom.

Szerencse, hogy ez így történt, mert akkor valószínű, hogy még a 13 év is növekedett volna.

1956.november 1-én Farkas Béla IV. r. vádlott ismét megjelenik a zalaegerszegi megyei nemzeti bizottság ülésén, mint elnök megnyitja a nemzeti bizottság ülését, de azt ezután már Borda János vezeti le. A gyűlés tárgya nemzeti bizottság tagjainak, vezetőségének megválasztása. A megyei nemzeti tanács elnökévé ekkor már dr. Gelencsér Gyula ügyvédet választották…[53]

[51] Z.Bír.Ít. 19-20. o. A kiemelések tőlem – HJ
[52] 1956. október 29-én.
[53] Z.Bír.Ít. 37. o.

Új Zala 1956.november 2.

Megalakult a megyei forradalmi bizottság

Megyénk dolgozóinak teljesedett kívánsága: a volt megyei tanács Kosztolányi Dezső utcai épületében november 1-én délelőtt megválasztották a küldöttek a megyei Forradalmi Bizottságot….

…A szélesebb körű megyei Forradalmi Tanácsba az alábbiakat választották be: A megyei Kisgazda Párt részéről dr. Gelencsér Gyula ügyvédet,…Nagykanizsa város Forradalmi Tanácsa részéről Majerszki Bála bányamérnököt és Varga Ferenc földművest,…a Budafai Kőolajtermelő Vállalat részéről Göncz István üzemvezetőt, a Lovászi Kőolajtermelő Vállalat részéről Farkas Béla mérnököt és Szakony Ferenc technikust,…

E széleskörű bizottság tizenhéttagú végrehajtó bizottságot választott, s e tizenhéttagú bizottság választotta meg soraiból elnöknek dr. Gerencsér Gyula ügyvédet, alelnöknek Szakony József technikust és Simon István gazdálkodót. Titkár Pék József lett…

Munka, termelés, forradalom
1956. október vége – november 4.

– A munka ment tovább, az igazság az, hogy nem volt túl sok munkánk, ahol volt karbantartani való, azt elvégeztük, termelni már nem tudtunk. A gazolin telep részben ment, mert gáz azért valamennyi csak jött a rendszerből, meg hát kellett a gáz a fűtéshez meg egyebekhez.

E napon (1956. október 29-én) 694 m^3 olajat a munkástanács mégis átadott a távvezetéknek.[54]

Farkas Béla: „Október utolsó, vagy november első napjaiban beszéltem a Budapesti Kőolajipari igazgatóságon Bencze László, vagy Kassai Lajos mérnökökkel. Referáltam nekik, hogy a termelés normálisan folyik, mire azt a választ kaptam, hogy a termelés-

[54] Z.Bír.Ít. 37. o.

sel ne álljunk le, vagyis a kutakkal, mert annak beindítása nehézségekbe ütközik."[55]

A munkástanács híradója

...(1956. október 29-én) Lovásziban a munkástanács egyik tagja, Peti László mérnök javasolta, hogy sokszorosított híradókon az üzem dolgozóit tájékoztassák. Korim és Farkas vádlottak is jelen voltak. A munkástanács ebbe beleegyezett és megbízták Peti Lászlót, hogy a rádiók közleményeit rögzítse, sokszorosítsa és terjessze a munkások között.[56]

Farkas Béla: „...létrehoztuk az Mt. híradót, így nyomtatványon keresztül értesítettük a dolgozókat a helyzetről. A híradó megszerkesztésével Peti László gépészmérnököt bíztuk meg. S a híreket különböző rádiók, mint pl. a „Szabad Európa", „Szabad Kossuth", „Szabad Rákóczi", stb. adásaiból szedtük össze. Ezt abból a célból tettük, hogy ezáltal a dolgozókat megnyugtassuk és tájékoztassuk."[57]

A belső karhatalomnak volt egy adó-vevő készüléke s mikor feloszlott az egység, azon a munkástanács üzeneteket közvetített egyes személyek hozzátartozóinak, Farkas Béla IV. r. vádlott erről tudomást szerzett s jóváhagyólag tudomásul vette annak működését.[58]

[55] Részlet Farkas Béla 5. (1957. május 8-i Budapest) kihallgatási jegyzőkönyvéből ZML. ZMB. T.B.1./1958 sz. 239. o.
[56] Z.Bír.Ít ., 23. o.
[57] Részlet Farkas Béla 5. (1957. május 8-i Budapest) kihallgatási jegyzőkönyvéből ZML. ZMB. T.B.1./1958 sz. 239. o. A munkástanács híradói a Mellékletben.
[58] Z.Bír.Ít. uo.

„A Lovászi Munkástanács Híradója:
Lovászi, 1956. október 31. reggel 8 h, 5.szám

22.30 h-kor a Kossuth-adó jelenti:

Magyar Néphadsereg ideiglenes Forradalmi Katonai Tanácsának felhívása:
1. Szovjet csapatok azonnal vonuljanak ki Budapestről és a legsürgősebb időn belül hagyják el az ország területét.
2. Lakossággal karöltve a Forradalmi Katonai Tanácsok tartsanak rendet az országban.
3. A katonai szektáns sztálinista tiszteket megfosztották rangjuktól. Ezek Tóth Lajos, Hazai Árpád, Hidvégi vezérőrnagyok, Szabó altábornagy.
4. AZ ÁVH-t, ahol még nem fegyverezték le, azt haladéktalanul tegyék meg.
5. A Határőrség katonái a Honvédséghez és ne az ÁVH-hoz tartozzanak…"[59]

A 7. számú és 12 órakor kiadott híradóban: a Kossuth adó híreit ismerteti, többek között, hogy a kiszabadított Mindszenty elindult otthonába. Majd a munkástanács közleményeit közli: ismerteti teljes egészében az előző napon a Centrálban Nagykanizsán hozott határozatot, s továbbá, hogy a Budapesti Kőolajipari Igazgatóság Forradalmi Tanácsa Bencze László vezetésével egyetért az üzemekkel abban, hogy olajat a szovjet tankok részére a mezők nem szállítanak.

A 8. sz. délután 2 órakor megjelent híradóban ismét a Kossuth adó ismerteti a szovjet csapatok kivonulásával kapcsolatosan, majd a lovászi munkástanács közleményét ismerteti, hogy a Munkástanács rádiója ma déltől rendszeres adással áll a környező falvak lakosságának rendelkezésére s a munkástanács híreit rendszeresen beolvasni. Ismerteti, hol kell leadni a közleményeket és

[59] A Lovászi Munkástanács Híradója (részlet, az többit lásd a Mellékletben) Stencilezett példány. Az anyag a Majerszky-per bizonyítékai mellé csatolt doszszéban a Zala Megyei Levéltárban a T.B. 1/1958/37. szám alatt található.

milyen hullámhosszon fogható az adó adása. Majd ismét a Kossuth adó 12 órás híreit, majd a győri rádió híreit ismerteti.

Újból rátér ezután a Munkástanács közleményére, s a következőket írja:

A lovászi munkástanács közli: Szomszéd vállalatok munkástanácsaival egyetértésben a Lovászi Munkástanács törli a november 7-i ünnepet és helyette november 1-ét nyilvánítja fizetett munkaszüneti nappá.

Hivatkozik ezután a pénzügyminiszter közlésére, hogy a sztrájk idejére minden dolgozónak a teljes munkabért ki kell fizetni.

Közöl ezután a Kossuth adóra hivatkozva újabb követeléseket, híreket.[60]

Forradalom és termelés

...Lovásziban Klaff Gyula olajmérnök jelentette Farkas Béla IV. r. vádlottnak, hogy az olajtartályok, mivel szállítás nincs, telve vannak s ezért a vizes kutakat le kell állítani. Farkas Béla ezt tudomásul vette…

...Vass Zoltán miniszter felhívta telefonon Lovászit és kérte, hogy az olajszállítást indítsák meg. Szendrői Károly volt szolgálatban, aki közölte, hogy ő csak egy tagja a munkástanácsnak, olajat nem adhat, mert a munkástanácsnak az a határozata, hogy a szovjet tankoknak olajat nem ad. Vass Zoltán közölte, hogy nem a szovjet tankoknak kell az olaj, hanem Budapestnek, erre Szendrői Károly megjegyezte, hogy jelenti majd a kérést a munkástanácsnak. Nyomban felhívta telefonon Farkas Bélát, aki közölte, ő nem tud határozatot hozni, se dönteni, mert Nagykanizsán volt egy határozat, s különben is Lovászi a távvezeték végén van, s ha a közbeeső Kerettye nem fogadja az olajat, akkor hiába minden erőlködésünk….[61]

[60] Z.Bír.Ít. uo.

[61] Z.Bír.Ít. 40. o. A Zala Megyei Bíróság indoklásában hozzáteszik még: „Kötelező volt tehát nagykanizsai okt. 30-i határozat." Ez a megjegyzés nyilvánvalóan tendenciózus, a per előzetes koncepciójához igazodik.

E napon (1956. október 30-án) *délután 2 órakor összeült az olajipari vállaltok munkástanácsainak küldöttsége Nagykanizsán a Centrálban. A(z itt elfogadott) határozat a következő:*

A Dunántúli Kőolajipari Vállalatok megválasztott munkástanácsai a mai napon tartott együttes értekezleten egyhangúlag az alábbi határozatot hozták.

1. Teljes egészébe magukévá teszik a Zalamegyei Nemzeti Bizottság f. évi október 28-i felhívásában foglaltakat azzal a kiegészítéssel, hogy a szovjet csapatok a kivonulást haladéktalanul kezdjék meg.

2. Amíg a szovjet csapatok kivonulása Magyarország területéről meg nem kezdődik, a termelő és szállító vállalatok olajat nem szállítanak és termelőmunkát a többi kőolajipari vállalattal együtt csak az olajmezők többmilliós értékeinek megőrzéséhez, a magyar népgazdaság részére történő biztosításához szükséges mértékben folytatnak…[62]

– Képes voltál itt Lovásziban '56-ban kordában tartani az embereket?

– Amennyire lehetett!

– Fönntartottátok a termelést?

– Ameddig lehetett.

– A termelés leállításával kapcsolatban nem tettetek politikai nyilatkozatot?

– De tettünk. A követeléseink között szerepelt a kikötés, hogy orosz tankoknak olajat nem adunk. Ez az első számú követelésünk volt. Mindjárt az első ülésen szerepelt az a nagy kikötés, hogy állítsuk le a termelést, azonnal. De nekem szakmailag is kötelességem volt megfogalmazni, hogy ezzel kárt teszünk. Nem ennek a rendszernek, nem ezt a rendszert büntetjük csak meg vele, hanem esetleg a továbbiakban, amikor ebből akarunk megélni. Azt a követelést, hogy állítsuk le azonnal a termelést, úgy sikerült módosítani, hogy szovjet tankoknak olajat nem adunk. Ez tulajdonképpen a követelésnek egy enyhítése volt az ügy érdekében. Nem az akkori, hanem a későbbi ügy érdekében. Volt ilyen a

[62] Z.Bír.Ít. 33. o.

munkástanács által kiadott vagy támogatott követelésünk, tehát konkrétan ez, hogy nem adunk olajat.

– *Szakmailag a cég irányításában, vezetésében mit fogalmaztatok meg?*

– A sztálinista vezetők leváltása, az olyan rendelkezéseknek felülvizsgálása, ami a dolgozókat hátrányosan érinti, a békekölcsön, a beszolgáltatás. Ezekkel kapcsolatosan mind volt észrevétel, felvetés, esetleg tervezett intézkedés. Mi is olvastuk az újságokat, az Irodalmi Újság írásait. Mi hasonlókat követeltünk. Nézd meg a munkástanács híradókat, én nem tudtam hozzájutni, pedig próbálkoztam már több felé, és a tárgyaláson több is szerepelt közülük. Igaz, hogy a tárgyaláson a szövegek meg határozatok olyan „kiherélten" szerepeltek, ami ellenünk, nem pedig a védelmünkre vagy az enyhítésünkre szolgált.

– *Tehát Ti a termelést tulajdonképpen nem állítottátok le, csak azért kellett leállítani, mert tele voltak a tartályok, nem tudtátok hová elhelyezni?*

– Igen, bár fokozatosan, de azért állítottuk le, mert megteltek a tartályok.

– *De nem az volt a döntés, hogy le kell állítani?*

– Nem, hanem az, hogy a szovjet tankoknak olajat nem adunk! Ez volt a döntés, és ezt végső soron a finomító hajtotta végre. Mi nem is tudtunk volna olajat adni, mert mi nyersolajat vagy kőolajat termeltünk, azzal meg nem megy a tank. Arra konkrétan, hogy a termelést állítsuk le, határozat nincs.

November 2-án Lovásziból a Távvezeték vállalat elszállított 607 köbméter olajat.[63]

Személyi kérdések

– *Személyi kérdésekben, tehát hogy ki maradjon, ki menjen a cégtől, ki döntött? Volt valamilyen „listátok"?*

– Előzetes lista nem volt. Tehát olyan „halállista", ahogy ők azt állították, a „kivégzendők", azaz a leváltandók listája, amit a munkástanács állított volna össze, ilyen lista nem volt. Azt mond-

[63] Z.Bír.Ít. 41. o.

tuk, hogy várjuk meg, amíg a helyzet rendeződik és majd az előírások, a törvények szerint fogjuk végrehajtani az elszámoltatást.

F.B.: „Károkozás nem volt, mindössze – azt hiszem – csak egy mélyszivattyús kút ékszíjait vagdalták el, tehát se robbantás, se lövöldözés, se személyi atrocitás. Hogy valakit megvertek volna, olyan nem volt. A párttitkárt se bántották.

Megmondtuk minden exponált, vad sztálinista politikusnak, hogy lehetőleg ne nagyon mozogjon az utcán, maradjon otthon, mert vannak olyanok, akik esetleg tettlegességre vetemednek. Az egész idő alatt nem is volt senki olyan, a tárgyaláson se panaszkodott senki, meg nem is szerepelt sehol írásban a munkástanács ellen, hogy valamilyen atrocitás lett volna. Bár utána nagyon sokan jöttek azzal, hogy tudom, hogy én is rajta voltam a munkástanács halállistáján, a valóságban ilyen nem létezett, és senki sem tudott ilyet utólag sem bemutatni.”.[64]

– *Olyan kérdésekben, ami a cég stratégiáját érinti, tehát hogy hogyan kéne jobban termelni, volt energiátok foglalkozni?*

– Nem, addig már nem jutottunk el. A napi kérdések teljesen lekötötték a figyelmünket. Akkor olyan volt a világ, hogy forrongott minden, nem volt idő arra, hogy leüljünk és kidolgozzunk egy hosszabb időre szóló programot.

Az utolsó órák

F.B.: „Az üzem mindennapi élete folyt, egészen negyedikéig. Akkor, amit hallottunk, hogy *csapataink harcban állnak*[65], hát akkor most hogyan legyen, mit csináljunk. Mindenki úgy, ahogy tudott, behúzódott, és vártuk, hogy mi lesz. Még nem említettem, hogy a munkástanács mentette meg a falut is. Jött ugyanis egy magyar katonai egység, hogy itt foglalnának tüzelőállást, ezt azonnal elutasítottuk, mert ha elfogadjuk, hogy itt védelmi állást létesítsenek, mindenféle fegyverrel, az ellenség, a szovjet tankok is ugyanúgy lőnek, mint ezek. Ha belelőnek egy tartályba, amiben

[64] Beszélgetés JF. 3. o.
[65] Utalás Nagy Imre utolsó rádióbeszédének híres mondatára.

több száz köbméter olaj van, meg a kutak égése a falut is tönkreteszi. Tehát ennek figyelembevételével lebeszéltük őket, hogy itt szervezzenek ellenállást az üzem területén, mert itt ez nagy problémákat okoz. És nem is történt incidens."[66]

IV. A forradalom után – bizonytalanságban

1956.november 4. – 1957. március 4.

A szovjetek bevonulása

– Így ment az üzem egészen november 4-ig, amikor teljesen megbénult, mert a vidéki dolgozók nem jöttek be. A helybeliek bejárogattak. A munkástanács is összeült, hogy mit csináljunk. Aztán megjelentek a tankok.

– *Honnan jöttek az oroszok?*

– Azt nem tudom, valószínűleg Kanizsáról, ott volt egy parancsnokság.

– *November 4-én reggel?*

– November 4-én reggel, aznap én korán reggel bementem az üzembe, és akkor láttam egy tankot, lent a kereszteződésben.

– *Az ávós-laktanya sarkán?*

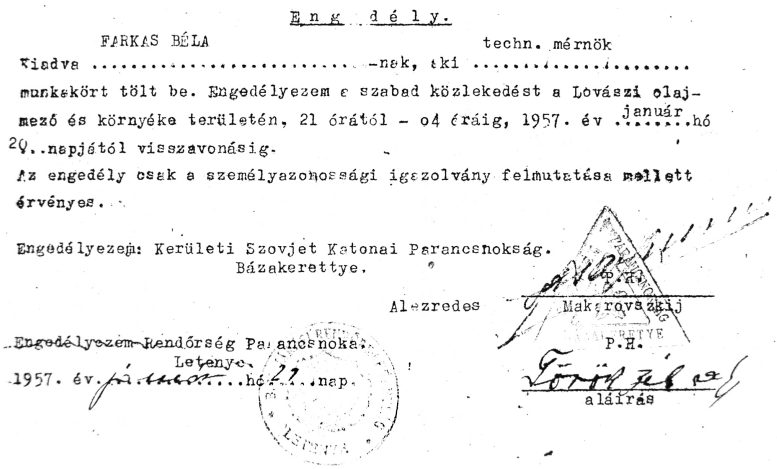
– Igen. A munkástanács összeült, hogy mi legyen. Hát nem lehet semmi, mert termelni nem tudunk, mert tele vagyunk olajjal, előbb annak le kell ürülni.

– Aztán lassan konszolidálódott a helyzet, kezdtek indulni a munkák a finomítóban, vették az olajat, fogyasztották a vezetékről, ürültek előttünk a föltelt helyek, és így a készletünket mi is el tudtuk szállítani. Lassan kezdtünk a kutakkal beindulni.

1956. november 7-én Lovásziban a távvezetéknek olajat adnak. E napon 545, 8-án 151, 10-én 610, 11-én 895 köbméter olajat szállított el tőlük. E napon a csepeli finomító 7000 köbméteres tartálya belövést kapott, így a Budafoki gyűjtőben tárolta a távvezeték az olajat és 16-án, majd 18-án nagyobb mennyiségben juttatta el Csepelre.

[66] Beszélgetés JF. uo.

De már 13-án 609, 15-én 575 tonna olajat nyomtak a Szőnyi finomítóba is a távvezeték dolgozói. ...[67]

Engedély.

FARKAS BÉLA techn. mérnök

Kiadva .....-nak, tki .....

munkakört tölt be. Engedélyezem a szabad közlekedést a Lovászi olajmező és környéke területén, 21 órától – 04 óráig, 1957. év január hó 20. napjától visszavonásig.

Az engedély csak a személyazonossági igazolvány felmutatása mellett érvényes.

Engedélyezem: Kerületi Szovjet Katonai Parancsnokság.
Bázakerettye.

P.H.

Alezredes Makrovszkij

Engedélyezem Rendőrség Parancsnoka:
Letenye.
1957. év január hó 21. nap.

P.H.

Tóth Béla
aláírás

– Valamelyik nap Kádár aláírásával megjelent az üzemben egy kormánybiztos, akit ismertünk, mert az olajiparban dolgozott.

– *Hogy hívták? Emlékszel rá?*

– Lendvai László, ismertem már korábbról. Megbeszéltük vele, ő is lojális lesz a munkástanácshoz, nem akarja a munkástanácsot megszüntetni, őt kinevezték kormánybiztosnak, neki megvannak a feladatai: állítsa helyre a termelést, a rendet, meg a fegyelmet, neki ez a dolga. Mondtuk neki, hogy a munkástanács is ezt akarná, kissé más háttérrel. Aztán megegyeztünk, hogy ő ellátja az igazgatói funkciókat, de mellette működik a munkástanács, mint felügyelő vagy szaktanácsadó szervezet. Tehát ő a munkástanácshoz nem nyúl hozzá. Ez így ment egészen majdnem a letartóztatásomig.

Még akkor is munkástanács elnök voltam, én nem emlékszem, hogy arról lemondtam vagy leváltottak volna.

[67] Z.Bír.Ít. 44. o.

Lovásziban és Bázakerettyén az emberek a szovjet csapatok beavatkozásának hírére az olajmezőt elhagyták, Várkony Rezső és Farkas Béla kérése ellenére a kutakat leállították, illetve így kénytelenek voltak leállítani. Budafához tartozó Pusztaszentlászó és Ederics környékén termelt 13 db. kút, Lovásziban pedig 1db. kút működött másnapra virradóra….

...Lovásziba viszont Papp Károly igazgató, mert közben Nagykanizsáról eltávozott, visszatérni nem tudott. A vezetés itt továbbra is Farkas Béla IV. r. vádlottra maradt. A fegyveres őrségeket feloszlatták, ellenállás egyik helyen sem volt.[68]

A törékeny konszolidáció időszaka

– Volt egy olyan beosztás, hogy termelési mérnök, ez volt a mindenes, ennek nem volt rangja, nem volt beosztása. Hát ez voltam én. Közben kineveztek főtechnológussá is, de ez is csak egy darabig tartott. Már amikor Kanizsáról kijöttek, akkor egy idősebb mérnök vette át ezt a beosztást. A kormánybiztos kinevezett ennek engem, addig ilyen rang nem volt, termelési osztályvezetővé.

LOVÁSZI KŐOLAJTERMELŐ VÁLLALAT
LOVÁSZI

U. p.: KUTFEJ TELEFON: Kutfej 2. MNB egyszámlaszám: 198. V. á.: LENTI

Igazgatóság osztály.

55. sz.
34/1957.

Cím:
Farkas Béla bányamérnök
Helyben.

Lovászi, 1957. február 1.
Ügyintéző:
Ügyintézőjük:
Hiv. sz., jel:
Tárgy:

Értesitem, hogy 1957. február 1.-i hatállyal a termelési osztály vezetésével megbizom.

Fizetését havi 2700 forintban állapitom meg.

LL/SzA.

LOVÁSZI KŐOLAJTERMELŐ VÁLLALAT
LOVÁSZI

Lendvai László

[68] Z.Bír.Ít. 42-43. o.

Tulajdonképpen az olajtermelési részlegnek voltam a főnöke. Addig is az voltam, csak termelési mérnök megnevezéssel

„…A lovászi olajüzemben hétfőn reggel a munkások 90-95 százaléka megkezdte a munkát. Csepelre nagyobb mennyiségű olajat szállítanak, ezért az olaj termelése megindulhatott. Dolgoznak a gazolintelepen és (a) koromgyárban is.

A termelés továbbfokozásához a gazdasági feltételek többékevésbé megvannak. A csökkentett energiaszolgáltatás és a nem kielégítő szállítás még akadályozzák a termelést. A dolgozók munkakedvében pedig akadályozó szerepet játszik az, hogy még mindig nem látják egészen biztosítottnak követeléseik egyes pontjainak megoldását…"[69]

F.B.: „Ha visszatekintünk egészen a konszolidációig, amit én december közepére tennék, akkor lett az üzem rendben. Beindult a termelés, mert elkezdett a finomító dolgozni, vette az olajat a föltelt tartályokból, mi is elkezdtünk beindulni, és a munkástanács működött. Fölvettük a kapcsolatot a Nagybudapesti Munkástanáccsal is, annak felhívásaihoz csatlakoztunk mi is…"[70]

A munkástanács szerepe a konszolidáció alatt

– Egészen '57 márciusig működött a munkástanács?

– Folyamatosságában már nem nagyon működött, de a decemberi sztrájkban még részt vettünk. Nagykanizsán megalakult az Összevont Olajipari Munkás Tanács, amihez Lovászi, Bázakerettye, a kanizsai gépgyár, meg a siófoki szállítás tartozott. Ez a kanizsai tanács intézte a kifelé menő ügyeket a budapesti munkástanáccsal a sztrájkügyben is. A kanizsai tanácsnak az volt az álláspontja, hogy minden üzem döntse el maga, hogy csatlakozik, vagy nem csatlakozik.

A helyzet nehéz volt, mert igaz, hogy november 4-e óta már eltelt egy hónap, de a dolgozók még nem nagyon jártak be, mert

[69] Helyzetjelentés az üzemekből, Új Zala 1956. november 27. 1. o.
[70] Beszélgetés JF. uo.

féltek otthon hagyni a családjukat, ugye akkor már jártak a pufajkás bandák és egy-egy falut végigvertek okkal, ok nélkül. Az üzembe meg féltek bejönni, mert ha meg esetleg az üzemben jelennek meg ezek a hogyishívjákok, és akkor meg ott kérik őket számon, hogy miért csináltak forradalmat. Ha be is jöttek a dolgozók, minél előbb igyekeztek haza.

Új Zala 1956. november 29.

Most már folyamatosan ad olajat Lovászi

Tágas igazgatói szobában, ahová néhány héttel ezelőtt még baljós félelemmel nyitott be legegyszerűbb kérésével is a dolgozó, most tizenhat férfit találunk a Lovászi Olajüzem munkástanácsának tagjait, a termelési és ügyviteli részlegek vezetőit. Az arcukról keveset lehet leolvasni az elmúlt egy hónap indulatokat, erjedést hozó eseményeiből, tisztán, rebbenés nélkül futnak végig rajtunk a tekintetek is, csak a hangokat, a mélyzengésű szavakat árnyalja valami futó bizonytalanság. Nem szoktak még hozzá a vezetéshez ezek az egyenes szándékú, szorgos emberek, s úgy szakadt nyakukba október végén a sokmilliós üzem gondja, hogy a felelősségre, a feladat nagyságára jóformán gondolni sem volt idejük.

Amit azóta tettek, az mégis tanúság a rátermettség,a hozzáértés és a jószándék mellett.

Ötvennégytagú munkástanács,

s annak megbízatásából tíz tagú igazgató-bizottság állt a volt igazgató, Papp Károly helyére november elején – emlékezik a közelmúlt eseményeire Szendrődi Károly mérnök, az igazgató-bizottság tagja – és a válságos időkben legfőbb tennivalónknak a fagyveszély elhárítását, a műszaki berendezés biztonságának megóvását tekintettük. A gazolin-telepen és a tankállomásokon az érzékeny géprészeket védőborítással fedtük be, nem is állt be fagykár egyetlen egységüknél sem.

Azokban a napokban, mikor legerősebben lobogtak a szenvedélyek, minden igyekezetükkel a józan, az emberségességet megőrző légkör kialakítására törekedtünk. Voltak a mi üzemünkben is személyi ellentétek, de azért senkit sem ért bántódás, senkitől nem vettük el a kenyeret, legfeljebb néhányan alacsonyabb beosztásba kerültek.

Még élénken élnek az események a munkástanács tagjainak emlékezetében, ki ezt, ki azt eleveníti fel, s így csakhamar kiderül, hogy az olajüzem munkástanácsa rövid átmeneti időre olyan jogkört gyakorolt, amely a munkarendjében nem szerepel. A munkástanács osztotta ki a frissiben megüresedett lakásokat, biztosította Kútfej, Lenti, Szécsisziget, Tormafölde, Tornyiszentmiklós és több más község boltjainak áruellátását, és gépkocsijait rendelkezésre bocsátotta a környező falvak betegszállítása céljaira is.

Most kezd már visszatérni a rendes kerékvágásba az üzem élete

folyik a termelés.

Miután kölcsönösen és barátságos mosolyok között megállapítjuk, hogy az igazmondás nemcsak az újságírásnak, de az üzemvezetésnek is kenyere kell, hogy legyen, a napi munkáról így tájékoztatnak a munkástanács tagjai.

A Nagybudapesti munkástanács felhívása nyomán a múlt hét végén – a műszaki lehetőségekhez képest – mi is megkezdtük a termelést. A munkások létszámáról teljesen tiszta képünk még nincsen, legjobb tudomásunk szerint 90-95 százaléka foglalta el munkahelyét. Ha a közlekedés megjavul, szinte hiánytalan lesz a létszám. A termelés kapacitása úgy 65 százaléka a korábbinak, becslésünk szerint jó két hét kell ahhoz, hogy elérjük a korábbi szintet. Az első nagyobb olajszállítmányt, 1400 köbmétert, szombaton adtuk át Bázakerettyének, s a továbbiakban folyamatosan tudunk már olajat szállítani. Ami hátráltatja a termelés normalizálódását, az már rajtunk kívülálló körülmény: a kijárási tilalom miatt nem tudunk három műszakot teljesíteni. Ebben az esetben ugyanis éjjelente kellene váltani, s a leváltott műszak dolgozóinak hazamenni. Kérelemmel fordulunk most ezért az illetékes katonai parancsnoksághoz, hogy engedjék meg a „váltókocsik" beindulását és tegyék lehetővé így az éjszakai munkába állást. Mindannyiunknak az a véleménye, hogy a kialakuló rendnek,

az igazi munkáshatalomnak csak zavartalan termelés lehet az alapja.

Igen, a termelés mielőbbi növeléséért, a valóban demokratikus alapokra épülő szocializmus megvalósításáért hívja a termelés új csatáiba dolgozóit a Lovászi Olajüzem munkástanácsa. Az öthatod részben munkásokból álló tanácsot bizalommal állították oda az üzem élére a lovászi olajbányászok, figyelnek szavukra, mert

soraikból választott vezetőknek nem lehet más érdekük, mint az összesség akarata.

Nagy erő, hatékony termelőerő lehet a munkástanács az üzem élén. Egy emberként bíznak munkájában a lovászi olajbányászok, erről beszélnek a már eddig is véghezvitt, egyszerűségükben is sokatmondó tettek.

– Nem is tudtunk rendesen termelni, mi végső soron azt mondtuk, hogy amennyit termelünk, annyit termelünk, de a sztrájkot elvileg támogatjuk. Sztrájkoltunk, de a beindított kutakat nem akartuk leállítani, mert a mezők vizesek voltak, és amelyiket nagy nehezen beindítottuk, azt már nem volt célszerű leállítani. Az országos sztrájkhoz tehát csak névlegesen csatlakoztunk, de a normál termelésünket még nem értük el.

Így letelt az 1956-os év és a munkástanácsnak egyre kisebb lett a szerepe. Ehhez hozzátartozik, hogy Auerszwald Jánost kinevezték főmérnöknek, aki addig a gazolin telepnek volt a főnöke. Az ’56-os eseményekkor, mint mondtam, ő visszavonult a régi munkakörébe, a gazolin telepre. És bár ő a párt vezetőségének valamilyen módon tagja volt, de nem volt sztálinista, hanem egy „normál” gondolkodású ember volt. Értett a műszaki dolgokhoz, és a munkástanácsot elfogadta, mint partnert. Később azonban Auerszwald elkezdte átvenni a munkástanácsnak a főmérnöki funkcióját is, a munkástanács funkciója ennek következtében lecsökkent.

Volt tehát már egy igazgató, egy kinevezett főmérnök, így a munkástanács folyamatosan kezdte elveszteni munkáját.

És volt valami kormányrendelet, hogy a munkástanácsokat megszüntessék, de erre pontosan nem emlékszem. Hogy engem a munkástanácsi elnökségemről vagy tagságomról valaki leváltott volna, vagy erről papírt kaptam volna, nem tudom, nem tudom, hogy hogyan történt.

A megyei ügyek

– A megye vonatkozásában, megyei ügyekben Te nem intézkedtél?

– Nem. Engem annak idején, mint említettem, ott akkor megválasztottak, de azonnal le is mondtam. Amikor hívtak, hogy men-

jek a megyei bizottságot összehívni, akkor mondtam, hogy nem tehetem, mert nem vagyok elnök.

Elmondok egy látszólag lényegtelen, de fontos történetet:

A forradalom után bementem a rendőrségre. Ez valamikor februárban volt. Kaptam ugyanis egy levelet, egy borítékban volt egy gépelt papír, a bélyegen zalaegerszegi bélyegző, melyben közlik velem, hogy vigyázzunk, mert ez a mostani hatalom nem az igazi hatalom. Ennek a levélnek kellemetlen szaga volt, ezért én azonnal bementem az egerszegi kapitányságra. Ahogy nyitom a piros párnázott ajtót, hát ott kit látok, egy orosz tisztet sok nagy csillaggal. Mondtam, hogy kaptam egy levelet ebben az ügyben, és kérem, hogy vizsgálják ki, mert nem akarok semmi újbóli keveredést, már örülünk, hogy úgy ahogy konszolidálódik a helyzet, meg biztonságban érezzük magunkat. Mondták, hogy majd kivizsgálják. Nem tudom, hogy mit vizsgáltak rajta, mert, gondoltam, hogy tőlük származott! Ez egyébként a tárgyaláson sem szerepelt sehol, erről nem mondtak semmit!

A kommunisták „üldözése”…

Részlet Farkas Béla 7. (1957. június 11-i Budapesten felvett) kihallgatási jegyzőkönyvéből

– *Tegyen vallomást a kommunisták leváltásáról, annak céljáról!*

– Vállalaton belül a kommunisták üldözése az 1956. októberi események elején kezdődött. A dolgozók több kommunistát nem engedtek be az üzem területére, nem engedték őket dolgozni, és megveréssel fenyegették. Arról nincs tudomásom, hogy ezt ki szervezte meg, ill. hogy ez honnan indult ki. Ennek eredményeként 6-8 személyt a Mt. leváltott, melynek elnöke voltam és alacsonyabb munkakörbe helyezett. Továbbá volt olyan is, akit más munkakörbe helyeztünk. Ezt abból a célból tettük, hogy az említett kommunistákat, ha le is váltottuk, munkát adjunk nekik. A leváltásukra is azért került sor, mert a dolgozók nem akartak velük dolgozni az eredeti beosztásukban. Mindezek mellett az Mt. nem bosszúból tette a leváltást, hanem így gondoltuk, ilyen szempontból a dolgozók megnyugtatását.

– Kik voltak ezek a személyek, továbbá az Mt. miért nem állt ki a kommunistákért?

– Személyenként felsorolva: Büki István tűzrendészeti előadó, pártbizottsági tag, Kun Miklós légó parancsnok, pártfunkcióját nem ismerem, Novák József üzemrészleg vezető, pártfunkcióját nem ismerem, Józsa Anna szem. oszt. vezető, pártbizottsági tag volt, Végh Ferenc szem. előadó, pártfunkcióját nem ismerem. A többiekre nem emlékszem.

Az Mt. nem tudott kiállni a nevezett kommunisták mellett, mert az Mt. véleménye szerint is igazuk volt a dolgozóknak abban, hogy a nevezettek nem tudtak a dolgozókkal kijönni, ill. megegyezni. Másrészt, a személyzeti, mint ilyen beosztásúak megszűntek, és ezért helyeztük máshova őket, a volt fizetésükkel."[71]

Ebben az időben a Lovászi munkástanács az ellenforradalom által egyesek által követelt kommunisták leváltása tárgyában határozatot hozott, a határozatokat Farkas Béla IV. r. vádlott írta alá.

Így leváltották Völgyi Istvánt brigádmesteri beosztásából és kútkezelőnek tették, Hajas Lajost munkaköre megszűntével áthelyezték a kútszerelőkhöz, Végh Ferencet ugyancsak munkakörének megszűnte miatt a termelési osztályra helyezték, Tóth Ferenc munkakörét is megszüntették, Csiszár József művezetőt hozzájárulással a vállalattól elengedték, Fritz József diszpécsert kútkezelőnek tették, Józsa Annát a bizalmas irattárba helyezték munkakör megszűnés miatt, Büki István tűzrendészeti előadót a koromgyárba helyezték más beosztásba, Bencze Gyulát ugyancsak munkakör megszűnése miatt helyezték a termelési osztályhoz, Kun Miklóst légó törzsparancsnoki beosztásából mentették fel és fűtőnek tették, Máté József brigádmestert kútkezelőnek tették, Novák József termelési osztályvezető helyettest kapcsolónak illetve később fúrómesternek helyezték.[72]

[71] Részlet Farkas Béla 7. (1957. június 11-i, Budapesten felvett) kihallgatási jegyzőkönyvéből ZML. ZMB. T.B.1./1958 sz. 267-268. o.
[72] Z.Bír.Ít. 51. o.

Igazgatóság – 5/1957 *Lovászi, 1957. január 3.*
Novák József
L o v á s z i

Tárgy: értesítés munkakörváltozásról.

A Lovászi Kőolajtermelő Vállalat Munkástanácsa november 14-én hozott határozata Önt a kútszerelőkhöz helyezte kapcsolói beosztásba. A fenti határozatot, mivel Ön Bázakerettyén kívánt elhelyezkedni, 1 hónapra felfüggesztettük. Az 1 hónap letelte után beadott fellebbezését a Munkástanács nem fogadta el, ezért felszólítjuk, hogy 1957. január 5.-ig munkahelyét az 1956. november 14.-i határozatnak megfelelően foglalja el.

Amennyiben ezen határidőig munkahelyét nem foglalja el, a munkaviszonyt a vállaltnál megszűntnek tekintjük.

Lovászi Kőolajtermelő Vállalat Munkástanácsa
Farkas Béla[73]

Igazgatóság – 5/1957. Lovászi, 1957. január 3.

Novák József
L o v á s z i .

Tárgy: értesítés munkakörváltozásról.

A Lovászi Kőolajtermelő Vállalat Munkástanácsa november 14.-én hozott határozata Önt a kutszerelőkhöz helyezte kapcsolói beosztásba. A fenti határozatot, mivel Ön Bázakerettyén kivánt elhelyezkedni, 1 hónapra felfüggesztettük. Az 1 hónap eltelte után beadott fellebbezését a Munkástanács nem fogadta el, ezért felszólítjuk, hogy 1957. január 5.-ig munkahelyét az 1956. nov. 14.-i határozatnak megfelelően foglalja el.

Amennyiben ezen határidőig munkahelyét nem foglalja el, a munkaviszonyt a vállalatnál megszüntnek tekintjük.

Lovászi Kőolajtermelő Vállalat
Munkástanácsa

[73] Kézzel aláírva. ZML. ZMB. T.B.1./1958 sz. melléklete

(1956. november 15-én) „Az olajipari vállalatok bázakerettyei megbeszélésen a Gépgyár Nagy Péter IX. r. vádlottat küldte ki két társával, a bázakerettyei munkástanács részéről Göncz István és dr. Várszegi Lajos vádlottak több társukkal, a fúrási kerülettől Mayerszky Béla, dr. Lasszy József és Rosta vádlottak másokkal, Lovásziból Farkas Béla és dr. Korim Kálmán vádlottak, Siófokról Szennai Imre és Marek János, voltak még az egerszegi finomítótól, a nagylengyeli Kőolajtermelő Vállalattól is.

Göncz István nyitotta meg az ülést s az egyes küldöttek beszámoltak vállalatuk helyzetéről és elhatározták, hogy a termelést megindítják. Többen foglalkoztak a deportálásokkal és dr. Várszegi Lajos javaslatára egy memorandummal fordultak a kormányhoz. A memorandumot Böjti Ferencné gépírónőnek dr. Várszegi Lajos diktálta le, amelyen dr. Lasszy József stiláris javításokat eszközölt. Mayerszky Béla előbb kifogásolta ugyanis a memorandum hangját.

Megállapodtak abban, hogy dr. Korim Kálmán egy társával a memorandumot felviszi Budapestre a kormányhoz és visszaérkezte után beszámol közös gyűlésen a memorandum sorsáról.

Az eredeti memorandumot az iratok II. kötet 342/27 sorsz. tartalmazza, a következőként szól:

Az összes zalai kőolajipari vállalatok, és a siófoki Kőolajvezeték Vállalat összevont Munkástanácsa magáévá teszi a nagybudapesti dolgozók munkástanácsainak határozatát, és rögzíteni kívánja, hogy a Kádár-kormánynak erre adott és november hó 15-én a rádióban is ismertetett válaszát sem kielégítőnek, sem megnyugtatónak nem tartja.

Az eredményes munka felvételéhez és folytatásához elsősorban az alábbi előfeltételek szükségesek:

1. Az országban tartózkodó szovjet csapatok kivonása iránt pontos határidő megadásával határozott intézkedés.

2. Tegye meg a kormány a leghatározottabb intézkedéseket a deportálásokkal szemben és szüntesse meg az egész ország területén így többek között Zala megye területén is folyó elhurcolását és fogvatartását olyan személyeknek, akik semmiféle terrorcselek-

ményt nem követtek el, csupán azonosították magukat a szabadságharcosok által is kívánt legelemibb nemzeti szabadságjogokkal. A jogtalanul fogva tartott és elhurcolt személyeket a kormány által szavakban hirdetett, de tényekkel nem igazolt megbékélési program szellemében azonnal bocsássák szabadon. (Így pl. dr. Gerencsér Gyula a Zalaegerszegi Nemzeti Bizottság elnöke és társai, továbbá Lenti és Letenye községek területéről elhurcolt személyek.)

A munka biztosítása szempontjából ez annál is inkább lényeges, mert a távollakó dolgozók családtagjaik elhurcolásától, zaklatásától való félelmükben munkahelyükön nem jelennek meg.

Az összevont Munkástanács kéri, hogy a memorandumot átadó küldötteknek a feltett kérdésekre a Kormány adjon világos és határozott választ s azt nyilvánosan a rádióban is ismertesse.[74]

Másnap dr. Korim társával a memorandumot lepecsételtette a részt vett vállalatok bélyegzőivel, és Budapestre indult.

Az olajkutakat és furásokat nem indítják be. A fúrási üzemek csak egy része dolgozik november 10-től, de ezek részben november 16-tól leállnak. Olajszállítás nincs.

Megállapítható volt tehát a fenti tényállásból, hogy bár a gyűlésen voltak felszólalások a munka felvétele mellett, de a munkát ténylegesen sem Lovásziban, sem Bázakerettyén, illetve a fúrási üzemeknél nem vették fel, sőt egyes fúrási üzemek leálltak, ahogy ezt a szakértői jelentés tartalmazza, s csak 21-én indultak be. Csupán karbantartási munkák folytak."[75]

…és a második

(1956. november 19-én) „Dr. Korim vádlott értesítette VI. r. dr. Lasszy József vádlottat, hogy visszaérkeztek Budapestről, s erre Lasszy összehívta az olajipari vállalatok küldöttségét…[76]

….Dr. Korim Kálmán beszámolt a pesti útjáról.

A beszámoló után dr. Várszegi Lajos határozati javaslatot terjesztett elő, amelyet a gyűlésen résztvevők elfogadtak. Azt azután dr. Lasszy József lediktálta gépbe, újból felolvasták, jóváhagyták

[74] Eredeti kiemelés – HJ
[75] Z.Bír.Ít. 47-50. o. Eredeti kiemelés – HJ
[76] Farkas Béla nem volt jelen

és egy-egy példányt átadott a vállalatok küldötteinek, egyet pedig a Centrál hirdetőtábláján kifüggesztett:

1. Az összevont munkástanács teljes egészében magáévá teszi a nagybudapesti dolgozók összmunkástanácsának a Kormány elé tárt követeléseit. Bízik abban, hogy azok teljesítést nyernek és ebben a reményben a meglevő műszaki adottságok mellett, a munka felvételét határozza el.

Kifejezetten fenntartja azonban a sztrájkjogot arra az esetre, ha a Kormány a nagybudapesti összmunkástanács követelését nem teljesíti, ha az ártatlanul letartóztatottak haladéktalan szabadlábra helyezése nem történik meg, illetve az olyan személyeknek az elhurcolása, akik semmiféle terrorcselekményt nem követtek el és magukat csupán a követelt legelemibb szabadságjogokkal azonosították, továbbra is folytatódik.

2. Az összevont munkástanács teljes egészében azonosítja magát a Kőolajipari Igazgatóság Munkástanácsa által a vegyipari tárcán belül követelt személyi változásokkal és annak nem teljesülése esetére a sztrájkjogot ugyancsak fenntartja.

3. Az összevont munkástanács megállapítja, hogy a felsőbb szervek a központi irányítás tekintetében a kőolajiparon belül teljesen tehetetlenek. Erre, valamint arra való figyelemmel, hogy a kőolajiparon belül az egyes intézkedések összhangban történjenek, egy kőolajipari csúcsszerv felállítását határozza el, amelyben minden egyes vállalat 2 főt delegál. Ez a csúcsszerv lesz hivatott határozni minden olyan kérdésben, amely a kőolajipari vállalatok összességét érinti.

4. A kőolajiparon belüli összhang biztosítása végett elhatározza, hogy semmiféle bérügyi intézkedést az egyes vállalatok munkástanácsai a fentiekben létrehozott csúcsszerv döntése nélkül nem tesznek. A kőolajipari általános bértarifa kidolgozására minden egyes vállalat munkástanácsa egy bizottságot állít fel, amely bizottságok 10 napon belül javaslatukat döntés és összehangolás végett a csúcsszerv elé terjesztik

5. Az összevont munkástanács szükségesnek látja, hogy Nagykanizsán, majd ezen túlmenően Zala megyében az érdekelt vállalatok munkástanácsait összefogó szervet hozzanak létre. Az ezzel kapcsolatos szervezési munkával a Dunántúli Kőolajipari Gépgyár Munkástanácsát bízza meg.

A memorandumot elküldték a pártbizottságnak is, dr. Korim Kálmán elvitte magával Farkas Bélának az egyik példányt, aki azt elolvasta."[77]

Részlet a Nagybudapesti Központi Munkástanács Memorandumából:

M e m o r a n d u m

A Nagybudapesti Központi Munkástanács mélyen átérzi azt a súlyos felelősséget, amely hazánk jelenlegi helyzetében rá nehezedik. Bennünket Nagybudapest dolgozó népe demokratikusan választott meg. Hozzánk csatlakoztak a megyék és a vidéki ipari gócpontok küldöttei is. Mi azt akarjuk, amit a magyar dolgozók és az egész magyar nép: jólétet, békét, félelem nélküli életet, függetlenséget, erős karhatalmat a magyar munkások és parasztok kezében. Tudjuk, hogy ennek megteremtésére és biztosítására legfőbb erő a magyar munkásosztály. Ennek érdekében munkát és békés kibontakozást akartunk kezdetektől fogva.

Tárgyalásokat kezdeményeztünk Kádár Jánossal, Magyarország Minisztertanácsának elnökével, közben élesen elhatároltuk magunkat mindenkitől, aki a rend megzavarását fegyveres akciókra vagy terrorcselekményekre buzdította a magyar népet.

Meg kell állapítanunk, hogy tárgyalásaink nem jártak a kívánt eredménnyel. Miközben az üzemekben az egész területen a munkát a bennünk bízó dolgozókkal nagyjából és egészében felvettettük, ugyanakkor a legkülönbözőbb helyekről állandó provokációk történtek, melyek időnként egy-egy területen a munka megszakításához vezettek. Azt gondoltuk és hittük, hogy a törvényes rend a munka felvétele folyamán egyre inkább helyreáll és a gyárak, bányák intézmények munkástanácsának lesz ereje ahhoz, hogy bármilyen oldalról jövő provokációt meghiúsítsanak… [78]

[77] Z.Bír.Ít. 47-50. o. Eredeti kiemelés – HJ

[78] 1956. december 6. A ZML. ZMB. T.B.1./1958 sz. melléklete. A teljes szöveg a Melléklet I. fejezete.

Korim Kálmán: „1956. november 4-ig a termelés normálisan folyt, de a termelés csökkent a hiányzások miatt. Azok a kutak estek ki, melyek kútjavító munkások kiesése miatt leálltak.

Az 1956. november 4. utáni kormány álláspontjával, különösen annak egyes intézkedéseivel, politikai nézetem nem egyezik. Ezt az álláspontomat jelenleg is fenntartom. Erről többször beszélem is munkatársaimmal és azokkal, akik az igazgatósági épületben dolgoznak. Beszéltem erről a munkástanácsban is, amikor felolvastam a Nagybudapesti Munkástanács memorandumát. Bíztam abban, hogy Nagy Imre meg tudja tartani a hatalmat. Aztán arra törekedtem, hogy a Kádár-kormány gazdaságilag ne tudjon megerősödni. Olyan embereket akartunk, mint Tildy, aki élvezi a néptömegek bizalmát. Különösen szimpatikus volt a Petőfi Párt programja. Támogattam a Szovjetunió elleni propagandát, de a hatalmi viszonyokkal kapcsolatban további határozott elképzelésem nem volt. Nagy Imre kormányát támogattam és bíztam benne. Azt gondolom, hogy a jelenlegi kormány nem jó összetételű egy paraszthatalom számára.

A jelzett nagygyűlésen felmerült (nem tudom kinek a részéről), hogy a termelést csak az LT-5-ös főgyűjtőbe kell szállítani, továbbítani nem. Nem emlékszem, ki vetette fel, de magam is egyetértettem vele, hogy így a szovjet csapatok ne jussanak üzemanyaghoz. A termelésért Farkas Béla termelési mérnök volt a felelős, aki a munkástanács elnöke volt. A termelési dolgokkal részleteiben nem foglalkoztam, de a meghozott javaslatokkal egyetértettem. Másrészt sok kút kúthiba miatt állt…

…a Munkástanács ülésén elhangzottakkal volt összhangban – hogy [a vállalat] nem szállít Budapestre olajat, csak a főgyűjtőre termel, annak megtelte után pedig folyamatosan leállítják a kutakat. Sorrend lett megállapítva, hogy először a felszálló kutakat, majd a segédgázas, végül a mélyszivattyús kutakat állítjuk le. A gyűlésen felmerült, hogy ez nagy kárral fog járni. A sorrendállítással azonban a kár kb. a felére csökkent…

…Több alkalommal voltam Bp.-en a központi munkástanács ülésén, ezeken az egységes kiállás miként tjét tárgyaltuk. Két alkalommal, november elején és végén is hoztam brosúrát onnan. Ezeket lesokszorosítottuk, juttattunk az üzem dolgozóinak. Elhoztam a Munkástanács Memorandumát is. Peti mérnökkel szerkesztettük a Munkástanács Híradóját. Tudom, hogy ez nem segítette

elő a kibontakozás gyorsítását, inkább a forradalmi hangulat ébrentartását szolgálta."[79]

Részlet Farkas Béla 1. (1957. március 7-i Zalaegerszegen felvett) kihallgatási jegyzőkönyvéből:

– *Az októberi események után miért lett leállítva előbb a szállítás, utána a termelés?*

– 1956. október 26-án az Mt. ülésén Szakony József javasolta a szállítás leállítását. Ezt elfogadtuk, és én adtam ki az utasítást a szállítás leállítására. Az indoklás az volt, hogy a szovjet tankoknak nem adunk olajat. Így hozták délután a munkások nagygyűlésén is nyilvánosságra az álláspontunkat.

A termelést 1956. november 4-én én állítottam le, mert az a hír járta, hogy szovjet tankok jönnek Lovászi felé. Ez a hír nem volt igaz, mert a termelés leállítása után ellenőriztem, s akkor kiderült, hogy sehol tankokat nem láttak. A termelés leállítását a Munkástanács jelenlévő tagjaival is közöltem, és azok ezzel egyetértettek.

– *Kapott-e és kinek a részéről figyelmeztetést arra, hogy a mező termelését nem szabad leállítani?*

– Október utolsó napjaiban Budapestről vagy Bencze, vagy Kassai ma már nem tudom, melyik mérnök leszólt, hogy vigyázzak, nehogy a termelés leálljon, mert az részben a kutak üzembe-helyezésében, részben a termelés mennyiségében károkat idézhet elő.

– *Tehát Ön tudott arról, hogy a termelés leállítása kárt fog okozni, mi volt a célja ennek ellenére a leállítással?*

– Mint már előbb említettem, a szállítást október 26-án leállítottam, s a mező tartálykapacitása kimerült november 4-re, s már csak kb. 1 napi termelés befogadására volt hely.

A tömeg hangulata november 4-re már olyan rossz volt, hogy meg sem kíséreltem a kitermelt olajat másutt elhelyezni, vagy a szállítást beindítani. Ez volt a termelés leállításának egyik oka, a másik, a tényleges, hogy az orosz tankoknak nem adunk olajat.

– *Mikor indították el a termelést újra?*

– A kutakat november 20. körül kezdtük el újra beindítani.

---

[79] Jegyzőkönyv Korim Kálmán 2. nagykanizsai kihallgatásáról, 1957. február 28. ZML. ZMB. T.B.1./1958 sz.

– Milyen megbeszélés, milyen irányelvek alapján lett a termelés újra beindítva?

– 1956. november közepe körül Korim Kálmán közölte velem, Nagykanizsáról üzent Dr. Lasszy, vagy Majerszky, hogy Kerettyén összevont Munkástanács megbeszélés lesz. A megbeszélés témájaként a napi problémákat és a termelés beindítását jelölte meg. Az értekezleten a következők voltak jelen:

– Lovásziból : Korim Kálmán, Farkas Béla és Farkas Ernő,

– Nagylengyelből a Munkástanács elnöke, Király László,

– Bázakerettyéről: dr. Várszegi és Göncz István,

– Nagykanizsáról: Majerszky Béla, Dr. Lasszy József, Rosta Ferenc (ez nem biztos), és két általam nem ismert személy.

Ezen kívül még néhányan.

Az értekezlet fő témája a termelés beindítása volt. Dr. Lasszy olyan értelemben szólalt fel, hogy csak olyan mennyiségben termeljünk, hogy csak a közellátásra jusson. Ilyen álláspontra helyezkedett Dr. Várszegi is, és biztosítékot követelt arra, hogy csak a közellátás céljaira termelnek.

– Kinek mi volt a véleménye a termelés beindításával kapcsolatban?

– Nemcsak az volt a fő irányelv, hogy a közszükségleti ellátást biztosítsák, hanem a Kádár-kormány támogatása és elismerése is. Pl. Dr. Lasszy József felvetette, hogy a Kádár-kormányt nem lehet elfogadni, mert nem törvényes, ezért a termeléssel nem szabad tovább menni a közszükségletek ellátásán. Majerszky egyetértett ezzel, de felvetette, hogy fel kell menni Budapestre, beszélni kell a csepeli finomító Munkástanácsával, valamint a Nagybudapesti Munkástanáccsal, hogy biztosítva van-e, hogy az olajat csak közellátás céljaira használják fel. A fúrással kapcsolatban elmondta, hogy ők sem tudnak beindulni, mert drótkötélproblémáik vannak, így csak néhány berendezés indul be.

– Létszám problémák voltak-e abban az időszakban?

– A termelés vonalán határozottan állítom, hogy létszám probléma nem volt. Nem volt a fúrás területén sem Lovásziban. Én nem tudom a helyzetet a többi mezőn.

– Volt-e másutt is összevont Munkástanács ülés, és ott miről volt szó?

– Nagykanizsán volt még egy ülés kb. november végén. Itt vezetési és szervezési kérdéseket tárgyaltak. A szervezéssel kapcsolatban Budapestről kaptunk egy leírást. Itt vita alakult ki, ennek során Majerszky elmondta, hogy szerinte két kerületet kellene kialakítani, egyet a Dunántúlon, egyet az Alföldön. Mind a két kerületnél egy-egy irányítás alatt állna a termelés, a fúrás és a gépészet. Elmondta, hogy lényegében a MAORT szervezése felelne meg a leginkább."[80]

Termelés – sztrájk alatt

– December – azt hiszem – 9-e, 10-e, vagy valamelyik két napon, országos sztrájkot hirdetett a központi munkástanács, ahhoz csatlakoztunk. Ez azt jelenti, hogy a már beindított kutakat üzemeltettük, de újabbakat nem indítottunk be.

Szóban csatlakoztunk, de nem is tudtunk teljes üzemmel működni, mert nem jöttek el a dolgozók. Ismeretes, hogy a környékből buszokkal hordták be a dolgozókat. Senki sem merte otthon hagyni a családját, mert nem tudta, esetleg nem jön-e egy pufajkás vagy orosz egység, amelyik kirabolja, vagy tönkre teszi a faluját, otthonát. Ugyanúgy nem jöttek be azért, mert nem tudták, hogy az üzembe nem jönnek-e a pufajkások vagy az oroszok, és nem viszik-e el innen és nem fog hazamenni. A dolgozók tehát otthon maradtak a családjuk körül. Ezért nem is tudtunk teljes kapacitással dolgozni. [81]

Részlet Farkas Béla 5. (1957. május 8-i, Budapesten felvett) kihallgatási jegyzőkönyvéből:

– *Mennyiben volt tisztában azzal, hogy a termelés leállítása kárt okoz a népgazdaságnak? Ennek ellenére miért állította le a termelést?*

– Azzal tisztában voltam, hogy a kutak beindítása újra a termelésben kiesést fog jelenteni, amely a népgazdaságnak kárt okoz. Különben erre a figyelmeztetést is megkaptam az igazgatóságtól.

[80] Részlet Farkas Béla 1. (1957. március 7-i Zalaegerszegen felvett) kihallgatási jegyzőkönyvéből ZML. ZMB. T.B.1./1958 sz. 203. o.
[81] Beszélgetés JF. uo.

Ennek ellenére az akkori körülmények között nem tudtam mást tenni, mert az emberek nagy része elvesztette a fejét, arra gondoltam, hogyha itt egy lövés az olajat éri, az egész lángba borul.

Itt el kell mondanom, hogy a katonákat is tájékoztattam erről és figyelmeztettem őket**.**

– *Annak ellenére, hogy a termelést leállíttatta, mégis maradtak ott dolgozók. Így tehát, ha a termelés folyik, nyílván még többen maradnak és nem volna szükség a termelés leállítására.*

– A termelést mindenképpen le kellett állítani, mert a dolgozók kijelentették, hogy nem maradnak ott. Átcsoportosítást pedig nem lehetett volna végezni, mert különböző munkaterületekről nem lehet a dolgozókat más munkaterületre beállítani. Közben Pápa Aladár mérnök és magam is beszéltem a dolgozókkal, azonban a katonák ottléte miatt féltek ottmaradni."[82]

V. Letartóztatásban, vád alá helyezve

Letartóztatás, előzetes
1957. március 4. – 1958

– *Mikor tartóztattak le?*

– Március 4-én a MÚK[83] kezdetén. Március 4-én este elvittek kihallgatásra.

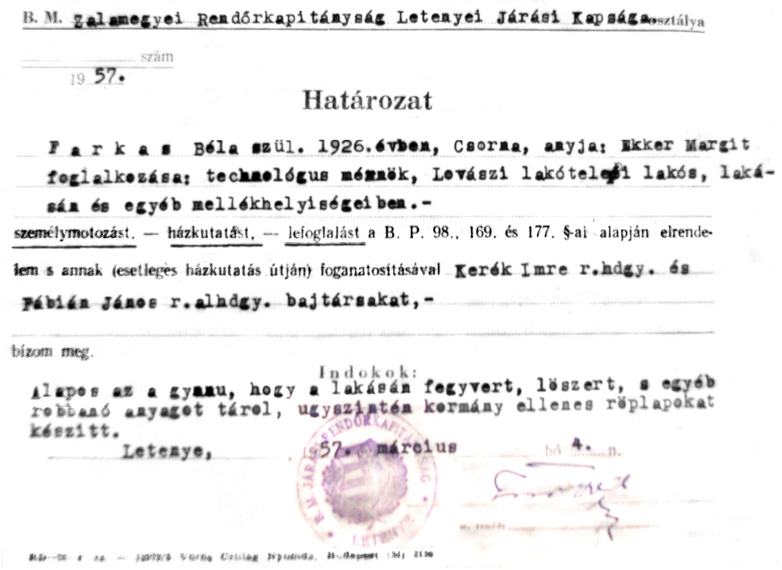
– *Személyesen jöttek érted, vagy kaptál valami papírost?*

– Egy rendőr hozott egy határozatot, hogy mivel Ön fegyvert rejteget és röpcédulát készít, ezért házkutatást rendel el a letenyei járási kapitányság. Házkutatást tartottak, vagy hárman jöttek be, de kiderült, hogy kint még többen is voltak a ház körül.

Igaz, eléggé tessék-lássék módon tartottak házkutatást, nagyon nem forgatták föl. Összeszedtek bizonyos dolgokat, nekem mondták, hogy velünk jön, mert kihallgatásra visszük.

[82] Részlet Farkas Béla 5. (1957. május 8-i, Budapesten felvett) kihallgatási jegyzőkönyvéből ZML. ZMB. T.B.1./1958 sz. 239. o. A kiemelés tőlem – HJ

[83] MUK: „Márciusban Újra Kezdjük", a kormánnyal szembeni ellenállás jelszava.

B. M. Zalamegyei Rendőrkapitányság Letenyei Járási Kapitányság osztálya

szám

19 57.

Határozat

F a r k a s Béla szül. 1926.évben, Csorna, anyja: Ekker Margit foglalkozása: technológus mérnök, Lovászi lakóteleppi lakós, lakása és egyéb mellékhelyiségeiben.-

személymotozást. — házkutatást, — lefoglalást a B. P. 98., 169. és 177. §-ai alapján elrendelem s annak (esetleges házkutatás útján) foganatosításával Kerék Imre r.hdgy. és Fábián János r.alhdgy. bajtársakat,-

bízom meg.

Indokok:

Alapos az a gyanu, hogy a lakásán fegyvert, löszert, s egyéb robbanó anyagot tárol, ugyszintén kormány ellenes röplapokat készitt.

Letenye, 57. március hó 4. n.

M. KIR. RENDŐRKAPITÁNYSÁG LETENYE

„Jegyzőkönyv

Készült 1957 március hó 4-n Kútfej Lakótelep utca …….alatti lakásban....robbanószer és fegyverrejtegetés sérelmére Farkas Béla ellen …. foganatosított házkutatás alkalmával.
Jelen vannak: a helyszíni eljárás vezetője: Kerék Imre r.hdgy.
Hatósági közegek: Fábián János, Sándor László r.törm. ….
A helyszíni eljárás kezdete: 1957. március hó 4-én 21 óra 00 perc.

A felszólításra megtagadta, tagadta, hogy birtokában a panaszos által keresett, illetve a panasz tárgyát képező tárgyak lennének, mire átvizsgáltam 2 szobából, 1 konyhából, 1 előszobából, 1 kamrából, 1 pincéből, 1 padlásból álló helyiségeket és ennek során 15 db. fénykép, mely a lovászi üzem területén levő kutakról és egyéb tárgyakról készült. Egy vers, mely Farkas Béla kalapja című[84]*. Egy grafik(sic!) ceruzával készített rajz. Két darab röpcédula, mely 1945 eredetű az egyik idegen nyelven van írva. Két darab hirdetmény az egyik az Elnöki tanács Törv.erejü rend. szól,*

[84] Lásd korábban.

a másik a Nagykanizsai Szovjet városparancsnok kettes számú parancsa tárgyakat találtam, melyeket a Bp.183§-a alapján lepecsételtem és a Letenye-i kapitányságra szállítottam.

Az őrizetbe vett tárgyakról Farkas Béla részére átvételi elismervényt adtam.

Kerék Imre r.hdgy, Fábián János r.alhdgy, Sándor László r.törm, az eljárást vezető aláírása és a hatósági közegek aláírása

Farkas Béla
a házkutatást szenvedő aláírása"[85]

Előzetes letartóztatás

– *Hová vittek?*

– Levittek a lovászi ávós laktanyába. A portán leültettek, még elmentek valakiket begyűjteni, mert aztán hármunkat, négyünket kis teherautóra tettek, és azon vittek be Letenyére. Onnan hamarosan vittek is át Kanizsára. Onnan elvittek Egerszegre.

– *Kanizsáról még átvittek Egerszegre?*

– Igen, az ottani ávóra. Ott a pincében elég szűkösen voltunk. A hangulat, meg az egész nagyon ÁVÓ-s volt. Az az épület most kollégium[86].

– *Meddig voltál ott?*

– Talán 3-4 hónapig?

– *Találkoztál-e ott Szerencsés Rudolffal*[87]*?*

– Vele nem, illetve nem emlékszem. De ott volt Lelkes, az akkori egerszegi állomásfőnök. Meg a költő, a raccsolós Rákos Gergely. A zárkaajtókon nagy ablak volt, és mivel olyan sokan voltunk, le se tudtunk feküdni, mert nem fértünk el a betonon. Mikor az őr elment, kidugtam a fejem az ablakon lévő nagy kivágáson, meg a szomszéd is, és odaszóltunk: „Te ki vagy?" „Rákos Gergely vagyok" – szólt vissza. Volt egy horvát ember is, akit

[85] ZML. ZMB. T.B.1./1958 sz. iratok melléklete. A nevek felett aláírások.

[86] A zalaegerszegi Mártírok útján levő épültben évtizedekig (leány)kollégium működött.

[87] Szerencsés Rudolf a zalaegerszegi Forradalmi Bizottság utolsó elnöke volt. Lásd: Hóbor József: Három nap, két év, egy élet. Szerencsés Rudolf életrajza EUROPE VISION kiadó 2006.

valahol a határon kaptak el, mert áttévedt. Eléggé mozgó társaság volt. Amikor elkészült az új pavilon az udvarban, akkor oda átvittek bennünket. Az kulturált hely volt, világos zárkák voltak, emeletes épület volt. Ott csak 1-2 napot voltunk.

– *Egy rövid időre sem engedtek haza?*

– Nem.

– *A családdal hogyan tudtad tartani a kapcsolatot?*

– A lehetőség csupán az volt, hogy a feleségem eljött Egerszegre a rendőrségre és nyomozni kezdett hol vagyok? Ide-oda küldözgették, végül sikerült eljutni egy nyomozóhoz, aki aztán engedélyezte, hogy 10 percet beszélhet velem. Akkor bevittek a nyomozó irodájába, egyik sarokban ült a feleségem a másikban én, és ott beszélgethettünk pár percet.

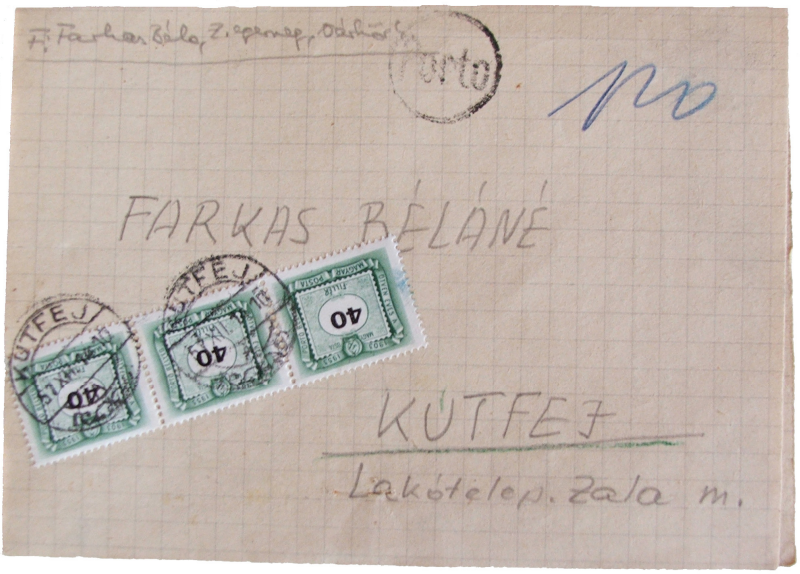
Levelek a Kedveshez

Kicsinykéim! *Zeg. 1957. október 9.*

Az alábbi 3 kg-os élelmiszercsomagot küldd minél előbb:
2 kg szalonna bőr nélkül
0,5 kg kolbász (csabai)
0,25 kg kockacukor
0,25 kg margarin
A szalonnát celofánba csomagold, a csomagoló papír ne legyen túl nehéz

csókol Benneteket, Béla [88]

[88] A levelet a zalaegerszegi börtönből küldte Farkas Béla 1957-ben. Kézzel írt levelezőlap. (Családi iratok.)

Kedvesem!

Az előbbi 3 Kp-os élelmiszercsomag-
ból kivettem a következőket:
2 kg. tésztaféle bőr nélkül
0,5 kg. halban (vadon)
0,25 kg. kockacukor
0,25 kg. vajpapír
a rádiumot elolvasva csomagol
a csomagoló papírt ne legyen rá

Csókol
Béla

Édes Jutkáim, Péterkém!

Dec. 18-án adj fel élelmiszercsomagot, 2,5 kg szalonna bürke nélkül, 0,25 kg debreceni, 0,25 kg kockacukor. A tisztasági csomagban küldj 1 törülközőt, 2 zsebkenőt, 1 hosszú (3/4-es) alsónadrágot, fogport, WC papírt, szappant ne küldj. Minden hónapban adj fel 50 Ft-ot is. A csomagokat rendben megkaptam, a leveleidet is. Az ügyvédet küldd be hozzám. Tervedet, hogy tavaszig maradsz, helyeslem. Mondd meg Anyunak, hogy ne haragudjon rám, hogy ilyen sok gondot és munkát okoztam neki és nagyon köszönöm, amit értetek tesz. Azt is mondd meg neki, és Te is azon legyetek, hogy pihenésre is jusson ideje, bár, ahogy én ismerem, erre nehéz lesz rábírni. Írod, hogy írjak magamról és gondolataimról. Magamról nem sokat tudok írni, mert napjaim eseménytelenül telnek. Azt tudom csak ismételni, hogy jól vagyok, ahogy ezt láthattad is. Rátok úgy gondolok, mint akiktől ideiglenesen távol vagyok, de ha újból együtt leszünk, az öröm kárpótol bennünket ezért a kényszerű szünetért. Főleg az fáj, hogy Neked szomorúságot, bánatot, gondot okozok és nem, legalább egyelőre nem tudok segíteni. Arra kérlek, amennyire tudsz, légy vidám, főleg a gyerekek miatt, nehogy nekik szomorú gyerekkoruk legyen. A gyerek könnyen vigasztalódik, ezért azt kérem, Te is segítsd ezt elő és járj elől jó példával és szerezz nekik vidám, boldog gyerekkort. Szigorúan, de vidámságban neveld őket, amíg ezt Veled meg nem oszthatom. Arra kérlek, a Karácsonyra ne nyomja rá az én távollétem, inkább igyekezz velük elfeledtetni, hadd örüljenek teljesen. Tehát fel a fejjel, Ti együtt vagytok, örüljetek egymásnak. A gyerekeknek (a nagyobbnak) is köszönd meg nevembe segítségüket. A fentiek szerint boldog karácsonyt és főleg újévet kívánok mindnyájunknak, innen csókol Benneteket

15-én várlak! Béla"[89]

[89] Négyzetrácsos irkalapra, tintaceruzával írt levél. Félbehajtva lett (boríték helyett) megcímezve. A másik oldalon a címzés: F: Farkas Béla, Zalaegerszeg Várkör, címzett: FARKAS BÉLÁNÉ, KÚTFEJ, Lakótelep. Zala m
A levélre fent „Porto" pecsét, középen három 40 filléres portó-bélyeg, melyet a kútfeji posta bélyegzett le, 1957. XII. 14-én. (Családi iratok.)

– *A feleséged Lovásziban maradt?*

– Igen, a feleségem ott maradt a lakásban. Az ő családja nem segíthetett már…

– *Farkas Béláné*: Apám, mint említettem Déneslakon dolgozott, ötvenhatig. Itt másodszor is megnősült, felesége tanítónő volt. Az asszony fehérvári volt, ott volt a rokonság, ezért átkérte magát, hogy valahol ott a környékben taníthasson. Át is helyezték, a görög faluba, Beloianniszba. Amikor át akartak költözni, útközben a teherautó, amin utaztak, s amin rajt volt a holmijuk, Devecsernél balesetet szenvedett, árokba borult és mind a ketten meghaltak. Ez 1956. október 9-én volt. Tehát jól összejött nekünk az az október!

– *F.B.:* Szóval, a vállalathoz ez időben új igazgató jött, mert Papp Károly akkor még nem jött vissza. Varga Béla, a volt kerettyei igazgató lett kinevezve Lovásziban. Ő felvette a feleségemet a laborba dolgozni. Említettem, feleségem korábban olajipari dolgozó volt, a könyvelésen dolgozott a házasság előtti időtől az első gyerekig. Utána háztartásbeli volt, majd amikor engem elvittek, Varga Béla felvette a laborba laboránsnak. De nem sokáig lehetett ott, mert elbocsátották és a lakásból is kitették.

– *Farkas Béláné:* Kaptam egy kétsoros levelet, hogy „15-éig hagyja el a lakást!"

– *Ez 1957-ben volt?*

– *Farkas Béláné:* Igen, '57 április 23-án, az ő névnapján kaptam ezt! Kétségbe estem, most mit csináljak?

– *Dobriban akkor már nem volt semmi lakóingatlan?*

– *Farkas Béláné:* Nem, nem volt semmi.

– *F.B.:* Ezzel aztán kezdődött a vándorútja, ezalatt el is tűnt mindenünk. Először elköltözött bútorostól, mindenestül a nővéréhez Előszállásra. Utána, mivel nem kapott a környéken állást, elment Sopronba édesanyámhoz, meg hát volt a két gyerek, azokra valakinek felügyelni kellett, hogy elmehessen dolgozni. Konyhai segédmunkás is volt, de csak 3 napig, mert amikor rájöttek, hogy kicsoda, akkor elküldték.

– *Farkas Béláné***:** Voltam én csévélő is szövőgyárban!

– *Hol voltak a munkahelyek?*

– *Farkas Béláné:* Csaknem harminc helyen voltam munkát keresni. De hát egy magányos álláskereső nőtől, akinek két gyereke van, meg férjezett is, azonnal kérdezték: „Hol a férje?" Amikor elmondtam, arra jött az, hogy „Asszonyom, az Ön férje…." és mindenhol ugyanazt az ismétlődő szöveget mondták.

– *F.B.:* Az ő helyzete volt tulajdonképpen a nehezebb. A munkakönyve tele van pecsételve kétnapos munkavállalásokkal… Ez az én munkakönyvem. „Elbocsátva"! Két hónappal a letartóztatásom után. Itt van a feleségem munkakönyve – benne, hogy konyhai segédmunkás.

– *Farkas Béláné:* Mert hosszú keresgélés után a soproni pedagógus szálló vezetője azt mondta, hogy oda felvesz konyhalány címen, de az adminisztrációt is el kell végeznem. A munkakönyvben természetesen az van írva, hogy konyhalány. (Ez a beírás az én munkakönyvembe téma lett később Szolnokon. Egy kolléganőm megnézte és kibeszélte, hogy én konyhalány voltam. Hogy jövök a tantestületbe, amikor konyhalány voltam! No, akkor aztán egy kicsit kiborultam és elmagyaráztam neki, hogy ő nem azért kapja kézbe más munkakönyvét, hogy aztán az információkat terjessze!)

Lényeg az, hogy rettenetes idők voltak, nagyon nehezen tudtam álláshoz, keresethez jutni. Végül mégis el tudtam helyezkedni a szakmámban az óvónői diplomámmal. Egy jólelkű, nyugdíj előtt álló óvodavezető azt mondta, hogy nem lehet az, hogy egy kétgyermekes anya állás nélkül maradjon, vállalta, hogy munkát ad nekem Mosonmagyaróváron a kötöttárugyár óvodájában. De itt csak albérletben laktam a lányommal, aki már nagyobbacska volt, hetente vonatoztam Sopronba a fiamhoz, akire anyósom vigyázott, mert még pici volt. El lehet képzelni azt az elválást hetenként tőle! Végül Héderváron találtam állást és lakást ennek az óvónő-kolleganőnek a segítségével. Sőt, ott, hogy többet lehessek a gyerekeimmel, előbb képesítés nélküli tanítói állást vállaltam, majd levelező tagozaton Győrben a tanítói diplomát is megszereztem. Jó kollégáim voltak, szerettem ott dolgozni.

– *F.B.:* Én ide, Hédervárra szabadultam, és még Orosházáról is ide jöttem haza egy darabig. De az még sokára lett…

BELÜGYMINISZTÉRIUM
ORFK Politikai Nyomozó Főosztály
Vizsgálati Osztálya

J e g y z ő k ö n y v
Farkas Béla ..... kihallgatásáról
Zalaegerszeg, 1957. március 28-án

Farkas Béla
Csorna 1926. augusztus 4.
Ekker Margit
alkalmazott foglalkozású
bányamérnök
nős, két gyermeke van
katona nem volt
büntetve nem volt
vagyontalan
Kútfej-Lakótelepi lakos

– Tegyen vallomást arról, hogy hol tartózkodott Ön az ellenforradalom ideje alatt és milyen tevékenységet fejtett ki?

– Az 1956. október 23-a utáni események alatt mindvégig munkahelyemen, a Lovászi Kőolajtermelő Vállalatnál tartózkodtam. 26-án reggel a vállalat munkásaival felvonultam, majd a kultúrházba mentünk, ahol megválasztottuk a munkástanácsot, melynek én is tagja lettem. Ezen a napon, délután 4 órakor nagygyűlést tartottunk, ahol a dolgozókkal ismertettük, hogy a termelést folytatjuk tovább. A gyűlés alatt több személy leváltását követelték.

[90] Farkas Bélát összesen 11 alkalommal hallgatták ki. Zalaegerszegen: 1957. március 7-én, március 28-án, Budapesten 1957. április 25-én, május 4-én, május 8-án, május 13-án, június 11-én, június 24-én, július 17-én, július 22-én és július 25-én. Az alábbi jegyzőkönyv jellemző példa a kihallgatás metodikájára.

BELÜGYMINISZTÉRIUM
ORFK. Politikai Nyomozó Főosztály
Vizsgálati Osztálya.

J e g y z ő k ö n y v
Farkas Béla ..... kihallgatásáról.
Zalaegerszeg 1957. március 28-án.

Farkas Béla
Csorna 1926.
Ekker Margit
Alkalmazott származásu
bányamérnök
nős, két gyermeke van
katona nem volt
büntetve nem volt
vagyontalan
Kutfej lakótelepi lakos.

KÉRDÉS: Tegyen vallomást arról, hogy hol tartózkodott Ön az ellenforradalom ideje alatt és milyen tevékenységet fejtett ki?

FELELET: Az 1956. október 23-a utáni események alatt mindvégig munkahelyemen a Lovászi kőolajtermelő Vállalatnál tartózkodtam. Október 26.-án reggel a vállalat munkásaival felvonultam a lakóhelyen körbe, majd a kulturházba mentünk, ahol megválazstottuk a munkástanácsot, melynek én is tagja lettem. Ez nap délután 4 órakor egy naggyülést tartottunk, ahol a dolgozókkal ismertettük, hogy a termelést folytatjuk tovább. A gyülés alatt több személy leváltását követelték. Igy többek között követelték a légótörzsparancsnok, normás, az igazgató és a termelési osztály vezetőjének leváltását. Határozatot hoztunk arravonatkozóan, hogy az olajszállitását a finomitók felé leállitjuk, az Orion tankoknak olajat nem adunk. Ennek alapján az olajszállitást le is állitottuk és tartályokba termeltünk.

KERDES: November 4.-ig milyen ütemben folyt a termelés?

Így többek között követelték a légófőparancsnok, a normás, az igazgató és a termelési igazgató leváltását. Határozatot hoztunk arra vonatkozóan, hogy az olaj szállítását a finomítók felé leállítjuk, az orosz[91] tankoknak olajat nem adunk. Ennek alapján az olajszállítást le is állítottuk és a tartályokba termeltünk.

– *November 4-ig milyen ütemben folyt a termelés?*

– November 4-ig a termelés normális ütemben folyt. November 4-én a termelést leállítottuk. Utasítást adtam a kutak leállítására, mivel telefonon olyan értesítést kaptam, hogy a szovjet csapatok Lovászihoz közelednek. A kutak leállítása után később ezt ellenőriztem, azonban nem felelt meg a valóságnak.

– *Ki volt az a személy, aki ezt Önnel közölte?*

– Nem tudom, ki volt az a személy.

– *Miért kellett azért a kutakat leállítani, mert állítólag a szovjet csapatok közeledtek?*

– A dolgozók nagy része is tudomást szerzett erről a valótlan hírről, és otthagyták a munkát.

– *Hány napig álltak a termeléssel?*

– Emlékezetem szerint november 20-a körül indítottuk ismét a termelést.

– *Önnek Budapestről leszóltak, hogy a kutakat ne állítsák le, mert abból nagy károk származnak és Ön mégis leállította. Miért?*

– Csak annyit tudok mondani, hogy a munkások nem vállalták a termelést.

– *Vallomását nem fogadom el! A feltett kérdésre tegyen őszinte vallomást!*

– Mást ezzel kapcsolatban vallani nem tudok.

– *Figyelmeztetem, hogy hazugságával csak helyzetét súlyosbítja. A feltett kérdésre tegyen őszinte vallomást!*

– Beismerem, hogy az október 26-i nagygyűlés határozata alapján – mely szerint a szovjet tankok számára olajat nem adunk – állíttattam le a termelést, mivel már csak egy napi helyünk volt a tartályokban.

– *Kivel határozta Ön el a kutak leállítását?*

[91] Az „*orosz*” szó kézzel van írva a jegyzőkönyvben.

– A munkástanács egyes tagjaival beszéltem meg a termelés leállítását, akik szintén egyetértettek abban, hogy a szovjet csapatok számára nem adunk olajat.

– *Önök meg voltak arról győződve, hogy az olajat a finomítókból a szovjet csapatok, illetve harckocsik számára szállítják el?*

– Nem voltunk meggyőződve.

– *Akkor miért erre hivatkozik?*

– Mindenütt az a hír járta, hogy a mi olajunkat a szovjet csapatok használják fel.

– *Ön tudta azt, hogy milyen súlyos következményei lesznek a kutak lezárásának?*

– Igen tudtam, ennek ellenére leállítottam. Ennek következménye lett, hogy nehezen lehetett elindítani a felszálló[92] és a segédgázas kutak egy részét. A termelés kb. napi 70-80 tonnával csökkent.

– *Milyen határozatot hoztak Önök a termelés beindítása előtt?*

– Kerettyén tartottunk egy értekezletet, ahol jelen voltak: Várszegi László, Korim Kálmán, Majerszky Béla, Rosta Ferenc és még többen mások, akik neveire nem emlékszem. Ezen az értekezleten elhatároztuk, hogy a termelést beindítjuk, de csak annyit szállítunk a finomítók felé, amennyi a közellátás, mentők, a tűzoltók céljaira szükséges. Leszögeztük, hogy a Kádár-kormányt nem ismerjük el, az nem törvényes kormány, és semmilyen formában nem támogatjuk.

Célunk az volt, hogy Nagy Imre visszakerüljön a kormány élére, illetve a kormányba, és a Kádár-kormány politikáját, mellyel nem értettünk egyet, megváltoztassák. Elhatároztuk továbbá, hogy Budapestre egy küldöttséget küldünk, melynek feladata lesz ellenőrizni az olajszállítást és tájékozódni a budapesti eseményekről.

– *Kiket küldtek fel Budapestre?*

– Úgy emlékszem, hogy Korim Kálmán és még két személy mentek fel Budapestre, akiknek a nevére már nem emlékszem.

– *Ön milyen funkciót töltött be a munkástanácsban?*

[92] Az eredeti gépelésben nyilvánvaló elírás – ott: *fennálló*

– A munkástanács elnöke voltam és a vállalat megbízott igazgatója Papp Károly helyett, akit leváltottunk, mivel okt. 26-án elment és nem jött vissza.

– Milyen kapcsolatban álltak a Nagybudapesti Munkástanáccsal?

– Küldöttek útján álltunk kapcsolatban. Ilyen küldött volt többek között Korim Kálmán is.

– Milyen utasítást kaptak a Központi Munkástanácstól?

– Konkrét utasítást kaptunk a december 11–12-i sztrájkról – melyet meg is tartottunk részben. Továbbá, hogy addig ne vásároljuk az újságokat, míg a Központi Munkástanács lapengedélyt nem kap. Más konkrét utasításról nem tudok.

Több alkalommal kaptunk tőlük propagandaanyagot, a munkástanács híradóját, az általuk készített memorandumot a kormányhoz, stb. Közülük egyet lesokszorosítottunk és az üzemekben szétosztottuk.

– Mikor és hol hozták Önök azt a határozatot, melyben biztosították a Nagybudapesti Munkástanácsot, hogy egyedüli képviselőjüknek tartják a Nagybudapesti Munkástanácsot?

– Emlékezetem szerint Kerettyén, vagy Nagykanizsán az egyik összevont munkástanácsi ülésen született az a határozat, mely szerint Nagybudapesti Munkástanácsot ismerjük el képviselőnknek, és csatlakozunk hozzájuk és mindenben támogatjuk. Tudomásom szerint ezt valamelyik küldöttünk közölte a Nagybudapesti Munkástanács tagjaival.

– A kihallgatást megszakítom![93] …

– Közlöm önnel, hogy ügyében olajipari szakértői bizottságot rendeltem ki Lőrincz János bányamérnök, Rácz Dávid bányamérnök technológus, Gilicz Béla bányamérnök, Kállai Sándor termelési osztályvezető, Völgyi László geológus, Kertai György főgeológus, Bese Vilmos olajipari igazgató személyében, akik meg fogják vizsgálni a kirendelésről szóló határozatban megjelölt kérdéseket. Van-e a határozattal kapcsolatban észrevétele?

[93] ZML. ZMB. T.B.1./1958 sz. 210-214. jegyzőkönyvi oldalak / 1-5 Mindegyik oldal aláírva (piros tintával jelölve). Az oldal aljára, kézzel ráírva: „A jegyzőkönyvet átolvastam, a benne foglaltak vallomásomat helyesen tartalmazzák, melyet aláírásommal igazolok: Farkas Béla”

– Az olajipari vizsgálóbizottsággal és az általuk vizsgált kérdésekkel kapcsolatban észrevételem nincs. Megjegyzem, hogy a szakértői bizottság összetétele megfelelő, minden munkaterület képviselője részt vesz benne. A kérdések az egész tevékenységet átfogják és mindenre kiterjedőek."[94]

Szakértői jelentés.

A Zala megyei Megyei Bíróság felszólítására alulirott szakértők megvizsgálták az alább felsorolt vállalatok tevékenységében, az 1956. évi ellenforradalmi események következtében keletkezett termelés-kieséseket, károkat és az ebből származó veszteségeket.

A vizsgálat kiterjedt a 1./ Budafai Kőolajtermelő Vállalat-ra,
2./ Lovászi Kőolajtermelő Vállalat-ra,
3./ Kőolaj Távvezeték Vállalat-ra,
4./ Kőolajkutató és Feltáró Vállalat Dunántuli Kerület-ére,
5./ A Dunántuli Kőolajipari Gépgyárra.

A vizsgálat tárgyává tett időszak az 1956. év IV. negyedéve és az 1957-es év I. negyedéve.

A szakértői vélemény kialakitásánál a Bizottság abból a "Szakértői véleményből" indult ki, mely a Nehézipari Miniszter elvtárs 1957. évi junius 18-án kelt rendelete alapján készült és teljes összességében mérte fel a Kőolajiparban az ellenforradalom okozta termelés kieséseket, károkat és számitotta az értékveszteségeket.

Az ez alkalommal előterjesztett szakvélemény figyelembe vette a felsorolt vállalatok dolgozói közül vád alá helyezettek törvényszéki tárgyalásán elhangzott tanuvallomásokat, az időközben felmerült és megismert ujabb müszaki körülményeket, továbbá a vádlottakkal folytatott megbeszélésekből leszürt megállapitásokat.

Mindezek alapján a szakértő bizottság véleményében az egyes munkaterületeken, a világos érthetőség kedvéért kétoldaluan terjeszti elő megállapitásait. Egyrészt megállapitjuk a vállalatoknál tárgyalt időszakban keletkezett teljes termelés kiesést, illetve értékvesztességet, másrészt kimutatja azt a kiesést és veszteséget, melyre a fent emlitett vizsgálat után sem talált objektiv, müszaki indokokat.

Fentiek alapján az egyes vállalatokra vonatkozó véleményünket a következőkben terjesztjük elő:

[94] Részlet Farkas Béla 1957. június 24-i kihallgatásáról. ZML. ZMB. T.B.1./1958 sz. A bizottság feladatait lásd.: Melléklet.

Az olajipari bizottság jelentésének összefoglalója

„Összefoglalás[95]

Az ellenforradalmi események következtében a Lovászi Kőolajtermelő V.-nál a termelési értékkiesés következtében az alábbi veszteségek állapíthatók meg:

a/ olajtermelés kiesés:	8.840.000 Ft
b/ gáztermelés kiesés:	121.000 Ft
c/ nyersgazolin termeléskiesés:	1.877.000 Ft
d/ gázkoromtermelés kiesés:	615.000 Ft
Összesen:	11.083.000 Ft

Az előzőekben a szakértőbizottság a műszaki dokumentáció összeállítása alkalmával a termelési értékkiesést az LKV-nál is a tervhez mérte és nem vette figyelembe az egyéb műszaki okokat, amelyek a termelés normális menetét akadályozták. Ismeretes azonban az, hogy az ellenforradalmi események alatt a létszámhiány, energia korlátozás és egyéb műszaki okok részben hátráltatták a termelés beindítását, illetve a termelési kapacitás teljes kihasználását.

A fentiek figyelembevétele mellett a szakértőbizottság az alábbiakban ezeket a zavaró körülményeket foglalja össze és értékeli.

1./ A szakértőbizottság rendelkezésére bocsátott műszaknaplók alapján megállapította, hogy a Lovászi Kőolajtermelő Vállalatnál a létszámhiány nov. 4-től nov. 10-ig akadályozta az olajtermelés beindítását.

Létszámhiány a gazolintelepen volt, de a gazolintelepi munkának függvénye az olajtermelés a gázfeldolgozás szempontjából (L-9 sz melléklet).

A létszámhiányból az alábbi termelés-kiesések származtak:

a/ kőolaj:	3.267 t	1.372.100 Ft
b/ nyersgazolin:	352 t	297.900 Ft
Összesen:		1.670.000 Ft

2./ A vállalat term. értékkiesésében szereplő gázárú-termelési hiányt a szakértőbizottság indokoltnak fogadja el (756.000 m^3,

[95] Részlet a Szakértői jelentésből ZML. ZMB. T.B.1./1958 sz. A teljes jelentés Lovászira vonatkozó részét (9-16. oldal) lásd.: Melléklet.

121.000 Ft), mert a vállalat a fogyasztók igényeit kielégítette. Ezzel kapcsolatosan a fogyasztók részéről reklamáció nem érkezett és ebből kifolyólag a fogyasztóknak üzemet leállítani nem kellett. Ilyenformán ez az energia is a rétegenergia fenntartását eredményezte.

3./ A koromtermelésben mutatkozó termelési értékkiesés a vállalat mérlegében jelentkezik 615.000 Ft értékkel. A szakértőbizottság figyelembe veszi a létszámban mutatkozó nehézségeket nov. 10-ig, a tárolási és a szállítási nehézségeket. Ezen okok miatt az 1957. I. negyedéves csökkentett tervhez méri a teljesítést. A december 24-e utáni koromtermelést indokoltnak elfogadja. Nem fogadható el a nov. 10-től dec. 24-ig mutatkozó termeléscsökkenés. Ebben az időszakban a termeléskiesés 30.364 kg, 230.200 Ft. Ezután indokolt kiesés 50.600 kg, 384.800 Ft értékkel."

Monstre olajos perből – Majerszky-per

– *Farkas Béla:* Aztán átvittek minket Pestre, a Fő utcára. Zűrzavaros ügy volt, mert sokféle helyről hozták össze a népet. Lovásziból, Bázakerettyéről, Kanizsáról, Siófokról voltunk kezdetben. Ehhez később csatoltak még begyűjtötteket. Minket Egerszegen kihallgattak, de nem egerszegi nyomozók, hanem Pestről jártak le, mert a mi ügyünkből egy országos ügyet akartak csinálni, egy nagy olajipari ügyet.

Az Alföldön is voltak olajosok, meg Pesten is. Ezeket mind össze akarták hozni, azért a mi kihallgatásunkat Egerszegen a pesti nyomozók végezték. Azért, hogy nekik ne kelljen lejárni, felvittek minket a Fő utcára, odahozták az alföldieket, azokat, akik Miskolcon voltak, meg odahoztak még valakiket, nem tudom kiket és így akartak egy olajos ügyet produkálni.[96]

De valamiért nem ment technikailag. Utána elvittek minket Szolnokra. Az alföldi olajosoknak a központja Szolnokon volt, ilyen értelemben volt az is olajos központ. Az ottani börtönben borzasztó zsúfoltság volt. Egy kis zárkában, amibe befért 4 eme-

[96] Lásd erről részletesebben: Srágli Lajos – Tóth János: A Majerszky-per és körülményei, In.:Kapiller Imre: Gazdaságtörténeti tanulmányok. Zalai Gyűjtemény 34. Zalaegerszeg, 1993. 271-287.

letes ágy, ott legalább 10-en voltunk, egy ágyban ketten aludtunk. De csak pár napig voltunk ott. Akkor rájöttek, hogy ez mégsem jó és visszavittek minket Egerszegre, de már az alföldiek nélkül.

Szolnokmegyei Ügyészség
1957.TÜK.005.szám.[97]

H a t á r o z a t
a bűnügyi iratok áttételéről.

Államrend elleni szervezkedés és más bűntettek miatt Buda Erő és 7 társa ellen indult bűnvádi eljárás. A nyomozás eddigi adatai alapján megállapítható, hogy az ország két különböző részén, egyrészt az Alföldi Kőolajfúrási üzemnél, másrészt pedig a Dunántúli Kőolajkutató, Kőolajtermelő és Kőolaj vezeték vállalatoknál hozzávetőlegesen egy időben, de egymástól teljesen függetlenül követtek el bűncselekményeket, részben politikai síkon, részben pedig gazdasági síkon. Az alföldi részlegnél Buda Ernő, Pollók László és Répánszki István előzetes letartóztatottak követtek el bűncselekményt, míg a dunántúli részlegnél pedig Majerszky Béla, Rosta Ferenc, dr. Korim Kálmán, Farkas Béla, és Zachemsky Ferenc előzetes letartóztatottak vannak gyanúsítva bűncselekmény elkövetésével. Tekintettel arra, hogy a két nagy kerület területén elkövetett bűncselekmények és személyek közt az összefüggés nincs meg, ezért a fenti számú ügyet szétválasztom és ez alapján Buda Ernő, valamint 2 társával szemben a szolnokmegyei ügyészség, Majerszky Béla és 4 társával szemben a zalaegerszegi megyei ügyészség jár el.

A fentiek alapján – mivel összefüggés a bűnügyben ilyen értelemben nincs – a Bp. 88.§. 2. bek. alapján úgy

h a t á r o z t a m,

hogy Majerszky Béla és társainak bűnügyét a további eljárás lefolytatása végett csatoltan megküldöm a Zalaegerszegi Megyei Ügyészséghez.

Az iratok áttételével együtt intézkedtem aziránt, hogy:

Majerszky Béla (1910. Árvaváralja, Scholcz Jolán)
Rosta Ferenc (1906. Sopron, Poszvék Matild)

[97] ZML ZMB.T.B.1 / 1958/1

Szolnokmegyei Ügyészség
1957. TÜK. 005.szám.

H a t á r o z a t
a bünügyi iratok áttételéről.

Államrend elleni szervezkedés és más büntettek miatt Buda Ernő és 7 társa ellen indult bünvádi eljárás. A nyomozás eddigi adatai alapján megállapitható, hogy az ország két különböző részén egyrészt az Alföldi Kőolaj-furási üzemnél, másrészt pedig a Dunántuli Kőolaj kutató Kőolaj-termelő és Kőolaj vezeték-i vállalatoknál hozzávetőlegesen egy időben, de egymástól teljesen függetlenül követtek el büncselekményeket, részben politikai sikon, részben pedig gazdasági sikon. Az alföldi részlegnél Buda ernő, Pollók László és Répánszki István előzetes letartóztatottak követtek el büncselekményt, mig a dunántuli részlegnél pedig Majerszky Béla , Rosta Ferenc, dr. Korin Kálmán, Farkas Béla, és Zachemsky Ferenc előzetes letartóztatottak vannak gyanusitva büncselekmény elkövetésével. Tekintettel arra, hogy a két nagy kerület területén elkövetett büncselekmények és személyek közt az összefüggés nincs meg, ezért a fenti számu ügyet szétválasztom és ez alapján Buda Ernő, valamint 2 társával szemben a szolnokmegyei Ügyészség, Majerszky Béla és 4 társával szemben a zalaegerszegi megyei ügyészség jár el. A fentiek alapján - mivel összefüggés a bünügyben ilyen értelemben nincs - a Bp. 88.§. 2.bek. alapján ugy

h a t á r o z t a m ,

hogy Majerszky Béla és társainak bünügyét további eljárás lefojtatása végett csatoltan megküldöm a Zalaegerszegi Megyei Ügyészséghez

Az iratok áttételével együtt intézkedtem aziránt, hogy :

Majerszky Béla /1910. Árvaváralja, Scholcz Jolán /
Rosta Ferenc / 1906. Sopron, Poszvék Matild /
dr. Korim Kálmán / 1924. Budapest /
Farkas Béla / 1926. Csorna, Ekker Margit /
Zachemsky Ferenc / 1918. Felsőgalla, Klimesch Erzsébet /
előzetes letartóztottakat a szolnokmegyei börtönből a zalaegerszegi megyei börtönbe szállitsák át.

A Legfőbb Ügyészség a 050201/193/3/1957.számu határozatában a fent felsorolt terheltek előzetes letartóztatását 1957.szeptember 20-ig meghosszabbitottam. Egyben értesitem, hogy a Legfőbb Ügyészségre előterjesztést tettem 1957. szeptember 16-án az előzetes letartóztatás 1957. október 5-ig történő meghosszabbitása iránt. Amennyiben a Legfőbb Ügyészség határozata a szolnokmegyei Ügyészségre megérkezik, a meghosszabbitó engedélyező határozatot posta fordultával megküldöm a zalaegerszegi megyei Ügyészségre.

Szolnok, 1957. szeptember 18-án.

/: Moldvai György :/
Ügyész

/: Kiss Endre :/
megyei ügyész

dr. Korim Kálmán (1924. Budapest)
Farkas Béla (1926. Csorna, Ekker Margit)
Zachemsky Ferenc (1918. Felsőgalla Klimesch Erzsébet)
előzetes letartóztatottakat a szolnokmegyei börtönből a zalaegerszegi megyei börtönbe szállítsák át.

A Legfőbb Ügyészség a 050201/193/3/1957. számú határozatában a fent felsorolt terheltek előzetes letartóztatását 1957. szeptember 20-ig meghosszabbította. Egyben értesítem, hogy a Legfőbb Ügyészségre előterjesztést tettem 1957. szeptember 16-án az előzetes letartóztatás 1957. október 5-ig történő meghosszabbítás iránt.

Amennyiben a Legfőbb Ügyészség határozata a szolnokmegyei ügyészségre megérkezik, a meghosszabbító engedélyező határozatot postafordultával megküldöm a zalaegerszegi megyei ügyészségre.

Szolnok, 1957. szeptember 18-án.

/:Moldovai György:/
ügyész

/:Kiss Zoltán:/
megyei ügyész [98]

– *Farkas Béla:* Egerszegen viszont kiegészítettek bennünket a később letartóztatottakkal. Így aztán összeállt az a társaság, aki egybe került a bíróságra. Ez 14 fő volt, akik közül egy disszidált, úgyhogy 13-an maradtunk.

Koncepció a perhez!

„Zalamegyei Ügyészség Zalaegerszeg
1957. TÜK. 028. szám[99]

H a t á r o z a t

Majerszky Béla és társai ellen a népidemokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedés büntette miatt indult eljárás.

[98] Helyette Nádházi Zoltán írt alá.
[99] ZML ZMB.T.B.1 / 1958/1 A kiemelések tőlem – HJ

Az ügyben vizsgálatot a B.M. központi Vizsgálati Főosztálya végezte.

Tekintve, hogy a vizsgálat befejezése után a szolnoki olajmezőnél levő terheltek ügyét az ügytől különválasztották, így a további eljárásra hatásköri és illetékességi okból a Zala megyei ügyészséghez küldték meg.

A vizsgálat főként az olajmezőknél történt szabotázsügyekre terjedt ki, s egyáltalán nincs tisztázva az ügyben szereplő személyek egyéb más ellenforradalmi tevékenysége. ***Tekintve, hogy hivatalból van értesülésem arról, hogy az ügyben szereplő személyek közül Farkas Béla mérnöknek a Zalaegerszegen működő ellenforradalmi bizottságokban is szerepe volt,*** *azonkívül az ügyben szerepel több olyan személy, akik bűncselekményeket követtek el a terheltekkel karöltve és jelenleg közbiztonsági őrizetben vannak, ezért a nyomozás minden vonatkozásban való kiterjesztése miatt az 1953. évi 13. tvr. 14.§. f./ pontja alapján p ó t n y o m o z á s t rendelek el és ennek lefolytatásával a Zala Megyei Rendőrfőkapitányság Politikai Nyomozó Osztály Vizsgálati Alosztályát bízom meg.*

A pótnyomozás során a következő intézkedéseket kell tenni:

1./ ***Farkas Béla,*** *Majerszky Béla és Korim Kálmán terheltek* ***vonatkozásában fel kell deríteni, hogy az ellenforradalom ideje alatt, akár a munkástanácsban, akár a különböző területi forradalmi bizottságokban milyen tevékenységet fejtettek ki, ott milyen felszólalásokat tettek és milyen határozatok születtek a kérdéses üléseken.***

2./ Felül kell vizsgálni a közbiztonsági őrizetbe helyezett személyek ügyét, akik az olajmezőkről kerültek közbiztonsági őrizetbe, és amennyiben ügyük összefügg jelen terheltek tevékenységével, úgy ellenük nyomozást kell lefolytatni és ellenük az eljárást egységesen Majerszky Béla és társai ügyével együtt kell folyamatba tenni.

E pontban foglaltakra is vonatkozik az 1. pontban körülírt nyomozási cselekmények elvégzése.

Tekintve, hogy az ügyben széleskörű nyomozást kell lefolytatni és az ügy is elég komplikáltnak mutatkozik, ezért az alábbi módszertani irányelvet adom:

Az ügyben a nyomozást végző elvtárs az ügy áttanulmányozása és a helyszíni nyomozás után tételesen tisztázza, hogy az ellenforradalom alatt napszakok szerint egy-egy napon mi történt, úgy a bázakerettyei, lovászi, nagylengyeli, nagykanizsai olajüzemeknél. Pl.

1956. október 27-én megalakult a munkástanács, melynek vezető-tagjai X.Y-nok voltak. Ott a megalakuló gyűlésen X.Y. hozzászólt, amelynek a lényege a következő volt: stb.stb. a megválasztott munkástanács tagjai olyan határozatot hoztak, hogy a szovjeteknek nem termelnek olajat. Ezért ezt követően leállították az olajtermelést.

Ugyancsak ezen a napon megszervezték a munkástanácsi híradót, a „Szabad Európa" híradásából tájékoztatták a dolgozókat.

Ugyancsak ezen a napon alakították meg az összes olajmezők munkástanácsát, amelynek vezetői X.Y. voltak. Azon X.Y-onok ellenséges hangnemben szólaltak fel: a szovjeteknek nem adunk olajat. Szovjet tankoknak nem termelünk, stb.

A fenti példán keresztül így kell tisztázni a naptári napok szerint minden eseményt és tevékenységet. Így ez lehetővé teszi a nyomozást és a teljes felderítést.

A pótnyomozást 1957. október 25. napjáig fejezze be, és az iratokat hozzám küldje vissza.

Zalaegerszeg, 1957. október 11.

/: Horváth Imre:/ ügyész[100]

– Ez volt tehát a Majerszky-per?

– Igen, mert Majerszky Béla volt az első rendű vádlott.

– Ő hol volt, hol működött?

– Majerszky a Nagykanizsán székelő fúrási központnak volt a főmérnöke, Rosta szintén a kanizsai fúrástól volt, ő egy fúrómérnök volt. Majerszky és Rosta voltak az első és másodrendű vádlottak. A harmadrendű Korim Kálmán lovászi geológus volt és a

[100] Kézzel aláírva. Alatta a címzés: B.M.Zalamegyei Rendőrfőkapitányság Politikai Osztály Vizsgálati Alosztálya Zalaegerszeg

negyedrendű vádlott voltam én. Lovásziból nem is volt más. Kerettyéről volt még a vegyész, a Göncz Pista, a Falucskai Lajos, meg még egy termelés technikus. Aztán a gépgyáriak voltak, meg Siófokról Zachemszky főmérnök. [101]

– *És a lovászi geológus, Korim, közreműködött a munkástanácsban?*

– Igen, ő szintén Kanizsáról járt ki, kanizsai lakos volt. Gyakran járt fönt a központi munkástanácsnál Budapesten, mert a felesége szüleinek Pesten volt lakása, másodszor egyik gyereke súlyos beteg volt valami születési rendellenességből kifolyólag, azt szerette volna meglátogatni, és mint ilyenre esett rá a választás, hogy ő menjen fel tőlünk Pestre. Neki az, hogy a Központi Munkástanácsnál volt, még súlyosbító tényezőnek számított, egyébként sokat ügyködött a Munkástanács Híradóban, annak a szerkesztésében működött közre, de Lovásziban különösebb tevékenysége nem volt.

A vád

– *És mikor volt a per? Mikor fogtak titeket perbe?*

– Meg kell nézni a vádiratot, nem tudom pontosan. A vádirat titkos volt, azt mi nem kaptuk meg. Egyszer bevittek minket az ügyészhez, aki még csak doktor sem volt, ávós főhadnagyként szolgált, mint mondták. Átképzett jogász volt, amikor mondott valami latin jogi idézetet, mint kutya szájában a tojás, úgy álltak a szavak. Én ugye nyolc évig latint tanultam alaposan. Elindították a pert és minket átvittek a megyei börtönbe már, mint előzetes letartóztatottakat. A börtönben szigorúan elkülönítve voltunk. Az akkori viszonyokra jellemzően kellett tisztaságot tartani. A padlósikálás úgy történt, hogy felszedtük a padlódarabokat, betettük a lavorba, megsikáltuk és utána visszaraktuk a helyére.

A börtönből átvittek minket az ügyészségre, ott kezünkbe adták a vádiratot, amire ráírták, hogy szigorúan titkos. Azt elolvashat-

[101] A Majerszky-per vádlottjai: I. r. Mayerszky Béla, II. r. Rosta Ferenc, III. r. dr.Korim Kálmán, IV. r. Farkas Béla, V. r. Zachemszky Ferenc, VI. r. Lasszy József, VII. r. Várkonyi Rezső, VIII. r. Göncz István, IX. r. Nagy Péter, X. r. Kulik István, XI. r. Peti János, XII. r. Falucsaki Lajos, XIII. r. dr. Várszegi Lajos.

tuk, hozzászólhattunk, de minek? És aztán átadtak minket a bíróságnak.

Belügyminisztérium *Szigorúan titkos! (282)*
Politikai Nyomozó Főosztály
VIII. osztálya[102]

H a t á r o z a t

F a r k a s Béla terheltkén való felelősségre vonásáról
Budapest, 1957. július 22.

Józsa Károly r.ny. rfhdgy., megvizsgáltam F a r k a s Béla (Csorna, 1926. Ekker Margit) vizsgálati anyagát és

m e g á l l a p í t o t t a m,

hogy nevezett, mint a Lovászi Kőolajtermelő Vállalat bányamérnöke, volt munkástanács tag elfogadta és támogatta az olajipar munkástanácsainak azt a határozatát, hogy amíg a szovjet csapatok kivonulása meg nem kezdődik, olajat nem szállítanak. Az ellenforradalom alatt a szállítást le is állították és egyelőre tartályba termeltek. Majd november első napjaiban a termelő kutakat is leállították.

Lovásziban a sztrájk és egyéb izgató természetű hírekről a dolgozókat a munkástanács által szerkesztett és soksorosított híradón és hangos bemondón keresztül tájékoztatták.

Az ellenforradalom leverése után a termelőmunkát a munkástanács nem indította meg, sőt 1956. november 15-én a Dunántúli olajipari vállaltok munkástanács küldöttei értekezletén Farkas Béla is részt vett, s ezen az ülésen olyan határozatot fogadtak el, melyben felhívták a kormány figyelmét, hogy az eredményes munka felvételének az a feltétele, hogy a Kormány adjon határidőt a szovjet csapatok kivonulására és szüntesse meg az „állítólagos deportálásokat". Ezt a memorandumot Korim Kálmánnal a Nagybudapesti Központi Munkástanácshoz juttatták el. Nagybudapesti Központi Munkástanács 1956. december 6-i memorandumát lesokszorosították és az üzemek dolgozóihoz eljuttatták. En-

[102] ZML ZMB.T.B.1 / 1958/1

nek alapján az olajipar területén több helyen decemberben is 2 napos sztrájk volt.

Ezért a Bp 91/b.§-a alapján

h a t á r o z a t o t h o z t a m

Farkas Béla a BHÖ 1.§ /1/bek.-be ütköző a népi demokratikus államrend megdöntésére irányuló cselekmény bttt.-e a BHÖ 239.§. /2/-be ütköző szabotázs bttt.-e miatt terheltként való felelősségre vonásáról.
Józsa Károly r.ny. fhdgy(k)
fővizsgáló
Tudomásul vettem: Bp. 1957. július 22. Farkas Béla(k)

VI. Tárgyalás, ítélet

A tárgyalás

– *Hol tárgyalták az ügyeteket? Gondolom Egerszegen.*

– Nem, nem Egerszegen volt a tárgyalás, hanem Kanizsán, mert ott volt elég nagy terem.[103] Az egész társaságot levitték oda. Ott volt számunkra szabad, üres börtön is biztosítva. A bírósággal szemben.

– *Farkas Béláné*: Itt láthattuk, leshettük őket. Mert volt Lovásziból egy kereskedő ismerősünk, aki lehetővé tette számunkra, hogy az üzlete raktárának ablakából, amelynek a kapuja a börtönudvarra nyílott, ahol Béláék sétáltak, láthassuk őket, és ők is minket.

– *F.B.*: Az én zárkám ablaka a pénzügyi palotára nézett, itt voltam egyedül, több mint egy hónapig.

– *Farkas Béláné*: Mindent kitaláltunk, hogy láthassuk Őket...

– *Hány évet kaptál?*

– Tizenhármat!

[103] Illetve ez egy „olajos”-ügy lévén, tették át a tárgyalás helyszínét az olajipar központjába, Nagykanizsára. (HJ)

– Mennyit kellett leülni belőle?

– 6 év 1 hónapot.

– Tehát akkor Te ültél a legtöbbet a zalaiak közül?

– Nem, mert a Korim is ennyit ült, ő volt a harmadrendű vádlott.

– Ezek szerint minden vádlottra keményen ráverték a büntetést. Úgy kell ezt értékelni, mint egy kirakatpert? Ahol példát statuáltak?

– Igen. És az olajipari, úgynevezett ellenforradalmi pereket így egyúttal lezárták.[104] Mert más olajost rajtunk kívül nem ítéltek el (két kisebbről hallottam, az egyik disszidálni akart, a másik meg valami mást követett el). Más olajiparos elítélve nem volt. A vádlottak fele egyetemi végzettségű volt, ezzel is bizonyították, hogy nem a munkásosztály, hanem az értelmiség műve volt az ellenforradalom. És így letudták az olajos pereket. Mondom én, ahogyan belülről láttam.

– Téged tehát nem megyei tevékenységed miatt, hanem az olajipari tevékenység miatt ítéltek el?

– Igen, az üzemi tevékenység miatt. Megemlítik ugyan azt, hogy megválasztottak, az ítélet indoklásában, az egy kicsit nyomott a súlyon. Az ítélet indoklásában azt említik, hogy megválasztottak, de nem fogadtam el.

Az ítélet

A zalaegerszegi megyei bíróság
T.B. 1/1958/37.szám *„Szigorúan bizalmas”*

A Népköztársaság nevében!

A zalaegerszegi megyei bíróság Nagykanizsán 1958. március 17-től 1958. június 3-áig tartott nem nyilvános tárgyalás alapján 1958. június 4-én meghozta a következő

[104] A Legfelsőbb Bíróság 1957. november 21-i döntése értelmében a zalai és az alföldi olajos pereket szétválasztották. Lásd erről részletesebben: Fülöp Tamás: Szovjet főhadiszállás Szolnokon. Kőolajosok a vádlottak padján in.: Jászkunsági Almanach 2003. 130-141. o.

í t é l e t e t :

…

IV. r. Farkas Béla vádlott, aki 1926. augusztus 4-én Csornán született, kútfeji lakos, nős Sandi Judittal, 2 kiskorú gyermekes, bányamérnök a Lovászi Kőolajtermelő Vállalatnál 2700 Ft. havi jövedelemmel, magyar állampolgár és anyanyelvű, büntetlen, vagyontalan, szülei János és Ekker Margit, 1957. március 4-e óta előzetes letartóztatásban van.

bűnös,

a népidemokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedés vezetésével elkövetett bűntettben és szabotázs büntettében.

Ezért őt a megyei bíróság összbüntetésként és főbüntetésként:

13 /tizenhárom/ évi börtönre, mellékbüntetésként pedig egyes jogaitól 10 évi eltiltásra és teljes vagyonelkobzásra ítéli. *A vagyonelkobzás alól vagyonának fele részét két kiskorú gyermeke részére mentesíti. …*

A terheltek által előzetes letartóztatásban illetőleg biztonsági őrizetben letöltött időt (a rendelkező rész szerinti tartamban) a megyei bíróság a kiszabott börtönbüntetésbe teljes egészében beszámítja…[105]

Az indoklás

A megyei bíróság álláspontja a minősítés kérdésében a következő volt[106]

IV. r. Farkas Béla vádlott okt. 28-án a megyei nemzeti bizottság elnöke lett, követeléseket terjesztett elő, szembeszállt azokkal, akik a szocializmus, a szocialista demokrácia mellett szálltak síkra, elnöke volt a vállalata munkástanácsának, részt vett az olajipari vállalatok közös gyűlésén, tagja volt a csúcsbizottságnak, ….[vádlottársaival együtt] ezek nem vitásan vezető, kezdeményező szerepet töltöttek be.

[105] Az irat a Majerszky-per anyagában, a Zala Megyei Levéltárban a T.B. 1/1958/37. szám alatt található. A jegyzőkönyv teljes anyagát lásd a Mellékletben! A kiemelés tőlem – HJ.

[106] Itt csak a Farkas Bélára vonatkozó kitételeket idézzük ZML. ZMB T.B. 1/1958/37

Cselekményük a BHÖ. 1. pont /1/ bekezdésében irt a népidemokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedés vezetésével illetőleg kezdeményezésével elkövetett bűntett…

A szabotázs bűntettével kapcsolatban:

E bűntett jogvédte érdeke a tervszerűség, a tervgazdálkodás. A terheltek cselekvőségükkel nem vitásan ezt a jogvédte érdeket is megsértették. Az államellenes bűncselekményük mellett halmazatban tehát ez is megállapítható, nem osztja tehát a védelemnek ezzel ellentétes okfejtését.

E bűncselekménynél megkívánt kártevő célzat, a terheltek által hozott és a tényállásból ismertetett határozatokból világosan kitűnik, s a szakértői véleményből, Vajta László tanú és más tanuk vallomásából is kitűnően pedig a terheltek tevékenysége következtében 1956. november végén Budapesten a benzinellátásban nehézségek álltak elő, s az előre a kormány által korábban már lekötött olaj- és benzin-behozatalon felül további mennyiséget kellett külföldről behozni. Megvalósult tehát a súlyos sérelem bekövetkezése is.

Az kétségtelen, hogy az akkori viszonyokra tekintettel a BHÖ. 239. pont /1/ bekezdésének 2. fordulatában irt, különösen súlyos sérelem nem állapítható meg, s e tekintetben a bíróság az ügyész álláspontját nem osztotta.

Ebben az időszakban az ország minden üzeme, vállalata, kevés kivételtől eltekintve, sztrájkolt, vagy nem működött, nem termelt. A népgazdaságot emiatt ért óriási kárnak, a terheltek tevékenysége folytán beállott kár csak egy kisebb része, így ebben a légkörben ilyen viszonyok között maga az olajtermelés-szállítás elmaradása a törvényben megkívánt különösen súlyos sérelmet a népgazdaság rendje szempontjából nem valósítja meg. Tehát az ügyész által kért minősítés a terheltek vonatkozásában nem állapítható meg.

– Hóbor József: Aki utódod lett a megyei nemzeti bizottság élén, ő is 13 évet kapott, távollétében, mert külföldre távozott. Az az érdekesség, hogy a kilenc vádlott együttes fellebbezése nyomán született új ítéletben az ő, a disszidens büntetését is megfelezték. Gerencsér 13 éves ítéletét a Legfelsőbb Bíróság 7 évre csökkentette. Te miért nem fellebbeztél?

– *Farkas Béla:* Mert rám az ügyész halálbüntetést kért. Így szólt a vádbeszédben: „Farkas Bélára a legsúlyosabb büntetést kérem!" A BHÖ (a Büntető jogszabályok Hivatalos Összesítése) az 1/1 pragrafus alapján – ami azt jelenti, hogy a Népköztársaság társadalmi rendjének megdöntésére irányuló szervezkedés vezetése – így szól a BHÖ: „büntetése: halál". Aztán sorolja fel a BHÖ a kivételeket, ha ez vagy az, akkor életfogytiglan, ha ez meg az, akkor tizenöt év. Ez a legkisebb büntetés ebben a kategóriában. Tizenöt év. Ennél énnálam bizonyos enyhítő körülmények miatt „szálltak le" 13 évre. Tehát az ügyész a legsúlyosabbat kérte, azaz a halálbüntetést.

A Legfelsőbb Bírósághoz én enyhítésért fellebbeztem, az ügyész súlyosbításért. Úgy volt, hogy a mi fellebbviteli ügyünket a Legfelsőbb Bíróság Népbírósági Tanácsa tárgyalja. Borbély János tanácsa. A bíróról börtön-berkekben elterjed, hogy egy vérbíró. Akikkel együtt voltam, azok között többen átestek már az elsőfokú tárgyaláson és tudták, hogy melyik bíró milyen. Ők mondták, hogy ez a Borbély egy vérbíró. Ehhez a népbírósági tanácshoz került a fellebbezés. Amikor a legfőbb ügyész bejelentette, hogy visszavonta az én ügyemben a súlyosbítási fellebbezést, akkor én is azonnal visszavontam a fellebbezésemet. Mert a Népbíróságról szóló törvényben lehetőség volt arra, hogyha bár az ügyész nem fellebbez súlyosbításért, de az elítélt fellebbez, a Népbíróság az új vizsgálat során akkor is súlyosbíthatja a büntetést. Hát én is ezért döntöttem így. Amikor az ügyész visszavonta, én is, mert attól tartottam, hogy a 13 évből lehet 15, vagy még súlyosabb ítélet is. És ezért az elsőfokú ítéletet helybenhagyták. A társaim kérdezték, miért vontad vissza, hiszen az egyik ülnök integetett, hogy ne tegyem. Hát először is azt én nem vettem észre, másodszor, reméltem ezt sem kell leülni. Egyébként a fellebbezők egy részének a büntetését csökkentették, de volt, ahol súlyosbítottak.

– *Farkas Béláné*: Akkor, ahogy előbb említettük, meghaltak a szüleim balesetben. Ezért én örököltem egy csomó szőlőt, területet. Nem egyedül, hárman, de az egyik testvérem külföldre került. Nekem így viszonylag sok pénzem volt, közel negyvenezer forintom. Fogtam a pénzemet és kerestem ügyvédet. Ajánlottak ügyvédet. Mit is tehettem volna, mentem az ajánlat után, mit ismer-

hettem, Lovásziból való fiatalasszonyként ügyvédet Pesten? Nahát, az ügyvédek nekem szépen bemutatkoztak, rendesen – embertelenségből. Vállalták, hogy találkozót hoznak össze nekem a férjemmel, pedig tudták, hogy ez egy kitervelt kirakat-per lesz, itt senki nem szólhat egy mukkot se. Különösen úgy, hogy aki még három évvel ezelőtt disznópásztor volt, most meg ügyész, mert leérettségizett, meg elvégzett egy gyorstalpalót és az ő kezében van a dolog. És tudták, hogy gonosz és rosszindulatú. Tudták az ügyvédek is, hogy ígéretük teljesíthetetlen. És tőlem elfogadták a pénzt – egyik tízezer forintot, a másik ötezer forintot azzal az ígérettel, hogy összehozza a találkozót. Ilyen embertelenek voltak. Ez csak egy adalék a korhoz.

– *Ki volt az ügyvéded?*

– Nekem egy pesti ügyvéd, Tóth Zoltán. De az ügyben voltak egerszegiek is, például Takács Ádám. Aztán voltak „nagy" ügyvédek – például Major Ákos, a színész testvére. Major Ákos egyébként hadbíró volt a Horthy-rendszerben – de most duplanullás ügyekben „alkalmas" ügyvéd lett. És még egy másik, ők voltak pesti ügyvédek az ügyeinkben.

–*Farkas Béláné*: Major Ákos főszereplő akart lenni, mert ismert volt. Korim Kálmán ügyvédje akart lenni, de aztán nem lett, hála istennek. Az ügyvédek csúnyán bemutatkoztak.

VII. Börtönévek

1957. június – 1963. március 28.

Börtönről börtönre

– *Hol voltál börtönben?*

– Zalaegerszegen három helyen is voltam. Az ÁVH pincéjében, az udvarán levő új épületben és a megyei börtönben. Aztán voltam néhány napig Szolnokon, a tárgyalási napok előtt, és Nagykanizsán. Összesen tíz helyen, az ország szinte összes börtönében megfordultam: Egerszeg – Nagykanizsa – Egerszeg – Győr – Szolnok – Budapest Fő utca – Budapest Markó – Sátoraljaújhely. Valóságos „börtön-turizmus"!

– *A megyei börtönben meddig voltál?*

– A tárgyalás előtt, majd a tárgyaláskor Kanizsán és aztán ismét Egerszegen. Elvittek Győrbe is, ahol tanúként hallgattak ki, egy másik rab tárgyalásán. Ez az egerszegi rendőrkapitány volt. Kőműves volt a szakmája, valahol Észak-Magyarországról származott. Banka Pál volt a neve. Az ő tárgyalására vittek vagy három napra Győrbe.

– *Az a lehetőség, hogy harmadoljanak, vagy csökkentsék a büntetést, nektek nem volt?*

– Addig nem jutottunk el.

Börtöni szak-munkák

– Itt vannak a börtönből hazaküldött pénzeknek az utalványai. Mert kerestem én a börtönben is!

– *Dolgoztál a börtönben?*

– Igen! Pedig, mivel németül, franciául, „szótárilag" tudtam, elmehettem volna a fordítóba is. Ez egy iroda volt, ahol a becsempészett könyveket, iratokat fordították, olyan anyagokat, melyek kint is titkosak voltak, és a BM-nek ez az iroda fordította azokat magyarra. Egy nagy iroda volt ez a váci börtönben, ahova reggel beterelték a népet. Ott volt nekik minden, szótár, segédeszköz, stb., és egész nap fordítottak. Meg volt határozva egy norma, hogy mit tudom én, mennyit kell lefordítaniuk (egy lapot, két lapot), aztán este elmentek a „lakásukra". De: ez azzal járt, hogy reggel beterelték őket, este meg ki – tehát teljesen zárt rendszerben voltak. Én ezt nem akartam. Akkorra már tájékozódtam. Én olyan helyre akartam menni, ahol fizikai munka van, és viszonylag szabad mozgás. Így elkerültem először a játéküzembe.

– *Pesten?*

– Pesten. Ahol a lendkerekes játékautókat gyártották. Én ott dolgoztam, ahol a játékautók lemezeit préselték, itt gépbeállító lakatos lettem. Marha nagy rang volt! De egy komoly szakma. És! Egy épületen belül szabadon mozoghattam, nem volt semmilyen megkötöttségem. Itt gyártottuk a Mangó magnót – az első, akkor divatos magnetofon felső alumínium lemezeit, itt préseltük. Hát, én itt dolgoztam. De itt készültek a tv-k (akkor például a híres „Duna" televízió) fadobozai is (akkor még nem műanyagból

készültek ezek). Tehát a famunkákat és a festést itt végezték, aztán vitték ezeket az Orionba vagy a Videotonba.

Vácon pedig elmentem vízvezeték-szerelőnek. Abban az időben kezdődött a börtönök korszerűsítése. Mert addig a zárkákban nem volt víz, csak egy kübli (ez egy nagy fazék), meg egy vizeskanna, amit reggel meg lehetett tölteni vízzel és ebből volt az ivás, a mosdás, meg minden. Ekkor minden zárkába beszerelték az angol WC-t, meg egy mosdót. A nagy zárkákba több mosdót. Ehhez a szerelő társasághoz jelentkeztem én, mondván, hogy csőszerelő az én szakmám, én ehhez értek. Én egyébként barkácsoló ember voltam világéletemben. Persze ott voltak azért tényleges szakemberek, szakmunkások is. Mi csináltuk a szerelést. Véstük a falat, beszereltük a vizet, aztán továbbmentünk.

Egyszer Vácon éhségsztrájk volt. Nem nagyméretű, de egyik nap megtagadta az étkezést a nép. „Nem vagyok éhes" – visszautasították, visszautasítottuk az ételt. Erre a rabok egy részét elszállították Sátoraljaújhelyre. Ezzel együtt elszállítottak minket is, a vízvezeték-szerelő brigádot. Vácon arra már befejeződött ez a korszerűsítés, Sátoraljaújhelyen meg elkezdődött. Ezért elszállítottak bennünket az éhségsztrájk miatt és a munka miatt is. Ott ugyanezt a munkát végeztük.

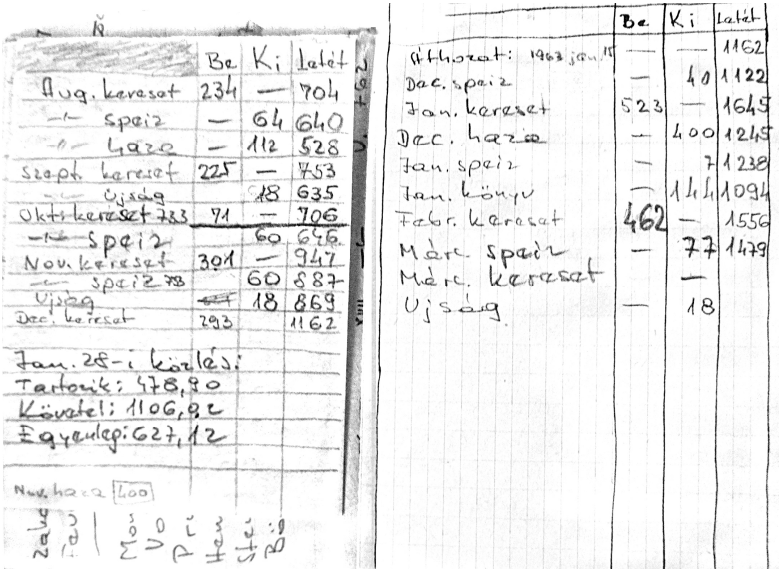
Amikor ezzel végeztünk, akkor egy ideig házi-karbantartó, háziírnok-féle lettem. Egy köztörvényessel kerültem egy szobába, aki már több alkalommal megfogadta, hogy nem bűnözik, de már nyolcadszor volt bent. Ennek a szakmája suszter volt. Így aztán a tisztek sem jártak olyan csizmában, mint én! Mert egyébként ő jó szakember volt.

Bent egyébként mindig élt a remény. Hogy lehet azt a tizenhárom évet leülni, hol van még 1970?

– *Látom* (egy csomó feljegyzés, gondosan szerkesztett szakanyag!) *teljesen bedolgoztad magad a vízvezeték-szerelés rejtelmeibe!*

– Igen, de nemcsak ebbe, a lemezpréseléssel kapcsolatban is készítettem feljegyzéseket, amikor a présüzemben dolgoztam, mert fontosnak tartottam, tudjam, mi, hogy működik.

– *Végig dolgozhattál, vagy voltak büntetéseid?*

	Be	Ki	Lelét
Aug. kereset	234	—	704
— speiz	—	64	640
— haza	—	112	528
Szept. kereset	225	—	753
— Újság		18	635
Okt. kereset 783	71	—	706
— speiz		60	646
Nov. kereset	301	—	947
— speiz 78		60	887
Újság		18	869
Dec. kereset	293		1162

Jan. 28-i közlés:
Tartozik: 478,90
Követel: 1106,82
Egyenleg: 627,12

Nov. haza 400

	Be	Ki	Lelét
Áthozat: 1963 jan. 1	—	—	1162
Dec. speiz	—	40	1122
Jan. kereset	523	—	1645
Dec. haza	—	400	1245
Jan. speiz	—	7	1238
Jan. könyv	—	144	1094
Febr. kereset	462	—	1556
Márc. speiz	—	77	1479
Márc. kereset		—	
Újság	—	18	

– Büntetéseim nem voltak, a büntetéseket megúsztam. Csak akkor nem dolgoztam, amikor nem kellett a munkaerő. Vácon volt mérőszalaggyár, gombgyár. Meg volt házimunka. Volt egy komoly kazánház. Oda fűtő, szerelő kellett, rakodó. Uszállyal hordták a szenet a Dunán. Pallót tettek az uszályhoz, aztán talicskával hordtuk le a szenet. Ez jó volt, mert a szabadban voltunk. Levetkőztünk atlétára meg gatyára, bár az atlétán egy hatalmas R betű volt. De megengedték, hogy a part és az uszály között, egy olyan tízszer három méteres részen fürödjünk, lemosni a szénport a Dunában.

Még alkoholt is „gyártottunk”, mert a rabnak is kell alkohol. De hogyan? Kitaláltuk, ha a radiátorból nyáron kiürítjük a vizet, és az ott kapott úgynevezett „hitler-szalonnát” (ez egy dzsem-fajta) jól összekeverjük vízzel, akkor ez megerjed. Ezt az anyagot beletöltöttük a radiátorba. Ebből alkohol lett és a radiátorból lehetett csapolni!

Minden hírért oda voltunk. Volt egy börtönújság, a Heti Híradó. Ebbe rendszerint őrök írtak, (például arról, hogy milyen a jó rab!), és olyan rabok, akik nagy-ítéletesek voltak, tíz éven felüli, vagy olyan visszaesők, akik mindig megfogadták, hogy soha többé rosszat nem cselekszenek. Volt sportrovat is, s egyszer néztük az NB.I. tabelláját. Azon volt, hogy 6. a Dunaújváros. Hát ilyen NB.I-es csapatot mi nem ismertünk – s addig-addig gondolkodtunk, míg rájöttünk, hogy ez csak a valamikori Sztálinváros csapata lehet. „Nicsak! Sztálinvárosból Dunaújváros lett!" Hát ebből következett, hogy valami csak javult.

Aztán meg jöttek a fülesek. Akkor a volt kubai rakétaválság. „Valami lesz ebből – engedni kell." Mindenben reménykedtünk.

Újsághoz ritkán jutottunk. Óriási volt a híréhség. Aki valami olyan helyen járt, hogy ki kellett menni az őrlakásokba javítani valamit, próbált híreket vagy újságot hozni. Én is voltam a börtönparancsnoknál valamit megjavítani, s újságokat próbáltam szerezni. (Nagyon furcsa volt annyi idő után bemenni egy normális, polgári lakásba. Egy kisgyerek volt ott, aki „Rabló bácsi"-nak nevezett!)

Megcsináltuk azt is (ezt nem szoktam elmesélni), hogy a női WC-ben (mert természetesen oda is kijártunk), kiakasztottuk a lehúzó súlyát. Hiába húzta meg az illető, nem öblített le. Hívták közülünk a szerelőt (aki a problémát egyébként okozta). S mivel tudtuk, mit használ törlőnek a smasszer – újságpapírt!, az újságpapír meg nem ment le – ottmaradt. Aki javított – megmosta, leöblítette az újságot, zsebre tette, majd megjavította a WC-t és hozni tudott újságot. Megszárítottuk. Persze csak egy kis darabka volt, de arra jó volt, hogy valamit az ember kisilabizáljon belőle!

Az újság utáni vágy úgy beleívódott az ember agyába, hogy amikor a szabadulás után jöttem haza, nézek ki az ablakon, miközben egy kis állomáson valamiért megállt a vonat, megláttam, hogy a két vágány között egy teljes újságot lebegtet a szél – indultam az ajtó felé, hogy felvegyem... Pedig akkor már volt annyi pénzem, hogy megvegyek akár öt újságot is. De hát így elferdült az ember az elzártságban.

A börtönben írtam egy cigány szótárt, amit sajnos elkoboztak. Velem raboskodott két rendes cigánygyerek, testvérpár voltak, a Farkas Pisti, meg a Farkas Jancsi, aztán őket kérdezgettem. Kérdeztem őket: hogy mondod ezt, hogy mondod azt, írtam, így aztán egész komoly cigány-szótár állt össze. Eredetileg WC papírra írtam, később aztán megengedték, hogy rendes papírra írjak. Komoly cigányszótárt állítottam össze, de elvették egy „hibbis”-nél.

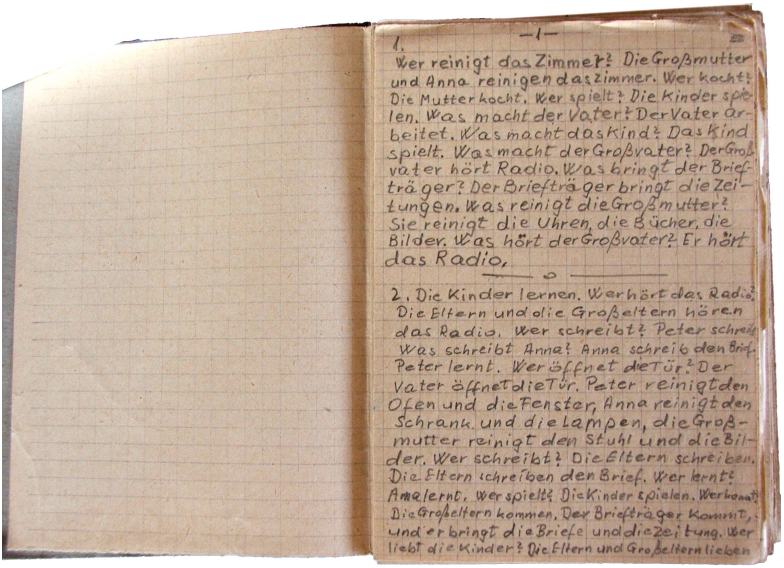
– *Mit jelent a „hibbis”?*

– Ez egy jiddis szó, azt jelenti: kutatás. Például nagy hibbis volt Sátoraljaújhelyen, mert eltűnt a smasszer-irodákból egy telefonkagylónak a mikrofonja. Mivel ezt egy szakember fel tudja használni rádió készítéséhez, ha beteszik egy csajkába, akkor felerősíti a hangot, akkor lehet rádiózni. Nem értek pontosan hozzá, de lényeg az, hogy a smasszer-irodából eltűnt egy ilyen telefonkagyló. Ki vihette el? Csak azok, akik kijártak. Hát ezek között voltam én is, mint vízvezeték-szerelő. Visszavittek bennünket a munkahelyről a zárkába, mind a tizennégyünket. Mind a tizennégy szalmazsákot átkutatták. Ki kellett üríteni belőle a folyosón a szalmát, mi meg ott álltunk ingben-gatyában, ezek meg keresték, hol a telefonkagyló? Középen egy szalmakazal, jó törekes szalma, és ott keresték a telefonmikrofont. Aztán később kiderült, hogy a parancsnokhelyettes gyerekei lopták el, játékból.

– *Rendszeresek voltak ezek a „hibbisek”?*

– Rendszeresek. Amikor reggel lementünk sétálni, akkor a cellát egy hosszúnyelű kis kalapáccsal a rácsot végigkopogtatták, hogy nincs-e elfűrészelve. Ahogy kimentük sorakozni a folyosóra, séta, akkor egy másik eszközzel az ablakokat nézték meg. Ennek ellenére szöktek meg cigányok Sátoraljaújhelyről. Mert ott egy nagy közös zárka volt, annak az egyik fala az udvarra nyílt, amelyik udvar a smasszer-házaknak volt az udvara. Kibontották a falat, azt a szalmazsákokba rejtették, azon aludtak. Aztán lepedőn leereszkedtek az udvarra és a smasszer-házak között elmenekültek. De hamarosan mind össze is szedték őket. A csehszlovák határ ott volt, onnan hoztak vissza sokat. Némelyiket kiállították „szemléltetésül” a sétatéren, lábukon a nagy golyó, meg a gombos nadrág. A gombos nadrág azért van, hogy lehessen a nadrágot

levetni, anélkül, hogy a golyót levennék. A gombos nadrágot végig lehet gombolni és két részletben le lehet venni.

1. —1—
Wer reinigt das Zimmer? Die Großmutter und Anna reinigen das Zimmer. Wer kocht? Die Mutter kocht. Wer spielt? Die Kinder spielen. Was macht der Vater? Der Vater arbeitet. Was macht das Kind? Das Kind spielt. Was macht der Großvater? Der Großvater hört Radio. Was bringt der Briefträger? Der Briefträger bringt die Zeitungen. Was reinigt die Großmutter? Sie reinigt die Uhren, die Bücher, die Bilder. Was hört der Großvater? Er hört das Radio.

2. Die Kinder lernen. Wer hört das Radio? Die Eltern und die Großeltern hören das Radio. Wer schreibt? Peter schreibt. Was schreibt Anna? Anna schreibt den Brief. Peter lernt. Wer öffnet die Tür? Der Vater öffnet die Tür. Peter reinigt den Ofen und die Fenster, Anna reinigt den Schrank und die Lampen, die Großmutter reinigt den Stuhl und die Bilder. Wer schreibt? Die Eltern schreiben. Die Eltern schreiben den Brief. Wer lernt? Amelernt. Wer spielt? Die Kinder spielen. Wer kommt? Die Großeltern kommen. Der Briefträger kommt, und er bringt die Briefe und die Zeitung. Wer liebt die Kinder? Die Eltern und Großeltern lieben

A börtönben készítettem egy csodálatos zseb-dominó készletet. Akkor éppen nem dolgoztam, egész nap a zárkában voltam. Ott bent ezt úgy mondták: „zárkán” voltam. A dominó-készletem úgy készült, hogy a kenyérbelet jól megrágtam, az nyállal keveredett, s szépen megdagadt. Ezt egy sablonba tettem, kb. egy egyszer-kétcentis lapokat csináltam. Hozzákevertem egy elégetett WC-papír kormát, így szép fekete massza lett, és így száradt meg. Akkor fogkrémmel fehér szegélyt és pöttyöket raktam rá. Az egész dominó-készlet egy gyufásskatulába elfért. De egy hippisnél ezt is elvették.

„Börtön-társak”

Vácon volt egy érdekesség. Talán emlékeztek, Te nem, mert nagyon fiatal vagy, a nyilas időkben Rajniss Ferencnek volt egy újságja, a Magyar Futár. Szélsőjobboldali nyilas, antiszemita lap

volt. Ebben volt egy folytatásos regény: „Tarnopolból indult el". Ez meg is jelent mostanában! Egy zsidó család életéről szól, akik Tarnopolból, Lengyelországból kerültek Magyarországra, az ő karrierjüket írja le ez az újság, és ennek az írója Dövényi Nagy Lajos volt. A negyvenes évek végén Dövényit komoly börtönre, 15-20 évre ítélték és ott raboskodott Vácon. Tehát egy nyilas író. Ugyanitt raboskodott egy kommunista író – Déry Tibor. Vác – fegyház volt, annak épült. Illetve nem egészen, mert Mária Terézia a nemes ifjak számára építtette eredetileg – ebből lett a nagybörtön. Mellé épült a „magány-zárka" épület 1892-ben Balkai István igazgatósága alatt (ez van egy márványtáblán kiírva!). A fegyházbüntetésnek az volt a lényege, hogy kevesebb volt a kedvezmény, és az elítéltnek a büntetés egy idejét magánzárkában kellett töltenie. Tehát senkivel nem beszélhetett, mert teljesen egyedül volt egy zárkában. Mi ilyenekben voltunk – négyen. Pedig eredetileg egyszemélyesnek, magánzárkának épültek. Ez egy háromemeletes épület, ennek egy részét egy magas fallal leválasztották az udvartól és ott voltak a „menő" elítéltek. Ilyenek, mint pl. Hóman Bálint. Tehát akik a múlt vagy ebben a rendszerben különlegesen fontos emberek voltak. Ezt mi a „lordok házának" neveztük – belátni se lehetett, bemenni se. Oda csak az őrök járhattak be.

Most ezt a falat az enyhülés idején, a '60-as években lebontották, ezért egy csomó tégla kijött belőle. Hogy ezt a malteros téglát hasznosítani tudják, kihordták a Duna-partra, a börtön és a Duna közé, többszörös szöges dróttal elkerítették, fegyveres őrök vigyázták. A nem dolgozó elítélteket ide vitték ki téglát pucolni. Kaptunk egy mit tudom én micsodát, amivel kapartuk a téglát. Jó volt. Napsütés volt, szabadban voltunk, beszélgethettünk egymással – kötetlenül, és ez borzasztó nagy eredmény volt.

No, hát itt láttam én saját szememmel a kommunista zsidó származású Déryt, meg a nyilas-antiszemita Dövényit karon fogva sétálni és elmélyülten beszélgetni egymással. Nekik nem kellett dolgozni, mert az öregeknek és a betegeknek nem kellett dolgozni – ők beletartoztak ebbe a kategóriába. A börtön tehát érdekes módon tett lehetővé „nagy egymásra-találásokat".

Kegyelmi kérvények

A feleség kérelme[107]:

Dr. Nezvál Ferenc
Igazságügy Miniszter Elvtársnak *Budapest*

Azzal a kéréssel fordulok az Igazságügyminiszter Elvtárshoz, hogy az alanti kérésemet szíveskedjék meghallgatni és jelenleg nagyon szomorú sorsban élő kétgyermekes családanyán, ha lehetséges, segíteni.

Farkas Béláné szül. Sandy Judit, jelenleg hédervári tanítónő vagyok. Férjemet, aki megtévedt, de bűncselekményt nem követett el, az ellenforradalom után, 1958-ban Budapesten a Népbíróság 13 évre ítélte el. Jelenleg Sátoraljaújhelyen van. Az ellenforradalom idején a Lovászi Kőolajtermelő Vállalatnál dolgozott férjem, Farkas Béla. Munkája elismeréséért többször kapott kitüntetést és kormánykitüntetésben is részesült. Az ellenforradalom idején az ottani munkástanácsban vett részt. Bizonyára hibát követett el, azonban az ottani egyes személyek egyéni bosszúja is segített abban, hogy így járjon.

Azóta több mint 5 év telt el. Egyedül nevelem két gyermekemet, akik közül az egyik még nem látta az apukáját. Mint anya, feleség és pedagógus, aki arra nevelem a gyermekeket, hogy szeressék ezt a szocialista hazát, dolgozzanak érte. Ennyi idő után úgy gondolom, a szocialista humanizmusnak érvényesülni kell, lehetőséget adni a megtévedt embereknek, hogy még életükben jóvátegyék hibáikat.

Férjem azalatt megtört ember lett, fiatalasszony voltam, mikor elítélték, az évek múlnak és mi lesz velünk és gyermekeimmel, akik apa nélkül nőnek fel.

[107] Farkas Béla érdekében több kegyelmi kérvény keletkezett. Tóth Zoltán ügyvéd (kérvényét lásd a mellékletben) mellett Farkas Béla édesanyja, felesége pedig két ízben is írt kérelmet. Az iratokat a miniszternek, illetve az elnöki tanács elnökének címezték. Mindegyiket ugyanazon törvényi helyre hivatkozva utasították el.

dr. Nezvál Ferenc

Igazságügyi Miniszter Elvtársnak

Budapest.

Egyenes ügyei.

Tb. 1/58

Azzal a kéréssel fordulok az Igazságügyminiszter Elvtárshoz, hogy az alanti kérésemet szíveskedjék meghallgatni és jelenleg nagyon szomorú sorsban élő kétgyermekes családanyán, lehetőleg segíteni.

Farkas Béláné szül. Sandy Judit, jelenleg kéderesi tanítónő volt. Férjemet, aki megtévedt, de bűncselekményt nem követett el, az ellenforradalom után 1958- ban Budapesten a Népbíróság 13 évre ítélte el. Jelenleg Sátoraljaújhelyen van, ~~az ellenforradalom idején a Lovász Kőolajtermelő Vállalatnál~~ gazdasági főjegyző. Farkas Béla munkája elismeréséért többször kapott kitüntetést és kormányi ~~kitüntetésben~~ is részesült. Az ellenforradalom idején az ottani munkástanácsban vett részt. Bizonyára hibát követett el, azonban az ottani egyes személyek egyéni ellenszenvből is segítettek abban, hogy így járjon.

Több, mint 5 év telt el. Egyedül nevelem két gyermekemet, akik közül az egyik, még nem látta az apukáját. Mint anya, felesége és pedagógus, aki arra neveli a gyermekeket, hogy szeressék ezt a szocialista hazát, dolgozzanak érte. Ennyi idő után úgy gondolom a szocialista humanizmusnak érvényesülni kell, lehetőséget adni a megtévedt embereknek, hogy még életükben jóvá tegyék hibájukat.

Férjem azalatt megtört ember lett, fiatalasszonyokat, mikor elítéltek az évek múlnak és mi lesz velünk és gyermekeinkkel, akik apja nélkül nőnek fel.

Bízom benne, hogy az Igazságügyminiszter elvtárs megértést tanúsít kérésem iránt és segítségemre lesz, hogy férjem ismét hazajöjjön családjához, munkájával bebizonyítva, hogy képes minden jóra tenni és becsületes tagja lesz ennek a társadalomnak, melynek szeretetére neveli a saját és a közösség gyermekeit is.

Bízom benne, hogy Igazságügy miniszter elvtárs megértést tanúsít kérésem iránt, és segítségemre lesz, hogy férjem ismét hazajöjjön családjához, munkájával bebizonyítsa, hogy képes mindent jóvá tenni és becsületes tagja lesz ennek a társadalomnak, amelynek szeretetére nevelem saját és a közösség gyermekeit is.

Bízom a Miniszter elvtárs megértésében és egy kétségbeesett anya várja segítését.

Hédervár, 1962. ápr. 2.
Tisztelettel:

Farkas Béláné
tanítónő
Hédervár[108]*, Győr m.*

Egy kis segítés a kérvényhez:

MSZP Szervezet
Hédervár
Dr. N e z v á l F e r e n c elvtársnak
igazságügy miniszter *Budapest*

Fenti Pártszervezet igazolja, hogy Farkas Béláné tanítónő néhány év óta működik a községben. Munkáját a nevelés területén a legnagyobb lelkiismerettel végzi. Nehéz viszonyok között neveli két gyerekét, teljesen egyedül áll. Javasoljuk, hogy ha lehetőség van arra, hogy férjének ügyét felülvizsgálják, vegyék figyelembe az asszonyt és két gyermekét. Amióta férjét elítélték, több mint öt év telt el, ez a körülmény talán lehetőséget nyújt a Miniszter elvtársnak, hogy ezen a családon segítsen.

[108] Az irat az Igazságügyminisztériumban a 32419/1962 szám alatt iktatták, 1962.ápr. 5-én. Az anyagot a Zala Megyei Bíróságnak átküldték, itt TB 1/1958 sz. alatt jegyzik, 1962 ápr. 24- én. (Az átiraton pecsételt szöveg: „Igazságügy minisztérium. A kérelmet azzal küldöm meg, hogy a 29/1954.sz.közös utasítás 75.§.(3)-(4) bekezdése szerint járjon el….)

A törvényesség keretei között kérjük figyelembe venni a megítélésnél az asszony jó munkáját, valamint, hogy gyermekeit tudatosan szocialista és materialista szellemben neveli.

Hédervár, 1962. április 2.

Elvtársi tisztelettel
Márnai Miklós
MSZMP titkár [109]

MSZMP Szervezet
Hédervár

dr. N e z v á l F e r e n c elvtársnak
igazságügyminiszter

B u d a p e s t.

Fenti Pártszervezet igazolja, hogy Farkas Béláné tanitónő néhány év óta működik a községben. Munkáját a nevelés területén a legnagyobb lelkiismeretességgel végzi.Nehéz viszonyok között neveli két gyermekét, teljesen egyedül áll. Javasoljuk, hogy ha lehetőség van arra, hogy férjének ügyét felülvizsgálják vegyék figyelembe az asszonyt és két gyermekét.Amióta férjét elitélték több mint 5 év telt el, ez a körülmény talán lehetőséget nyujt a Miniszter elvtársnak, hogy ezen a családon segitsen.
A törvényesség keretei között kérjük figyelembe venni a megitélésnél az asszony jó munkáját, valamint, hogy gyermekeit tudatosan szocialista és materialista szellemben neveli.

Hédervár, 1962 április 2.

Elvtársi tisztelettel:
Márnai Miklós
MSZMP titkár.

…és a válasz:

IGAZSÁGÜGYMINISZTÉRIUM

Tárgy: Farkas Béla
32419 / 1962 I.M. VII.
kegyelmi ügye.

Hiv.szám: TB 1/1958

[109] ZML ZMB.T.B.1 / 1958/1

Melléklet: kérelem + ítélet
A MEGYEI BÍRÓSÁGNAK
ZALAEGERSZEG

Kérem értesíteni kérelmezőt, hogy Farkas Béla ügyében az igazságügy miniszter elvtárs – hivatkozva az 1958 évi 16. sz. tvr. 23.§ -al módosított Bp. 241/A. §-ra – nem kíván kegyelmi előterjesztést tenni.

Egyben kérem, hogy a szükséges intézkedést haladéktalanul megtenni szíveskedjék.

B u d a p e s t, 1962. május hó 18. napján.

A kiadvány hiteléül:

Pecsét
(Igazságügyminisztérium)

Dr. Ságvári Magda sk.
(olvashatatlan aláírás)
osztályvezető
irodavezető

IGAZSÁGÜGYMINISZTÉRIUM.
32419 /19ɛ 2 I.M.VII.
TB 1/1958
Melléklet
I.
db.

Tárgy: Farkas Béla
kegyelmi ügye.
Hiv.szám: TB. 1/1958
Melléklet: kérelem + ítélet

A MEGYEI BIRÓSÁGNAK,
ZALAEGERSZEG

Kérem értesiteni kérelmezőt, hogy . . . . . Farkas Béla . . . . . ügyében az Igazságügyminiszter elvtárs, - hivatkozással az 1958.évi 16.sz.tvr. 23.§-al módositott Bp. 241/A.§-ra, - nem kivan kegyelmi előterjesztést tenni.

Egyben kérem, hogy a szükséges intézkedést haladéktalanul megtenni szíveskedjék.

B u d a p e s t,19ɛ 2. május hó 18napján.

A kiadmány hiteléül:
irodavezető.

IGAZSÁGÜGYMINISZTÉRIUM

Dr.Ságvári Magda s.k.
osztályvezető.

1963. március 28. 9 óra 28 perc – a szabadság pillanata

– *Hóbor József: Az amnesztiát kérnetek kellett, vagy adták?*

– *Farkas Béla:* Az amnesztia általános volt. Aki nem köztörvényes ügyben lett elítélve, az mind megkapta. Illetve akik hűtlenség, hazaárulás miatt lettek elítélve, azokat nem engedték ki. Nekem is volt több olyan társam, akit hűtlenséggel vádoltak, azok maradtak.

Én a Gyűjtőből szabadultam. Összehívtak bennünket a „trepnire", a folyosóra és közölték: „Szedje össze a cuccát!". Ez – költözést jelentett. A „cucc" az egy zsák volt, szalmazsák-anyagból, ráhímezve a számom: 51122. (Bemutatkoznom is úgy kellett: „Jelentem, Farkas Béla vagyok, 51122. elítélt", ez volt a szabványszöveg, sőt még egy időben azt is hozzá kellett tenni, hogy „szabadul – 1970-ben".) A trepnin felolvasták az Elnöki Tanács rendeletét, utána mindjárt névsor szerint rendeztek bennünket.

„HATÁROZAT[110]

A Népköztársaság Elnöki Tanácsának a közkegyelem gyakorlásáról szóló 1963. évi *4.* számú törvényerejű rendelete *1. § /1/ bek. c. pont*-ja alapján a bíróság megállapítja:

Farkas Béla a: Ecker Margit elítélt *(Csorna, 1926. VIII. 4.* született, *Kútfejtelepi* lakos), akit a *M.N. Legfelsőbb* bíróság *a népidemokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedés vezetése és más bűntett* büntett(ek) miatt T.N.bf 53/1958 számú ítéletével jogerősen

13 (tizenhárom) évre ítélt,

mentesül a szabadságvesztés büntetés további végrehajtása alól, ezért egyidejűleg elrendeli azonnali szabadlábra helyezését.

Budapest, 1963. március hó 28. napján

Budapesti Fővárosi Bíróság 55. a bíró aláírása"

[110] ZML. ZMB. T.B.1./1958 sz. Nyomtatvány, a *dőlt betű*vel írt rész írógéppel rágépelve. A végén körpecsét, a bírói aláírás olvashatatlan

HATÁROZAT

A Népköztársaság Elnöki Tanácsának a közkegyelem gyakorlásáról szóló 1963. évi 4. számú törvényerejű rendelete 1. §-a alapján a bíróság megállapítja: /1/bek. c/pont a: Ecker margit

Farkas Béla elítélt (Csorna, 1926.VIII.4. született, Autfejtelepi lakos), akit a M.N. Legfelsőbb Bíróság a népidemokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedés vezetése és más büntett bűntett(ek) miatt T.Mbf.I.53/1958. számú ítéletével jogerősen 13 / tizenhárom / évre ítélt, mentesül a szabadságvesztés büntetés további végrehajtása alól, ezért egyidejűleg elrendeli azonnali szabadlábra helyezését.

Budapest, 1963. március hó 28. napján.

P. H.

A BUDAPESTI FŐVÁROSI BÍRÓSÁG 55

a bíró aláírása

– *F.B.*: Kiadták a civil ruhát, meg a letétet. (Mert mindent elszedtek tőlünk, nekem könyveim voltak, mert a börtönben könyvet is lehetett venni, de azt rögtön le kellett adni a letétbe. Ugyanígy, ha saját könyvet kértem be, azt is oda kellett leadni.)

– *Farkas Béláné*: Kaptam tőle szakácskönyvet, nem is egyet – mert ezt lehetett vásárolni, meg a „Méhek között" címűt.

– *F.B.*: No. Ott aztán kiadták a civil ruhát, azt a kis pénzt, aztán Isten veled.

– *H.J.: (Farkasnéhoz.) Hogyan tetszett megtudni ezt, hogy a férje szabad?*

– *Farkas Béláné***:** Hát állandóan figyeltük a sajtót és a rádiót. Hallottuk, hogy majd ilyen lesz, de értesítést, vagy ilyesmit, semmit.

– *F.B.*: Édesanyámnak küldtem egy táviratot. „Megyek haza – Béla.” 1963. 3. hó 28.

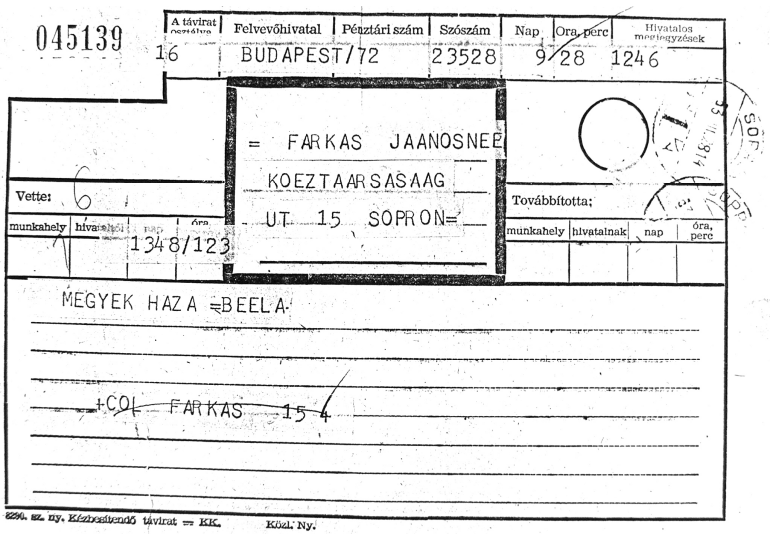
– *Farkas Béláné***:** Akkor az anyósom azonnal vonatra ült és utazott hozzánk, Hédervárra. Béla ide érkezett.

– *Téged ez a hír a Gyűjtőben ért. Ide helyeztek Sátoraljaújhelyről?*

– Igen, mert mindig voltak nagy átrendezések. Pl.: Márianosztrán voltak az „osztályidegenek”. Például Korim Kálmán barátom, akinek az apja evangélikus pap volt, Márianosztrán ült, pusztán csak a származása miatt. De aztán feloszlatták Márianosztrán az osztályidegen csoportot, és Korimot is a Gyűjtőbe vitték, ide csoportosították. Zömmel innen engedtek el bennünket.

– *Napszakot tekintve mikor volt az elbocsátás?*

– Reggel. A táviraton rajta van az idő: 9 óra 28 perc.

045139

A távirat postára	Felvevőhivatal	Pénztári szám	Szószám	Nap	Óra, perc	Hivatalos megjegyzések
16	BUDAPEST/72	23528		9/28	1246	

= FARKAS JAANOSNEE
KOEZTAARSASAAG
UT 15 SOPRON=

Vette:

munkahely	hivatalnak	nap	óra, perc
	1348/123		

Továbbította:

munkahely	hivatalnak	nap	óra, perc

MEGYEK HAZA =BEELA

+COL FARKAS 15 4

2296. sz. ny. Kézbesítendő távirat = KK. Közl. Ny.

– Kimentél az ajtón, és feladtad a táviratot?

– Kimentünk, az ott várakozó taxik előtt már sorok álltak. Összefogtunk hárman-négyen (piszkos volt a taxis, mindegyikünkkel megfizettette a teljes vételárat!), aztán kimentem a Keletibe, mert onnan indultak a dunántúli vonatok, és felszálltam az első Győrbe közlekedő vonatra, onnan meg busszal Hédervárra.

Újra munkában

– Kiszabadultál '63-ban. Utána hogyan történt az elhelyezkedés?

– A börtönben tettem egy olyan fogadalmat magamnak, hogyha én innen kikerülök, olajjal többet soha nem foglalkozom, az olajjal nem törődöm, még a biciklimet is disznózsírral kenem! Azzal az olajiparral, mely engem ilyen módon tönkretett...

Ehhez képest nem tartott sokáig a fogadalom, mert hamar jött az ajánlat munkára, s az akkori körülményekhez képest nagyon jó ajánlat, jó helyre és viszonylag jó fizetéssel. 1950-ben 1001 forinttal vettek fel. Ehhez képest kaptam most kétezer, vagy kétezer-kétszáz forintot, amikor visszavettek a szabadulásom után. Ráadásul hamar beilleszkedtem, nehézségek, konfliktusok nélkül.

– Hogyan találtak meg?

– Kaptunk, áttételes úton, a trösztből (akkor Bese Vilmos volt az igazgató) egy üzenetet, hogy jelentkezzünk a trösztbe felvételre, mert van lehetőség. Akkor aztán jelentkeztünk.

– És akiket együtt ítéltek el veled, a mérnökök?

– Majerszky, Korim, Rosta, akikről tudok. Mindenkit elhelyeztek. De, hogy magammal kezdjem, azt mondták: az olajiparba mehetsz, de ODA nem.

– Tehát Zalába?

– Zalába, a Dunántúlra nem.

Orosháza

– Hát jó, akkor megyek az Alföldre. Hát így kerültem Orosházára. '63. március 28-án szabadultam, és rá egy hónapra, április húszon-valahányadikán már Orosházán jelentkeztem munkára. Ugyanolyan beosztásba, termelési mérnök beosztásban kezdtem dolgozni, kinn a „prérin", Pusztaföldváron, ahol akkor indult az

üzem. Oda vettek föl. Orosházán volt egy albérlet, majd a lakás, és onnan jártunk ki.

– *És a nejed is ment veled?*

– Nem, én ott egy darabig albérletben laktam, ő még maradt Héderváron, mert az volt az utolsó lakhelye, és én minden héten, vagy minden két hétben haza mentem oda. Csak egy év múlva jött utánam, akkor lett Orosházán lakásunk.

A feladat persze komplikált volt. Az Orosháza melletti pusztaföldvári olajmezőre kerültem, ahol ilyen dermedős olajat termeltek. A termelő cső mellett gőz is ment, hogy az olaj ne dermedjen meg a csőben.

– *Mint a gellénházi?*

– Még annál is rosszabb, inkább, mint az újfalui olaj. Például egyszer a mezőhegyesi cukorgyárnak, ami csak tíz kilométerre volt Orosházához, elfogyott a fűtőolajuk. Átszóltak, hogy kaphatnak-e tőlünk? Igen jöjjenek, de teherautóval, meg ásóval. Ásóval megpakolták a teherautót ezzel az „olajjal", elvitték és ezzel ment a cukorgyár!

Szóval könnyen beilleszkedtem, mert itt az elején kellett kezdenem. Sok volt még a képzetlen munkás. Ezek betanítása nem igényelt olyan szakmai tudást, hogy ne tudtam volna én megoldani.

– *Akkor Te Orosházán is a cég alkalmazottjaként dolgoztál?*

– Igen. Én gyakorlatilag két cégnél dolgoztam: a dunántúli olajnál és az alföldi olajnál. Az olajipar feje: az OKGT volt, a mostani MOL elődje. Én végig ennek a vállalatnak az alkalmazottja voltam.

Munkában, de jogfosztottságban

– *És nem éreztették veled, hogy Te egy börtönviselt vagy?*

– A dolgozók nem. De a felvételnél egy fiatal lány volt az irodába. Kérdezte: „Büntetve volt?" „Igen, most szabadultam!". Szóval tudták.

– *Itt van egy irat: ebben az áll, hogy 1978-ban mentesítenek a „hátrányos helyzet" alól.*

Zalaegerszegi Megyei Bíróság
TR. 3/1978/8 szám
A NÉPKÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Zalaegerszegi Megyei Bíróság 1978. március hó 30-án meghozta a következő

V É G Z É S T:

A Népköztársaság megdöntésére irányuló szervezkedés vezetésével elkövetett bűntett és más bűncselekmény miatt FARKAS BÉLA ellen indított büntető ügyben

Farkas Béla – aki 1926. augusztus 4-én Csornán született, anyja Ekker Margit – elítéltet a büntetett előélethez fűződő hátrányok alól

m e n t e s í t i.

I N D O K L Á S:

Farkas Béla elítéltet a Zala Megyei Bíróság az 1958. évi június hó 4. napján kelt TB 1/1958/37. számú ítéletével a Népköztársaság megdöntésére irányuló szervezkedés vezetésével elkövetett bűntettben és szabotázs büntettében mondotta ki bűnösnek és ezért halmazati büntetésül 13 évi szabadságvesztésre, 10 év egyes jogoktól való eltiltásra és teljes vagyonelkobzásra ítélte.

Az elítélt szabadságvesztés büntetésből közkegyelem folytán 1963. évi március 28-án szabadult.

Ezen a napon a közkegyelem folytán a szabadságvesztés végrehajthatósága megszűnt.

A szabadságvesztés végrehajthatóságának megszűnésétől a törvényben meghatározott 10 évi várakozási idő letelt.

Szabadulása óta újabb bűncselekményt nem követett el.

Szabadulását követően a 1963. április hó 24. napjától a Nagyalföldi Kőolaj- és Földgáztermelő Vállalatnál dolgozik, korábban üzemi termelési mérnökként, majd a vállalat központjában a termelési főosztályra került termelési mérnöki beosztásban

A beszerzett munkaadói igazolás szerint munkáját példamutatóan végzi. Nagy szaktudásáért, őszinte vélemény nyilvánításáért és segítőkészségéért munkatársai tisztelik, becsülik.

Mindezekre figyelemmel a bíróság megítélése szerint az elítélt a mentesítésre érdemes.

Ezért a Btk. 81. §-ának /1/ bekezdése b/ pontja alapján a büntetett előélethez fűződő hátrányok alól mentesítette./Be. 381. §. /2/ bek./

Zalaegerszeg, 1978. március hó 30. napján.

/Dr. Bukács György/ sk.
megyei bírósági tanácselnök

Farkas Béla
5000. SZOLNOK
Kassay u. 37. IV.em. 14.”[111]

– Igen, 1978-ban. Addig büntetett előéletűnek számítottam. Például nem volt választójogom. Nem mintha nagyon hiányzott volna, de nem lehettem semmi! Nem lehettem semmi a vállalatnál. Nem léphettem előre, maradtam egy alacsony beosztásban gyakorlatilag végig.

Ezek a büntetett előélethez kapcsolódó hátrányok. Nem is a jogfosztás, mert az tíz év után letelt, a politikai jogoktól való megfosztás. De utána még a büntetett előélethez kapcsolódó hátrány az fönnmaradt. A mentesítést én kértem többször, de mindig elutasították.

Annak idején a tárgyalást szigorúan titkos kategóriába sorolták. Senki nem vehetett részt a tárgyaláson. Esetleg egy-két ávós unatkozó arccal beült, de senki egyéb.

– *Farkas Béláné*: De amikor azt a tizenhárom műszaki embert bevezették a tárgyalásra, láncra verve hozták be – olyan „veszélyesek” voltak!

Orosháza – Szolnok – Budajenő

– *Hogyan alakult a további sorsotok?*

– Orosházán voltunk majdnem tíz évig – 1963-1972-ig. Hetvenkettőben bekerültem Szolnokra – itt volt a tröszt központja. Itt dolgoztam nyugdíjazásomig, nyolcvannyolcig.

[111] ZML. ZMB. T.B.1./1958 sz. A Farkas Béla mentesítését elrendelő bírósági végzés.

A Munka Vörös Zászló Érdemrendjével kitüntetett vállalat

NAGYALFÖLDI KŐOLAJ- ÉS FÖLDGÁZTERMELŐ VÁLLALAT, SZOLNOK

5001 SZOLNOK, ADY ENDRE ÚT 36.

Telefon: 11-002 — 11-003 MNB 450-00188 Telex: 023329-372. Pf.: 96.

ÜZEMEINK
Eger Pf.: 198.
Hajdúszoboszló Pf.: 14.
Kardoskút Pf.: 10.
Szeged Pf.: 37.

Farkas Béla
(9046844)

Helyben

Ügyintézőnk:

Ügyintézőjük:

Számunk: 122 185

Kérjük válaszában ügyszámunkra hivatkozzon!

Önök száma:

TÁRGY: Munkaviszony megszüntetése

Szolnok, 1987. december 21.

Értesítem az Elvtársat, hogy vállalatunknál 1963. április 24-től fennálló munkaviszonyát az Önnel történt személyes megbeszélés és az Mt. 26.§ (1) bekezdés alapján 1987.december 22-től kezdődően 1988.február 29-re felmondom.

A munkavégzés alól 1988.február 1-től felmentem.

A vállalat vezetése nevében ezúton köszönöm meg a szénhidrogéniparban végzett több évtizedes, lelkiismeretes, eredményes munkáját.

Kívánom Önnek, hogy jó egészségben töltse nyugdíjas éveit szerető családja körében.

Jó szerencsét!

NAGYALFÖLDI KŐOLAJ- ÉS FÖLDGÁZTERMELŐ VÁLLALAT

Dr.Pápa Aladár
vezérigazgató

Kapja: Címzett
Személyzeti O.
Irattár

Irányelvek és segédletek

a mélyszivattyus kutak berendezéseinek

kiválasztásához és paramétereinek meghatározásához

Összeállította

Farkas Béla

Nagyalföldi Kőolaj- és Földgáztermelő Vállalat

Szolnok 1975.

Voltam én még tanár is. Lehetőségem volt arra is, hogy tanítsak. Írtam tanmeneteket, nevelési és oktatási terveket, sőt tankönyveket is! Orosházán és Szolnokon is. Szakmunkásokat, szakközépiskolásokat tanítottam. A tankönyvek alapelveit rendszerint én írtam.

– *Mikor költöztetek Budajenőre?*

– Szolnokon laktunk 92-ig. Akkor eladtuk azt a szolnoki lakást, mert az negyedik emeleti volt, a lábam nem bírta már, meg messze voltunk, senkink nem volt ott. Akkor a gyerekek építették ezt a házat itt a telken. (akkor még ez egyedüli lakás volt, a kukoricaföldek közepén). Kérték, hogy jöjjünk ide. Akkor született az ötlet, hogy velük is legyünk, meg külön is, hogy építettünk itt egy kis lakást a mi igényeinknek megfelelően. Ez itt is van és mégis külön! Itt ketten szépen megvagyunk.

Béla Bácsi – köszönjük szépen.

Nem beszéltünk még a leendő könyv koncepciójáról.

Kikötöm: én nem akarok „hős" lenni!

Én egy hétköznapi ember voltam, vagyok, aki ott volt, amikor voltak az események, részt vett benne – mert egyetértett a céljával, de nem vagyok a ***„mindenhol ott volt, mindent ő csinált"*** típus, aki rendre azt mondja: ***„én, én, én".***

MELLÉKLETEK

I. A Nagybudapesti Központi Munkástanács Memoranduma

A Nagybudapesti Központi Munkástanács mélyen átérzi azt a súlyos felelősséget, amely hazánk jelenlegi helyzetében rá nehezedik. Bennünket Nagybudapest dolgozó népe demokratikusan választott meg. Hozzánk csatlakoztak a megyék és a vidéki ipari gócpontok küldöttei is. Mi azt akarjuk, amit a magyar dolgozók és az egész magyar nép: jólétet, békét, félelem nélküli életet, függetlenséget, erős karhatalmat a magyar munkások és parasztok kezében. Tudjuk, hogy ennek megteremtésére és biztosítására legfőbb erő a magyar munkásosztály. Ennek érdekében munkát és békés kibontakozást akartunk kezdetektől fogva.

Tárgyalásokat kezdeményeztünk Kádár Jánossal, Magyarország Minisztertanácsának elnökével, közben élesen elhatároltuk magunkat mindenkitől, aki a rend megzavarását fegyveres akciókra vagy terror cselekményekre buzdította a magyar népet.

Meg kell állapítanunk, hogy tárgyalásaink nem jártak a kívánt eredménnyel. Miközben az üzemekben az egész területen a munkát a bennünk bízó dolgozókkal nagyjából és egészében felvettettük, ugyanakkor a legkülönbözőbb helyekről állandó provokációk történtek, melyek időnként egy-egy területen a munka megszakításához vezettek. Azt gondoltuk és hittük, hogy a törvényes rend a munka felvétele folyamán egyre inkább helyreáll és a gyárak, bányák intézmények munkástanácsának lesz ereje ahhoz, hogy bármilyen oldalról jövő provokációt meghiusítsanak.

Mélységes fájdalommal állapítjuk meg, hogy a valóságban nem ez történt.

Kádár János miniszterelnök véleményünk szerint erőfeszítéseket tesz arra, hogy az életet az egész országban a normális mederbe terelje. Ugyanakkor azonban, úgy látszik, nincs ereje ahhoz, hogy a körülötte ma is ott levő és a magyar munkások által annyira gyűlölt személyeket eltávolítsa. Ezek a személyek helytelenül tájékoztatják őt a magyar nép akaratáról és hangulatáról. Ezek a

személyek tették, hogy a karhatalmi szervezetekbe helyenként kompromittált személyek kerüljenek be. Ezek akadályozzák felülről az államgépezet megszilárdítását. Ezek zárják el az utat az elől, hogy a kormányban levő egyes jószándékú emberek és a magyar nép 10 milliós tömege megtalálja a kibontakozás közös útját. Tudjuk, hogy a szabad választások során ezek a kompromittált személyek a vezető helyről a jövőben távozni kényszerülnek, az események menete a mai napig azt eredményezte, hogy a magyar nép ebben a kibontakozásban vetett bizalmát elvesztette. Azt látjuk, hogy a kormány Kádár János miniszterelnök kijelentései ellenére, hatalmát nem a munkástanácsokra építi, amelyek végső kifejlésükben majd 4,5 millió magyar dolgozót képviselnek, hanem egyre inkább előkerülnek a bűnös Rákosi és Gerő rendszer levitézlett személyei.

A Nagybudapesti Központi Munkástanács mindenkor vállalta felelősségét intézkedéseiért és kiadványaiért, melyek aláírásával kerültek az üzemekbe, mégis azt látjuk, hogy azok a munkástanács elnökök és tagok, akik tájékoztatóinkat sokszorosítják és terjesztik, gyakran letartóztatásba kerülnek. Sok helyen megtiltják a kerületi vagy megyei Munkástanácsok összehívását és volt rá eset, hogy fegyveres erővel akadályozták vagy feloszlatták a munkástanácsok ilyen békés értekezleteit, amelyek éppen a munka felvételét, gazdasági feladatok megoldását, gazdasági feladatok megoldását, provokációk elleni fellépésüket szolgálta volna.

Oda jutottunk, hogy a karhatalmi szervek különböző, nagyrészt alá nem támasztott és minden alapot nélkülöző feljelentésekre a munkástanácsok elnökeit és tagjait éjjel vizsgálat vagy meghallgatás nélkül lakásukról hurcolták el. Előfordult olyan eset is, hogy az üzem teljes munkástanácsát letartóztatták. Megtörtént, hogy egy volt gyárigazgató szabályszerű, a miniszterhez megküldött felfüggesztés ügyében a gyár munkástanácsának elnökét a kerületi rendőrkapitányságra rendelték.

Az ilyen túlkapások ellen és a jelenségek ellen a leghatározottabban tiltakozunk és követeljük, hogy ezek elkövetőit ténylegesen vonják felelősségre. Az a látszat, hogy a Munkástanácsok ellen szervezett hajsza indult az ország egész területén. Ha ezek a jelenségek tovább folynak, elveszíthetjük az egyetlen reális lehetőséget a rend helyreállítására és a normális élet megteremtésére.

Ha ezek a jelenségek tovább folynak, a munkásság bizalma végképp elveszik és provokációkat irányítók elérik céljukat, hogy a munkásosztályt végképp a kormány ellen fordítsák. Ennek vége általános országos sztrájk, vérontás és újabb nemzeti tragédia lesz.

Aki ebben az országban nem akar a magyar munkásosztályra és annak megválasztott munkástanácsaira támaszkodni, aki szervezett hajszát indít a munkástanácsok ellen, ilyen hajszában közreműködik, vagy ilyen hajszát hallgatólagosan eltűr, bűnt követ el a magyar munkásosztály és az egész magyar nép ellen. Nekünk elég volt a vérből a pusztulásból, nincs idő arra, hogy a mostani események fölött majd a történelem ítélkezzen.

Nem lehet vitás jelen pillanatban sem, hogy az ország túlnyomó többségét a munkástanácsok, a rohamosan megalakuló parasztttanácsok és magyar értelmiség forradalmi tanácsai képviselik. Felszólítunk minden becsületes magyar embert, elsősorban Kádár Jánost, a Magyar Népköztársaság miniszterelnökét, hogy az egymást hajszoló eseményeknek azonnal vessen gátat. Az idő halasztást nem tűr. Értse meg mindenki, hogy a magyar nép békében akar élni szomszédaival, elsősorban a Szovjetunióval és világ összes népeivel. Értsék meg azt is, hogy aki a szocializmust békésen építeni akaró 10 millió magyar ember problémáit nem látja, jogos és reális politikai és gazdasági kívánságait figyelmen kívül hagyja, aki azon mesterkedik, hogy az új szocialista munkáspártot számos helyen a volt Rákosi-Gerő rendszer gyűlölt szekértolói szervezzék, és ilyenformán az új munkáspártot már születésekor szembefordítsák a magyar néppel, az nem más, mint politikai kalandor.

A Nagybudapesti Központi Munkástanács a mai napon végső erőfeszítéseket tesz, hogy minderre felhívja a kormány figyelmét és meggátolja a küszöbönálló katasztrófát. Fáradozásaink nem jártak sikerrel. Ezért ma esti teljes ülésén az alábbi határozatokat hozta:

1./ Ezt a memorandumot holnap, december 7-én minden üzemben, az összes munkások előtt ismertetni kell.

2./ A kormány december 7-én folytasson tárgyalást a Nagybudapesti Központi Munkástanáccsal.

3./ A kormány december 7-én 20h-kor a magyar rádióban a tárgyalt összes kérdésről határozott álláspontját közölje.

Nagybudapesti Központi Munkástanács
Budapest, 1956. december 6.[1]

II. Letartóztatás[2]

Házkutatási parancs

B.M. Zalamegyei Rendőrkapitányság Letenyei Járási Kapsága
1957.

Határozat

F a r k a s Béla szül.1926. évben, Csorna, anyja: Ekker Margit, foglalkozása: technológus mérnök, Lovászi Lakótelepi lakos, lakásán és egyéb mellékhelyiségeiben
személymotozást – házkutatást – lefoglalást a B.P. 98.,169. és 177.§-ai alapján elrendelem s annak (esetleges házkutatás útján) foganatosításával Kerék Imre r.hadnagy és Fábián János r.alhadgy. bajtársakat bízom meg.

[1] Gépelt, valószínűleg másolt példány. A fentivel megegyező szövegű stencilezett lapon Farkas Béla kézírása: *„Beismerem, hogy ez a memorandum szó szerint azonos a Nagybudapesti Központi Munkástanács memorandumával, amelyet a Lovászi Munkástanács lesokszorosíttatott. 1957. VII. 3. Dr. Korim Kálmán, Farkas Béla"*

[2] Valamennyi jegyzőkönyv (a II. és a III. fejezet anyaga!) a Majerszki-per iratanyagához mellékelt, SZIGORÚAN TITKOS" pecséttel ellátott iratcsomóban van.
Az iratcsomón a megyei bíróság pecsétje, alatta T.B. 1/1958 szám, kézzel írva. Mellette az ügyészség (valószínűleg átadási-érkeztetési) pecsétje 1957. Tük. Bül. 002/1, a dátum: 1957. augusztus 12. A dossziéra kézzel ráírva: „Buda Ernő (ezt áthúzták, és fölé írták: Majerszky Béla) és társai 10-51774/1957 számú Vizsgálati dosszié I. kötet szabotázs, szervezkedés és tiltott határátl. elősegítés btk. ügyében." A nyomozás kezdetének időpontja: 1957. február 20. A nyomozás befejezésének időpontja 1957. július 23." Alul egy pecsétre kézzel írva: „1957 BO 24610 LEGFÜ sz."

I n d o k o k:

Alapos az a gyanú, hogy a lakásán fegyvert, lőszert és egyéb robbanó anyagot tárol, úgyszintén kormányellenes röplapokat készitt. (sic!)
Letenye, 1957. március hó 4. n

Pecsét (Kossuth címeres!)
(B.M. Járási Rendőrkapitányság Letenye) (olvashatatlan) aláírás
195 (pirossal, k)
1957.Bül.39/1(k)

Előzetes letartóztatási parancs

Bm. Zala megyei Rendőrfőkapitányság
Zalaegerszeg

Jóváhagyom
Ügyészségi pecsét Horváth Zoltán(k)[3] ügyész
Elrendelem Németh Nándor(k)
Gaszó Sándor r.őrgy
megyei kapitányság vezetője h(k)

HATÁROZAT AZ ELŐZETES LETARTÓZTATÁSRÓL
ÉS A HÁZKUTATÁSRÓL

Bagi József rny. hdgy a Bm Zala megyei Rendőrfőkapitányság Politikai Nyomozó Osztályának beosztottja megvizsgáltam
F a r k a s Béla, szül: Csorna 1926.augusztus 4., anyja Ekker Margit, foglalkozása: osztályvezető mérnök, képzettsége: okl. bánymérnök, magyar állampolgár és nemzetiségű, Kútfej, Lakótelepi lakos :/ bűnös tevékenységére vonatkozó anyagot és
megállapítottam
hogy a Bm. Zala megyei Rendőrfőkapitányság Politikai Nyomozó Osztálya rendelkezik olyan anyagokkal, mely szerint F a r k a s Béla Kútfej, Lakótelepi lakos az ellenforradalom leverése után tevékenyen részt vett a Lovászi olajüzem leállításában,melyet

[3] (k) = mindenütt: kézzel írva/aláírva

abból a célból tett, hogy a kormányt gazdaságilag gyengítse és ezen keresztül megbuktassa.

A fentiekre való tekintettel úgy határoztam, hogy F a r k a s Béla Kútfej, Lakótelepi lakos ellen a BŐH 73. pnt 1. bek-ben meghatározott szabotázs és kártevés büntette miatt az előzetes letartóztatást a Bp.97 §. b és c pontja alapján elrendelem.

Farkas Béla előzetes letartóztatásba helyezését indokolja, hogy bűntársai őrizetbe lettek véve, ezen keresztül szökésétől tartani lehet, ugyanakkor az eljárás lefolytatását nehezítené.
Az előzetes letartóztatás kezdődik 1957. március 9-én 17 h-tól.
Az elrendelt az előzetes letartóztatása Bp 99. §. 2. és 3. bek. értelmében az előkészítő ülésig, legfeljebb 2 hónapig tart.

Egyetértek Dóra Sándor r.hdgy vizsg.csop.vez.
Bagi József r.hdgy(k)
Farkas Béla terhelttől bevontam a VB-I 111249.sz. személyi igazolványát és megőrzés végett a Letenyei Rendőrkapitányság SZIG Alosztályának továbbítottam.
Bagi József r.hdgy(k)
Tudomásul vettem: Farkas Béla (k)

III. Kihallgatási jegyzőkönyvek[4]

1. kihallgatás
1957. március 7. (Zalaegerszeg)

Készült a BM. Zala megyei Rendőrfőkapitányság Politikai Nyomozó Osztályán, *1957. március 7-én* Farkas Béla kihallgatása alkalmával.
F a r k a s Béla (: szül: Csorna 1926 .augusztus 4., anyja Ekker Margit, bányamérnök foglalkozású Kútfej-Lakótelepi lakos, nős, két gyermeke van.)

[4] Lásd 2. lábjegyzet

Kérdés: Mondja el röviden életrajzát!
Felelet: Vasutas családból származom. A bányamérnöki egyetemet 1950-ben Sopronban végeztem el és az év augusztusában kerültem a Lovászi Kőolajtermelő Vállalathoz. A gyakorlati időm letöltése után termelő mérnök lettem.
Kérdés: Az októberi események után miért lett leállítva előbb a szállítás utána a termelés?
Felelet: 1956. október 26-án az Mt. ülésén Szakony József javasolta a szállítás leállítását. Ezt elfogadtuk, és én adtam ki az utasítást a szállítás leállítására. Az indoklás az volt, hogy a szovjet tankoknak nem adunk olajat. Így hozták délután a munkások nagygyűlésén is nyilvánosságra az álláspontunkat.
A termelést 1956. november 4-én én állítottam le, mert az a hír járta, hogy szovjet tankok jönnek Lovászi felé. Ez a hír nem volt igaz, mert a termelés leállítása után ellenőriztem, s akkor kiderült, hogy sehol tankokat nem láttak. A termelés leállítását a Munkástanács jelenlévő tagjaival is közöltem és azok ezzel egyetértettek.
Kérdés: Kapott-e és kinek a részéről figyelmeztetést arra, hogy a mező termelését nem szabad leállítani?
Felelet: Október utolsó napjaiban Budapestről vagy Bencze, vagy Kassai ma már nem tudom melyik mérnök leszólt, hogy vigyázzak, nehogy a termelés leálljon, mert az részben a kutak üzembe helyezésében, részben a termelés mennyiségében károkat idézhet elő.
Kérdés: Tehát Ön tudott arról, hogy a termelés leállítása kárt fog okozni, mi volt a célja ennek ellenére a leállítással?
Felelet: Mint már előbb említettem, a szállítást október 26-án leállítottam, s a mezőtartály kapacitása kimerült november 4-re, s már csak kb. 1 napi termelés befogadására volt hely. A tömeg hangulata november 4-re már olyan rossz volt, hogy meg sem kíséreltem a kitermelt olajat másutt elhelyezni, vagy a szállítást beindítani. Ez volt a termelés leállításának egyik oka, a másik, a tényleges, hogy az orosz tankoknak nem adunk olajat.
Kérdés: Mikor indították el a termelést újra?
Felelet: A kutakat november 20 körül kezdtük el újra beindítani.
Kérdés: Milyen megbeszélés, milyen irányelvek alapján lett a termelés újra beindítva?

Felelet: 1956. november közepe körül Korim Kálmán közölte velem, Nagykanizsáról üzent Dr. Lasszi, vagy Majerszki, hogy Kerettyén összevont Munkástanács megbeszélés lesz. A megbeszélés témájaként a napi problémákat és termelés beindítását jelölte meg. Az értekezleten a következők voltak jelen:
Lovásziból: Korim Kálmán, Farkas Béla és Farkas Ernő
Nagylengyelből: a Munkástanács elnöke, Király László
Bázakerettyéről: dr. Várszeg és Göncze István
Nagykanizsáról: Majerszki Béla, Dr. Lasszi József, Rosta Ferenc (ez nem biztos) és két általam nem ismert személy. Ezen kívül még néhányan.
Az értekezlet fő témája a termelés beindítása volt. Dr. Lasszi olyan érelemben szólalt fel, hogy csak olyan mennyiségben termeljünk, hogy csak a közellátásra jusson. Ilyen álláspontra helyezkedett Dr. Várszegi is, és biztosítékot követelt arra, hogy csak a közellátás céljaira termelnek.
Kérdés: Kinek mi volt a véleménye a termelés beindításával kapcsolatban?
Felelet: Nemcsak az volt a fő irányelv, hogy a közszükségleti ellátást biztosítsák, hanem a Kádár-kormány támogatása és elismerése is. Pl. Dr. Lasszi József felvetette, hogy a Kádár-kormányt nem lehet elfogadni, mert nem törvényes, ezért a termeléssel nem szabad tovább menni a közszükségletek ellátásán. Majerszki egyetértett ezzel, de felvetette, hogy fel kell menni Budapestre, beszélni kell a csepeli finomító Munkástanácsával, valamint a Nagybudapesti Munkástanáccsal, hogy biztosítva van-e, hogy az olajat csak közellátás céljaira használják fel. A fúrással kapcsolatban elmondta, hogy ők sem tudnak beindulni, mert drótkötélproblémáik vannak, így csak néhány berendezés indul be.
Kérdés: Létszám problémák voltak-e abban az időszakban?
Felelet: A termelés vonalán határozottan állítom, hogy létszám probléma nem volt. Nem volt a fúrás területén sem Lovásziban. Én nem tudom a helyzetet a többi mezőn.
Kérdés: Volt-e másutt is összevont Munkástanácsülés, és ott miről volt szó?
Felelet: Nagykanizsán volt még egy ülés kb. november végén. Itt vezetési és szervezési kérdéseket tárgyaltak. A szervezéssel kapcsolatban Budapestről kaptunk egy leírást. Itt vita alakult ki, en-

nek során Majerszki elmondotta, hogy szerinte két kerületet kellene kialakítani, egyet a Dunántúlon, egyet az Alföldön. Mind a két kerületnél egy-egy irányítás alatt állna a termelés, a fúrás és a gépészet. Elmondotta, hogy lényegében a MAORT szervezése felelne meg a leginkább.
Kérdés: Majerszki milyen kapcsolatban állt Korimmal és a Budapesti olajipar vezetőivel?
Felelet: Erre én választ adni nem tudok. Én Lovásziban lakok, Majerszki és Korim Nagykanizsán. Társadalmi kapcsolatait egyiknek sem ismerem. Ugyanígy nem tudok semmit Majerszki budapesti kapcsolatairól sem.

2. kihallgatás
1957. március 28. (Zalaegerszeg) (jegyzőkönyv: 210-214.)

KÉRDÉS: *Tegyen vallomást arról, hogy hol tartózkodott Ön az ellenforradalom ideje alatt és milyen tevékenységet fejtett ki?*
FELELET: Az 1956. október 23-a utáni események alatt mindvégig munkahelyemen, a Lovászi Kőolajtermelő Vállalatnál tartózkodtam. 26-án reggel a vállalt munkásaival felvonultam a lakóhelyen körbe, majd a kultúrházba mentünk, ahol megválasztottuk a munkástanácsot, melynek én is tagja lettem. Ez nap délután 4 órakor egy nagygyűlést tartottunk, ahol a dolgozókkal ismertettük, hogy a termelést folytatjuk tovább. A gyűlés alatt több személy leváltását követelték. Így többek között követelték a légófőparancsnok, a normás, az igazgató és a termelési igazgató leváltását. Határozatot hoztunk arra vonatkozóan, hogy az olaj szállítását a finomítók felé leállítjuk, az orosz[5] tankoknak olajat nem adunk. Ennek alapján az olajszállítást le is állítottuk és a tartályokba termeltünk.
KÉRDÉS: *November 4-ig milyen ütemben folyt a termelés?*
FELELET: November 4-ig a termelés normális ütemben folyt. November 4-én a termelést leállítottuk. Utasítást adtam a kutak leállítására, mivel telefonon olyan értesítést kaptam, hogy a szovjet csapatok Lovászihoz közelednek. A kutak leállítása után később ezt ellenőriztem, azonban nem felelt meg a valóságnak.

[5] Az *orosz* szó kézzel van írva a jegyzőkönyvben.

KÉRDÉS: *Ki volt az a személy, aki ezt Önnel közölte?*
FELELET: Nem tudom, ki volt az a személy.
KÉRDÉS: *Miért kellett azért a kutakat leállítani, mert állítólag a szovjet csapatok közeledtek?*
FELELET: A dolgozók nagy része is tudomást szerzett erről a valótlan hírről és otthagyták a munkát.
KÉRDÉS: *Hány napig álltak a termeléssel?*
FELELET: Emlékezetem szerint november 20-a körül indítottuk ismét a termelést.
KÉRDÉS: *Önnek Budapestről leszóltak, hogy a kutakat ne állítsák le, mert abból nagy károk származnak és Ön mégis leállította. Miért?*
FELELET: Csak annyit tudok mondani, hogy a munkások nem vállalták a termelést.
Vallomását nem fogadom el! A feltett kérdésre tegyen őszinte vallomást!
Mást ezek kapcsolatban vallani nem tudok.
KÉRDÉS: *Figyelmeztetem, hogy hazugságával csak helyzetét súlyosbítja. A feltett kérdésre tegyen őszinte vallomást!*
FELELET: Beismerem, hogy az október 26-i nagygyűlés határozata alapján – mely szerint a szovjet tankok számára olajat nem adunk – állítattam le a termelést, mivel már csak egy napi helyünk volt a tartályokban.
KÉRDÉS: *Kivel határozta Ön el a kutak leállítását?*
FELELET: A munkástanács egyes tagjaival beszéltem meg a termelés leállítását, akik szintén egyetértettek abban, hogy a szovjet csapatok számára nem adunk olajat.
KÉRDÉS: *Önök meg voltak arról győződve, hogy az olajat a finomítókból a szovjet csapatok, illetve harckocsik számára szállítják el?*
FELELET: Nem voltunk meggyőződve.
KÉRDÉS: *Akkor miért erre hivatkozik?*
FELELET: Mindenütt az a hír járta, hogy a mi olajunkat a szovjet csapatok használják fel.
KÉRDÉS: *Ön tudta azt, hogy milyen súlyos következményei lesznek a kutak lezárásának?*

FELELET: Igen tudtam, ennek ellenére leállítottam. Ennek következménye lett, hogy nehezen lehetett elindítani a felszálló[6] és a segédgázas kutak egy részét. A termelés kb. napi 70–80 tonnával csökkent.
KÉRDÉS: *Milyen határozatot hoztak Önök a termelés beindítása előtt?*
FELELET: Kerettyén tartottunk egy értekezletet, ahol jelen voltak: Várszegi László, Korim Kálmán, Majerszki Béla, Rastd Ferenc és még többen mások, akik neveire nem emlékszem. Ezen az értekezleten elhatároztuk, hogy a termelést beindítjuk, de csak annyit szállítunk a finomítók felé, amennyi a közellátás, mentők, a tűzoltók céljaira szükséges. Leszögeztük, hogy a Kádár-kormányt nem ismerjük el, az nem törvényes kormány, és semmilyen formában nem támogatjuk.
Célunk az volt, hogy Nagy Imre visszakerüljön a kormány élére, illetve a kormányba, és a Kádár-kormány politikáját, mellyel nem értettünk egyet, megváltoztassák. Elhatároztuk továbbá, hogy Budapestre egy küldöttséget küldünk, melynek feladata lesz ellenőrizni az olajszállítást és tájékozódni a budapesti eseményekről.
KÉRDÉS: *Kiket küldtek fel Budapestre?*
FELELET: Úgy emlékszem, hogy Korim Kálmán és még két személy mentek fel Budapestre, akiknek a nevére már nem emlékszem.
KÉRDÉS: *Ön milyen funkciót töltött be a munkástanácsban?*
FELELET: A munkástanács elnöke voltam és a vállalat megbízott igazgatója Papp Károly helyett, akit leváltottunk, mivel okt. 26-án elment és nem jött vissza.
KÉRDÉS: *Milyen kapcsolatban álltak a Nagybudapesti Munkástanáccsal?*
FELELET: Küldöttek útján álltunk kapcsolatban. Ilyen küldött volt többek között Korim Kálmán is.
KÉRDÉS: *Milyen utasítást kaptak a Központi Munkástanácstól?*
FELELET: Konkrét utasítást kaptunk a december 11-12-i sztrájkról – melyet meg is tartottunk részben. Továbbá, hogy addig ne vásároljuk az újságokat, míg a Központi Munkástanács lapengedélyt nem kap. Más konkrét utasításról nem tudok.

[6] Az eredeti gépelésben nyilvánvaló elírás – ott: *fennálló*

Több alkalommal kaptunk tőlük propaganda anyagot, munkástanács híradójátaz általuk készített memorandumot a kormányhoz, stb. Közülük egyet lesokszorosítottunk és az üzemekben szétosztottuk.
KÉRDÉS: *Mikor és hol hozták Önök azt a határozatot, melyben biztosították a Nagybudapesti Munkástanácsot, hogy egyedüli képviselőjüknek tartják?*
FELELET: Emlékezetem szerint Kerettyén, vagy Nagykanizsán az egyik összevont munkástanácsi ülésen született az a határozat, mely szerint Nagybudapesti Munkástanácsot ismerjük el képviselőnknek és csatlakozunk hozzájuk és mindenben támogatjuk. Tudomásom szerint ezt valamelyik küldöttünk közölte a Nagybudapesti Munkástanács tagjaival.
KÉRDÉS: *A kihallgatást megszakítom!*
FELELET: A jegyzőkönyvet átolvastam, a benne foglaltak vallomásomat helyesen tartalmazzák, melyet aláírásommal igazolok
Farkas Béla (k)

3. kihallgatás
1957. április 25. (Budapest) (jegyzőkönyv: 221-222.)

Kérdés: Ismertesse részletes életrajzát!
Felelet: Alkalmazott családból származom, apám vasutas munkás volt, majd segédtiszti tanfolyamok elvégzése után forgalmi segédtiszt lett. Anyám htb. volt. Műszaki egyetemet végeztem, melyet 1950-ben fejeztem be. Ezután a Lovászi Kőolajtermelő Vállalathoz kerültem, ahol fél évig fizikai munkás voltam, majd termelő mérnök lettem. 1953-ban technológus mérnök lettem, ebben a beosztásban az 1956. októberi eseményekig voltam. Az események alatt, illetve utána a Lovászi Kőolajtermelő Vállalat Munkás Tanácsának elnöke, majd megbízott vezetője voltam. 1957. februárjában visszakerültem termelési osztályvezetőnek, ahol őrizetbe vételemig voltam. 1953-tól 1956-ig az MDP tagja voltam. Testvérek hatan vagyunk. Ebből hárman Sopronban, egy Pápán tartózkodik. Egy húgom férjével Kínában van, ahol férje geofizikus. Külföldön más rokonom nincs, külfölddel kapcsolatot nem tartok. Nős, Két gyermek apja és büntetlen előéletű vagyok.

Kérdés: Beszéljen az ellenforradalom ideje alatti és utáni bűnös tevékenységéről!
Felelet: 1956. október 26-ig a vállalt területén nyugalom volt. A budapesti eseményeket rádión keresztül hallgattuk, azonban nem tettünk még semmit. 1956. október 26-án, amikor a déli órákban a vállalathoz bementem, mivel előtte éjszaka ügyeletes voltam, tudtam meg, hogy a kultúrteremben gyűlés van. Odaérve láttam, illetve hallottam, hogy odabent a Munkás Tanács választása folyik. Ekkor közölték velem, hogy engem is megválasztottak. A választást követően, ahol kb. 20-25 tagú bizottságot választottak, újra összeültek és megválasztották a 10 tagú Ideiglenes Munkás Tanácsot, melynek én is tagja lettem. Ezután a 10 tagú Munkás Tanács engem választott meg elnöknek. Ezt követően összeült a 10 tagú Munkás Tanács, ahol az igazgató is jelen volt. Ezen az ülésen a termelés kérdéséről és a nyugalom megtartásáról volt szó. Értekezlet közben az igazgató, Papp Károly értesítést kapott, hogy a felesége rosszul lett és azonnal menjen haza. Az igazgató ekkor elment és vissza már nem is jött. Ezen az értekezleten Szakony József vetette fel, hogy a szállítással álljunk le, mert Budapesten harcok folynak és a szovjet tankok ne kapjanak olajat. A Munkás Tanács ezen határozatát a jelen lévők, köztük magam is helyesnek tartottuk, melyet a délután megtartott gyűlésen a dolgozókkal közöltünk.
Kérdés: Mikor és milyen formában merült még fel a határozat kérdése?
Felelet: Pontosan nem emlékszem, hogy a határozattal foglalkoztunk-e, azonban emlékezetem szerint a határozat ellenére szállítottunk október vége felé olajat Bázakerettyére. Arra sem emlékszem pontosan, hogy a szállítás miért történt, azért-e mert nem volt tároló hely, vagy más okból kifolyólag.
Kérdés: A szállítás leállításában mennyire érzi magát bűnösnek?
Felelet: A szállítás leállításának kérdésében bűnösnek érzem magam, mivel az értekezleten a határozat elfogadásával egyetértettem és a szállítást személyesen leállítattam.
Kérdés: A kihallgatást megszakítom!

4. kihallgatás
1957. május 4. (Budapest) (jegyzőkönyv: 228-230.)

KÉRDÉS: Beszéljen a további ellenforradalmi tevékenységéről!
FELELET: 1956. október 26-án, amikor a 22 tagú választói bizottság meg lett választva, bementünk egy másik helységbe, ahol megválasztottuk a 10 tagú munkástanácsot. Ezután visszamentünk a kultúrterembe, ahol Szakony József bejelentette, hogy ki lett a 10 tagú MT tagja. Ezt követően voltak még felszólalók. Így többek között felszólalt Asztalos áv. tiszt is. Asztalos hozzászólásában arról beszélt, hogy ők is a dolgozók mellé állnak, azok jogos követelését támogatják és bízzunk meg bennük. Ez volt a lényege a hozzászólásának. Ekkor közfelkiáltásra javasolták, hogy vegyük be őt is a munkástanácsba.
KÉRDÉS: Asztalos mennyiben folyt bele a MT tevékenységébe?
FELELET: Asztalos nem tartózkodott állandóan a Vállalatnál, csak időnként odajött. A MT tevékenységébe nem szólt bele, azonban kért bennünket, hogy a rendet, nyugalmat próbáljuk megtartani.
KÉRDÉS: Folytassa vallomását!
FELELET: Annak eredményeként, hogy Asztalos be lett választva a Munkástanácsba, felvetődött, hogy alakítsuk meg a munkáskatona tanácsot. Ezt az áv. tisztek javasolták, azzal az indoklással, hogy nekünk együtt kell működnünk. Ezt a javaslatot mi is elfogadtuk, és (pontosan nem emlékszem) rá 2-3 napra ezt hivatalosan is megbeszéltük, illetve végrehajtottuk.
KÉRDÉS: Az MT és a katona tanács között milyen volt a kapcsolat, illetve a katona tanács mit tevékenykedett?
FELELET**:**A katonatanács 4 személyből állt. Köztük Asztalos áv. tiszttel. A megegyezés az volt, hogy ők adnak nekünk fegyvert és közösen az áv. legénységgel, munkásőrséget állítanak fel. Ez meg is történt, de nem tartott csak egy napig, mert ugyanekkor Zajdáról érkezett egy honvéd egység, akinek az volt az utasítása, hogy az áv-kat le kell szerelni, vagy a honvédséghez átvinni és a kincstári holmit átvenni. Az utóbbi kérdést csak hallomásból tudom, mert én nem beszéltem a honvéd egységgel. Előzményként említem, hogy még mi a katona tanács tagjaival beszéltünk, közben bejött hozzánk több legénységi személy is, akik felvilágosí-

tást kértek a helyzettel kapcsolatban. Ekkor többen, köztük én is, elmondtuk nekik, hogy Nagy Imre az elnök, aki „helyes politikát folytat", ezzel mi is egyet értünk, és hivatkozva, hogy ők is magyarok, mondtuk nekik, hogy köztünk a helyük és folytassák a szolgálatot a munkásőrökkel együtt.
KÉRDÉS: Mi volt a céljuk az áv. katonák megnyerésével?
FELELET: Célunk ezzel az volt, hogy a katonák ne szereljenek le, hanem maradjanak a Vállalat őrzésére, valamint biztosítsák a rendet.
KÉRDÉS: Akkor miért volt szükség munkásőrségre és mi történt a megkapott fegyverekkel?
FELELET: A munkásőrségre azért volt szükség, mert a Vállalat dolgozói nem bíztak az áv.-ban, Egymás után jöttek a küldöttségek, hogy munkásőrséget állítsunk fel. Ennek nyomán kellet a munkásőrséget is felállítani. Október 29-én kaptuk meg a fegyvereket, kb. 15-20 db-ot, köztük puskát és géppisztolyt. Amikor Zajdáról megérkezett a honvéd egység, ők látták el az őrséget a munkásőrséggel együtt. Így a munkásőrök is a laktanyába mentek, akik a fegyverekből elvittek magukkal. A vállalatnál maradt fegyvereket pedig én adtam át november 4-én a szovjet-magyar rendőröknek. Ezután a Vállalatnál semmiféle fegyver-lőszer nem maradt.
KÉRDÉS: Mi lett az áv-val?
FELELET: Tudomásom szerint azok leszereltek és el is mentek.
KÉRDÉS: Ki vett részt a nagykanizsai összevont MT ülésen, továbbá beszéljen erről az eseményről!
FELELET: Erre a kérdésre pontos választ adni nem tudok, mert így hírtelen nem emlékszem rá.
KÉRDÉS: A kihallgatást megszakítom, és ezen a kérdésen még gondolkozzon, mert erre még visszatérünk.

5. kihallgatás

1957. május 4. (Budapest) (jegyzőkönyv: 238-241.)

KÉRDÉS: Előző jegyzőkönyvében nem adott választ arra, hogy Korim hogyan számolt be a nagykanizsai összevont MT üléséről.
FELELET: Az előző kihallgatásom óta gondolkodtam a kérdésen, azonban nem tudok pontosan visszaemlékezni. Arra sem emlék-

szem, hogy Korim hozott-e Nagykanizsáról nyomtatványokat, vagy sem. Azt tudom, hogy szó volt a Zala megyei nemzeti bizottság követeléseiről, amely nyomtatványokban pontokban volt foglalva. Ezeket a nyomtatványokat Zalaegerszegről gépkocsival hozták, melyet szétosztottak. Hozzánk ebből kb. 15-20 db. jutott el.
KÉRDÉS: Milyen értelemben volt szó a követelésekről?
FELELET: Csupán annyiban volt szó a követelésekről, hogy láttuk a nyomtatványt, azonban nem igen beszéltünk róla, mert az országos általános követelések voltak benne. Ezeket viszont a rádióban is többször hallottuk.
KÉRDÉS: Beszéljen a további tevékenységéről 1956. október 30-tól.
FELELET: Október 30-tól különös esemény nem történt. Általában a termelés kérdéseivel foglalkoztam és foglalkoztak az MT tagjai is. Továbbá az élelmezési kérdésekkel. Közben a dolgozók azt javasolták, hogy minden műhelybe kapcsoljuk be a hangos bemondót. Ezt nem tudtuk megcsinálni, ezért létrehoztuk az Mt. híradót, így nyomtatványon keresztül értesítettük a dolgozókat a helyzetről. A híradó megszerkesztésével Peti László gépészmérnököt bíztuk meg. S a híreket különböző rádiók, mint pl. a „Szabad Európa", „Szabad Kossuth", „Szabad Rákóczi" stb. adásaiból szedtük össze. Ezt abból a célból tettük, hogy ezáltal a dolgozókat megnyugtassuk és tájékoztassuk.
Október utolsó, vagy november első napjaiban beszéltem a Budapesti Kőolajipari igazgatóságon Bencze László, vagy Kassai Lajos mérnökökkel. Referáltam nekik, hogy a termelés normálisan folyik, mire azt a választ kaptam, hogy a termeléssel ne álljunk le, vagyis a kutakkal, mert annak beindítása nehézségekbe ütközik.
November 4-én a reggeli műszakváltásra több dolgozó nem érkezett meg. Közben katonai csoportok érkeztek, akik mondták a dolgozóknak, hogy szovjet tankok vannak Zalaegerszegen, de nem kell félni, mert ők megvédik az olajmezőt. Ugyancsak az irodámba is bejöttek katonai csoportok, akik ugyanezt mondták nekünk is. Ezt követően több dolgozó azt mondta, hogy nem dolgozik és elmegy haza a családjához. Ugyanekkor ott volt Peti László gazolin-telepi üzemvezető és Pápa Aladár termelési mérnök valamint és több mérnök és dolgozó. Továbbá az MT több

tagja. Ekkor vetődött fel, hogy mi tévők legyünk, mire mi úgy határoztunk, hogy a termelést leállítjuk, amire én, mint a Vállalat vezetője adtam ki az utasítást.
Miután a termelés leállt, a dolgozók java része hazament, ennek ellenére a Vállalatnál üzemrészenként maradtak dolgozók, akik a felügyeletet ellátták. Közben telefonon beszéltem dr. Korim Kálmánnal, aki a lakásán tartózkodott. Emlékezetem szerint érdeklődtünk egymásról, hogy mi a helyzet Nagykanizsán, Lovásziban.
KÉRDÉS: Ön azt állítja, hogy az MT híradót megnyugtatásra állították fel, holott a híradó ellenforradalmi tényeket közölt.
FELELET: Beismerem, hogy a híradó, tekintve, hogy a hírközlések különböző rádióadásokból volt összeszedve, az ellenforradalmat segítették és támogatták alá. A megnyugtatást úgy értelmezem, hogy amíg ez nem volt, a dolgozók egymáshoz jártak, és a meglevő hangos bemondónál csoportosultak és a híradóval ezt kívántuk megakadályozni. Továbbá a különböző rémhíreket kívántuk így megakadályozni.
KÉRDÉS: Mennyiben volt tisztában azzal, hogy a termelés leállítása kárt okoz a népgazdaságnak? Ennek ellenére miért állította le a termelést?
FELELET: Azzal tisztában voltam, hogy a kutak beindítása újra a termelésben kiesést fog jelenteni, amely a népgazdaságnak kárt okoz. Különben erre a figyelmeztetést is megkaptam az igazgatóságtól. Ennek ellenére az akkori körülmények között nem tudtam mást tenni, mert az emberek nagy része elvesztette a fejét, arra gondoltam, hogyha itt egy lövés az olajat éri, az egész lángba borul. Itt el kell mondanom, hogy a katonákat is tájékoztattam erről és figyelmeztettem őket.
KÉRDÉS: Annak ellenére, hogy a termelést leállíttatta, mégis maradtak ott dolgozók. Így tehát, ha a termelés folyik, nyílván még többen maradnak és nem volna szükség a termelés leállítására.
FELELET**:**A termelést mindenképpen le kellett állítani, mert a dolgozók kijelentették, hogy nem maradnak ott. Átcsoportosítást pedig nem lehetett volna végezni, mert különböző munkaterületekről nem lehet a dolgozókat más munkaterületre beállítani. Közben Pápa Aladár mérnök és magam is beszéltem a dolgozókkal, azonban a katonák ottléte miatt féltek ottmaradni.

KÉRDÉS: Mégis, milyen módot lehetett volna találni, hogy ne álljon le a termelés?
FELELET**:**Nem látok most sem semmiféle módot, amivel meg lehetett volna oldani a kérdést. Abban az időben meg még inkább nem találhattam, a körülmények miatt.
KÉRDÉS: Kihallgatást megszakítom.

6. kihallgatás

1957. május 13. (Budapest) (jegyzőkönyv: 256-252.)

KÉRDÉS: Előző vallomásában beszélt novemberig, a szovjet csapatok beavatkozásáig. Önt hogy érintette a szovjet csapatok beavatkozása?
FELELET: Az akkori körülmények között, amikor a szovjet csapatok beavatkozásáról tudomást szereztem, először féltem, hogy háborúhoz fog vezetni. Amikor a félelmem elmúlt, nem örültem neki, mert más volt az elképzelésem. Arra gondoltam, hogy Nagy Imre politikája helyes és úgy képzeltem el, hogy Magyarországot a Szovjetuniótól függetlenítsük, több pártot létesítsünk. Ezek által gondoltam egy olyan magyar szocialista demokratikus rendszer létrehozására, mely a helyes utat megtalálta volna.
KÉRDÉS: Beszéljen a november 4-e utáni eseményekről!
FELELET: November 4-e után a vállalaton belül dolgoztak a gépműhelyben a csőszerelők, karbantartók, szállítók. Itt is csak részben és a közellakók dolgoztak. A magam részéről bejártam a műhelyekbe és ahol problémák voltak, azokat igyekeztünk megoldani. Itt meg kell jegyeznem, hogy a többi üzemrészeknél is dolgoztak, azonban csak részlegesen.
KÉRDÉS: Ezek szerint, mint ahogy az előző jegyzőkönyvben is szerepel, a munkát előbb is lehetett volna folytatni, illetve termelni. Ez abból tűnik ki, hogy a termelést leállította, a dolgozók mégis bementek dolgozni. Tehát ha nem jelenti be a termelés leállítását, a dolgozók még inkább bemennek, legfeljebb kevesebb létszámmal.
FELELET: Továbbra is csak azt tudom mondani, hogy az akkori körülmények között nem tudtam mást csinálni, mert a dolgozók nem vállalták a munkát és tárolóhelyünk is csak egy napra volt.

Ebben a kérdésben magam személy szerint nem érzem magam bűnösnek.
KÉRDÉS: Folytassa vallomását!
FELELET: Később, november 10-ig a dolgozók 60-70%-a megjelent a munkahelyén, de termelés nem folyt. Ennek az oka konkrétan idáig az volt, hogy fel voltunk telve és a dolgozók is húzódoztak a munkától. Ide tartozik a november 15-i bázakerettyei összevont Mt. ülés, ahol a következő történt. Itt megjelentek a 6 dunántúli kőolajipari vállalat Mt.-nak küldöttei, így kb. 30-35-en voltunk. Először a küldöttek vállalatonként beszámoltak a náluk levő helyzetről. Így a gazdasági, termelési kérdésekben a távvezetéki vállalat részéről elmondták, hogy ők is fel vannak telve, és értesülésük szerint a csepeli finomító vállalat fogadó tartálya leégett. Ezután politikai kérdések merültek fel, ahol felvetődött, hogy „a Kádár-kormányt nem ismerjük el törvényesnek, és olajat nekik nem adunk". Ekkor hosszabb vitatkozás után elhatároztuk, hogy nem a kormánnyal, hanem a Központi Munkástanáccsal tárgyalunk, illetve vesszük fel a kapcsolatot. Ennek eredményeként megválasztottunk egy küldöttséget, és készítettünk egy memorandumot, amelyet a küldöttség felhozott Budapestre. A küldöttség 3 személyből állt, kik közül dr. Korim Kálmán volt az egyik, a másik kettő nevét nem tudom. A memorandum lényege az volt, hogy a Budapesti központi Mt-hoz csatlakozunk és a követeléseit támogatjuk. A termeléssel kapcsolatban határozat nem született, azonban a rendelkezés értelmében a munkát be kellett indítani. Ezzel kapcsolatban a beszámolókban is szó volt.
KÉRDÉS: November 10-e után mi volt az oka, hogy nem termeltek és a termelés mikor indult el?
FELELET: November 10-e után is az volt a termelés állásának oka, hogy amíg nem tudunk szállítani, addig tárolóhely miatt termelni sem tudunk. A termelésünk ezért a Bázakerettyére való szállítástól függött. Emlékezetem szerint olyan 19-20-án indultunk meg a termeléssel. Ebben a kérdésben attól kezdve érzem magam bűnösnek, ahogy a szállítástól függően termelni tudtunk volna.
KÉRDÉS: Politikai állásfoglalásuk, amely a november 15-i értekezleten volt, mennyiben befolyásolta a termelés kérdését?

FELELET: A termelést, illetve annak beindítását addig, amíg szállítani nem tudtunk, nem befolyásolta, mert ha akartunk volna, akkor sem lehetett, a már említett okok miatt. Később, amikor a szállítást már fogadták, és termelést még nem indítottuk be, a Kádár-kormánnyal szembeni állásfoglalás már befolyásolta a termelést.

7. kihallgatás

1957. június 11. (Budapest) (jegyzőkönyv: 267-269.)

KÉRDÉS: *Tegyen vallomást a kommunisták leváltásáról, annak céljáról!*

FELELET: Vállalton belül a kommunisták üldözése az 1956 októberi események elején kezdődött. A dolgozók több kommunistát nem engedtek be az üzem területére, nem engedték őket dolgozni és megveréssel fenyegették. Arról nincs tudomásom, hogy ezt ki szervezte meg ill., hogy ez honnan indult ki. Ennek eredményeként 6-8 személyt a Mt leváltott, melynek elnöke voltam és alacsonyabb munkakörbe helyezett. Továbbá volt olyan is, akit más munkakörbe helyeztünk. Ezt abból a célból tettük, hogy az említett kommunistákat, ha le is váltottunk, munkát adjunk nekik. A leváltásukra is azért került sor, mert a dolgozók nem akartak velük dolgozni az eredeti beosztásukban. Mindezek mellett az Mt nem bosszúból tette a leváltást, hanem így gondoltuk, ilyen szempontból a dolgozók megnyugtatását.

KÉRDÉS: *Kik voltak ezek a személyek, továbbá az Mt. miért nem állt ki a kommunistákért?*

FELELET: Személyenként felsorolva: Büki István köz(?) rendészeti előadó, pártbizottsági tag, Kun Miklós légó tpk., pártfunkcióját nem ismerem, Novák József üzemrészleg vezető, pártfunkcióját nem ismerem, Józsa Anna szem. oszt. vezető, pártbizottsági tag volt, Végh Ferenc szem. előadó, pártfunkcióját nem ismerem. A többiekre nem emlékszem.

Az Mt. Nem tudott kiállni a nevezett kommunisták mellett, mert az Mt véleménye szerint is igazuk volt a dolgozóknak abban, hogy a nevezettek nem tudtak a dolgozókkal kijönni, ill. megegyezni. Másrészt ill. a szem. dolgozók, mint ilyen beosztásúak megszűntek, és ezért helyeztük máshova őket, a volt fizetésükkel.

KÉRDÉS: *Ön milyen viszonyban volt Bencze László és Kassai Lajos főmérnökökkel?*
FELELET: Nevezettekkel munkatársi viszonyban voltam, mely abban mutatkozott meg, hogy hivatalból, ha találkoztunk, munkánkról beszélgettünk. Emlékezetem szerint Kassai volt egyszer a lakásomon, azonban nem emlékszem már arra, hogy miről volt szó.
KÉRDÉS: *Kinek segített a külföldre való szökésükben?*
FELELET: Ilyesmiben nem segítettem senkinek. Egy alkalommal erről a kérdésről már volt szó, azonban már akkor bebizonyítottam, hogy nem a vállalat gépkocsija volt. Ez Peti László esetében merült fel, aki 1957 februárjában Jugoszláviába akart szökni, azonban elfogták. Ezután Peti László is elmondta, hogy nem a mi vállalatunk gépkocsija volt, hanem idegen kocsira kapaszkodott fel társaival együtt,
KÉRDÉS: *A kérdésekkel kapcsolatban van e még előadni valója?*
FELELET: A kérdésekkel kapcsolatban mást előadni nem tudok, vallomásomat az igazságnak megfelelően tettem meg, melyet aláírásommal igazolok.

8. és 9. kihallgatás
(a melléklet Olajipari szekértői bizottság fejezetében)

10. kihallgatás
1957. július 22. (Budapest)

Kérdés*: Kihirdettem Ön előtt a terheltként való felelősségre vonásról szóló határozatot. Megértette a határozatban foglaltakat?*
Felelet: Igen, megértettem a határozatban foglaltakat.
Kérdés*: Bűnösnek érzi-e magát?*
Felelet: Bűnösnek érzem magamat abban, hogy az ellenforradalom idején az olajszállítást mint munkástanácstag a többi munkástanácstagokkal együtt Lovásziban leállítottuk, mivel olyan határozatot hoztunk, hogy a szovjet tankoknak olajat nem adunk. Az olajszállítás így le is állt és egyelőre tartályokba történt a termelés. Majd november első napjaiban az olajkutakat is leállítottuk.

Az ellenforradalom idején izgató tartalmú „Munkástanács Híradó”-n keresztül tájékoztattuk a dolgozókat. Ezeket a munkástanácsunk sokszorosította.
Bűnösnek érzem magam abban is, hogy az ellenforradalom leverése után a termelő munkát nem indítottuk meg, sőt 1956. november 15-én Bázakerettyén az összevont MT ülésén olyan határozatot fogadtunk el, hogy a Kormányt felhívtuk, hogy az eredményes munka felvételének az a feltétele, hogy a Kormány adjon határidőt a szovjet csapatok kivonulására és szüntesse meg az „állítólagos deportálásokat”. Ezt a memorandumot a Nagybudapesti Központi Munkástanácshoz juttattuk el, ugyanakkor az ő 1956. december 6-i memorandumukat Lovásziban lesokszorosítottuk, és az üzem dolgozóihoz eljuttattuk. Ez is hozzájárult, hogy a decemberi két napos sztrájk részlegesen megvalósult.
Mentségemre hozom fel, hogy az ellenforradalmi események során kellő időben nem ismertem fel a helyzetet és így kerültem bele az eseményekbe. Megjegyzem, hogy ebben az időben az üzem dolgozóinak a hangulata is nagymértékben fel volt csigázva. Ez még kihatott a novemberi hónapra is.
Vallomásomat az igazságnak megfelelően tettem meg, a jegyzőkönyv azt helyesen tartalmazza, melyet elolvasás után aláírásommal hitelesítek.
Felvette: Józsa Károly rny fhdgy fővizsgáló

A nyomozás befejezése

Belügyminisztérium
Pol. Nyomozó Főosztály
VIII. osztálya „Szigorúan titkos!”

H a t á r o z a t
a vizsgálat befejezésére
Budapest, 1957. július 22

Józsa Károly r.ny.fhdgy megvizsgáltam Farkas Béla /Csorna 1926. Ekker Margit/ ügyét és mivel beszereztem az összes bizonyítékokat, a Bp.135§ /1/ bek. alapján

h a t á r o z a t o t h o z t a m,

hogy amennyiben az előzetes letartóztatottnak további indítványa, vagy panasza nincs, az ügyben folytatott vizsgálatot befejezettnek nyilvánítom.

Józsa Károly r.ny.fhdgy [7] fővizsgáló
Budapest, 1957. júl. 22.
Farkas Béla[8] terhelt

11. kihallgatás
1957. július 25. (Budapest)

Kérdés : Átadtuk önnek az ügyében keletkezett vizsgálati anyagokat. Áttanulmányozta azokat?
Felelet: Igen, áttanulmányoztam az ügyembe keletkezett iratokat, konkrétan az I-es kötetet 1-343-as , a II. kötetet 1-343-as, a III. kötetet az 1-444-es oldalig 7 órán keresztül.
Kérdés: Van-e észrevétele az áttanulmányozott iratokkal kapcsolatban?
Felelet: Az áttanulmányozott iratokkal kapcsolatban az az észrevételem, hogy a tanúk nem tettek arról említést, hogy a munkahelyen megjelent dolgozóknak milyen volt a hangulata. Az egyik tanúvallomásban szerepel, hogy a kommunista vezetők közül leváltottuk Pápa Aladárt. Ez nem felel meg a valóságnak, mert nem váltottuk le.
Megjegyzem, hogy Zalaegerszegen, március 8-i jegyzőkönyvem felvételekor testi fenyítést alkalmaztak, így az akkori vallomásom nem felel meg a valóságnak. Az ott felvett második jegyzőkönyvem sem teljesen helytálló. A valóságnak az felel meg, amit Bp-i kihallgatásaim során vallottam.

[7] Aláírás a gépelt szöveg felett
[8] Aláírás

Egyéb észrevételem nincs, vallomásomat az igazságnak megfelelően tettem meg, a jegyzőkönyv azt helyesen tartalmazza, melyet elolvasás után aláírásommal hitelesítek.

Felvette: Józsa Károly r.ny. fhdgy.[9] fővizsgáló
/Farkas Béla/ [10]

1. Az olajipari szakértői bizottság kirendeléséről
1957. június 24. (Budapest)

Közlöm önnel, hogy ügyében olajipari szakértői bizottságot rendeltem ki Lőrincz János bányamérnök, Rácz Dávid bányamérnök technológus, Gilicz Béla bányamérnök, Kállai Sándor termelési osztályvezető, Völgyi László geológus, Kertai György főgeológus, Bese Vilmos olajipari igazgató személyében, akik meg fogják vizsgálni a kirendelésről szóló határozatban megjelölt kérdéseket. Van-e a határozattal kapcsolatban észrevétele?

Az olajipari vizsgálóbizottsággal és az általuk vizsgált kérdésekkel kapcsolatban észrevételem nincs. Megjegyzem, hogy a szakértői bizottság összetétele megfelelő, minden munkaterület képviselője részt vesz benne. A kérdések az egész tevékenységet átfogják és mindenre kiterjedőek.

2. Olajipari szakértői bizottság
8. kihallgatás 1957. június 21. (Budapest)

Szigorúan bizalmas!

H a t á r o z a t
B u d a Ernő és társai ügyében Olajipari szakértői Bizottság kirendeléséről

[9] Fölötte kézzel aláírva
[10] Ez volt tehát Farkas Béla 8. kihallgatása, mely a kihallgatási jegyzőkönyvek sorából lett ide szerkesztve.

Alulírott, Józsa Károly r.ny. rfhdgy., a B.M. Politikai Nyomozó Főosztály VIII. Osztályának fővizsgálója megvizsgáltam B u d a Ernő és társainak az olajiparban kifejtett tevékenységét, és

m e g á l l a p í t o t t a m

hogy az olajiparba kifejtett tevékenységük ellenőrzése céljából olajipari szakértői bizottság kirendelése vált szükségessé.
Ezért

határozatot hoztam

L ő r i n c Károly	bányamérnök,
R á c z Dávid	bányamérnök technológus,
G i l i c z Béla	bányamérnök,
K á l l a i Sándor	termelési oszt.vezető,
V ö l g y i László	geológus
K e r t a i György	főgeológus
B e s e Vilmos	olajipari igazgató

Szakértők kirendeléséről, akiknek meg kell vizsgálni az alábbi kérdéseket.
I. Az olajkutak leállításának ténye és ennek következménye az olajmezőn.
II. Az olajtermelés leállítása, következménye a népgazdaságban.
III. A fúrások leállításának műszaki körülményei és következményei.
IV. Milyen kár keletkezett forint értékben?

I.

Az olajkutak leállításának ténye és ennek következménye az olajmezőn /: Lovászi, Bázakerettye Nagylengyel, Alföld:/

1. Az egyes mezőkön mikor állították le a termelést?
2. A leállításkor mennyi volt az üres tároló kapacitás és mennyi volt a tartályokban, mennyi az összes tároló hely?
3. Mikor állították le a termelést, mennyi volt akkor a tároló kapacitás?
4. Hány kutat állítottak le az egyes mezőkön, ebből mennyi volt a felszálló, a segédgázas és a mélyszivattyús?

5. Mikor helyezték üzembe a lezárt kutakat?
6. Mennyi volt a kiesés tonnában a termelés leállítása miatt?
7. Milyen káros következménye vannak a kutak leállításának a mezők kitermelhető olajkincsére vonatkozóan?
8. A természetes hozam apadását mennyivel növelte a kutak lezárása időszakosan és véglegesen?
9. Milyen költséggel járt az újra beindítása a kutaknak, az egyes mezőkön és összesen?
10. Milyen és hány kútnál kellet más termelési (kevésbé gazdaságos) módra áttérni?
11. A rendelkezésre álló elektromos energiával be lehetett-e előbb indítani a termelést, mint ahogy megtörtént?
12. Mi volt a termelési terv 1956-ban, milyen változások történtek október 23-tól december 3-ig, ebből adódóan mennyivel csökkentették le a terv átlagot 1957 első negyedévre?
13. Melyik az a legkisebb létszám, amellyel az egyes mezőkben a termelési folyamatosságot biztosítani lehet, a szállítást is beleértve?
14. Milyen létszám állt rendelkezésre október 23. és november 4. között és november 4. után?
15. Van-e olyan kút, amelyik nem megfelelően lett a termelésbe újra beállítva? (rossz rétegnyitás, nem megfelelő GOV. Stb.)

II.

Az olajtermelés leállítása, következménye a népgazdaságban

1. A finomítók mikor kaptak a szállítás leállítását megelőzően utoljára olajat feldolgozásra és mennyit?
2. Mennyi a feldolgozó kapacitás finomítóként naponta normális körülmények között?
3. Mennyi volt a finomítók termelése 1956. október 23-tól 1957. március 31-ig dekádonként?
4. Mi volt a termelés csökkenésének az oka?
5. Ha a feldolgozandó anyaghiány nem lép fel, mennyit tudtak volna termelni?
6. Milyen üzemek nem tudtak termelni olajféleségek hiánya miatt?

7. Mennyi olajat kellett a hazai olajhiány miatt külföldről behozni, mennyiségben és forint értékben?
8. Felhasználó üzemekben (fűtő olaj) üzemekben forintban értékben mennyi volt a termelési kiesés az olajhiány miatt? (Nem számítva bele azokat üzemeket, amelyek mások miatt nem termeltek.)
9. Milyen külföldi szállítási kötelezettségünknek nem tettünk eleget az olajhiány miatt? Forint értékben ez mennyi?

III.

A fúrások leállításának műszaki körülményei és következményei

1. 1956 októberben hol hány fúrás volt, milyen állapotban?
2. A fúróberendezések milyen állapotban voltak 1956 szeptember, október hónapban? A fúrási napijelentésekben voltak olyan problémák, amelyek nem lettek megoldva? (Motorok, emelőmű, stb.)
3. Voltak e olyan tartalék alkatrészek, amelyekkel a fúrást gyorsabban lehetett volna indítani?
4. Voltak-e olyan konkrét műszaki okok, melyek a normális fúrási menetet meggátolták 1956 október-november-december és 1957 január-február hónapokban?
5. A lyukbefejező berendezések milyenállapotban voltak?
6. Volt-e olyan lyukbefejező berendezés, amely nem lett a kérdéses 4- pontban használva és miért nem?
7. Igen sok rétegvizsgálat folyt az említet időszakban, amely az indokoltnál hosszabb ideig tartott. Mi volt ennek a geológia, vagy műszaki oka? Elfogadható-e?
8. Kinek lett volna kötelessége a lyukvizsgálatokat meggyorsítani?
9. Mi volt a fúrások leállításának műszaki következménye?
10. Milyen termelési kiesést jelentett olajban és gázban fúrások leállítása, illetve el nem kezdése?
11. Milyen effektív kárt okozott a fúrások állása, állás forgó eszközökben?
12. Összesen mennyi kárt okozott a fúrások leállítása?
13. A rendelkezésre álló furató egységek (gépgyárak, javítóműhelyek) meg tudták volna oldani a szükséges gyors javításokat?

14. Voltak-e olyan motorok, melyekkel az egyes rossz motorokat ki tudták volna cserélni?

IV.

Milyen kár keletkezett forint értékben?

1. Az olajtermelés területén milyen kár keletkezett forint értékben és tonnában?
2. A kutatás és feltáró fúrás területén milyen kár keletkezett anyagban és forint értékben?
3. A kár összesen, forint értékben, tonnában, gázköbméterben és anyagban.

A határozatot az előzetes letartóztatott előtt ki kell hirdetni.
Józsa Károly r.ny. rfhdgy., fővizsgáló
Bp. 1957. június 24.
Tudomásul vettem Farkas Béla (kézzel) letartóztatott

3. Szakértői jelentés

A Zalamegyei Megyei Bíróság felszólítására alulírott szakértők megvizsgálták az alább felsorolt vállaltok tevékenységében, az 1956 évi ellenforradalom következtében keletkezett termeléskieséseket, károkat és az ebből származó veszteségeket.
A vizsgálat kiterjedt a
1. Budafai Kőolajtermelő Vállalatra
2. Lovászi Kőolajtermelő Vállalatra
3. Kőolaj Távvezeték Vállalatra
4. Kőolajkutató és Feltáró Vállalat Dunántúli Kerületére
5. Dunántúli Kőolajipari Gépgyárra.

A vizsgálat tárgyává tett időszak az 1956. év IV. negyedéve és az 1957. év I. negyedéve.
A szakértői vélemény kialakításánál a Bizottság abból a „Szakértői vélemény”-ből indult ki, mely a Nehézipari Miniszter elvtárs 1957. június 18-án kelt rendelete alapján készült és teljes összes-

ségében mérte fel a kőolajiparban az ellenforradalom okozta kieséseket, károkat és számította az értékveszteségeket.
Az ez alkalommal előterjesztett szakvélemény figyelembe vette a felsorolt vállatok dolgozói közül vád alá helyezettek törvényszéki tárgyalásán elhangzott tanúvallomásokat, az időközben megismert újabb műszaki körülményeket, továbbá a vádlottakkal folytatott megbeszélésekből leszűrt megállapításokat.
Mindezek alapján a szakértői bizottság véleményében az egyes munkaterületeken, a világos érthetőség kedvéért kétoldalúan terjeszti elő megállapításait. Egyrészt megállapítjuk a vállaltoknál tárgyalt időszakban keletkezett teljes termelés kiesést és értékveszteséget, másrészt kimutatjuk azt a kiesést és veszteséget, melyre a fent említett vizsgálat után sem találtunk objektív, műszaki indokokat.
Fentiek alapján az egyes vállaltokra vonatkozó véleményünket a következőkben terjesztjük elő:

Lovászi Kőolajtermelő Vállalat[11]

A termelés leállításának, illetve beindításának műszaki vizsgálata a Lovászi Kőolajtermelő Vállalatnál.

Abban az esetben, ha a lovászi és az újfalui olajmezőket elszigetelt egységnek tekintjük, és nem vesszük figyelembe a Budafai Kőolajtermelő Vállalat és a távvezetéki állomások üres tartálykapacitását, az alábbi műszaki következtetést vonjuk le a termelésleállítási, illetve termeléscsökkentéssel kapcsolatban:
A lovászi olajmezőn 1956. október 22-én mikor a termelés üteme normálisnak mondható, az alábbi kútállomány működött:
129 db mélyszivattyús kút
75 db segédgázas kút
23 db felszálló kút
6 db egyéb kút

összesen: 233 db termelő kút.

[11] Szakértői jelentés 9-16. oldal

A 233 db kút összesen 824 m^3 folyadékot, 550 m^3nettó kőolajat adott.
Az újfalui olajmezőben 1956. október 22-én 25 db mélyszivattyús kút termelt, 65 m^3 folyadékot, 36 m^3 nettó olajat.
A lovászi olajmezőben a termelés leállítása lényegében november 4-én történt, de már november 4-e előtt, november 1-től megkezdődött a vizesen termelő mélyszivattyús kutak leállítása, az alábbi ütem szerint:
Október 31-én működött

Lovásziban	130 db mélyszivattyús kút
Újfaluban	25 db mélyszivattyús kút
Lovásziban	71 db segédgázas kút
	21 db felszálló kút
	6 db egyéb kút

összesen: 228 + 25 db termelő kút, mely kútállomány termelt 546+42 m^3 nettó kőolajmennyiséget.
Ebben az időben a kihasználatlan tárolókapacitás 1.371 m^3 volt.

November 1-én működött

Lovásziban	119 db mélyszivattyús kút
Újfaluban	27 db mélyszivattyús kút
Lovásziban	78 db segédgázas kút
	22 db felszálló kút
	6 db egyéb kút

összesen: 225 + 27 db termelő kút, mely kútállomány termelt 518+43 m^3 nettó kőolajmennyiséget.
Ugyanebben az időben a kihasználatlan tárolókapacitás 858 m^3 volt.
November 2-án működött

Lovásziban	108 db msz. kút
Újfaluban	24 db msz. kút
Lovásziban	62 db segédgázas kút
	21 db felszálló kút
	6 db egyéb kút

összesen: 197 + 24 db termelő kút, mely kútállomány termelt 410+15 m^3 nettó kőolajmennyiséget.
Ugyanebben az időben a kihasználatlan tárolókapacitás 1.052 m^3 volt.

November 3-án működött

Lovásziban	108 db msz. kút,
Újfaluban	24 db msz. kút
Lovásziban	62 db segédgázas kút
	21 db felszálló kút
	6 db egyéb kút

összesen: 197 + 24 db termelő kút, mely kútállomány termelt 440+43 m3 nettó kőolajmennyiséget.
Ugyanebben az időben a kihasználatlan tárolókapacitás 615 m^3 volt.

November 4-án működött

Lovásziban	37 db msz. kút,
Újfaluban	nem m.
Lovásziban	15 db segédgázas kút
	15 db felszálló kút
	4 db egyéb kút

összesen: 71 db termelő kút, mely kútállomány 62 m^3 nettó kőolajmennyiséget adott.
Ekkor a kihasználatlan tárolókapacitás 553 m^3 volt.

A működő kútállományból a fentiek szerint arra lehet következtetni, hogy a kutak nagyobb arányú leállítását már november 3-án megkezdték, de az üzemnaplók szerint a kutak leállítása 4-én 8 és 10 óra között történt.
1956. november 5-én Lovásziban csupán 1 db kút termelt 7 m^3 nettó kőolajmennyiséget. Ekkor a kihasználatlan tárolókapacitás 532 m^3 volt.
A fenti termelési adatokból megállapítható, hogy az olajtermelést még annak csökkentett színvonalán sem követte párhuzamosan a

termelt kőolaj elszállítása a kőolaj-távvezetéken Budafapuszta felé.
A kihasználatlan tárolókapacitás folyamatosan csökkent, annak ellenére, hogy üres tárolókapacitás növelése érdekében az újfalusi mezőben 2 db 200 m^3-es víztároló tartályt átalakítottak olajtárolásra, és mégis november 4-én már csak 553 m^3 volt, ami kevesebb, mint a vállalat 1 napi normális termelése. Ezért a szállítást azonnal el kellett volna indítani. Mivel ez nem történt meg, a termelés csökkentésére, illetve teljes beszüntetésére kényszerültek.
A szakértői bizottság megállapította ugyanis, hogy ugyanebben az időpontban a Budafai Kőolajtermelő Vállalat területén levő és a Távvezeték Vállalat területén levő tartályparkokban, továbbá a kapcsolatban levő finomítók tartályparkjában annyi tárolótér mindenképpen rendelkezésre állt, hogy a leállást elkerülhessék (lásd.: B-8. T. és F. melléklet).

A termelés beindításának lehetőségét vizsgálva a bizottság megállapítja, hogy az olajszállítás november 7-én indult meg 545 m^3 olaj elszállításával. Ezzel az üres tárolókapacitás 1.063 m^3-re növekedett. A november 8-i 151 m^3 olaj elszállítása után a tárolókapacitás 1.204 m^3-re növekedett, november 10-én további 610 m^3-t szállítottak el, ezzel 1.808 m^3-re a 11-én elszállított 895 m^3-rel pedig az üres tárolókapacitás 2.967 m^3-re növekedett.
November 11-én a tárolótér kapacitása már rendelkezésre állt ahhoz, hogy akár a teljes termelés is megindulhasson. Figyelembe véve az újfalusi mező olajtermelésével járó műszaki nehézségeket, a bizottság megállapítja, hogy ezen a területen a teljes termelést 15-16-án lehetett volna beindítani.
Ennek ellenére a számbavehető termelés (eltekintve napi 6-7, majd 16, 20, 27 m^3 olajtól) Lovásziban csak november 20-án, Újfaluban 29-én, lassú ütemben indul meg (lásd L-8. sz. mellékletet).
Mindezek következtében a lovászi vállalat várható teljesítéséhez képest az 1956. IV. n. évében 14.553 t, 1957. I. n. évében 5.614 t kőolajjal termelt kevesebbet (lásd L-I. sz. melléklet).
A termelés alakulásával kapcsolatban meg kell jegyezni azt a műszakilag nem indokolható eseményt, mely a termelés alakulá-

sában 1956. december 11-én és 12-én bekövetkezett. E két napon az igen vontatottan növekvő termelésben nagymértékű visszaesés következett be, és amíg december 10-én a nettó kőolajtermelés már 344 m^3, december 13-án ismét 416 m^3, 11-én csupán 76, 12-én 151 m^3. Ez a visszaesés a Budafai Kőolajtermelő Vállalat termelésében nem következett be.

A szakértői bizottság megvizsgálta, hogy milyen termelési értékkiesések keletkeztek a Lovászi Kőolajtermelő Vállalatnál a termelés leállítása, illetve csökkentése miatt.

*A/ Az olajtermelés kiesése a vizsgált időszakban (*420 Ft/t változatlan áron)

Lovászi Kőolajtermelő Vállalatnál a leállásból származó kieséseket a jóváhagyott olajtermelési tervhez viszonyítjuk, mivel ez a mezők várható termelésével megegyezett.
A leállítás következtében kiesett olajmennyiség.

1956.IV. negyedévben	14.553 t	6.112.000 Ft
1957. I. negyedévben	5.614 t	2.358.000 Ft
összesen:	20.167 t	8.470.000 Ft

(lásd L-1 sz. mellékletet)

B/ A földgáztermelés kiesése (159,10 Ft/1000 m^3változatlan áron)

A olajtermelési tervek és az átlagos gáz/olaj-viszonyok figyelembevételével a vállalt 1956. IV. negyedévi és 1957. I. n.éves tervét reálisnak tartjuk és a gáztermelés-kieséseket ehhez viszonyítjuk.
A leállás következtében kiesett gázmennyiség:

1956. IV. negyedévben	19.532.000 m^3
1957. I. negyedévben	3.430.000 m^3
összesen:	22.962.000 m^3

Annak ellenére, hogy a kitermelt mennyiség lényegesen kevesebb volt a betervezettnél, a bizottság nem tartja kárnak a ki nem termelt gázmennyiséget. A rétegben visszamaradt gáz ugyanis a

rétegenergia fennmaradásának egyik eszköze, s így az olajtermelés csökkenését akadályozza. A gáztermelésnél termelési értékveszteségnek tehát csupán az árutermelési terv nem-teljesítéséből származó különbséget tartjuk, mert ez a vállalat tervezett termelési értékében szerepel. Ezek szerint a leállásból származó értékkiesés:

1956. IV. negyedévben	756.000 m^3	121.000 Ft
1957. I. negyedévben	-	- Ft
összesen:	756.000 m^3	121.000 Ft

(lásd L-2 sz. mellékletet)

C/ A gazolintermelés elmaradásából származó kiesés (560 Ft/t változatlan áron)

A várható termelés alakulásában a nyersgazolin termelésnél a jóváhagyott értékeket fogatuk el. Ennek alapján a leállásból származó nyersgazolin termelés kiesése és a kiesett mennyiség értéke a következőképpen alakult:

1956. IV. negyedévben	2.840,5 t	1.590.000 Ft
1957. I. negyedévben	512,3 t	287.000 Ft
összesen:	3.352,8 t	1.877.000 Ft

(lásd L-3 sz. mellékletet)

C/ Gázkorom termeléskiesés (7.850 Ft/t változatlan áron)
A termeléskiesések számításánál itt is a jóváhagyott tervekhez viszonyítottuk a mindenkori termelést.

A leállás következtében kiesett gázkorom mennyiség:

1956. IV. negyedévben	42,3 t	327.000 Ft
1957. I. negyedévben	38,7 t	294.000 Ft
összesen:	81,0 t	615.000 Ft

(lásd az L-4 sz. mellékletet)

Összefoglalás

Az ellenforradalmi események következtében a Lovászi Kőolajtermelő V.-nál a termelési értékkiesés következtében az alábbi veszteségek állapíthatók meg:

a/ olajtermelés kiesés:	8.840.000 Ft
b/ gáztermelés kiesés:	121.000 Ft
c/ nyersgazolin termeléskiesés:	1.877.000 Ft
d/ gázkoromtermelés kiesés:	615.000 Ft
Összesen:	11.083.000 Ft

Az előzőekben a szakértőbizottság a műszaki dokumentáció összeállítása alkalmával a termelési értékkiesést az LKV-nál is a tervhez mérte és nem vette figyelembe az egyéb műszaki okokat, amelyek a termelés normális menetét akadályozták. Ismeretes azonban az, hogy az ellenforradalmi események alatt a létszámhiány, energia korlátozás és egyéb műszaki okok részben hátráltatták a termelés beindítását, illetve a termelési kapacitás teljes kihasználását.

A fentiek figyelembevétele mellett a szakértőbizottság az alábbiakban ezeket a zavaró körülményeket foglalja össze és értékeli.

1./ A szakértőbizottság rendelkezésére bocsátott műszaknaplók alapján megállapította, hogy a Lovászi Kőolajtermelő Vállalatnál a létszámhiány nov. 4-től nov. 10-ig akadályozta az olajtermelés beindítását.

Létszámhiány a gazolintelepen volt, de a gazolintelepi munkának függvénye az olajtermelés a gázfeldolgozás szempontjából (L-9 sz melléklet).

A létszámhiányból az alábbi termelés-kiesések származtak:

a/ kőolaj:	3.267 t	1.372.100 Ft
b/ nyersgazolin:	352 t	297.900 Ft
összesen:		1.670.000 Ft

2./ A vállalat term. értékkiesésében szereplő gázárutermelési hiányt a szakértőbizottság indokoltnak fogadja el (756.000 m^3, 121.000 Ft), mert a vállalat a fogyasztók igényeit kielégítette. Ezzel kapcsolatosan a fogyasztók részéről reklamáció nem érke-

zett és ebből kifolyólag a fogyasztóknak üzemet leállítani nem kellett. Ilyenformán ez az energia is a rétegenergia fenntartását eredményezte.

3./ A koromtermelésben mutatkozó termelési értékkiesés a vállalat mérlegében jelentkezik 615.000 Ft értékkel. A szakértőbizottság figyelembe veszi a létszámban mutatkozó nehézségeket nov. 10-ig, a tárolási és a szállítási nehézségeket. Ezen okok miatt az 1957. I. negyedéves csökkentett tervhez méri a teljesítést. A december 24-e utáni koromtermelést indokoltnak elfogadja. Nem fogadható el a nov. 10-től dec. 24-ig mutatkozó termeléscsökkenést. Ebben az időszakban a termeléskiesés 30.364 kg, 230.200 Ft. Ezután indokolt kiesés 50.600 kg, 384.800 Ft értékkel (L-4. sz. melléklet).

4./ Energia korlátozás miatti termeléskiesés

A Déldunántúli Áramszolgáltató V. Üzletigazgatósága 1957. júl. 8-i nyilatkozata, valamint a Lovászi Kőolajtermelő V. feljegyzései alapján megállapítható, hogy nov. 4-e után az olajiparban is csökkentették az áramszolgáltatást. Ebből következően a mező teljes kapacitását nem lehetett kihasználni. Emiatt a vállalatnak 2.999 t olajtermelés kiesése adódott 1.259.370 Ft értékben, valamint 288 t nyersgazolin 161.280 Ft értékben (L-10. sz. melléklet). Energiakorlátozás miatt összesen kiesett 1.420.650 Ft termelési érték. Ez az olajtermelő vállalat szempontjából műszakilag indokolt. A végső értékelésnél ebből levonásba került az a kőolaj és nyersgazolin, amit a nov. 4-től 10-ig terjedő létszámhiány miatt már levontunk. Ez megfelel 811 t olajnak, 369.900 Ft értékben és 84,7 t nyersgazolinnak 47.400 Ft értékben. Összesen 417.300 Ft termelési érték. Marad 1.003.350 Ft energiakorlátozás miatt indokolt termelési értékkiesés.

5./ **A szakértőbizottság megállapítja, hogy a Lovászi Kőolajtermelő V.-nál az ellenforradalmi események alatt történt kútelzárások a végső összkihozatalt nem befolyásolták.** A termelési diagrammokról azonban megállapítható megközelítő becslési eljárással, hogy egyes kutak termelésében átmenetileg a lezárás negatív, vagy pozitív irányban érezteti hatását, melynek folytán 1957. április, és 1958. dec. hónapig terjedő időszakban kb. 3.300 t olajkiesés várható (lásd L-7. sz. melléklet), ami az olajiparban alkalmazásban levő fejlett termelési eljárásokkal (másod-

lagos termelés, rétegsavazás, repesztés, stb.) nagymértékben csökkenthető.

Összefoglalás

Az ellenforradalmi események következtében a LKV- nál

Az össz. term. kiesés	11.083.000 Ft
Műszakilag indokolt kiesések:	
1./ Létszámhiány miatt	1.670.000 Ft
2./ Értékesíthető gázból	121.000 Ft
3./ Koromtermelésből	384.800 Ft
4./ Energiakorlátozásból	1.003.350 Ft
Összesen:	3.179.150 Ft
Műszakilag nem indokolható term.értékveszteség a tárgyidőszakban összesen:	7.903.850 Ft

A megállapított term. értékveszteség végső kihozatal szempontjából kárnak nem minősíthető. (Kiemelés tőlem – HJ)

4.) A szakértői jelentés elfogadása
9. kihallgatás[12] (1957. július 17. Budapest)

Átadtuk Önnek tanulmányozás céljából az olajipari szakvéleményt. Áttanulmányozta Ön a szakvéleményt?
Igen áttanulmányoztam az olajipari szakvéleményt a hozzávaló mellékletekkel, öt órán át.
Van- véleménye a szakvéleménnyel kapcsolatban?
A szakvéleményt mindenre kiterjedőnek, részletesnek tartom. Megjegyzésem az, hogy a lovászi termelő vállalat létszámjelentése az állományi létszámot tünteti fel, nem pedig a valóságban megjelent létszámot. Egyéb észrevételem nincs.

[12] A jegyzőkönyv tehát Farkas Béla kihallgatási jegyzőkönyveinek sorából ide szerkesztett 9. kihallgatásról készült.

Bizonyíték ügyhöz csatolása

Belügyminisztérium
Pol. Nyomozó Főosztály
VIII. osztálya „Szigorúan titkos!”

H a t á r o z a t
bizonyíték ügyhöz való csatolásáról
Budapest, 1957. július 18.

Józsa Károly r.ny. fhdgy. Megvizsgáltam Buda Ernő és társai ügyében levő vizsgálati anyagot, és

m e g á l l a p í t o t t a m

hogy Nagykanizsán 1956. október 30-án a Dunántúli Kőolajipari Vállalatok összevont munkástanács ülése az olajipar munkájára vonatkozólag sztrájk határozatot hozott. Határozatba foglalták, hogy addig olajat nem szállítanak, amíg a szovjet csapatok kivonulása Magyarország területéről meg nem kezdődik.
A határozathozatalban részt vett többek között Korim Kálmán, Rosta Ferenc, Majerszky Béla. A fentiek alapján

h a t á r o z a t o t h o z t a m

a megnevezett határozatnak az ügyhöz való csatolására.
Józsa Károly r.ny. fhdgy.[13] fővizsgáló

IV. Farkas Béla a zalaegerszegi megyei bíróság előtt

1. Védőválasztás lehetősége

A zalegerszegi megyei bíróság.
T.1/1958/4. szám

J e g y z ő k ö n y v

Készült a népidemokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedés vezetésével elkövetett bűntett miatt Majerszky Béla

[13] Felette aláírva

és 12 társa ellen indított bűnügyben a zalaegerszegi megyei bíróság előtt 1958. január 6. napján tartott vádlottak meghallgatásáról.

Jelen vannak.

dr.Farkas József	Farkas Béla
m.b.tv. a t. elnöke	vádlott

Varsányi Ottóné
mb. fog. gyak.
jkvezető.

Elnök a börtönből előállított Farkas Béla vádlott előtt kihirdeti a 2. sorszámú végzést, felhívja a védő választás jogára és ezzel kapcsolatosan a T. ügyviteli szabályokra, kioktatja fellebbezési jogára és a vádirat tanulmányozására.
Farkas Béla vádlott kijelenti, hogy dr. Tóth Zoltán Budapest II. kerület – Frankel Leó u. 11. ügyvédet bízza meg.
Farkas Béla kijelenti, hogy az előzetes letartóztatása ellen fellebbezést bejelenteni nem kíván, azt tudomásul veszi.
A jegyzőkönyv feltárás után aláírattatott.

kmft.
m.b.tv. a t. elnöke [14] Varsányiné(k) mb. fog. gyak. jkvezető.

2. Az ítélet[15]**....**

A zalaegerszegi megyei bíróság
T.B. 1/1958/37.szám „Szigorúan bizalmas”

A Népköztársaság nevében!

A zalaegerszegi megyei bíróság Nagykanizsán 1958. március 17-től 1958. június 3-áig tartott nem nyilvános tárgyalás alapján 1958. június 4-én meghozta a következő

[14] Nincs aláírva
[15] Az irat a Majerszky-per anyagában, a Zala Megyei Levéltárban a T.B. 1/1958/37. szám alatt található. A jegyzőkönyvet szó szerint közlöm. A gépelésben hiányzott az í, ú, ű, ezeket javítottam az értelemzavaró hibákat korrigáltam.

i t é l e t e t:

I. r. Mayerszky[16] Béla vádlott, aki 1910. július 17-én Árvaváralján született, nagykanizsai lakos, nős Kéler Klárával, 2 kiskorú gyermekes, felesége gyógyszerész 1300 Ft havi jövedelemmel, bányamérnök a Kőolajkutató és Mélyfúró Vállalatnál 3200 Ft havi jövedelemmel. 1945 előtt is bányamérnök volt, magyar állampolgár és anyanyelvű, vagyontalan, büntetlen, szülei: István és Stolcz Jolán, 1957. március 7-e óta előzetes letartóztatásban van,
bűnös, a népidemokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedés vezetésével elkövetett bűntettben és szabotázs büntettében.
Ezért őt a megyei bíróság összbüntetésként és főbüntetésként:
12 (tizenkét) évi börtönre, mellékbüntetésként pedig egyes jogaitól 10 évi eltiltásra és teljes vagyonelkobzásra ítéli. A vagyonelkobzás alól vagyonának fele részét két kiskorú gyermeke részére mentesíti.

II. r. Rosta Ferenc vádlott, aki 1906. november 6-án Sopronban született, nagykanizsai lakos, nős Karsai Máriával, 3 kiskorú gyermekes, bányamérnök a Kőolajkutató és Mélyfúró Vállalatnál 2900 Ft havi jövedelemmel. 1945 előtt is bányamérnök volt, felesége tisztviselő a nagykanizsai Sörgyárban 1000 Ft jövedelemmel, büntetlen, vagyontalan magyar állampolgár, szülei: Ferenc és Moszvék Matild, 1957. március 7-e óta előzetes letartóztatásban van,
bűnös, a népidemokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedésben tevékeny részvétellel elkövetett bűntettben és szabotázs büntettében, ezért őt a megyei bíróság összbüntetésként és főbüntetésként:
6 (hat) évi börtönre, mellékbüntetésként pedig egyes jogaitól 6 évi eltiltásra és teljes vagyonelkobzásra ítéli. A vagyonelkobzás alól vagyonának 2/3 részét 3 kiskorú gyermeke részére mentesíti.

[16] Majerszky Béla nevét több helyen, így az ítéletben és annak indoklásában is „Mayerszky”-nek írták - HJ

III. r. dr.Korim Kálmán vádlott, aki 1924. szeptember 23-án Budapesten született, nagykanizsai lakos, nős Szatala Évával, 2 kiskorú gyermekes, geológus a Lovászi Kőolajtermelő Vállalatnál 2750 Ft havi keresettel, felesége tisztviselő 1000 Ft havi jövedelemmel, büntetlen, vagyontalan magyar állampolgár, szülei Kálmán és Fábri Anna, 1957 február 28-a óta előzetes letartóztatásban van

bűnös a népidemokratikus államrend megdöntésére irányuló mozgalomban tevékeny részvétellel elkövetett bűntettben és szabotázs büntettében, ezért őt a megyei bíróság összbüntetésként:

8 (nyolc) évi börtönre, mint főbüntetésre, ezen kívül mellékbüntetésként egyes jogaitól 8 évi eltiltásra és teljes vagyonelkobzásra ítéli. A vagyonelkobzás alól vagyonának fele részét két kiskorú gyermeke részére mentesíti.

IV. r. Farkas Béla vádlott, aki 1926. augusztus 4-én Csornán született, kútfeji lakos, nős Sandi Judittal, 2 kiskorú gyermekes, bányamérnök a Lovászi Kőolajtermelő Vállalatnál 2700 Ft havi jövedelemmel, magyar állampolgár és anyanyelvű, büntetlen, vagyontalan, szülei János és Ekker Margit, 1957 március 4-e óta előzetes letartóztatásban van.

bűnös, a népidemokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedés vezetésével elkövetett bűntettben és szabotázs büntettében.

Ezért őt a megyei bíróság összbüntetésként és főbüntetésként:

13 (tizenhárom) évi börtönre, mellékbüntetésként pedig egyes jogaitól 10 évi eltiltásra és teljes vagyonelkobzásra ítéli. A vagyonelkobzás alól vagyonának fele részét két kiskorú gyermeke részére mentesíti.

V. r. Zachemszky Ferenc vádlott, aki 1918. szeptember 29-én Felsőgallán született, siófoki lakos, nős Glászner Nórával, 1 kiskorú gyermekes, főmérnök a Siófoki Kőolajvezeték Vállalatnál 3300 Ft-os havi jövedelemmel, 1945 előtt gépészmérnök, magyar anyanyelvű és magyar állampolgár, büntetlen, vagyontalan, szülei: Zachemszky János és Klimes Erzsébet, 1957. március 7-e óta előzetes letartóztatásban van,

bűnös, a népidemokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedésben tevékeny részvétellel elkövetett bűntettben és szabotázs büntettében, ezért őt a megyei bíróság összbüntetésként és főbüntetésként:
2 (kettő) év és hat (hat) hónap börtönre, mellékbüntetésként pedig egyes jogaitól 2 évi eltiltásra és 700 (hétszáz) forint értékű vagyonának elkobzására ítéli.

VI. r. Lasszy József vádlott, aki 1915. febr. 10-én Budapesten született, nagykanizsai lakos, nős Székely Irmával, 1 gyermekes, vállalati jogász a Kőolajkutató és -feltáró vállalatnál 2700 Ft havi jövedelemmel, felesége segédmunkás, vagyontalan, büntetlen, szülei: Dr. Lasszy József és Ujvári Elvira, 1957. július 20-tól november 18-ig biztonsági őrizetben, ettől pedig előzetes letartóztatásban van,
bűnös, a népidemokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedés vezetésével elkövetett bűntettben és szabotázs büntettében.
Ezért őt a megyei bíróság összbüntetésként és főbüntetésként:
5 (öt) évi börtönre, ezen felül pedig mellékbüntetésként egyes jogainak 5 évi eltiltásra és teljes vagyonelkobzásra ítéli, amely alól vagyonának 1/3 részét kiskorú gyermeke részére mentesíti.

VII. r. Várkonyi Rezső vádlott, aki 1920. július 10-én Mosonmagyaróvárott született, bázakerettyei lakos, nős Pernyés Magdolnával, 3 kiskorú gyermekes, bányamérnök a Budafai Kőolajtermelő Vállalatnál 3600 Ft havi jövedelemmel, vagyontalan, magyar állampolgár és anyanyelvű, büntetlen, szülei: Weisz Rezső és Nagy Szidónia, 1957. július 18-tól november 18-ig biztonsági őrizetben, azóta előzetes letartóztatásban van,
bűnös, a népidemokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedésben tevékeny részvétellel elkövetett bűntettben és szabotázs büntettében, ezért őt a megyei bíróság összbüntetésként és főbüntetésként:
3 (három) év börtönre, mellékbüntetésként pedig egyes jogaitól 3 évi eltiltásra és 500 (ötszáz) forint értékű vagyonának elkobzására ítéli.

VIII. r. Göncz István vádlott, aki 1916. január 4-én Cecén született, bázakerettyei lakos, nős Heski Máriával, öt kiskorú gyermekes, vegyész a Budafai Kőolajtermelő Vállalatnál 3200 Ft jövedelemmel, vagyontalan, büntetlen magyar állampolgár és anyanyelvű, szülei: István és Zarubai Gizella,
1957. július 18-tól november 18-ig biztonsági őrizetben, azóta előzetes letartóztatásban van,
bűnös, a népidemokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedésben tevékeny részvétellel elkövetett bűntettben és szabotázs büntettében, ezért őt a megyei bíróság összbüntetésként és főbüntetésként:
4 (négy) év börtönre, mellékbüntetésként pedig egyes jogaitól 4 évi eltiltásra és 400 (négyszáz) forint értékű vagyonának elkobzására ítéli.

IX. r. Nagy Péter vádlott, aki 1905. április 11-én Nagycsanádon született, nagykanizsai lakos, nős Szücs Ilonával, 1 kiskorú gyermekes, technikus a Kőolajipari Gépgyárnál 2450 Ft havi jövedelemmel, vagyontalan, büntetlen magyar állampolgár és anyanyelvű, szülei: Nagy Zsigmond és Séffer Emma,
1957. július 18-tól november 18-ig biztonsági őrizetben, azóta előzetes letartóztatásban van,
bűnös, a népidemokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedésben tevékeny részvétellel elkövetett bűntettben és szabotázs büntettében, ezért őt a megyei bíróság összbüntetésként és főbüntetésként:
3 (három) év börtönre, mellékbüntetésként pedig egyes jogaitól 3 évi eltiltásra és 500 (ötszáz) forint értékű vagyonának elkobzására ítéli.

X. r. Kulik István vádlott, aki 1920. január 21-én Magyarszentmiklóson született, bázakerettyei lakos nős Szegi Etelkával, 2 kiskorú gyermekes, tisztviselő a Budafai Kőolajtermelő Vállalatnál 2150 Ft jövedelemmel, vagyontalan, büntetlen magyar állampolgár és anyanyelvű, szülei: István és Sinlberger Katalin,
1957. július 18-tól november18-ig biztonsági őrizetben, azóta pedig 1958. június 3-ig előzetes letartóztatásban volt,

bűnös, a népidemokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedésben tevékeny részvétellel elkövetett bűntettben és szabotázs büntettében, ezért őt a megyei bíróság összbüntetésként és főbüntetésként:
2 (kettő) év börtönre, mellékbüntetésként pedig egyes jogaitól 2 évi eltiltásra és 600 (hatszáz) forint értékű vagyonának elkobzására ítéli.

XI. r. Peti János vádlott, aki 1908. Nagykanizsán született, ott is lakik, nős Ruzsnyák Olgával, feleségétől különváltan él, 1 kiskorú gyermekes, bérelszámoló a Kőolajipari Gépgyárnál 900 Ft havi jövedelemmel, magyar állampolgár és anyanyelvű, büntetlen, vagyontalan, szülei János és Csanádi Terézia, 1957. március 14-től 22-ig és 1957. július 18-tól november18-ig biztonsági őrizetben, azóta előzetes letartóztatásban van,
bűnös, a népidemokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedés vezetésével elkövetett bűntettben és szabotázs büntettében.
Ezért őt a megyei bíróság összbüntetésként és főbüntetésként:
6 (hat) évi börtönre, mellékbüntetésként pedig egyes jogaitól 6 évi eltiltásra és teljes vagyonelkobzásra ítéli, amely alól vagyonának 1/3 részét kiskorú gyermeke részére mentesíti.
XII. r. Falucskai Lajos vádlott, aki 1929. március 26-án Perkupán született, bázakerettyei lakos, nős Csősztót Idával, 1 kiskorú gyermekes, olajmérnök a Budafai Kőolajtermelő Vállalatnál 2700 Ft havi jövedelemmel, vagyontalan, büntetlen magyar állampolgár és anyanyelvű, szülei: Lajos és Falucskai Erzsébet 1957. március 31-től április 5-ig és 1957. július 18-tól november 18-ig biztonsági őrizetben, azóta pedig 1958. június 3-ig előzetes letartóztatásban volt,
bűnös, a népidemokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedésben tevékeny részvétellel elkövetett bűntettben.
Ezért őt a megyei bíróság
1 (egy) év börtönre ítéli.
A börtönbüntetés végrehajtását 3 évi próbaidőre felfüggeszti. Amennyiben e börtönbüntetés végrehajtására utólagosan sor kerülne, a fent írt biztonsági őrizetbe, illetve az előzetes letartóztatásban letöltött időt a kiszabott börtönbüntetésbe beszámítja.

XIII. r. dr Várszegi Lajos vádlott, aki 1920. május 10-én Budapesten született, utoljára Nagykanizsa Battyányi u 26. sz. alatt lakott, nős, 1 kiskorú gyermekes, anyja Lange Márta, Mária[17] (egyéb adat nem ismeretes) jogszabályok megszegésével külföldre szökött
bűnös, a népidemokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedés vezetésével elkövetett bűntettben és szabotázs büntettében.
Ezért őt a megyei bíróság összbüntetésként és főbüntetésként
15 (/tizenöt) évi börtönre, mellékbüntetésként pedig egyes jogaitól 10 évi eltiltásra és teljes vagyonelkobzásra ítéli.

A terheltek által előzetes letartóztatásban illetőleg biztonsági őrizetben letöltött időt (a rendelkező rész szerinti tartamban) a megyei bíróság a kiszabott börtönbüntetésbe teljes egészében beszámítja.
A terheltek kötelesek az eddig felmerült 16.143.50 Ft bűnügyi költségeket 1/13-ad arányban, az ezután felmerülő bűnügyi költségeket pedig külön-külön az államnak megtéríteni.
Ellenben a megyei bíróság XII. r. Falucskai Lajos vádlottat a szabotázs büntette miatt ellene emelt vád alól felmenti.
Az ügyészt az előterjesztett kárigényével külön perre utasítja.

3. …és indoklása[18]

I n d o k o l á s:

A zalaegerszegi megyei bíróság a következő tényállást állapította meg.

1956-ban az ország kőolajkutatása, termelése, feltárása és feldolgozása a Vegyipari Minisztériumban szervezett Kőolajipari Igazgatóság hatáskörébe tartozott. Így a Kőolajkutató és Feltáró Vállalat, budapesti székhellyel, amelynek két kerülete volt, az

[17] Eredetiben is így írva! - HJ
[18] Az indoklásból ezután csak a Farkas Bélát (illetve részben a dr. Korim Kálmánt) érintő részt idézem - HJ

alföldi és a dunántúli kerület, ez utóbbinak székhelye Nagykanizsa volt. E dunántúli kerület élén a kommunista Sáros Géza kerületvezető állott, a főmérnöke pedig Mayerszky Béla I. r. vádlott volt. A dunántúli kerületnek több üzemegysége volt: így a budafai, lovászi, nagylengyeli, babócsai és a kutatófurások üzemegysége. A babócsai üzemegység vezetése II. r. Rosta Ferenc mérnök irányítása alá tartozott. Ehhez az üzemegységhez tartoztak a hidvégi kutatófurások is.

Az iparigazgatósághoz a következő vállalatok tartoztak a Dunántúlon: a Lovászi Kőolajtermelő Vállalat, a Budafai Kőolajtermelő Vállalat Lovászi székhellyel[19] és a Nagylengyeli Kőolajtermelő Vállalat.

A feldolgozó üzemek közül pedig: a zalaegerszegi, szőnyi, péti és a csepeli finomító.

Ugyancsak az iparigazgatóság alá tartozott a Dunántúli Kőolajipari Gépgyár is, Nagykanizsa székhellyel.

A Lovászi Kőolajtermelő Vállalat alkalmazásában a III. r. dr. Korim Kálmán vádlott, mint geológus, IV. r. Farkas Béla, mint technológus mérnök állott.

A Budafai Kőolajtermelő Vállalatnál Bázakerettyén: VII. r. Várkony Rezső vádlott, mint termelési osztályvezető, VIII. r. Göncz István vádlott koromgyári üzemvezető és a laboratórium vezetője; X. r. Kulik István vádlott a termelési osztályon tisztviselő, XIII. r. vádlott dr. Várszegi Lajos pedig mint vállalati jogász állott alkalmazásban. Ugyanitt volt technológus mérnök Falucskai Lajos XII. r. vádlott.

Ugyancsak az iparigazgatóság alá tartozott a Siófoki Kőolajvezeték Vállalat, amelynek főmérnöke Zachemszki Ferenc V. r. vádlott volt.

A Kőolajkutató és Feltáró Vállalat Dunántúli kerületénél dr. Lasszy József vállalati jogászként állott alkalmazásban.

A Dunántúli Kőolajipari Gépgyárban Nagy Péter IX. r. vádlott technikusi beosztásban, Peti János XI. r. vádlott pedig bérelszámolói beosztásban dolgozott.

(jgyzkv. 8. o.) IV. r. Farkas Béla vádlott apja MÁV üzemi segédtiszt volt. Apósa tanító, 1950-ben végezte el az egyetemet,

[19] Valójában a nagylengyeli vállalatnak volt Lovásziban a központja - HJ

azóta Lovász Kőolajtermelő Vállalat technológus mérnöke, 2 kiskorú gyermekes, büntetlen, 1953-tól 1956. októberéig az MDP tagja volt, sokszoros újító, szorgalmas, munkaszerető, dolgozó társai szerették. 1952-ben a Népköztársasági Érdemérem ezüst fokozatát, 1953-ban kiváló bányász c kitüntető jelvényt kapta munkája elismeréséül. De többször részesült pénzjutalomban is. 1954-es tanácsválasztásokkor nyújtott jó társadalmi munkájáért a Zala Megyei Párt Végrehajtóbizottságától oklevelet kapott, 1953-tól a Szakszervezet Területi Bizottságának is tagja volt s itt is jó társadalmi munkát végzett. Az ellenforradalom alatt fellépett több alkalommal a szélsőséges ellenforradalmi elemekkel szemben. Az ellenforradalom után látszódott rajta, hogy vívódik önmagával, keresi a kiutat abból a káoszból, amibe keveredett.

E tényeket a bíróság vádlott előadása, Hujber Gyula (155), Hóbor György (168), Szakonyi István (173), Pápa Aladár (184) tanuk vallomása, a vádlott által felmutatott és ismertetett okiratok alapján állapította meg.

(jgykv. 11. oldal) A bíróság ezen tényeket a vádlottak előadása, s a tárgyalási adatok alapján állapította meg tényként.

1956. október közepén az ellenforradalom kitörése előtt a Kőolajkutató és Feltáró Vállalat Dunántúli kerületénél, a nagykanizsai Gépgyárban, a Lovászi Kőolajtermelő Vállaltnál, a Budafai Kőolajtermelő Vállaltnál és a Siófoki Távvezeték Vállalatnál a szokott mederben folyt a munka. Ellenséges megnyilatkozások nem voltak.

Terheltek a XI. r . vádlottat kivéve értelmiségi munkakört betöltő emberek. Az ellenforradalmat megelőző uszító sajtókampány, a korábbi párt és állami vezetés súlyos hibái, a Budapesten 1956. október 23-án kirobbant és pár nap múlva vidékre is átterjedt ellenforradalmi lázadás lejtőjére taszította őket.

(jgykv. 13. oldal) (1956. október 26) A lovászi Kőolajipari Vállalatnál szintén e napon vették kezdetüket az ellenforradalmi megmozdulások. Itt is tüntető megmozdulások kezdődtek, majd a tömeg az étteremhez vonult. A tömegben volt a III. r. dr. Korim Kálmán is. Az étterem tetejéről korábbi napon már valakik eltávolították a Sztálin szobrot, most ehelyett egy Petőfi szobrot helyez-

tek el.[20] Ide vonultak az iskolák[21] is. Talpra Magyar c.[22] vers elmondása *(jgykv.14. oldal)* és a Himnusz eléneklése után a tömeg a kultúrházhoz vonult. Ide felért közben IV. r. Farkas Béla vádlott is, aki ez idáig lakásán volt, mert éjszakai szolgálatos volt. A kultúrház erkélyéről valaki 12. pontos követelést olvasott fel s közben a párt és állami dekorációkat a tömeg szétrombolta, s elégette.

Dr. Korim Kálmán innét eltávozott s nem sokkal később újabb tömegekkel most már autóbusszal visszaérkezett a kultúrházhoz, munkástanács választásra. Szakony József javaslatára felkiáltással 22 tagú munkástanácsot választottak, amelybe bekerült a fúrási részleg küldötte is. Megválasztották dr. Korim és Farkas Béla vádlottakat is. Farkas Béla ezt követő percekben érkezett a kultúrházhoz. A megválasztott munkástanács elvonult és saját magából 10 tagú igazgatói tanácsot választott, amelynek elnöke s egyben a munkástanács elnöke is Farkas Béla IV. r. vádlott lett, s tagja lett az igazgatói tanácsnak III. r. dr. Korim Kálmán is. Megjelent a munkástanács ülésén Asztalos ÁVH-s tiszt is s őt is bevonták a munkástanácsba, amelyet átalakítottak ekkor munkáskatona tanáccsá. Megerősítették tisztségében Papp Károlyt a Lovászi Kőolajtermelő Vállalat kommunista igazgatóját. Közben Papp Károlyt felesége telefonon értesítette, hogy rosszul érzi magát, mire Papp Károly eltávozott, hogy gépkocsiján Nagykanizsára menjen. A csoportosuló tömeg azonban ezt megakadályozta és arra akarta kényszeríteni az igazgatót, hogy gyalog, pisztolyát leadva hagyja el a vállalatot. Farkas Béla IV. r. vádlott ekkor intézkedett, hogy a kocsi előálljon, felhívta az embereket, hogy Papp Károlynak sürgősen beteg feleségéhez kell menni Nagykanizsára. A dolgozók úgy egyeztek bele, hogy két választottjuk Papp Károllyal megy és a kocsit Lovásziba visszahozzák. Így is történt. Papp Károly ezután már nem tért vissza az ellenforradalom alatt Lovásziba.

[20] Nem az étterem tetején, hanem a felszabadulás emlékművön volt a szobor (Jánosi Ferenc szíves közlése)
[21] Lovásziban nemcsak általános iskola működött, de volt itt egy szakmunkásképző is.
[22] SIC!

Mivel még a délelőtti kultúrházi gyűlésen számtalan követelési pont merült fel, a munkástanács úgy határozott, hogy délután 4 órára a kultúrházba gyűlést hívnak össze. A gyűlésen Farkas Béla IV. r. vádlott elnökölt, a hangot Szakony József vitte, aki a dolgozók felszólalásai, a saját elképzelései alapján elétárta a „dolgozók" követeléseit, amelyet Farkas Béla IV. r. vádlott, aki az ülésen a nyugalom, a rend fenntartására hívta fel, hangoztatva, hogy a szovjeteknek nincs szükségük a magyar olajmezők olajkészletére, - összegezte. A követelésekben szerepelt: a szovjet csapatok kivonása, amnesztia a felkelőknek, nemzeti kormány alakulása, október 6-a nemzeti ünnep legyen, az ország vezetésébe magyar embereket, szovjet tankoknak olajat nem adnak, uránbányákat magyar kézbe, legyen szabad a vallásgyakorlás és a hadifoglyokat engedjék haza a Szovjetunióból, s sztálinisták távozzanak a közéletből.

A személyi eltávolításokat a követelések közé Farkas Béla javaslatára nem vették bele. A gyűlésen részt vett Pete elvtárs a letenyei pártbizottságból. A letenyei pártbizottságnak egyébként e napon jelentek meg a röpcédulái, amelyben szerepelt többek között annak követelése, hogy független Magyarországot akarunk, más ne szóljon belügyeinkbe, éljen a független Magyarország, Éljen Nagy Imre kormánya. A gyűlés egyébként – mivel az emberek egy része boros állapotban volt – fűtött hangulatban folyt le, s csak hosszas rábeszélésre széledtek szét a gyűlés után.

(jgykv. 15. oldal) A gyűlés után Farkas Béla IV. r. és dr. Korim Kálmán III. r. vádlott (ez utóbbi is részt vett a gyűlésen) a munkástanácstagokkal elhatározták, hogy a káderanyagokat megsemmisítik, elégetik, nehogy az, ha kiosztásra kerül, újabb üldözési hullámot indítson el, s a sötétben mindketten másokkal együtt a káderanyagot kazánházba vitték és elégették.

Az éjszaka a lovászi belső karhatalom tagjaival közösen munkásőrséget szerveztek.

A munkástanács által elfogadott követelési pontok alapján erre az olajszállítás a távvezeték felé leállt.

A bíróság e tényállást III. és IV. r. vádlottak nyilatkozata, Hóbor György (168), K. Tóth Emil (170), Szakonyi István (171), Molnár II. János (175), Tóth Pál (177), Czigány János (178), Pápa Aladár (181), Győri Sándor (238), Novák József (239), Gedeon

János (246), Máté József (248), Csinyi András (387), Vörös Zoltán (407) tanuk vallomására alapította.

Farkas Béla csupán azt vitatta, hogy a 26.-i esti nagygyűlésen nem ő, hanem Szakony József, aki külföldre szökött elnökölt, s az összegezte a követelési pontokat is. Erről vallott Szakonyi István, Molnár János, Czigány János, Pápa Aladár, Győri Sándor tanú is. Szendrődi Károly, Máté József, Hóbor György, K.,Tóth Emil, Tóth Pál pedig bizonytalan volt ebben a kérdésben. Ellenben Csinyi András tanú határozott és meggyőző vallomást tett arra nézve, hogy e napon két gyűlés volt, délelőtt Szakony, délután Farkas elnökölt, illetve beszélt a gyűlésen, bár délután felszólalt többször is Szakony, de Farkas összegezte a követelési pontokat. Figyelemmel arra, hogy hosszabb idő telt el az események óta, s a tanuk a jóhiszeműség mellett is, az apróbb részletekről megfeledkeznek, az eltérések indoka ebben rejlik. Az azonban kétségtelen, hogy a délutáni gyűlésen már Farkas Béla megválasztott munkástanácselnök volt, Szakony József csak munkástanácstag, teljességgel ekként lehetetlen, hogy a gyűlés levezetését Farkas átengedte volna Szakonynak, aki megítélése szerint is a „hőbörgők" közé tartozott, a gyűlést tehát – azt kellett tényként megállapítani – Farkas vezette le, ő összegezte a gyűlésen elhangzott követelési pontokat is.

*(jgykv. 17. oldal) (*1956.október 27-én) Balázs Béla a lovászi fúrás egység vezetője értesítette a Centrált[23], hogy a déli órákban bejönnek Nagykanizsára, mert megalakították a munkástanácsot és előterjesztik a követelésüket, kérték, hogy a fúrási kerület vezetői legyenek ott. A kora délutáni órákban a lovászi Fúrási üzemegység küldöttsége Balázs Béla mérnök, Vörös Zoltán geológus, akikhez még a kerettyei üzemegység küldöttsége Barabás László és társai csatlakoztak megérkeztek a Centrálba. Az igazgatói irodába összegyűltek a kerület vezetői Sáros Géza igazgató, Mayerszky Béla I. r., Rosta Ferenc II. r. Lasszy József dr. VI. r. vádlott és mások. A küldöttségek bejelentették, hogy megalakult üzemegységeikben a munkástanács, amely követeli a norma eltörlését, továbbá a kerülettől Sáros Géza igazgató, Vajmi József

[23] Itt volt a dunántúli olajipar központja és itt ülésezett az egyesített munkástanács. Ma a Centrál Hotelt és Rotary székházát találjuk itt.

munkaügyi osztályvezető és még két személy eltávolítását. Sáros Géza igazgató megkérdezte, mi a kifogás ellene, mire Vörös geológus nagy hangon magából kikelve mondotta: „Ön rákosiszta[24], kommunista, semmi helye nincs itt." Sáros hangsúlyozta, hogy nincs joguk a leváltáshoz s I. r. Mayerszky Béla is rendreutasítva Vöröst megjegyezte, hogy ehhez joguk nincs, csak két üzemegység határozata ez, elhamarkodott dolog, az igazgatónak helyén kell maradnia. Vörös geológus erre kijelentette, ha Sáros nem távozik, akkor embereket raknak kocsira és behozzák Nagykanizsára, majd akkor ők eltávolítják. Erre Sáros Géza kijelentette, hogy felfüggeszti önmagát, nem vezeti tovább a vállalatot, ha két üzemegységben ilyen módon megrendült iránta a bizalom, s eltávozott, mire a küldöttség is elhagyta a helyiséget. Sáros Géza megbízta előzőleg Mayerszky Bélát, hogy mint helyettese további intézkedésig vegye át a kerület vezetését. Az ottmaradtak megállapodtak abban, hogy hétfőn megválasztják a kerület munkástanácsát s majd az dönt a kérdés felől.

E tényállást I., II., VI. r. vádlottak nyilatkozatai, Prunner Gyula (15), Pataki Mihály (159), Sáros Géza (251), Zakó Géza (258), Deák Ferenc (289), Barabás Lajos (385), Csigó József (206), Hári Sándorné (323), Vörös Zoltán (408) tanuk vallomása alapján állapíttatott meg. Bizonyos kisebb és lényegtelen eltérések mutatkoznak a tanuk vallomásban, ez az eset óta eltelt hosszabb idővel járó emlékezetkiesés eredménye. Vörös Zoltán tanú tagadta, hogy izgága módon lépett volna fel, azonban ez a többi tanuk és vádlottak határozott állítása alapján megállapítást nyert.

(jgykv. 18. oldal) Lovásziban a munkástanács ülésén, melyen Farkas Béla elnökölt, a munkástanács úgy döntött, hogy egyelőre a termelést a főgyűjtőbe végzik, a távvezetéknek olajt nem adnak. Ugyanis az egyes munkástanácstagok beszámoltak az üzemrészlegeikben a dolgozók hangulatáról s az volt a hangoskodók álláspontja. E napon tehát a szállítás a távvezetéknek szünetelt.

Dezső László pártmunkás pedig megjelent több munkástanácstaggal a párthelyiségben és közölte Czigány János párttitkárral, hogy párbizottság gépkocsiját többé nem használhatja, mert hátha szervezkedésre használja fel.

[24] Nyilván: „rákosista" - HJ

Török Lajos a megyei tanács elnöke telefonon felhívta e napon Farkas Béla IV. r. vádlottat, hogy másnap menjen be Zalaegerszegre, mert megalakul a megyei nemzeti bizottság.

E tényállás III. r. (46) és IV. r. (59) vádlottak nyilatkozatai és Czigány János tanú (149) tanúvallomása alapján állapíttatott meg.

(jgykv. 19. oldal) (1956.október 28-án) Vasárnap Farkas Béla IV. r. vádlott Lovásziból Zalaegerszegre ment Molnár II. Jánossal és egy ÁVH-s főhadnaggyal. Török Lajos megyei tanácselnök megnyitotta a gyűlést, beszélt a nemzeti bizottság megalakításának kérdéséről, majd utána a zalaszentgróti járás küldötte s Varga Ferenc[25] a zalaegerszegi forradalmi bizottság elnöke szólt, aki hangoztatta, hogy szocialista demokráciát akar, a népfrontpolitika helyessége mellett szállt síkra, utána Török Lajos megyei tanácselnök akart szólalni, de Farkas Béla IV. r. vádlott félbeszakította azzal: „mi vidékről jöttünk, nincs időnk, hogy magyarázgassunk….teljes programot kérünk, amit ki tudunk vinni a dolgozók elé. Zalaegerszegen bizonyos, hogy más a helyzet, de Lovásziban nem lehet az ilyesmivel kiállni. Azt kérem, hogy itt foglaljunk állást sürgősen, mert[26] nincs rá szükségünk. El kívánom mondani, hogy Lovászi olyan központ a parasztság szemében, hogy igazi munkás-paraszt egységről beszélhetünk. Jelentették, hogy az egyik magtárt fosztogatják és kérték, hogy segítsünk nekik. A lovászi dolgozók követelése, hogy kapjanak tiszta irányvonalat…a győri rádió sokkal szimpatikusabb, mi szeretnénk látni mi Zala megyének a véleménye, mert az egész helyzet borotvaélen áll.

Török Lajos elnök megkérdezte Farkas Bélától, hogy egyetért-e azzal amit Varga Ferenc elmondott s hangsúlyozza a kormány támogatását, a termelés folytatását, a vagyon megőrzését. Farkas Béla IV. r. vádlott ismét közbevágott azzal:

„a lovászi munkásgyűlés követelései a minisztertanács és a központ felé: az orosz csapatokat azonnal vonják ki hazánk területéről, – nem értek egyet az előttem felszólalókkal, ez országos

[25] Varga Ferencről lásd még: Hóbor József: Három nap, két év, egy élet. Szerencsés Rudolf életrajza EUROPE VISION kiadó 2006., és Hóbor József: Ostoros Károly (1907–1989) EUROPE VISION kiadó 2011. c. kiadványokban

[26] Valószínűleg kimaradt egy szó. Talán: „mellébeszélésre”… - HJ

súlyponti kérdés, az orosz csapatok azonnal vonuljanak vissza támaszpontjukra, és határidőt kell nekik adni, hogy vonuljanak ki – teljes amnesztiát a felkelőknek, sztálinisták távozzanak a közéletből, magyar embereket a vezetőségbe, uránbányászatot magyar kézbe, az orosz tankoknak nem adunk olajat, Oroszországból a foglyokat engedjék haza, szabad vallásgyakorlás.

Ezzel a programmal tudjuk csak a rendet, fegyelmet fenntartani. Ha a programtól elállunk, a munkásgyűlés megvonja a bizalmat, nekünk szükséges, hogy konkrét állásfoglalás legyen.

(jgykv. 20. oldal) Varga Ferenc ismét kiállt amellett, hogy egyelőre a szovjet csapatok maradjanak az országban a szocialista demokrácia biztosítására s hangsúlyozta, milyen veszélyt rejt magában az orosz csapatok kivonulása s kérdezi, hogy akarják-e visszacsinálni a földreformot és az amerikai tőke beáramlását az országba?

Farkas Béla IV. r. vádlott megjegyezte: „nem akarjuk, amit felvetett,… egyelőre a rend megteremtéséről kell beszélnünk, arról, hogy nyugalom legyen. Nyugalmat csak úgy tudunk elérni, ha a szovjet tankok megállnak". Varga Ferenc ismét megjegyezte, hogy véleményét a szovjet parancsnokságon is kifejtette, mire Farkas Béla IV. r. vádlott újból közbevágott: „nem vonjuk kétségbe tevékenységét, de más nyugodtan itt tárgyalni, mint 1.500 főnyi munkás elé kiállni – ilyen szempontból nézzük a kérdést….ha ilyen programot mondunk, elsöpörnek bennünket. A Lovászi munkástanács kivívta a nép bizalmát. Ezt kívánom elmondani, ilyen értelemben foglalkozzunk a kérdéssel. Röviden elmondom a lovásziak véleményét, ezek a követelések munkásgyűlésen születtek, a dolgozók ragaszkodnak hozzá, természetesen lehet módosítani, hogy vonuljanak vissza támaszpontjukra és egy megadott határidőre vonuljanak ki. Követelés, hogy visszavonjuk a szovjet csapatokat, utána határidőre menjenek ki.

Varga Ferenc ezután másokkal is vitába szállt a szocialista demokrácia mellett s a további vitába Farkas Béla IV. r. vádlott csak részben kapcsolódott be, hangsúlyozva, hogy a megyei nemzeti bizottság felhívását szét kell a megyébe küldeni.

A gyűlés végén Farkas Béla IV. r. vádlottat megválasztották a megyei nemzeti bizottság elnökévé. De támadás érte a vele levő államvédelmi főhadnagyot, aki mellett kiállt és elhagyta az ülést.

E tényállást IV. r. vádlott nyilatkozata (61), Molnár II János (177), Banka Pál (II. jzkv. 13. oldal) tanuk vallomásai és a Varga Tivadarné gyorsíró által rekonstruált jegyzőkönyv (jzkv mellékletei /35/ sorsz.) adatai alapján állapította meg. Molnár II János emlékezett, hogy Farkas felszólalt, de hogy mit mondott, már nem emlékezett. Banka Pál egyáltalán nem elékezett Farkas felszólalására, csak arra, hogy Farkast utána a nemzeti bizottság elnökének választották. Ezt Farkas Béla IV. r. vádlott tagadta, azonban a bíróság Banka Pál vallomása ezen részének hitelt adott. Ugyanis november 1-én a később kifejtendők szerint ő vezette le a nemzeti bizottság ülését, márpedig nem történik ez, ha az előző ülésen nem választják meg őt elnöknek, persze azóta eltelt 1-2 nap, s amiatt is, hogy kiállt a vele levő ÁVH-s tiszt mellett, na meg azért, mert nála is alkalmasabb személyt találtak az egerszegi ellenforradalmárok dr. Gelencsér ügyvéd személyében, november 1-én már őt elejtették.

(jgykv. 23. oldal) (1956. október 29-én) Lovásziban a munkástanács egyik tagja, Peti László mérnök javasolta, hogy sokszorosított híradókon az üzem dolgozóit tájékoztassák. Korim és Farkas vádlottak is jelen voltak. A munkástanács ebbe beleegyezett és megbízták Peti Lászlót, hogy a rádiók közleményeit rögzítse, sokszorosítsa és terjessze a munkások között.

Megjelent a belső karhatalom 5 tisztje is a munkástanács előtt és közölték, hogy fel van egységük oszlatva.[27] Megbeszélték, hogy a munkásokkal karöltve megszervezik az üzemőrséget, a tisztek erre hajlandók is voltak és távoztak, közben azonban a legénység nem akart maradni, haza akartak térni s erre azajdai laktanyából érkezett egy kisebb egység[28], az vette át az üzemőrséget a munkásokból szervezett őrséggel s ezután a szolgálatot az egyes objektumok mellett a honvédség és a munkásság látta el. Ez az őrség nov. 4-ig működött, akkor feloszlatták.

[27] Lovásziban a Jugoszláviával kirobbant konfliktus kezdete óta voltak karhatalmista (AVÓ-s, illetve ÁVH-s) alakultok. Kezdetben sátrakban lakott a zászlóaljnyi katona, majd 1955-re elkészült a Laktanya, ám 1956 elején az egységet (a jugoszláv-magyar viszony normalizálódása nyomán), egy század kivételével, Veszprémbe vezényelték. Ezt, a maradék egységet oszlatták fel a jelzett napon.
[28] Helyesen: „a zajdai”

A dolgozók egyes részlegeknél követelték egyes kommunisták eltávolítását, sőt határozatot hoztak, hogy egyes személyeket leváltanak.

Ezt közölték a munkástanáccsal, amely a kérdésben csak november 4. után foglalt állást.

Czigány János párttitkár e napon bement az üzembe, a portánál azonban tovább nem engedték, kérésére felhívták a munkástanácsot, amely engedélyt adott, hogy Czigány bemehessen az üzem területére. Czigány megjelent a pártirodán, nem sokkal később Dezső János munkástanácstag két társával bement a pártirodára, felszólította Czigányt adja le pisztolyát és hagyja el az üzem területét. Czigány ennek eleget tett s pártirodát lezárta a kulcsait átadta a Dezsővel levő katonatisztnek, aki viszont Farkas Béla IV. r. vádlott asztalára helyezte, ezt követően Farkas Béla IV. r. vádlott nem érdeklődött, mi történ a pártszervezet helyiségével.

A belső karhatalomnak volt egy adó-vevő készüléke s mikor feloszlott az egység, azon a munkástanács üzeneteket közvetített egyes személyek hozzátartozóinak, Farkas Béla IV. r. vádlott erről tudomást szerzett s jóváhagyólag tudomásul vette annak működését.

Szakony József, aki az egyik kezdeményező volt a munkástanácson belül, e napon megjelent Farkas Béla IV. r. vádlottnál és bejelentette, hogy Győrbe kíván menni és a győri rádióval közli a Lovásziban történteket. Farkas Béla ebbe beleegyezett s Szakony Győrben megjelent és a rádión bejelentette a Lovászi olajbányászok követelését, hogy az orosz tankoknak olajat nem adnak s ha erre biztosítékokat nem kapnak, az olajtermelést is leállítják. Erről a közleményről Farkas is és Korim is tudomást szerzett s ellene nem emeltek kifogást. E napon 694 m^3 olajat a munkástanács mégis átadott a távvezetéknek (szakvélemény 17. oldal).

A bíróság e tényeket dr. Korim III., Farkas Béla IV. r. vádlottak nyilatkozatai, Szendrői Károly, Czigány János, K. Tóth Emil tanuk vallomása (170, 172, 179, 21) és a második kötet 342/13. sorsz. okirat alapján állapította meg.

(jgykv. 27. oldal)(1956. október 30-án) Lovásziban megjelentek a munkástanács híradók. A 20. számú közölte Szakony Józsefnek a győri rádióban tett nyilatkozatát, kiemelve és kérve a csepeli finomítót is a csatlakozásra, hogy a szovjet tankoknak egy csepp

olajat sem adnak s azzal fenyegetőzve, hogy ha erre biztosítékot nem kapnak, az olajkutak termelését leállítják.

Közöl ezen felül részleteket a győri, budapesti és székesfehérvári adók adásából, majd közli a lovászi munkástanács híreit: „A győri rádió felhívására ma délután összeülnek a Dunántúli megyék nemzeti tanácsai, hogy egységes programmal lépjenek fel követeléseiket illetően. Győrben levő olajbányász küldöttek részvételét táviratilag kértük.

Közöljük dolgozóinkkal, hogy megalakult Budapesten a Kőolajipari Igazgatóság Forradalmi Tanácsa Bencze mérnök vezetésével. Délután 2 órakor összeült Nagykanizsán a délzalai olajmezők képviselőiből az olajbányászok forradalmi tanácsa, programjának összehangolása érdekében."

A 4. szám ugyancsak e napon közli az államminiszterek beszédeit (II. kötet 342/13-14. szám).

III. r. és IV. r. vádlottak elismerték, hogy a munkáshíradó szerkesztésére engedélyt adtak – és megbízást – Peti László mérnöknek, és ismerték a híradó tartalmát.

(jgykv. 29. oldal)(1956. október 30-án) E napon délután 2 órakor összeült az olajipari vállaltok munkástanácsainak küldöttsége…Nagykanizsán a Centrálban….

…Lovászi Kőolajtermelő Vállalat munkástanácsa dr. Korim Kálmán III. r. vádlottat és másokat küldött a Centrálba. Farkas Béla III.[29]r. vádlott nem vett részt….

I. r. terhelt elnökölt az ülésen, amelye mintegy 50-en voltak jelen. Mindegyik küldöttség beszámolt a vállaltnál történt helyzetről, majd az egyik küldöttség javasolta, hogy csatlakozzanak a szénbányászok felhívásához, hogy addig nem adnak szenet, míg a szovjet csapatok az országban vannak, mire aztán megszületett vita után a közös határozat.

….A határozat…a következő:

„A Dunántuli Kőolajipari Vállalatok megválasztott munkástanácsai a mai napon tartott együttes értekezleten egyhangúlag az alábbi határozatott hozták.

1./ Teljes egészébe magukévá teszik a Zalamegyei Nemzeti Bizottság f. évi október 28-i felhívásában foglaltakat azzal a kiegé-

[29] Nyilvánvaló elírás: Farkas Béla IV. r. vádlott volt - HJ

szítéssel, hogy a szovjet csapatok a kivonulást haladéktalanul kezdjék meg.

2./ Amíg a szovjet csapatok kivonulása Magyarország területéről meg nem kezdődik, a termelő és szállító vállalatok olajat nem szállítanak és termelő munkát a többi kőolajipari vállalattal együtt csak az olajmezők többmilliós értékeinek megőrzéséhez, a magyar népgazdaság részére történő biztosításához szükséges mértékben folytatnak."….

…Dr. Korim Kálmán III. r. vádlott javasolta, hogy küldjék meg a többi vállalatoknak is a határozatot….

(jgykv.33. oldal) Lovásziban Farkas Béla IV. r. vádlott elnöklete alatt a munkástanács ülésezett, Szakony József követelte, hogy az államvédelmi tiszteket, pártfunkconáriusokat szedjék össze, tartóztassák le, Farkas Béla IV. r. vádlott fellépésére ezután úgy döntöttek, hogy a letartóztatásokat mellőzik, de megtiltják nekik, hogy lakásaikat elhagyják. Farkas Béla IV. r. vádlott gépbe diktálta a határozat szövegét, amelyben értesítettek mintegy 12 személyt – államvédelmistákat, kommunistákat –, hogy lakásaikat csak a nap bizonyos szakában – 3-4 órán át – hagyhatják el, majd megbízta Markotán Iványt azzal, hogy ezt hozza tapintatosan az érdekeltek tudomására akként, hogy vegyen maga mellé 1-2 fegyveres nemzetőrt és közölje velük, hogy ha a vállalatnál el akarnak helyezkedni, írásban terjesszenek elő kérelmet, s ha problémájuk van, forduljanak a nemzetőrség parancsnokához. Markotán Iván ennek eleget is tett.

Peti László mérnök ezen a napon 4 munkástanácsi híradót adott ki. Reggel 8 órakor az 5. sz. közli többek között a Kossuth adó közleményét a Magyar Néphadsereg ideiglenes forradalmi katonai tanácsának felhívását, a megyei rendőrkapitányság forradalmi tanácsnak felhívását, hogy az átöltözött ávósokat le kell leplezni, őrizetbe kell venni, s 30 személyt már börtönben őriznek. Végül közli, hogy a kisgazdapárt alakulásával kapcsolatos hírek összefogását Peti László mérnök végzi.

(jgykv. 34. oldal) A 6. sz. s reggel 9 órakor kiadott híradóban a Kossuth adóra hivatkozással közli Nagy Imre nyilatkozatát, a gyári pártbizottságok feloszlatásáról, szovjetek kivonulásáról, az ÁVH leszereléséről. A győri rádióra hivatkozva közli: október 30-án megalakitották a Dunántúli Nemzeti Tanácsot, s felsorolja

követeléseit, s rögzíti azt is, hogy több párt részvételével a szovjet csapatok kivonulása után titkos választásokat kell tartani, a szabadságharcosok részvételével a kormányban, s ha a kormány nem teljesíti feltételeit, a kormányt nem ismeri el és kihangsúlyozza: „Jelenleg érvényes sztrájkot folytatjuk".

Lovászi munkástanács hírei között Peti László megemlíti: megbízottaink tárgyalnak a honvédség átállásáról, megbízhatatlan tisztek leszereléséről Zajdán. – Mindszenty kiszabadult és kijelentette, hogy ott kívánja a munkáját folytatni, ahol 8 évvel ezelőtt abbahagyta.

A 7. számú és 12 órakor kiadott híradóban: a Kossuth adó híreit ismerteti, többek között, hogy a kiszabadított Mindszenty elindult otthonába. Majd a munkástanács közleményeit közli: ismerteti teljes egészében az előző napon a Centrálban Nagykanizsán hozott határozatot, s továbbá, hogy a Budapesti Kőolajipari Igazgatóság Forradalmi Tanácsa Bencze László vezetésével egyetért az üzemekkel abban, hogy olajat a szovjet tankok részére a mezők nem szállítanak.

A 8. sz. s délután 2 órakor megjelent híradóban ismét a Kossuth adó híreit ismerteti a szovjet csapatok kivonulásával kapcsolatosan, majd a lovászi munkástanács közleményét ismerteti, hogy a Munkástanács rádiója ma déltől rendszeres adással áll a környező falvak lakosságának rendelkezésére s a munkástanács híreit rendszeresen beolvasni. Ismerteti, hol kell leadni a közleményeket és milyen hullámhosszon fogható az adó adása. Majd ismét a Kossuth adó 12 órás híreit, majd a győri rádió híreit ismerteti.

Újból rátér ezután a Munkástanács közleményére s a következőket írja:

„A lovászi munkástanács közli: Szomszéd vállalatok munkástanácsaival egyetértésben a lovászi Munkástanács törli a november 7-i ünnepet és helyette november 1-ét nyilvánítja fizetett munkaszüneti nappá."

Hivatkozik ez után a pénzügyminiszter közlésére, hogy a sztrájk idejére minden dolgozónak a teljes munkabért ki kell fizetni.

Közöl ezután a Kossuth adóra hivatkozva újabb követeléseket híreket (II. kötet 342/17-22. szám.).

III. r. dr. Korim Kálmán vádlott nem emlékezett arra, hogy az ávósok háziőrizetének elrendelésénél jelen lett volna, erre más

adat nem is merült fel. Azt elismerte, hogy ismerte a munkástanács híradók tartalmát s (a) lovászi hírek a munkástanács döntései voltak.

Farkas Béla IV. r. vádlott Markolt Iván tanú (335) vallomása után tett a fenti tényállásnak megfelelő beismerést. Szendrődi Károly (2. sz. tárgyalási jegyzőkönyv 21. oldal.) úgy vallott, hogy Szakony elnökölt azon az ülésen, hol az ávósok háziőrizetéről rendelkezett a munkástanács. Ez teljesen valótlan, hisz ezzel Farkas Béla IV. r. vádlott sem védekezett, de teljesen kizárt, hogy amikor 3 munkástanács elnöke Farkas Béla, aki nem mondható szolidszabu[30] embernek, eltűri a viszonylagos konszolidáció idején, hogy más, nem a választott elnök elnököljön. Szendrői az eseményekben részt vett, s Farkas iránti szimpátiából *(jgykv. 35. oldal)* tette meg e valóságnak meg nem felelő vallomást. Ezt a bíróság mellőzte tényként elfogadni.

Azt Farkas vádlott is elismerte, hogy a híradók tartalmát ismerte, azok ellen kifogást nem támasztott.

(jgykv.37. oldal) (1956. november 1-én) Farkas Béla IV. r. vádlott ismét megjelenik a zalaegerszegi megyei nemzeti bizottság ülésén, mint elnök megnyitja a nemzeti bizottság ülését, de azt ezután már Borda János vezeti le. A gyűlés tárgya nemzeti bizottság tagjainak, vezetőségének megválasztása. A megyei nemzeti tanács elnökévé ekkor már dr. Gelencsér Gyula ügyvédet választották, Farkas Béla IV. r. vádlottat még a nemzeti bizottság tagjai sorába se vették be.

IV. r. ismételten arra hivatkozott, hogy ez ideig sem volt a megyei nemzeti bizottság elnöke, csak úgy kérték fel arra, hogy a gyűlést vezesse le. A megyei bíróság utalt az okt. 28-i tényállás után írtakra.

(jgykv. 40. oldal) Lovásziban Klaff Gyula olajmérnök jelentette Farkas Béla IV. r. vádlottnak, hogy az olajtartályok, mivel szállítás nincs, telve vannak s ezért a vizes kutakat le kell állítani. Farkas Béla ezt tudomásul vette….

….Vass Zoltán miniszter felhívta telefonon Lovászit és kérte, hogy az olajszállítást indítsák meg. Szendrői Károly volt szolgálatban, aki közölte, hogy ő csak egy tagja a munkástanácsnak,

[30] Helyesen: „szolidszavú” - HJ

olajat nem adhat, mert a munkástanácsnak az a határozata, hogy a szovjet tankoknak olajat nem ad. Vass Zoltán közölte, hogy nem a szovjet tankoknak kell az olaj, hanem Budapestnek, erre Szendrői Károly megjegyezte, hogy jelenti majd a kérést a munkástanácsnak. Nyomban felhívta telefonon Farkas Bélát, aki közölte, ő nem tud határozatot hozni, se dönteni, mert Nagykanizsán volt egy határozat s különben is Lovászi a távvezeték végén van s ha a közbeeső Kerettye nem fogadja az olajat, akkor hiába minden erőlködésünk. Kötelező volt tehát nagykanizsai okt. 30-i határozat.

A vádlottak nyilatkozatai és Klaff Gyula (20) Szendrői Károly (22) tanuk vallomása alapján volt ez (a) tényállás megállapítható.

(jgykv. 41. oldal) November 2-án Lovásziból a Távvezeték vállalat elszállított 607 köbméter…olajat…

(jgykv.42. oldal) Lovásziban és Bázakerettyén az emberek a szovjet csapatok beavatkozásá- *(jgykv.43. oldal)*nak hírére az olajmezőt elhagyták Várkony Rezső és Farkas Béla kérése ellenére, - a kutakat leállították, illetve így kénytelenek voltak leállítani. Budafához tartozó Pusztaszentlászó és Ederics környékén termelt 13 db kút, Lovásziban pedig 1db kút működött másnapra virradóra….

Lovásziba(n) viszont Papp Károly igazgató, mert közben Nagykanizsáról eltávozott, visszatérni nem tudott. A vezetés itt továbbra is Farkas Béla IV. r. vádlottra maradt. A fegyveres őrségeket feloszlatták, ellenállás egyik helyen sem volt.

(jgykv. 44. oldal) (1956. november 7-én) Lovásziban a távvezetéknek olajat adnak. E napon 545, 8-án 151, 10-én 610, 11-én 895 köbméter olajat szállított el tőlük. E napon a csepeli finomító 7000 köbméteres tartálya belövést kapott, így a budafoki gyűjtőben tárolta a távvezeték az olajat és 16-án, majd 18-án nagyobb mennyiségben juttatta el Csepelre.

De már 13-án 609, 15-én 575 tonna olajat nyomtak a szőnyi finomítóba is a távvezeték dolgozói.

(jgykv.47. oldal) (1956 november 15-én) Az olajipari vállalatok bázakerettyei megbeszélésére a Gépgyár Nagy Péter IX. r. vádlottat küldte ki két társával, a bázakerettyei munkástanács részéről Göncz István és dr. Várszegi Lajos vádlottak több társukkal voltak jelen, a fúrási kerülettől Mayerszky Béla, dr. Lasszy József és

Rosta vádlottak másokkal, Lovásziból Farkas Béla és dr. Korim Kálmán vádlottak, Siófokról Szennai Imre és Marek János volt ott, voltak még az egerszegi finomítótól, a nagylengyeli Kőolajtermelő Vállalattól is.

Göncz István nyitott meg az ülést s az egyes küldöttek beszámoltak vállalatuk helyzetéről és elhatározták, hogy a termelést megindítják. Többen foglalkoztak a deportálásokkal és dr. Várszegi Lajos javaslatára egy memorandummal fordultak a kormányhoz. A memorandumot Böjti Ferencné gépírónőnek dr. Várszegi Lajos diktálta le, amelyen dr. Lasszy József stiláris javításokat eszközölt. Mayerszky Béla előbb kifogásolta ugyanis a memorandum hangját.

Megállapodtak abban, hogy dr. Korim Kálmán egy társával a memorandumot felviszi Budapestre a kormányhoz, és visszaérkezte után beszámol közös gyűlésen a memorandum sorsáról.

Az eredeti memorandumot az iratok II. kötet 342/27 sorsz. tartalmazza, a következőként szól:

Az összes zalai kőolajipari vállalatok és a siófoki Kőolajvezeték Vállalat összevont Munkástanácsa magáévá teszi a nagybudapesti dolgozók munkástanácsainak határozatát és rögzíteni kívánja, hogy a Kádár-kormánynak erre adott és november hó 15-én a rádióban is ismertetett válaszát sem kielégítőnek, sem megnyugtatónak nem tartja.

Az eredményes munka felvételéhez és folytatásához elsősorban az alábbi előfeltételek szükségesek:

1./ Az országban tartózkodó szovjet csapatok kivonása iránt pontos határidő megadásával határozott intézkedés.

2./ Tegye meg a kormány a leghatározottabb intézkedéseket a deportálásokkal szemben és szüntesse meg az egész ország területén így többek között Zalamegye területén is folyó elhurcolását és fogvatartását olyan személyeknek, akik semmiféle terrorcselekményt nem követtek el, csupán azonosították magukat a szabadságharcosok által is kívánt legelemibb nemzeti szabadságjogokkal. A jogtalanul fogva tartott és elhurcolt személyeket a kormány által szavakban hirdetett, de tényekkel nem igazolt megbékélési program szellemében azonnal bocsássák szabadon. (Így pl. dr. Gerencsér Gyula a Zalaegerszegi Nemzeti Bizottság elnöke és

társai, továbbá Lenti és Letenye községek területéről elhurcolt személyek.)

A munka biztosítása szempontjából ez annál is inkább lényeges, mert a távollakó dolgozók családtagjaik elhurcolásától, zaklatásától való félelmükben munkahelyükön nem jelennek meg.

Az összevont Munkástanács kéri, hogy a memorandumot átadó küldötteknek a feltett kérdésekre a Kormány adjon világos és határozott választ s azt nyilvánosan a rádióban is ismertesse.

Másnap dr. Korim társával a memorandumot lepecsételtette a részt vett vállalatok bélyegzőivel és Budapestre indult.
Az olajkutakat és fúrásokat nem indítják be. A fúrási üzemek csak egy része dolgozik november 10-től, de ezek részben november 16-tól leállnak. Olajszállítás nincs.
Megállapítható volt tehát a fenti tényállásból, hogy bár a gyűlésen voltak felszólalások a munka felvétele mellett, de a munkát ténylegesen sem Lovásziban, sem Bázakerettyén, illetve a fúrási üzemeknél nem vették fel, sőt egyes fúrási üzemek leálltak, ahogy ezt a szakértői jelentés tartalmazza, s csak 21-én indultak be. Csupán karbantartási munkák folytak.
(jgykv 49. o.) (1956. november 19-én) Dr. Korim vádlott értesítette VI. r. dr. Lasszy József vádlottat, hogy visszaérkeztek Budapestről, s erre Lasszy összehívta az olajipari vállalatok küldöttségét[31] Dr. Korim Kálmán beszámolt a pesti útjáról.
A beszámoló után dr. Várszegi Lajos határozati javaslatot terjesztett elő, amelyet a gyűlésen résztvevők elfogadtak. Azt azután dr. Lasszy József lediktálta gépbe, újból felolvasták, jóváhagyták és egy-egy példányt átadott a vállalatok küldötteinek, egyet pedig a Centrál hirdetőtábláján kifüggesztett.

A IV. kötet 68. oldalán levő eredeti szöveg a következőket tartalmazza:
1/ Az összevont munkástanács teljes egészében magáévá teszi a nagybudapesti dolgozók összmunkástanácsának a Kormány elé tárt követeléseit. Bízik abban, hogy azok teljesítést nyernek és

[31] Farkas Béla nem volt jelen.

ebben a reményben a meglevő műszaki adottságok mellett, a munka felvételét határozza el.
(jgykv. 50. o.) Kifejezetten fenntartja azonban a sztrájkjogot arra az esetre, ha a Kormány a nagybudapesti összmunkástanács követelését nem teljesíti, ha az ártatlanul letartóztatottak haladéktalan szabadlábra helyezése nem történik meg, illetve az olyan személyeknek az elhurcolása, akik semmiféle terrorcselekményt nem követtek el és magukat csupán a követelt legelemibb szabadságjogokkal azonosították, továbbra is folytatódik.
2/ Az összevont munkástanács teljes egészében azonosítja magát a Kőolajipari igazgatóság Munkástanácsa által a vegyipari tárcán belül követelt személyi változásokkal és annak nem teljesülése esetére a sztrájkjogot ugyancsak fenntartja.
3/ Az összevont munkástanács megállapítja, hogy a felsőbb szervek a központi irányítás tekintetében a kőolaj-iparon belül teljesen tehetetlenek. Erre, valamint arra való figyelemmel, hogy a kőolajiparon belül az egyes intézkedések összhangban történjenek, egy kőolajipari csúcsszerv felállítását határozza el, amelyben mindenegyes vállalat 2 főt delegál. Ez a csúcsszerv lesz hivatott határozni minden olyan kérdésben, amely a kőolajipari vállalatok összességét érinti.
4/ A kőolajiparon belüli összhang bitosítása végett elhatározza, hogy semmiféle bérügy intézkedést az egyes vállalatok munkástanácsai a fentiekben létrehozott csúcsszerv döntése nélkül nem tesznek. A kőolajipari általános bértarifa kidolgozására mindenegyes vállalat munkástanácsa egy bizottságot állít fel, amely bizottságok 10 napon belül javaslatukat döntés és összehangolás végett a csúcsszerv elé terjesztik.
5/ Az összevont munkástanács szükségesnek látja, hogy Nagykanizsán, majd ezen túlmenően Zalamegyében az érdekelt vállalatok munkástanácsait összefogó szervet hozzanak létre. Az ezzel kapcsolatos szervezési munkával a Dunántúli Kőolajipari Gépgyár Munkástanácsát bízza meg.

A memorandumot elküldték a pártbizottságnak is, dr. Korim Kálmán elvitte magával Farkas Bélának az egyik példányt, aki azt elolvasta.

(jgykv. 51. o.) Ebben az időben a Lovászi munkástanács az ellenforradalom által egyesek által követelt kommunisták leváltása tárgyában határozatot hozott, a határozatokat Farkas Béla IV. r. vádlott írta alá. Így leváltották Völgyi Istvánt brigádmesteri beosztásából és kútkezelőnek tették, Hajas Lajost munkaköre megszűntével áthelyezték a kútszerelőkhöz, Végh Ferencet ugyancsak munkakörének megszűnte miatt a termelési osztályra helyezték, Tóth Ferenc munkakörét is megszüntették, Csiszár József művezetőt hozzájárulással a vállalattól elengedték, Fritz József diszpécsert kútkezelőnek tették, Józsa Annát a bizalmas irattárba helyezték munkakör megszűnés miatt, Büki István tüzrendészeti előadót koromgyárba helyezték más beosztásba, Bencze Gyulát ugyancsak munkakör megszűnése miatt helyezték a termelési osztályhoz, Kun Miklóst légó törzsparancsnoki beosztásából mentették fel és fűtőnek tették, Máté József brigádmestert kútkezelőnek tették, Novák József termelési osztályvezető helyettest kapcsolónak illetve később fúrómesternek helyezték.

E tényállás IV. r. terhelt elismerő nyilatkozata, III. r. terhelt elismerése és a tárgyalási jegyzőkönyvhöz mellékelt 48. sorsz. 14 db okirat tartalma alapján állapíttatott meg.
(jgykv 53. o.)(1956. november 23-án) Ebben az időben Lovásziban a pártszervezet röpcédulákat ragasztott ki és azon leleplezték egyes ellenforradalmárok tevékenységeit. Farkas és Korim a röpcédulákon nem szerepeltek. Farkas Béla nem volt odahaza. A munkástanácstagok az írógépen készült röpcédulák gépírását Csinyi András írógépével azonosnak találták, házkutatást tartottak nála, írógépjét elvitték és őt magát is a munkástanácsra vitték, ahol faggatták, veréssel fenyegették. De elengedték. Farkas Béla hazaérkezte után értesült a dologról. Intézkedni nem intézkedett, hogy a házkutatást végzőket felelősségre vonják, saját maga is helytelenítette a röpcédulázásokat.
(jgykv. 60. o.)(1956. december 11-én és 12-én) Lovásziban Farkas Béla december 10-én ülést hívott össze a munkástanácsnak, közölte, hogy Nagykanizsáról voltak kint, de ők sem foglaltak állást, *(jgykv. 61. o.)* hogy a feloszlatott nagybudapesti munkástanács sztrájkra vonatkozó felhívását teljesítik-e vagy sem. Ezért azt mondotta, hogy mindenki saját maga döntse el, hogy sztrájkol-e

vagy sem. A munkástanács sztrájkot nem hirdet, s aki nem dolgozik, bért nem kap. A munkástanács ülés után nem készítették el a munkástanács híradót, amely közölte volna, hogy sztrájkot a munkástanács nem hirdet. Így csak a munkástanácstagokra volt bízva, hogy közlik-e a határozatot, vagy sem. Dr. Korim Kálmán is jelen volt a gyűlésen.
Így történ aztán, hogy december 11-12-én a dolgozók nagy része nem dolgozott, a meginduló olajtermelés erősen visszaesett.
A lovászi eseményekre nézve Farkas Béla IV. r. vádlott azt vallotta (65), hogy úgy foglalt állást a munkástanács ülésen, hogy a sztrájkfelhívást *(jgykv. 62. o.)* elutasítják, arról megfeledkeznek, hogy ezt lesokszorosítva közöljék a dolgozókkal, ugyanígy tette meg nyilatkozatát a III. r. vádlott is (52). A kihallgatott tanuk ellentétesen vallottak. K. Tóth Emil mérnök (169), amit megerősített Horváth Ferenc (174), úgy vallott, hogy olyan álláspontot foglalt el a munkástanács, s Farkas is, aki akar sztrájkol, aki akar nem, míg Tóth Pál (178), Gedeon János (274) úgy vallottak, hogy a MT. ellenezte a sztrájkot és oly állást foglalt el, aki nem dolgozik, bért nem kap. Markotán István (336) úgy vallotta, hogy a munkástanács nem foglalt el álláspontot a sztrájk kérdésében. Mindezek alapján a megyei bíróság a fenti tényállást látta megállapíthatónak, különösen figyelemmel K. Tóth Emil tanú határozott és meggyőző vallomására. Amit lényegében többi tanú vallomása is megerősített, hisz ha a munkástanács elutasítja a sztrájkot, munkástanács híradót is ad ki a nyomaték kedvéért, s az ügy fontosságára tekintette, mint annak idején a sztrájk elrendelésekor az ellenforradalom alatt tette. E tényből is látható, hogy a munkástanács nem állt ki a sztrájk ellen, hanem ahogy azt a bíróság megállapította, a dolgozók „szabad" elhatározására bízta.
(jgykv. 63. o.) (1957. január 11-én) Ezt követően a terheltek vállalatainál a zavar eloszlódott, s a terheltek ellenséges cselekményt nem fejtettek ki, ilyenről a munkástanács nem tárgyalt.

A kár

(jgykv. 63. o.) A szakértők véleménye szerint figyelmen kívül hagyva a tanuk által igazolt objektív nehézségeket (kijárási tilalom, energia és ellátási nehézségek, szállítási és közlekedési nehézségek) a kár a következőként alakul:

A budafai Kőolajtermelő Vállalatnál:	4.543.000.- Ft
A lovászi Kőolajtermelő Vállalatnál:	903.850.- Ft
A Távvezeték vállalatnál:	24.612.000.- Ft
A Kőolajkutató és Feltáró Vállalat Dunántuli Kerületénél:	2.421.300.- Ft
A Dunántuli Kőolajipari Gépgyárnál	910.000.- Ft
Összesen:	40,390.150.- Ft

A szakértők rögzítették és az iratokhoz csatolt írásbeli véleményükben, hogy a lovászi és a budafai kőolajtermelő vállaltoknál a megállapított termelési értékveszteség a végső kihozatal szempontjából kárnak nem tekinthető, vagyis az olajmezőkben a leállások miatt olyan károsodás nem történt, amely a mezőben levő kőolaj mennyiségét csökkentette volna, csupán a kőolaj felszínre hozatala késett. Ez az olajmennyiség az olajmezőben megvan.
(jgykv. 65. o.) Mindezek alapján a megyei bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a terheltek az ellenforradalom befejezése után keletkezett károkért – összegszerűen meg nem határozható mértékben – csak közvetve felelősek, mert kétségtelen, hogy ellenforradalmi tevékenységet nem fejtettek ki, de az ezt követő zűrzavarhoz korábbi tevékenységükkel nagyban hozzájárultak, amely a dolgozóik munkafegyelmére erősen kihatással volt.

A vádlottak a tárgyalás tartalma alatt bűnösségüket a BHÖ 1. pont /2/ bekezdésében írt bűntettben ismerték el, tagadták azonban, hogy a szabotázs bűntettét elkövették volna.
A vádlottak védekezése a szabotázs büntette ellenében lényegében az volt, hogy a dolgozóik hangulatának engedve kényszerítő körülmények között hozták a tényállásban írt határozatokat, de mihelyt lehetett, a munka beindítására vették az irányt felső támogatás nélkül és sikerült is a termelést beindítani.
(jgykv. 66. o.) Ez azonban elfogadhatatlan. A munka beindítására vonatkozó november 2-i közös munkástanácsi ülés, ahogy ezt a fúrási kerület nagykanizsai részlegének munkástanácsi jegyzőkönyv is tartalmazza (IV. kötet 205. oldal) a Nagy Imre november 1-i rádiónyilatkozatára tekintettel történt, tehát amikor úgy látszott és Nagy Imre árulása nyilvánvalóvá vált, hogy az ellenforradalom alatt létrejött és összetételében, célkitűzéseiben ellenforra-

dalmi célokat szolgáló kormány támasztotta helyzet konszolidálódott. Ekkora már a kommunista miniszterek zömét a kormányból eltávolították és közismerten kommunistaellenes miniszterekkel helyettesítették őket, úgy a kormányban, mint a kabinetben.
November 4. után is a tényállásból írt határozatok szerint csak akkor vették fel a munkát, amikor nyilvánvalóvá vált, hogy az ellenforradalmi erők felszámolása megkezdődik. Tehát sztrájk volt, a népi demokratikus államrend ellen, a fennálló társadalmi rend megváltoztatása végett. Bűnösségük megállapítható volt.

Az ügyész a tárgyaláson vádját szabotázs bűntettére is kiterjesztette a terheltekkel szemben és a végindítványában:
I .r. Mayerszky Béla, II. r. Rosta Ferenc, III. r. dr. Korim Kálmán, IV. r. Farkas Béla, V. r. Zachemszky Ferenc, VI. r. dr. Lasszy József, VII. r.. Várkonyi Rezső, VIII. r. Göncz István, IX. r. Nagy Péter és XIII. r. dr. Várszegi Lajos vádlottakat a BHÖ. 1. pont /1/ bekezdésében írt a népidemokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedés vezetésével elkövetett bűntett, és a BHÖ 238. pont a/ alpontjában és 239. pont /1/ bekezdésében II. fordulatában írt szabotázs bűntettével
X. r. Kulik István és XI. r. Peti János vádlottakat a BHÖ. 1. pont /2/ bekezdésében írt a népidemokratikus államrend megdöntésére irányuló mozgalomban tevékeny részvétellel elkövetett bűntettben és a fentebb írt szabotázs bűntettével,
Míg XII. r. Falucskai Lajos vádlottat a BHÖ. 1. pont /2/ bekezdésében írt a népidemokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedésben tevékeny részvétellel elkövetett bűntettel vádolja. Vele szemben a szabotázs büntette miatt kiterjesztett vádat elejtette.

A megyei bíróság álláspontja a minősítés kérdésében a következő volt:
IV. r. Farkas Béla vádlott okt. 28-án a megyei nemzeti bizottság elnöke lett, követeléseket terjesztett elő, szembeszállt azokkal, akik a szocializmus, a szocialista demokrácia mellett szálltak síkra, elnöke volt a vállalata munkástanácsának, részt vett az olajipari vállaltok közös gyűlésén, tagja volt a csúcsbizottságnak,-

(*jgykv. 67. o.)* ezek nem vitásan vezető, kezdeményező szerepet töltöttek be.
Cselekményük a BHÖ. 1. pont /1/ bekezdésében írt a népidemokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedés vezetésével illetőleg kezdeményezésével elkövetett bűntett…
….
A szabotázs bűntettével kapcsolatban:
E bűntett jogvédte érdeke a tervszerűség, a tervgazdálkodás. A terheltek cselekvőségükkel nem vitásan ezt a jogvédte érdeket is megsértették. Az államellenes bűncselekményük mellett halmazatban tehát ez is megállapítható, nem osztja tehát a védelemnek ezzel ellentétes okfejtését.
E büncselekménynél megkívánt kártevő célzat, a terheltek által hozott és a tényállásból ismertetett határozatokból világosan kitűnik, s a szakértői véleményből, Vajta László tanú és más tanuk vallomásából is kitűnően pedig a terheltek tevékenysége következtében 1956. november végén Budapesten a benzinellátásban nehézségek álltak elő, s az előre a kormány által korábban már lekötött olaj- és benzin-behozatalon felül további mennyiséget kellett külföldről behozni. Megvalósult tehát a sulyos sérelem bekövetkezése is.
Az kétségtelen, hogy az akkori viszonyokra tekintettel a BHÖ. 239. pont /1/ bekezdésének 2. fordulatában írt, különösen súlyos sérelem nem állapítható meg, s e tekintetben a bíróság az ügyész álláspontját nem osztotta.
Ebben az időszakban az ország minden üzeme, vállalata, kevés kivételtől eltekintve, sztrájkolt, vagy nem működött, nem termelt. A népgazdaságot emiatt ért óriási kárnak, a terheltek tevékenysége folytán beállott kár csak egy kisebb része, így ebben a légkörben ilyen viszonyok között maga az olajtermelés-szállítás elmaradása a törvényben megkívánt különösen súlyos sérelmet a népgazdaság rendje szempontjából nem valósítja meg. Tehát az ügyész által kért minősítés a terheltek vonatkozásában nem állapítható meg.
(jgykv. 68. o.) A védelem arra is hivatkozott, hogy a terheltek egy részének utasítási joga a termelésben nem volt, s már a szabotázs büntette ezért nem állapítható meg.

A tényállásból kitünőleg azonban megállapítható, hogy a terheltek által vezetett munkástanácsok, amelyben terheltek tevékenykedtek, az üzem vezetését, rendelkezési jogát magukhoz ragadták, az üzemeket, vállalatokat irányították, - utasítási joguk ekként következtetve, ebből folyik.
Tehát ezekre tekintettel:
I. r. Mayerszky Béla, II. r. Rosta Ferenc, III. r. dr. Korim Kálmán, IV. r. Farkas Béla, V. r. Zachemszky Ferenc, VI. r. dr. Lasszy József, VII. r. Várkonyi Rezső, VIII. r. Göncz István, IX. r. Nagy Péter, X. r. Kulik István, XI. r.Peti János terheltek cselekményükkel megvalósították a BHÖ. 238. pontjának a/ alpontjában és a 239. pont /1/bek. 1. tételében írt, a népgazdasági terv, illetve részletterv megvalósítása szempontjából súlyos veszéllyel, illetve sérelemmel járó szabotázs bűntettét is.

A terheltek bűnösségét a megyei bíróság ezekre tekintettel megállapította, és cselekményüket a fentiek szerint minősítette.

Az ügyész a büntetés kiszabásánál I. r. Mayerszky Béla, II. r. Rosta Ferenc, IV. r. Farkas Béla, V.r. Zachemszky Ferenc és XIII. r. dr. Várszegi Lajos vádlottakkal szemben a legsúlyosabb büntetés kiszabását indítványozta.
Erre azonban okot a megyei bíróság nem látott. Az ellenforradalom alatt a terheltek terrorcselekményeket nem követtek el, november második harmadában a munka beindulása után a termelés érdekében komolyabb erőfeszítéseket tettek, különösen V. r. Zachemszky Ferenc vádlott, aki túl is teljesítette a Vállalata tervét a körülményekhez képest és november 4-e után ő az ellenforradalmi eseményekben részt nem vett, a korábbi tevékenységét megbánta és azt helyrehozni igyekezett.

II. r. vádlott pedig az egyes furások mentési munkálatainál éjt nappallá téve dolgozott.
Az ellenforradalom előtt pedig terheltek kimagasló munkát fejtettek ki a népgazdaság érdekében, s ezért magas kormánykitüntetéseket is kaptak.
Mindezek a körülmények nem teszik indokolttá a legsúlyosabb büntetés kiszabását a felsorolt terheltekkel szemben.

(jgykv. 68. o.) IV. r. Farkas Béla vádlott javára enyhítőként volt értékelhető 2 gyermekes családi állapota, büntetlen előélete, korábbi jó munkája, az ellenforradalom alatt tanúsított pozitív magatartása. Súlyosbító körülményként kellett viszont értékelni, hogy másokat személyes szabadságában is korlátozott.
E terhelt egyszerű családból származik, korábban párttag volt, kormánykitüntetést kapott, vádlott-társaihoz képest fiatal ember, műszaki értelmiségi, aki munkakörénél fogva jobban ki van téve az ellenforradalmi propagandának. De különösen zalaegerszegi szereplésével felszínre segítette hozni azokat az erőket, amely később őt magát is eltávolította a megyei szervezetből. Büntetését a megyei bíróság a körülmények gondos mérlegelésével 13 évi börtönben szabta meg.
(jgykv. 72. o.) A büntetések kiszabása a már hivatkozott törvényhelyek, továbbá a BHÖ 11. pont /1/ illetőleg /2/ bekezdése, a XII. r. vádlott kivételével a Btá. 57.§-a alapján történt.
Az előzetes letartóztatásban eltöltött idő beszámításáról a bíróság a vádlottak javára a Btá. 54. §-a alapján, a bűnügyi költségek viseléséről a Bp. 244.§. alapján intézkedett.
A terheltek érdemtelennek mutatkoztak a XII. r. vádlott kivételével a módosított Btá. 40. §. /2/ bekezdésében írt jogok gyakorlására, ezért azoktól bűnösségük arányában a rendelkező részben írt mértékben a Btá. 39.§. alapján eltiltotta.
A vagyonelkobzás felöl a Btá. 38. és a BHÖ 11. pont /5/ bekezdése alapján határozott.
Ügyész indítványozta a terheltek kitiltását is a lakhelyükről. Erre okot a megyei bíróság nem talált, ezért ezen mellékbüntetés alkalmazását a terheltekkel szemben mellőzte…
(jgykv 73. o.) Az ügyész kérte a vádlottakkal szemben a felmerült kár erejéig a polgári jogi igény megítélését. Mivel a tényállás szerint a felmerült kár jelentős része a vádlottak ellenforradalmi tevékenysége után keletkezett, abban másokat is felelősség terhel a kár összegszerűen megállapíthatóan nem volt, a bíróság az ügyészt a Bp. 182. §-a értelmében külön perre utasította.

Nagykanizsa, 1958. június 4.

Fehér Lajos s.k.
népi ülnök

Moldován István s.k.
népi ülnök

Dr. Farkas József s.k.
mbtv. bíró, a t. elnöke

MEGYEI BIRÓSÁG
ZALAEGERSZEG[32]
A kiadmány hiteléül[33]

Mezőfiné
eln. irodavezető

V. A Lovászi Munkástanács Híradói

1.

Lovászi, 1956. október 30. du. 15 h. 2. szám

Lovászi Munkástanács Híradója[34]

Szabad Győr Rádiója :

Szakony József a Lovászi Kőolajtermelő Vállalat Munkástanácsának tagja nagyon fontos ügyben jött hozzánk. A magyar olaj jelenéről és jövőjéről van szó. Megkérjük Szakony Józsefet, mondja el a Szabad Győr rádiójának, mit üzennek az Országnak és a Kormánynak a Lovászi olajbányászok.
Szakony József: „Azt üzenik, hogy a szovjet tankok számára egyetlen csepp olajat nem adunk addig, amíg a Kormánytól – legjobb lenne, ha személyesen Nagy Imrétől – biztosítékot nem kapunk arra, hogy kinek a kezébe kerül a kitermelt és távvezetéken elszállított olajunk. Felhívjuk a kormány figyelmét,

[32] Körpecsét
[33] Pecsétben kézírással aláírás
[34] Stencilezett példányok. Összefirkálva (valószínűleg a nyomozó hatóság által). Az anyag a Majerszky-per bizonyítékai mellé csatolt dossziéban a Zala Megyei Levéltárban a T.B. 1/1958/37. szám alatt található.

ha ez a szabadságharcosok és az őket támogatók szükségleteit elégíti ki, úgy ennek az igazáról a saját szemünkkel akarunk meggyőződni. Erre biztosítékot és lehetőséget kérünk. Amennyiben erre biztosítékot nem kapunk, az olajkutak termelését azonnal leállítjuk, egyetértve a Budafai és a Nagylengyeli olajmezővel. Kérjük egyben a Csepeli Finomító dolgozóit is, ne szolgáltasson üzemanyagot azoknak a tankoknak, melyek a magyar népre támadnak!”

Magyar Távirati Iroda jelenti a a szabad Győr rádióján keresztül:

Budapest VIII. kerületében megkezdték a szovjet csapatok felváltását. A magyar szabadságharcosok megbeszélése értelmében meghatározott területről a szovjet csapatokat kiürítették. Zavartalanul folyik a szovjet csapatok kivonása a fővárosból. A Honvédelmi Minisztérium felhív minden igaz hazafit, támogassa Budapest kiürítését a szovjet csapatoktól és felváltását a magyar nép hadseregével, Budapest és az egész magyar nép megelégedésére.

Budapest Kossuth Rrádió jelenti:

Október 30-án 10.30-kor a Győri Forradalmi Tanács küldöttsége a Parlament elé érkezett. Nagy Imre miniszterelnök rövid időn belül fogadja a küldöttséget.

Székesfehérvár Vörörmarty-adó közli:

A Székesfehérvári Forradalmi Bizottság elnöke felhívta a magyar kormány figyelmét, hogy

este 8 óráig adjon választ arra, hogy záros határidőn belül vonják ki a szovjet csapatokat az országból. Ha a Kormány nem ad kielégítő választ, a Székesfehérvári Forradalmi Tanács újra felveszi a harcot.

Lovászi Munkástanács hírei:
Győri rádió felhívására ma délután összeülnek a dunántúli megyék nemzeti tanácsai, hogy egységes programmal lépjenek fel követeléseiket illetően. Győrben levő olajbányász küldöttek részvételét táviratilag kértük.
Közöljük dolgozóinkkal, hogy megalakult Budapesten a Kőolajipari Igazgatóság Forradalmi Tanácsa Bencze László bányamérnök vezetésével.
Délután 2 órakor összeült Nagykanizsán a délzalai olajmezők képviselőiből az olajbányászok Forradalmi Tanácsa, programjának összehangolása érdekében.
Lovászi Kőolajtermelő Vállalat Munkástanács híradószolgálata.[35]

2.

A Lovászi Kőolajtermelő Vállalat
Munkástanács híradószolgálata Lovászi, 1956. október 30. du. 16 óra 4. szám.

Lovászi Munkástanács Híradója:

[35] A lap aljára kézzel írva (valószínű, hogy dr. Korim Kálmán írása): *Beismerem, hogy ezen munkástanács híradókat az ellenforradalom idején a Lovászi Munkástanács kb. 150 példányban készítette ill. sokszorosította, melyet az egyes üzemrészekhez eljuttattunk. 1957. VII. 3.*
Dr. Korim Kálmán Farkas Béla (mindkettő kézzel aláírva) (ua., mint a 38. jegyzet)

Az alábbiakban közöljük Nagyi Imre és a kormány tagjainak legújabb nyilatkozatait.

Nagy Imre:
Magyarország dolgozó népe: Munkások, parasztok, értelmiségiek! A hazánkban mind élesebben kibontakozó forradalom a demokratikus erők hatalmas megmozdulása választút elé állította hazánkat. A Nemzeti Kormány és a Magyar Dolgozók Pártja elnökségével teljes egészében egyetért és nemzeti életünkben sorsdöntő elhatározásra jutott, melyet a következőkben tudatok.
Az ország életének további demokratizálásának érdekében az egypártrendszer megszüntetésével a kormányzást az 1945-ben újjászületett koalíciós pártok demokratikus együttműködésének alapjára helyezem. A mi kormányunkon belül szűkebb kabinetet létesít, amelynek tagjai Nagy Imre, Tildy Zoltán, Kovács Béla, Erdey Ferenc, Kádár János és Losonczy Géza és a szociáldemokrata párt által kijelölt személy. A kormány előterjesztést tett Kádár János és Losonczy Géza államminiszterré való megválasztására.
A Nemzeti Kormány felhívja a szovjet csapatok parancsnokságát, azonnal kezdje meg a szovjet csapatok kivonását Budapest területéről. A Nemzeti Kormány közli az ország népével a szovjet csapatoknak az ország területéről való kivonulását, megkezdi a tárgyalásokat a Szovjetunió kormányával. A Nemzeti Kormány nevében bejelentem, hogy a forradalom által létrehozott demokratikus helyi önkormányzati szerveket a nemzeti kormány elismeri, rájuk támaszkodik, és támogatásukat kéri.

Magyar Testvéreim! Hazafiak! Hazánk hű szolgái! Őrizzétek meg a forradalom vívmányait, biztosítsátok a rendet, állítsátok helyre a nyugalmat. Ne folyjon testvérvér hazánkban. Vegyétek elejét minden rendzavarásnak, minden rendelkezésre álló erővel biztosítsátok az élet- és a vagyonbiztonságot.
Magyar testvérek, munkások, parasztok! Sorsdöntő elhatározásban álljatok a kormány mellé!
Éljen a Szabad Demokratikus Független Magyarország!

Tildy Zoltán:
Kedves Testvéreim! A nemzet akarata, a nemzet forradalma győz. Ezt az akaratot képviselte az ifjúság hősies harcával, az írók, munkások százezrei, parasztok, földmívelők, az egész ország. Köszöntöm a drága magyar ifjúságot. Köszöntöm őket és hirdetem a magyarságnak, az egész forradalomnak, hogy ez az ifjúság és a velük küzdő munkások, katonák, nemesek, hogy méltók a márciusi ifjúsághoz, de helytállásuk és küzdelmük eredményével túlszárnyalták március 15-ét. A harcosok emlékére nemzeti ünneppé nyilvánítjuk a ? megkezdésének napját. Bejelenti a Nemzeti Kormány, hogy a felkelés hősi halottait katonai tiszteletadással fogják eltemetni, gondját viseli a sebesülteknek, gondoskodik a hozzátartozóikról.
Ezzel kapcsolatban a harcoló egyetemi ifjúság küldötteit küldje el hozzánk, a parlament épületébe, várjuk őket és hivatalos megbízatást adunk az egyetemi karhatalom megalakításához, hogy hű katonákkal és rendőrökkel együtt tartsanak fegyelmet és ren-

det, védjék a forradalom eredményeit és vívmányait.
Bejelentem az országnak, hogy Kós Pál, "ENSZ"-beli megbízatását a kormány visszavonja.
A begyűjtési rendszer hatályát a kormány megszüntette. Meg vagyok győződve arról, hogy a parasztság jobban fogja ellátni a várost és a városban dolgozókat, mint eddig.

3.

Lovászi Munkástanács Híradója:
Lovászi, 1956. október 31. reggel 8 h 5. szám

Hírszolgálat esti hírei:

Nem bizonyult igaznak az a hír, hogy a Tormaföldi malom melletti Kerka híd alá van aknázva. A Tanács szervei és a honvédség tagjai helyszínre mentek és megállapították, hogy semmiféle robbanószerek elhelyezve nincsenek.

Hasonlóan sem bizonyult igaznak az a hír, amely szerint tegnap éjjel a zajdai honvédség alakulatai lefegyverezték volna a Lenti Nemzetőrséget.

Legyetek óvatosak a hírek terjesztése tekintetében!

Újfaluból jelentik, hogy az éjszaka folyamán Pobjeda és egy leponyvázott teherkocsi ment át a határon Jugoszláviába. Az egyik Pobjeda visszatért. Ellenőrizhetetlen hírek szerint a gépkocsin Öveges őrnagy tartózkodott.

Győri szabad rádió jelenti este 21 h-kor:

Nyíregyházi rádió alapján közölte, hogy Nyíregyháza környékéről egy páncélos, egy gyalogos és egy tüzérhadosztály Kisvárdánál a határ felé távozott. Reggelre a Nyíregyháza környéki oroszok elhagyják a határt.

22.30 h-kor a Kossuth-adó jelenti:

Magyar Néphadsereg ideiglenes Forradalmi Katonai Tanácsának felhívása
1.) Szovjet csapatok azonnal vonuljanak ki Budapestről és a legsürgősebb időn belül hagyják el az ország területét.
2.) Lakossággal karöltve a Forradalmi Katonai Tanácsok tartsanak rendet az országban.
3.) A katonai szektáns sztalanista (?) tiszteket megfosztották rangjuktól. Ezek Tóth Lajos, Hazai Árpád, Hidvégi vezérőrnagyok, Szabó altábornagy.
4.) AZ ÁVH-t ahol még nem fegyverezték le, azt haladéktalanul tegyék meg.
5.) A Határőrség katonái a Honvédséghez és ne az ÁVH-hoz tartozzanak.

A Szabad Kossuth Rádió jelenti: megalakult a parasztpárt budapesti központja, címe: V. kerület, Dorottya utca 8.

Szociáldemokrata párt vezetősége kérte Nagy Imrét, hogy bocsássa rendelkezésre a Népszava nyomdáját és épületét.

Rendőrkapitányság Forradalmi Tanácsának Közleménye: az országban sok helyen az ÁVH-sok illetéktelenül munkaruhát szereztek. Az át-

öltözött ÁVH-sokat le kell leplezni és őrizetbe kell venni. A bűneikért felelni fognak a bíróság előtt. 30 ilyen ÁVH-st elfogtak és a rendőrség őrzi őket.

Győri rádió jelenti:, hogy Szigeti (helyesen Szigethy) Attila a Győri Nemzeti Forradalmi Bizottság vezetője felvette a kapcsolatot Nagy Imrével. Lemondtak új nemzeti kormány alakításáról, miután a forradalmi ügyek intézésére a megalakult szűkebb krmány kabinetet alkalmasnak találják. A Győri Vagongyár Forradalmi Bizottságával egyetértőben állást foglaltak a nyugodt és józan politika mellett. Nem akarjuk Koreává változtatni országunkat, jelentették ki.

Az éjszaka teljes erővel folyt Budapest kiürítése a szovjet csapatok részéről.

A Munkástanács híradója rövid hírekkel a szervezkedő pártok rendelkezésére áll. Nagyobb terjedelmű párthírek közlésére a Munkástanács megengedte a vállalati sokszorosítógép használatát.

A környékbeli Kisgazdapárt megalakulásával kapcsolatos hírek összefoglalását Peti László építészmérnök végzi.

4.

Lovászi Kőolajtermelő Vállalat Munkástanács híradószolgálata. Lovászi, 1956. október 31. reggel 9 óra.

Lovászi Munkástanács híradója

Szabad Kossuth-adó jelenti reggel 9 órakor:

Az éjszaka folyamán Budapesten csend volt. Egy-két kósza lövés volt csak tapasztalható. A szovjet csapatok virradatra elhagyták a főváros területét. A termelés megindul elsősorban az élelmiszeriparban, víz- és gázszolgáltatás területén. Budapesten ma a posta is megkezdi a munkáját. Az üzemekben folynak az előkészületek a rendszeres munkára. A közlekedés még nem indult meg. Az országos közlekedés is jelenleg még meg van bénulva. Lassan megindul az ország vérkeringése. Ne várjon senki külön utasítást, ki amit tud saját területén segítsen a folyamatos munka megindításában.

Tegnap felkereste Nagy Imrét a Csepeli Forradalmi Tanács küldöttsége. Pontokba foglalták kívánalmaikat, melyek megvalósítására Nagy Imre ígéretet tett. Többek között megerősítette a szovjet csapatok azonnali kivonását, az ÁVH leszerelését, a hivatalos választások előkészítését, az ifjúság nevelésének valláserkölcsökre való helyezését, a különböző tömegszervezetek helyiségeinek átalakítását lakásokká, a gyári pártbizottságok megszűntetését.

Az esztergomi páncélos hadosztály csatlakozott a forradalomhoz.

Az angol külügyi államminiszter nyilatkozatában elmondta, hogy tisztelettel adózik a magyar népnek bátor kiállásáért.

A bonni kormány egymillió márkát ad a magyar lakosságnak.

Szabad Petőfi Győrből:

Dunántúli Nemzeti Tanácsok Győrben való ülése alkalmával 1956. október 30-án a következő határozatokat fogadta el:

1.) Dunántúli Nemzeti Tanácsok Győrben megjelent küldöttei 1956. október 30-án megalakították Dunántúl Nemzeti Tanácsát. A Dunántúli Nemzeti Tanács ideiglenes székhelye Győr. A Tanács teljes mértékben azonosítja magát a szabadságharc hőseivel.
2.) A csatlakozott megyék tanácsai négy-négy, a megyei jogú városok nemzeti tanácsai két-két küldöttel képviseltetik magukat.
3.) Dunántúl Nemzeti Tanácsa maga állapítja meg szervezetét és ügyrendjét.
4.) Dunántúl Nemzeti Tanácsa csatlakozásra hívja fel az ország nemzeti tanácsait és megállapítja, hogy Borsod, Bács-Kiskun, és Csepel munkástanácsa már csatlakozott.
5.) Dunántúl Nemzeti Tanácsa elhatározta, hogy a kormánnyal 24 órán belül tanácskozásokat kezd a nemzet követeléseinek megvalósítása érdekében.
6.) Biztosítékot akar kapni a kormány ígéreteinek valóra váltásával kapcsolatban, elsősorban a szovjet haderő az ország területéről való kivonásáról és ennek időpontjáról.
7.) Dunántúl Nemzeti Tanács tudomásul vette Pápa, Győr, Tata, Zalaegerszeg honvédségi alakulatainak csatlakozását és azt, hogy megvédi Dunántúl népét. Dunántúl Tanácsa egységes katonai vezetés megszervezését szükségesnek tartja.
8.) A kormány a szovjet csapatok kivonás után, de legkésőbb 1957. január végéig több

párt részvételével írjon elő általános titkos választásokat.
9.) A kormány helyi illetékes nemzeti tanácsa hozza létre a helyi karhatalmi szerveket.
10.) Az országgyűlés összehívásáig a honvédség és egyéb fegyveres alakulatoknál az ezredes és ennél magasabb beosztású tiszteket csak az Országos Nemzeti Tanács jóváhagyásával nevezzenek ki.
11.) A Nemzeti Tanács a kormány összetételére vonatkozóan tárgyalást kíván folytatni és biztosítani a szabadságharcosok részvételét a kormányban.
12.) A kormány jelentse be az ENSZ felé Magyarország semlegesítését[36].
13.) A kormány biztosítsa a szólás, gyülekezés, sajtó és vallásszabadságot.
14.) Amennyiben a kormány nem teljesíti követeléseinket, a kormányt feltételesen sem ismerjük el."[37]

Jelenleg érvényben levő sztrájkot folytatjuk.
Budapest Nemzeti Tanácsával tárgyalásokat kíván folytatni új nemzeti kormány alakításáról.
Dunántúl Nemzeti Tanácsának öt tagú küldöttsége haladéktalanul felveszi a kapcsolatot Nagy Imrével a követelések jóváhagyása érdekében.

A Lovászi Munkástanács közli

Nem Öveges, hanem Csillag őrnagy szökött meg a Nagykanizsa-i Határőrség parancsnoka.

[36] Valószínűleg: „semlegességét".
[37] Munkt. Híradó 6. szám

Megbízottaink tárgyalnak a Honvédség teljes átállításáról megbízhatatlan tisztek leszereléséről, Zajdán.

A Letenyei Forradalmi Tanács közli, hogy a Pártbizottság épületéből kézigránátot dobtak az utcán tartózkodó dolgozókra. Az épületben tartózkodókat lefegyverezték és letartóztatták.

Nagy Imre miniszterelnök közlése alapján jelentjük, hogy Mindszenthy bíboros szabad. Mindszenthy kijelentette, hogy munkáját ott kívánja folytatni, ahol 8 évvel ezelőtt abbahagyta.

Legújabb Budapest-i hírek szerint a bp-i szovjet nagykövetséget még orosz csapatok veszik körül. Felszólítást kaptak ezek az alakulatok is, hogy még a délelőtt folyamán hagyják el Budapest területét.

Szabad Szombathely hírei

Bécsbe érkezett a Britt Vöröskereszt 24 repülőgépe és az Olaj[38] Vöröskereszt 4 repülőgépe élelmiszerekkel és gyógyszerekkel.[39]

A Szabad Nép újságot megszüntették.[40]

Eddigi becslések szerint a harcokba beavatkozott szovjet hadsereg vesztesége 2.500 halott, a szabadságharcosok részéről erősen tájékoztató jellegű becslések szerint a ha-

[38] Helyesen: „Olasz”
[39] Ceruzával melléírva: és géppisztolyokkal??
[40] Ceruzával melléírva: Miért, ez a sajtószabadság?

lottak száma 13.000, a sebesülésekről megbízható szám nem áll rendelkezésre.

Lovászi Kőolajtermelő Vállalat Munkástanács Hiradószolgálat

5.

Lovászi Munkástanács Híradója
Lovászi, 1956. október 31. 12 óra

Szabad Kossuth Rádió jelenti 10 órakor:

November elsején kezdődik a Szakszervezetek Országos Tanácsának ülése Bécsben. Kéthly Anna ma délután elutazott, ő fogja képviselni a Szociáldemokrata Pártot.

A Jugoszláv Népköztársaság értesülése szerint elindult Belgrádból egy repülőgép, amely gyógyszereket és kórházi felszereléseket hoz.

A fővárosban Budapesten helyreálló rend egyik jele, hogy egyre több napilap jelenik meg az utcákon. A budapesti lapok ma már az igazat mondják.

A Magyar Függetlenség, a magyar Nemzeti Bizottság forradalmi lapja a forradalom győzelmével fejeződött be.

A forradalom békéjének megteremtése, az új ideiglenes nemzeti kormány megteremtése első feladatunk. Ez csak olyan kormány lehet, amelyet az összes pártok egyöntetűen választanak. A jelenlegi koalíciós kormány Nagy Imre, Kovács Béla és Kádár János mellett a

régi demokratikus pártok egy-egy tagja legyen képviselve.

Legyünk éberek. A forradalom tiszta nemzeti forradalom maradjon. A felkelők tegnap este Mindszenthyt kiszabadították, aki még az este elindult budai otthonába, ahová ma reggel megérkezett.

A Független Kisgazdapárt kedden megalakította az ideiglenes intéző bizottságát.
A Magyar Nemzet közli: vonják ki a Szovjet erőket Magyarországról. A szovjet lapok utalnak arra, hogy a szovjet kormány hajlandó tárgyalásokat kezdeni a Lengyel és Romániában állomásozó csapatok kivonásáról.

A szakszervezetek ezentúl a Magyar Szakszervezet nevet viseli.

Munkástanács közli:

A Dunántúli Kőolajipari vállalatok megválasztott munkástanácsai a mai napon tartott együttes értekezleten egyhangúlag az alábbi határozatot hozták:

1.) Teljes egészében magukévá teszi a Zalamegyei Nemzeti Bizottság f. évi október hó 28-i felhívásában foglaltakat[41] azzal a kiegészítéssel, hogy a szovjet csapatok a kivonulást haladéktalanul kezdjék meg.

2.) Addig, amíg a szovjet csapatok kivonulása Magyarország területéről meg nem kezdődik, a termelő és szállító vállalatok olajat

[41] Ott azt a határozatot hozták, hogy a szovjet csapatok 1956. december 31-ig távozzanak az országból, és ezt az ENSZ is ellenőrizze.

nem szállítanak és termelő munkát a többi kőolajipari vállalattal együtt csak az olajmezők többmilliós értékeinek megőrzéséhez, a magyar néphadsereg részére történő biztosításához szükséges mértékben folytatnak.

A budapesti Kőolajipari Igazgatóság Forradalmi Tanácsa Bencze László vezetésével egyetért az üzemekkel abban, hogy olajat szovjet tankok részére a mezők nem szállítanak.

Az üzembiztonság, rend és fegyelem fenntartása céljából erős munkásőrségeket állítottunk fel a laktanyában, az üzemben és egyéb területeken. Kérjük az erők utasításait betartani.

Szabad Petőfi Rádió Győrből: Ma reggel 200 gépkocsi lépte át a magyar határt gyógyszer és élelmiszerszállítmányokkal. Pihenés után folytatják útjukat Győr felé. Bonni Vöröskereszt küldemények egy része megérkezett.

6.

Lovászi, 1956. október 31. du.2h.
8. szám

Lovászi Munkástanács hiradója!

Szabad Kossuth adó jelenti:

A honvédelmi miniszter közölte, hogy a szovjet csapatok parancsnokságával történt megegyezés értelmében Budapest területét elhagyják a szovjet csapatok ma virradatig. Nagy részének elvonulása megtörtént, azonban a város központjában, a parlament épülete előtt is szovjet tankok állanak. A budapesti

nép türelmetlenül várja elvonulásuk megtörténtét. Felhívjuk a honvédelmi miniszter figyelmét, lépjen érintkezésbe a szovjet katonai parancsnoksággal, és követelje – a tegnapi megegyezés értelmében – a kivonulás haladéktalan végrehajtását. Csak így biztosítható a város békéje és nyugalma, így kerülhető el a harcok fellángolásának súlyos veszélye.

Lovászi Munkástanács közli:
Lovászi Munkástanács rádiója ma délelőttől rendszeres adással áll a környező falvak lakosságának rendelkezésére. A Lovászi Munkástanács híreit rendszeresen beolvassuk. Közlemények kérését a főmérnöki irodába adják be. A rádió a 42.85 méteres rövidhullámon fogható. Kérjük a hallgatókat, akik már hallották, hogy rádióval rendelkező ismerőseikkel közöljék, hol és mikor hallható a Szabad Lovászi rádiója.

Székesfehérvári Vörösmarty adó:
A szovjet kormány közli, hogy a legrövidebb időn belül összehívja a varsói szerződés tagállamait a Magyarországról kivonuló szovjet csapatok ügyében.

Szabad Kossuth adó 12 órakor:
Mindszenthy József hercegprímás tegnap kiszabadult a rabságból. 20 percet töltött baráti beszélgetésben a rétsági plébánián az ott megjelentekkel. Ma érkezett meg budai otthonába.
A szovjet kormány utasítást adott katonai parancsnokságának, hogy vonja ki csapatait Budapestről, mihelyt a magyar kormány ezt jónak látja. A szovjet kormány kész tárgya-

Lovászi, 1956 október 31. du. 2 h. 8. szám.

Lovászi Munkástanács híradója!

Szabad Kossuth adó jelenti:

A honvédelmi miniszter közölte, hogy a szovjet csapatok parancsnokságával történt megegyezés értelmében Budapest területét elhagyják a szovjet csapatok ma virradatig. Nagyrészének elvonulása megtörtént, azonban a város központjában, a parlament épülete előtt is szovjet tankok állanak. A budapesti nép türelmetlenül várja elvonulásuknak megtörténtét. Felhívjuk a honvédelmi miniszter figyelmét, lépjen érintkezésbe a szovjet katonai parancsnoksággal és követelje - a tegnapi megegyezés értelmében - a kivonulás haladéktalan végrehajtását. Csak így biztosítható a város békéje és nyugalma, így kerülhető el a harcok felléngolásának sulyos veszélye.

Lovászi Munkástanács közli:

Lovászi Munkástanács rádiója ma déltől rendszeres adással áll a környező falvak lakosságának rendelkezésére. A Lovászi Munkástanács hireit rendszeresen beolvassuk. Közlemények kérését a főmérnöki irodába adják be. A rádió a 42.85 méteres rövidhullámon fogható. Kérjük azokat a hallgatókat, akik már hallották, hogy rádióval rendelkező ismerőseikkel közöljék hol és mikor hallható a Szabad Lovászi rádiója.

Székesfehérvári Vörösmarthy adó:

A szovjet kormány közli, hogy a legrövidebb időn belül összehivja a varsói szerződés tagállamait a Magyarországról kivonuló szovjet csapatok ügyében.

Szabad Kossuth adó 12 órakor:

Mindszenthy József hercegprimás tegnap kiszabadult rabságából. 2o percet töltött baráti beszélgetésben a rétsági plébánián az ott megjelentekkel. Ma érkezett meg budai otthonába.

A szovjet kormány utasitást adott katonai parancsnokságának, hogy vonja ki csapatait Budapestről, mihely a magyar kormány ezt jónak látja. A szovjet kormány kész tárgyalásokba bocsátkozni a varsói szerződésben résztvett államokkal a Magyarországról kivonandó szovjet csapatokkal kapcsolatban, valamint ki fogja vonni a szovjet gazdasági és más tanácsadókat is. Hajlandó tárgyalást folytatni lengyelországi és romániai csapatok ügyében is - jelenti a moszkvai rádió.

A Forradalmi Ifjuság lapja közli, hogy a szovjet csapatokat nem Nagy Imre hivta be az országba, mert a csapatok már bent voltak és a statáriumot már kihirdették akkor, amikor Nagy Imre miniszterelnök lett. Nagy Imre kész helyzet elé került, aminek nem volt ura. Gerő és Hegedüs alá akarták iratni Nagy Imrével olyan levelet is, mely azt tartalmazta, hogy jöjjenek a szovjet csapatok és verjék le a felkelőket, amit természetesen Nagy Imre nem irt alá.

Lengyel repülőgépek ablaküveget hoznak Budapestre.

A Szakszervezetek Országos Tanácsának Forradalmi Bizottsága elhatározta, Hogy a Szabad Magyar Szakszervezet nevet viseli.

Nyugdijügyi Főigazgatóság Forradalmi Bizottsága elhatározta, hogy a kormány utólagos engedélyének reményében megkezdi a nyugdijfolyósitást azok részére, akiktől felsőbb jogtalan utasitásra ezt megvonták.

lásokba bocsátkozni a varsói szerződésben résztvett államokkal a Magyarországról kivonandó csapatokkal kapcsolatban, valamint ki fogja vonni a szovjet gazdasági és más tanácsadókat is. Hajlandó tárgyalásokat folytatni lengyelországi és romániai csapatok ügyében is – jelenti a moszkvai rádió.
A Forradalmi Ifjúság lapja közli, hogy a szovjet csapatokat nem Nagy Imre hívta be az országba, mert a csapatok már bent voltak és a statáriumot már kihirdették akkor, amikor Nagy Imre miniszterelnök lett. Nagy Imre kész helyzet elé került, aminek nem volt ura. Gerő és Hegedűs alá akartak íratni Nagy Imrével olyan levelet is, mely azt tartalmazta, hogy jöjjenek a szovjet csapatok és verjék le a felkelőket, amit természetesen Nagy Imre nem írt alá.

Lengyel repülőgépek ablaküveget hoznak Budapestre.
A Szakszervezetek Országos Tanácsának Forradalmi Bizottsága elhatározta, hogy a kormány utólagos engedélyének reményében megkezdi a nyugdíjfolyósítást azok részére, akiktől felsőbb utasításra ezt megvonták.

-2-

A Dózsa[42]……, hogy a magyar honvédelem független és minden politikai párt nézetétől független legyen. Küzdjünk azért, hogy a honvédelem kizárólag a magyar nép érdekeit szolgálja. Több megbecsülést a magyar honvédeknek. Teljesüljenek Petőfi lánglelkű szavai „A néppel tűzön-vízen át”

[42] Olvashatatlan részlet

Kutassy Imre párizsi magyar követ utasítást adott, hogy a követség épületéről vegyék le a vörös csillagot és tegyék helyébe Kossuth Lajos háromszínű lobogóját.

Szabad Győr közli:
Dunántúli Nemzeti Tanács felhívása: „Addig, amíg a kormány a Nemzeti tanács követeléseit nem teljesíti, forradalmi egységben összefogva kell állni követeléseink mögött.” Különböző pártok szervezését még nem tarja szükségesnek. Kéri az összes ifjúsági, munkás, paraszt, értelmiségi tanácsot, hogy ezt az álláspontot messzemenőleg képviseljék. Forradalmi követelések kielégítése után lesz idő majd a pártok szervezésére.

Lovászi Munkástanács közli:

Szomszéd vállalatok Munkástanácsaival egyetértésben Lovászi Munkástanács törli a november 7 - fizetett ünnepet és helyette november 1-ét nyilvánítja fizetett munkaszüneti nappá. Egyben felhívja a váltóműszakban dolgozók és a nemzetőrség tagjait, hogy eddigi beosztásuknak megfelelően feladataik teljesítésére munka- illetve szolgálati helyükön pontosan jelenjenek meg.

Pénzügyminiszter közli, hogy sztrájk idejére minden dolgozónak a teljes munkabért ki kell fizetni. Azon dolgozók, akik valamilyen bizottság munkájában vagy karhatalmi szervekben működtek közre, vagy üzem területén készenléti szolgálatot teljesítettek, kétszeres bért kapnak.

Szabad Kossuth adó jelenti:
A forradalmi erők és a néphadsereg megbízottai megválasztották a forradalmi bizottságot és az alábbi határozatot hozták:
1.) Követelték, hogy a szovjet csapatok Budapest után az ország területét is hagyják el.
2.) A varsói szerződést mondják fel.
3.) A szovjet csapatok 1956. dec. 31-ig hagyják el az országot.
4.) Kijelentették, hogy minden ellenséggel szemben, mely a forradalom vívmányait megtámadja, fegyverrel védekeznek.
5.) A magyar néphadsereg vegye birtokába az uránérc-lelőhelyeket.
6.) Aki nem hajtja végre a forradalmi erők utasításait, azokat állítsák forradalmi bíróság elé.
7.) A forradalmi erők hozzák létre a magyar honvédség legfőbb forradalmi bizottság(át), amely irányítója legyen a honvédségnek.
8.) Egyetértenek az ÁVH feloszlatásával, és kérték, hogy ezek ne lehessenek tagjai semmiféle fegyveres alakulatnak.
Megalakult a Szociáldemokrata párt. Hivatalos lapja a Népszava, mely holnap megjelenik. Szociáldemokrata párt vezetője Kéthly Anna.
Lovászi Kőolajtermelő Vállalat Munkástanács hiradója[43]

[43] A lap aljára kézzel írva (valószínű, hogy dr. Korim Kálmán írása) : *Beismerem, hogy ezen munkástanács híradókat az ellenforradalom idején a Lovászi Munkástanács kb. 150 példányban készítette ill. sokszorosította, melyet az egyes üzemrészekhez eljuttattunk. 1957. VII. 3.*
Dr. Korim Kálmán Farkas Béla (mindkettő kézzel aláírva) (ua., mint 30. jegyzet)

VI. Kegyelmi kérvény

A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG ELNÖKI TANÁCSÁNAK!
Mélyen Tisztelt Elnöki Tanács!

Alulírott, már igazolt, meghatalmazott védő tisztelettel kérem, hogy a népi demokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedés vezetésével elkövetett bűntett és más bűncselekmények miatt jogerősen elítélt F a r k a s B é l a bányamérnök védencemet szabadságvesztés büntetésének hátralevő részére

k e g y e l e m b e n r é s z e s í t e n i

szíveskedjék.

I n d o k o k:

Farkas Bélát a zalaegerszegi Megyei Bíróság az 1958. június 4-én hozott T.B. 1/1958/37. sz. ítéletével „a népi demokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedés vezetésével elkövetett bűntett és szabotázs büntette miatt 13 évi börtönbüntetésre, továbbá mellékbüntetésként egyes jogoktól 10 évre eltiltásra és teljes vagyonelkobzásra ítélte, egyben a vagyonelkobzás alól vagyonának fele részét két kiskorú gyermeke részére mentesítette."

Ez az ítélet 1958. december 18.-án jogerőre emelkedett, mert egyrészt a Legfőbb Ügyészség képviselője a fellebbezési óvását visszavonta, másrészt Farkas Béla védencem – az általunk bejelentett fellebbezés írásbeli és szóbeli megindoklása után – fellebbezését a Legfelsőbb Bíróság Népbírósági Tanácsa előtt utolsó szó jogán történt felszólalása alkalmával visszavonta és az akkor helyettem eljáró védőjét is utasította a fellebbezés visszavonására. Az engem helyettesítő védő Farkas Béla ezen kívánságának eleget téve a védelmi fellebbezést szintén visszavonta.

.-.-.-.-.-.-.

A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG ELNÖKI TANÁCSÁNAK!

Mélyen Tisztelt Elnöki Tanács!

Alulirott már igazolt meghatalmazott védő tisztelettel kérem, hogy a népi demokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedés vezetésével elkövetett büntett és más büncselekmények miatt jogerősen elitélt F a r k a s B é l a bányamérnök védencemet szabadságvesztés büntetésének hátralévő részére

k e g y e l e m b e n r é s z e s i t e n i

sziveskedjék.

I n d o k o k:

Farkas Bélát a zalaegerszegi Megyei Bíróság az 1958.junius 4-én hozott T.B.1/1958/37.sz. itéletével "a népi demokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedés vezetésével elkövetett büntett és szabotázs büntette miatt 13 évi börtönbüntetésre, mint főbüntetésre, továbbá mellékbüntetésként egyes jogoktól 10 évre eltiltásra és teljes vagyonelkobzásra itélte, egyben a vagyonelkobzás alól vagyonának fele részét két kiskoru gyermeke részére mentesitette."

Ez az itélet 1958.december 18.-án jogerőre emelkedett, mert egyrészt a Legfőbb Ügyészség képviselője a fellebbezési óvását visszavonta, másrészt Farkas Béla védencem - az általunk bejelentett fellebbezés irásbeli és szóbeli megindokolása után - fellebbezését a Legfelsőbb Bíróság Népbirósági Tanácsa előtt utolsó szó jogán történt felszólalása alkalmával visszavonta és az akkor helyettem eljáró védőjét is utasitotta a fellebbezés visszavonására. Az engem helyettesitő védő Farkas Béla ezeh kivánságának eleget téve a védelmi fellebbezést szintén visszavonta.

.-.-.-.-.-.-.

Farkas Béla a reá kiszabott szabadságvesztésbüntetést 1957.március 4. napja óta megszakitás nélkül tölti.Tudomásom szerint védencem jelenleg a Budapesti Országos Börtönben/:X.Kozma-u.:/ tölti büntetését.

.-.-.-.-.-.-.

Farkas Béla a reá kiszabott szabadságvesztés büntetést 1957. március 4-e óta megszakítás nélkül tölti. Tudomásom szerint védencem jelenleg a Budapesti Országos Börtönben /:X. Kozma u.:/ tölti büntetését.

.-.-.-.-.-.-.

Védencem édesanyja özv. Farkas Jánosné M.Á.V. nyugdíjas, soproni, Köztársaság u. 15. sz. a. lakos legutóbb fia ügyében a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának mélyen tisztelt Elnökéhez: Dobi István Elvtárshoz fordult levélben fia érdekében. Az eredetiben idecsatolt és 1960. október 29-én kelt E.T.IV /1548/ 1960. sz. válaszlevél felhívta a kérelmezőt arra, hogy kegyelmi kérvényét a Megyei Bírósághoz nyújtsa be.
Ezen felhívás alapján terjesztem a tisztelt Megyei Bíróság elé kegyelmi kérelmemet és tisztelettel kérem, hogy az alább kifejtendő indokok figyelembevételével szíveskedjék Farkas Béla elítéltet kegyelemre javasolni és kérelmemet az összes iratokkal együtt az Elnöki Tanácshoz felterjeszteni.

.-.-.-.-.-.-.

Farkas Béla hat gyermekes MÁV váltókezelő /:üzemi segédtiszt:/ apától származik, ki a védelem őszinte meggyőződése szerint nem tudatos ellenforradalmár és nem ellensége a népi demokráciánknak, hanem megtévesztett és megtévedt dolgozó, akinél az eddig elszenvedett közel 4 éves börtönbüntetés elérte azt a javító és nevelő hatását, amire a Btá. 50.§-a utal.

Ezt a meggyőződésemet maga az í t é l e t is alátámasztja, amikor a 8. oldalon Farkas Bélát így jellemzi: „…1950-ben végezte el az egyetemet, azóta a Lovászi Kőolajtermelő Vállalat technológus mérnöke, két kiskorú gyermekes, büntetlen, 1953-tól 1956 októberéig az MDP tagja volt, sokszoros újító, szorgalmas, munkaszerető, dolgozó-társai szerették, 1952-ben a Magyar Népköztársasági Érdemérem ezüst fokozatát, 1953-ban „Kiváló Bányász” kitüntető jelvényt, kapott munkája elismeréséül, de többször részesült pénzjutalomban is, az 1954-es tanácsválasztásokkor nyúj-

tott jó társadalmi munkájáért a Magyar Dolgozók Pártja Zalamegyei Pártbizottságától oklevelet kapott, 1953-tól a Szakszervezet Területi Bizottságának is tagja volt és itt jó társadalmi munkát végzett. Az ellenforradalom alatt fellépett több alkalommal a szélsőséges ellenforradalmi elemekkel szemben. Az ellenforradalom után látszódott, hogy vívódik önmagával, keresi a kiutat abból a káoszból, amibe keveredett."

Ezek az ítéleti megállapítások és Farkas Bélának az alább kifejtendő sorozatos pozitív magatartásai meggyőzően bizonyítják, hogy valóban nem egy tudatos ellenforradalmárral állunk szemben.

1./ Farkas Bélát távollétében választották munkástanács taggá. Első pozitív megnyilatkozása az volt, hogy az akkor mindenki által becsmérelt és üldözött ÁVH-sokkal kezdte meg a működését, akiket bevont a munkástanácsba és akikkel együtt az ún. „munkás-katona tanácsot alakította" /: ítélet 14. oldal :/

2./ Az általa vezetett munkástanács, javaslatára megerősítette tisztségében Papp Károlyt, a Lovászi Kőolajtermelő Vállalt kommunista igazgatóját, aki mellett Farkas Béla nemcsak ekkor állt ki, hanem akkor is, amikor a részeg tömeg a kommunista igazgatót megakadályozta abban, hogy Nagykanizsára távozzék. /: Ítélet 14. oldal :/

3./ Bizonyított tény az is, hogy olyan munkástanácsban vállalt tisztséget, majd elnökséget, amelynek igazgatói tanácsában 10 tag közül 7 párttag volt és amelynek a választásánál jelen volt a Letenyei Pártbizottság részéről Pető elvtárs is.

4./ Ő volt az, aki az ellenforradalmárokkal szemben – akik a kommunisták eltávolítását követelték – bátran szembeszegült és lemondással fenyegetőzött, ha ezzel a kérdéssel tovább foglalkoznak. /: ítélet 14. oldal, Győri Sándor tanú jkv 238. oldal, és Pápa Aladár tanú jkv 181. oldal:/.

5./ Farkas Béla a belső karhatalom tagjaival /ÁVH/ közös munkásőrséget szervezett, melynek feladata volt a népvagyon megőrzése és a vezető beosztású párttagok lakásának őrzése. Idevonatkozóan Hóbor György BM. Dolgozó a jegyzőkönyv 168. oldalán vallotta: „1956. október 26-án délutáni órákban beszélgettem Farkas Bélával az üzemőrség megszervezéséről. Bent az üzemben Dancs ávh.-s fhdgy. tagja lett a munkástanácsnak. Farkas Bélát

tiszteltem, becsültem, józan embernek ismertem." Majd ugyanez a tanú a jkv. 169. oldalán Farkas Béla azon kérdésére, hogy „adtunk-e embereket a karhatalom kiegészítésére, aki a vezető beosztású párttagok lakásánál őrködtek?", azt felelte: „Igen, így volt!"
6./ Bátor, pozitív magatartása volt Farkasnak az október 28-i zalaegerszegi kiállása is a velejött Ávh-s fhdgy-val kapcsolatban, amint ez az ítélet 20. oldalán ezt megállapítja.
Nem lehet tudatos ellenforradalmár az, aki október 28-án ilyen bátran ki mer állni az Ávh tiszt mellett az őrjöngő tömeggel szemben.
7./ A tárgyalási jegyzőkönyv részét képező 35. jegyzőkönyvben található Farkas Bélának az 1956. október 28-án zalaegerszegi gyűlésen elmondott felszólalása. Ebből többek között kiderül az is – őt ugyan terhelő megnyilatkozások mellett – hogy Farkas valóban megtévedt ember. Ordítozó ellenforradalmárok között ugyanis nyíltan hangoztatta, hogy „nem akarja, hogy a tőkések visszatérjenek Magyarországra, hogy harcolni akar a szocialista független Magyarországért és hogy a magyar nép elég érett ... a mi dolgozóink nem engedik, hogy tőkés világ szülessen."
8./ Az ellenforradalom utáni munka megindítása tekintetében is nagy jelentőségű pozitív megnyilatkozásai vannak védencemnek.
Az 1956. dec.11-12-re hirdetetett országos sztrájkkal kapcsolatban az ítélet 61. oldalán megállapítja: „Lovásziban Farkas Béla december 10-én ülést hívott össze és kijelentette, hogy a munkástanács sztrájkot nem hirdet, és aki nem dolgozik, bért nem kap."
Szabad legyen néhány tanú vallomását is idéznem, amely vallomásokról az ítélet nem beszél.
Novák József tanú vallotta /:jkv.239. oldal:/ , hogy Farkas az osztályvezetői értekezleten /:ez november közepén lehetett :/ kijelentette: „mindenki a helyén marad, a termelés folyik!"
Máté József alapszervezeti párttitkár tanú /:jkv. 249. oldal:/ vallotta: „november 4-én Farkas Béla a kutak lezárására utasítást n e m adott. Egy alkalommal járt kint Farkas Béla decemberben és buzdította a dolgozókat, vegyék fel a munkát".
Klaff Gyula tanú /:a második jkv. 20. oldalán:/ vallotta, hogy egy osztályvezetői értekezleten, november közepén Farkas Béla a munka felvétele mellett foglalt állást."

9./ Végül legyen szabad az általam legdöntőbb pozitív magatartásnak ítélt ténykedésre is rámutatnom.
Védencem bizonyítottan szembeszállt minden olyan tudatos ellenforradalmárral, aki november 4-én (vagy az után) harcba akart indulni a szovjet csapatok ellen és sikerült is ezeket leszerelnie.
Ezt igazolta a Szovjetunióban végzett Győri Sándor mérnök tanú, akinek mérnök felesége szovjet állampolgár, aki a jegyzőkönyv 238-239. oldalán így vallott: „november 4-én …. a lenti rendőrkapitány, aki századosi rangban volt, kövérkés ember, rendőrtiszti egyenruhában átjött és Farkas Bélát arra kérte, hogy adjon segítséget emberanyagban, hogy meg tudjon ütközni Nova alatt a szovjetekkel. Farkas Béla kijelentette, hogy esztelen dolog és nem is adott embereket."
Szendrődi Károly tanú a második jegyzőkönyv 22. oldalán vallotta: „november 4-én az üzembe bejött 10-12 tehergépkocsi Zajdáról[44], egy tehergépkocsi legénysége bejött a munkástanácshoz …. egy főhadnagy kereste a munkástanács elnökét, mondotta, hogy az Ön parancsnoksága alá helyezem magam és parancsoljon, hol vegyük fel a harcot az oroszok ellen." Erre Farkas kijelentette, hogy Lovásziban nem szabad harcnak lenni, mert olyan értékek vannak."
Horváth Ferenc tanú önmagát is súlyosan terhelően a jegyzőkönyv 174. oldalán vallotta: „november 4-én többedmagammal italosan bementünk az irodába, azzal a felhívással, hogy nem engedjük, hogy az oroszok idejöjjenek és legyilkolják gyermekeinket….. bevittek Farkashoz, aki azt mondta: emberek nem úgy áll a dolog, ahogy azt kürtölik, … egyszóval csitította a megjelenteket, köztük engem is."
Mind védő azért tartom a legdöntőbb pozitív magatartásnak Farkas Béla bátor és nyugtató kiállását, mert ezáltal nemcsak a minden tanúvallomásból kitűnő fékező magatartásáról tett tanúbizonyságot, de talán emberek százainak, vagy ezreinek a vérontását sikerült megelőznie.

[44] A Lenti melletti Zajdán a Magyar Néphadsereg egyik laktanyája volt.

A tudatos ellenforradalmár bizonyára nem így cselekedett volna, hanem egy pillanatig sem töpreng, örömmel adott volna fegyvert és embert.

.-.-.-.-.-.-.

A védő megítélése szerint a fentebb részletezett és fellebbezésem indoklásában előadott nagyszámú és nagysúlyú pozitív magatartásra tekintettel, maga Legfelsőbb Bíróság Népbírósági Tanácsa is lényegesen csökkentette volna védencem büntetését, ha sajnálatos módon Farkas Béla az akkori letargikus állapotában fellebbezését nem vonat volna vissza, és a helyettem eljáró védőjét visszavonásra nem utasította volna.

.-.-.-.-.-.-.

Azzal fejezem be, amivel kegyelmi kérvényem indoklását kezdtem. Őszinte meggyőződéssel állítom, hogy Farkas Béla nem tudatos ellenforradalmár, hanem megtévesztett és megtévedt dolgozó, akinél az elszenvedett közel négy éves börtönbüntetés elérte a javító és nevelő hatását. Kérem a mélyen tisztelt Elnöki Tanácsot, szabadságvesztés büntetésének hátralevő részére részesítse őt kegyelemben, mert be fogja bizonyítani további kiváló munkájával, hogy méltó erre a kegyelemre. Engedtessék meg neki, hogy nagyon szeretett özvegy Édesanyjához, feleségéhez, és a jelenleg 7, illetve 4 éves kisgyermekeihez visszatérhessen és szorgalmas két kezével a mindennapi gondokban segítségükre lehessen.
Tisztelettel:
Dr. Tóth Zoltán[45], Farkas Béla bányamérnök elítélt meghatalmazott védője

[45] Kézzel aláírva. Mellette pecsételve: Budapesti 48. sz. Ügyvédi Munkaközösség Budapest, II.Frankel Leó u.26. Telefon: 150-005. ÜGYINTÉZŐ Dr. TÓTH ZOLTÁN ügyvéd

HATÁROZAT[46]
A Népköztársaság Elnöki Tanácsának a közkegyelem gyakorlásáról szóló 1963. évi *4.* számú törvényerejű rendelete *1. § /1/ bek c. pont*-ja alapján a bíróság megállapítja:
Farkas Béla a: Ecker Margit elítélt *(Csorna, 1926. VIII. 4.* született, *Kútfejtelepi* lakos), akit a *M.N. Legfelsőbb* bíróság *a népidemokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedés vezetése és más bűntett* büntett(ek) miatt T.N.bf 53/1958 számú ítéletével jogerősen

13 (tizenhárom) évre ítélt,

mentesül a szabadságvesztés büntetés további végrehajtása alól, ezért egyidejűleg elrendeli azonnali szabadlábra helyezését.
Budapest, 1963. március hó 28. napján

Budapesti Fővárosi Bíróság 55.[47]

a bíró aláírása[48]

Farkas Béla mentesítését elrendelő bírósági végzés

A Zalaegerszegi Megyei Bíróság
TR. 3/1978/8 szám

A NÉPKÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Zalaegerszegi Megyei Bíróság 1978. március hó 30-án meghozta a következő

V É G Z É S T :

[46] Nyomtatvány, *(dőltbetűs) írógéppel rágépelve*
[47] Körpecsét
[48] Olvashatatlan aláírás

A Népköztársaság megdöntésére irányuló szervezkedés vezetésével elkövetett bűntett és más bűncselekmény miatt FARKAS BÉLA ellen indított büntető ügyben

Farkas Béla – aki 1926. augusztus 4-én Csornán született, anyja Ekker Margit – elítéltet a büntetett előélethez fűződő hátrányok alól m e n t e s í t i.

I N D O K L Á S :

Farkas Béla elítéltet a Zala Megyei Bíróság az 1958. évi június hó 4. napján kelt TB 1/1958/37. számú ítéletével Népköztársaság megdöntésére irányuló szervezkedés vezetésével elkövetett bűntettben és szabotázs büntettében mondotta ki bűnösnek és ezért halmazati büntetésül 13 évi szabadságvesztésre, 10 év egyes jogoktól való eltiltásra és teljes vagyonelkobzásra ítélte.
Az elítélt szabadságvesztés büntetésből közkegyelem folytán 1963. évi március 28-án szabadult.
Ezen a napon a közkegyelem folytán a szabadságvesztés végrehajthatósága megszűnt.
A szabadságvesztés végrehajthatóságának megszűnésétől a törvényben meghatározott 10 évi várakozási idő letelt.
Szabadulása óta újabb bűncselekményt nem követett el.

Szabadulását követően a 1963. április hó 24. napjától a Nagyalföldi Kőolaj- és Földgáztermelő Vállalatnál dolgozik, korábban üzemi termelési mérnökként, majd a vállalat központjában a termelési főosztályra került termelési mérnöki beosztásban
A beszerzett munkaadói igazolás szerint munkáját példamutatóan végzi. Nagy szaktudásáért, őszinte véleménynyilvánításáért és segítőkészségéért munkatársai tisztelik, becsülik.

Mindezekre figyelemmel a bíróság megítélése szerint az elítélt a mentesítésre érdemes.

Ezért a Btk. 81.§-ának /1/ bekezdése b/ pontja alapján a büntetett előélethez fűződő hátrányok alól mentesítette./Be. 381.§. /2/ bek./

Zalaegerszeg, 1978. március hó 30. napján.

/Dr. Bukács György/ sk.
megyei bírósági tanácselnök

pecsét kiadmány hiteléül (olvashatatlan aláírás)

Farkas Béla
5000 SZOLNOK
Kassay u. 37. IV. em. 14.

= FARKAS JAANOSNEE
KOEZTAARSASAAG
UT 15 SOPRON=

Vette: 6
munkahely hiva
1348/123

MEGYEK HAZA =BEELA

